EPIPHANII

MONACHI ET PRESBYTERI

EDITA ET INEDITA.

CURA

ALBERTI DRESSEL

PHILOS. DR.

PARISIIS ET LIPSIAE,

APUD BROCKHAUS ET AVENARIUS.

MDCCCXLIII.

CORRIGENDA.

Lectoris benevoli erit ea praecipue quae sensui prorsus officiunt emendare haec proxima
p. 32 l. 20 *γῇ* delere
- 37 - 6 stigmen *μέσην* ponere ita, *ἀδελφοῦ τοῦ Κυρίου· καὶ Ἰωσῆ μήτηρ*
- 37 - 10 comma transferre ita, *ἡ τοῦ Κλωπᾶ γυνή, ἀδελφοῦ Ἰωσὴφ*
- 49 - 26 stigmen *μέσην* ponere loco commatis ita, *τῇ μεγάλῃ· ὅπου*
- 72 - 14 commate deleto legere *ἀδικεῖσθαι καὶ μὴ ἀδικεῖν*
- 79 - 5 legere *πολλὴ νωθρία* loco lectionis typographi
post illa nec manum ab his cobibere
p. 4 l. 4 *ἐγεννήθη* legere loco *ἐγενήθη*
- 5 - 13 *ἡ Ἀσκάλων* — — *ὁ Ἀσκαλὼν*
- 9 - 29 *ἐκατηράσατο* — — *ἐκαθηράσατο*
- 48 - 16 *κηρῦξαι* — — *καρῦξαι*
- 49 - 23 *ἁγίου* — — *ἁγοίυ*
- 51 - 15 stigmen *μέσην* esse jubere ita, *Ὁ δὲ εἶπεν· Ἰησοῦ*
- 54 - 21 *παιδία* legere loco *παδία*
- 61 - 10 comma transferre ita, *δευτέρα δέ,*
- 64 - 18 comma delere ita, *συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν*
- 65 - 22 *Ἅμαστραν* legere per spiritum asperum
- 72 - 33 comma delere ita *ἀπήει πρὸς αὐτὸν*
- 76 - 31 *στερίσκεσθαι* legere loco *στερίσεσθαι*

In accentibus rata habere p. 5 l. 15 *ὅπου*. — p. 19 l. 12 *Ἰωσῆν*. — p. 41 l. 7 *δέ τις*. — p. 51 l. 14 *συναγωγὴν*. — p. 63. l. 13 *Ναυῆ*. — p. 75 l. 9 *ὄφθητε*. — et *post comma*, verbum substantivum enclitice ita. p. 3 l. 32 et p. 10 l. 18 *ἕξ, ἐστιν*. — p. 4. l. 28 et p. 10 l. 25 *ὀκτώ, ἐστι*. — p. 8 l. 24 et p. 10 l. 9 et l. 31 *ἑνός, ἐστιν*. — p. 8. l. 33 *ἡμῶν, εἰσι*. — p. 9 l. 3 *τριῶν, ἐστι*. — p. 9 l. 29 *βολή, ἐστιν*. — Ante comma, haec erat regula, ut acuta vox acutum haberet. reperiuntur vero usque ad 52 voces cum gravi, quas longum erat adscribere. aut igitur his, ubi occurrunt, acutum des, aut si mavis, omnino comma praecedere gravem fac ubique. sane unum non melius quam alterum, si discrimina non adhibeantur. sed p. 51 l. 36 lege *ἐμέ;*

Cum littera majuscula inferre allegata dicta, regula erat. sed usque ad 17 reperiuntur cum minuscula. Item, *Κύριος*, ubi nomen divinum est, per majusculam discernere. sed in vita Andreae quater est per minusculam, et in ceteris libris usque ad bis et trigesies.

In notis sub textu lege
p. 13 nota 1 (allegatam) p. 47 l. 21 loco p. 5 l. 17
- - — - (allegatam) p. 41 l. 7 — p. 30 l. 11
- 32 — 4 *μνήστωρ* cum accentu
- 43 — 9 *ἐτῶν* loco *ἔτων*
- 59 — 1 post *δαίμοσιν* punctum supple.

ΔΙΗΓΗΣΙΣ[1]

Ἐπιφανίου μοναχοῦ τοῦ Ἁγιοπολίτου, τοῦ πνευματικοῦ ἡμῶν πατρὸς, εἰς τύπον περιηγητοῦ περὶ τῆς Συρίας καὶ τῆς ἁγίας πόλεως καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἁγίων τόπων.

Πρῶτον μὲν περάσας εἰς Κύπρον ζήτει τὴν Τύρον· ἀπὸ δὲ τῆς Τύρου περιπατεῖς ἡμέρας ὀκτὼ πρὸς νότον, καὶ ἔστιν ἡ ἁγία πόλις. Μέσης[2] δὲ τῆς ἁγίας πόλεώς ἐστιν ὁ ἅγιος τάφος τοῦ κυρίου. Καὶ πλησίον τοῦ τάφου ἐστὶν ὁ τόπος τοῦ Κρανίου, ἔνθα ἐσταυρώθη ὁ Χριστὸς, ἔχων τὸ ὕψος βαθμοὺς ἤτοι σκαλία λϛʹ. Ὑποκάτω δὲ τῆς σταυρώσεως, ἐστὶν ἐκκλησία καὶ Ἀδὰμ ὁ τάφος[3]). Καὶ μέσον αὐτῶν ἐστιν ὁ κῆπος τοῦ Ἰωσήφ· καὶ πρὸς βοῤῥᾶν τοῦ κήπου ἐστὶν ἡ φυλακὴ, ὅπου ἦν ὁ Χριστὸς ὑποκεκλεισμένος καὶ Βαραβᾶς. Καὶ μέσον τῆς φυλακῆς καὶ τῆς σταυρώσεώς ἐστιν ἡ πύλη τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ἐν ᾧ εὑρέθησαν οἱ τρεῖς σταυροί. Καὶ ἐπάνω τῆς πύλης ἐστὶ τὸ ἱερὸν, ἔνθα κεῖται τὸ ποτήριον, ὅπου ἔπιεν ὁ Χριστὸς τὸ ὄξος καὶ τὴν χολήν· ἔστι δὲ ὡς χαλίκιν πράσινον ἐνδεδυμένον

---

1) In apographo Vat. vox *ΔΙΗΓΗΣΙΣ* in inscriptionis capite collocata legitur, ap. Nih. post *πατρός*. — 2) *μέσον* Nih. — 3) *ἐστὶν ἐκκλησία τοῦ Ἀδὰμ, καὶ Ἀδὰμ ὁ τάφος* Nih.

ἀσίμιν. Εἰς δὲ τὸν αὐτὸν τόπον κεῖται τὸ λεκάνιον, ὅπου ἔνιψεν ὁ Χριστὸς τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· ἔστι δὲ μαρμάρινον. Ἔνθα κεῖται ἡ λόγχη, καὶ ὁ σπόγγος, καὶ ὁ κάλαμος, καὶ ὁ στέφανος ὁ ἐξ ἀκανθῶν, καὶ ἡ σινδόνη ἡ καθαρὰ εἰς τύπον τῆς σινδόνος, ἣν εἶδε Πέτρος ὁ ἀπόστολος ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχουσα πᾶν ζῶον ἱστορισμένον, εἰς τὸ ἓν μέρος τὰ δαπανώμενα, καὶ εἰς τὸ ἓν μέρος τὰ μὴ δαπανώμενα, πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον, ἣν λέγουσι δειχθῆναι παρὰ Γαβριὴλ τοῦ ἀρχαγγέλου. Πλησίον δὲ αὐτῆς ἐστι τὸ πατριαρχεῖον. Κάτωθεν τοῦ πατριαρχείου ἐστὶν ἐκκλησία ἀνενθρονίαστος, ἡ μέλλουσα ἐνθρονιάζεσθαι ὑπὸ συνόδου εἰς τὸν διωγμὸν τῶν Σαρακηνῶν. Καὶ εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου ἐστὶν ἡ εἰκὼν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου, ἡ κωλύουσα τὴν ὁσίαν Μαρίαν τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν τῇ τῆς ὑψώσεως ἡμέρᾳ· ἔνθα καὶ τὴν ἐγγύην δέδωκεν. Καὶ εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος ἐστὶ τοῦ Ἰωσὴφ ὁ οἶκος. Κάτωθεν δὲ τοῦ οἴκου ἐστὶ τετρακιόνιν, ἐν ᾧ ὑπήντησεν ἡ ἁγία Ἑλένη τὸ ἐξόδιον τῆς κόρης· καὶ θήσασα τοὺς τρεῖς σταυροὺς ἐλάλησεν ἡ κόρη εἰς τὸν δεσποτικὸν σταυρόν. Καὶ πρὸς ἀνατολὴν αὐτῶν ἐστιν ἡ προβατικὴ κολυμβήθρα, ἔχουσα πέντε βήματα, αἳ λέγονται στοαί [1]). Καὶ πλησίον αὐτῆς ἐστι τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ἔνθα τοῦ Ζαχαρίου τὸ αἷμα πέπηκται, καὶ ὁ λίθος ὁ κρεμάμενος, καὶ ὁ ναὸς τοῦ Σολομῶντος ἰδιότειχα. Καὶ εἰς τὴν δυτικὴν πόρταν τῆς ἁγίας πόλεώς ἐστιν ὁ πύργος ὁ Δαυιτικὸς, εἰς ὃν ἐκάθισεν ἐπὶ σποδοῦ καὶ ἔγραψεν τὸ ψαλτήριον. Δεξιὸν δὲ τοῦ πύργου ἐστὶ τὸ λιθόστρωτον, ἐκκλησία μικρά, ἔνθα παρέδωκεν ὁ Ἰούδας τὸν κύριον. Δεξιὸν δὲ τοῦ λιθοστρώτου ἐστὶν ἡ ἁγία Σιών, ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἰς τὴν μεγάλην πύλην ἀριστερόν ἐστιν

---

1) *αἱ λεγόμεναι στοαὶ* Vat. Nih.

ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἔλουσαν οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον μετὰ ἔξοδον αὐτῆς. Καὶ εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τῆς αὐτῆς πύλης ἐστὶν ἡ ἀναπνοὴ τῆς γεέννης τοῦ πυρός· Καὶ πλησίον αὐτῆς ἵσταται ὁ λίθος, ἐν ᾧ ἐφραγγέλλωσαν τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν. Καὶ εἰς τὰ ἅγια θυρία τοῦ θυσιαστηρίου εἰσὶ τὰ ἴχνη τοῦ Χριστοῦ, ἔνθα ἵστατο κρινόμενος ὑπὸ τοῦ Πιλάτου [1]. Εἰς τὸ δεξιὸν δὲ μέρος τοῦ θυσιαστηρίου ἐστὶ [2]) τὸ ὑπερῷον, ὅπου ἐδείπνησεν ὁ Χριστὸς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Καὶ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἐστὶν ἐνίστορος ὁ φαρισαῖος αὐλῶν, καὶ ὁ τελώνης ταπεινῶν ἑαυτόν. Καὶ εἰς τὴν κόγχην τῆς ἁγίας Σιὼν ἤγουν τοῦ πραιτωρίου ἐστὶ τετρακιόνιν μικρόν· ἔνθα ἡ ἀνθρακιά, ἐν ᾧ τόπῳ ἠρωτήθη ὁ ἅγιος Πέτρος παρὰ τῆς παιδίσκης, καὶ ἠρνήσατο ἐκ τρίτου τὸν Χριστόν· καὶ εὐθέως ὁ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. Καὶ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἐστὶν ὁ οἶκος τοῦ τε Πιλάτου καὶ τοῦ Ἄννα καὶ τοῦ Καϊάφα καὶ τοῦ Καίσαρος.

Ἔξωθεν δὲ τῆς πόλεως δεξιόν, πλησίον τοῦ τείχους, ἐστὶν ἐκκλησία [3]), ἔνθα ἐξελθὼν ὁ Πέτρος ἔκλαυσε πικρῶς. Καὶ δεξιὸν τῆς ἐκκλησίας, ὡς ἀπὸ σαγιτοβολῶν τριῶν, ἐστὶ τοῦ Σιλωὰμ ἡ κολυμβήθρα, ἔνθα νιψάμενος ὁ τυφλὸς ἀνέβλεψεν. Καὶ δεξιὸν αὐτῆς ἐστιν ὁ ἀγρὸς τοῦ κεραμέως, ἐν ᾧ ἐδόθησαν τὰ ἀργύρια, ἡ τιμὴ τοῦ Χριστοῦ· καὶ θάπτονται οἱ νεκροὶ ἕως τοῦ σήμερον. Καὶ δεξιὸν αὐτοῦ εἰσιν οἱ μοίριχες, εἰς οὓς Ἰούδας ἀπήγξατο.

Καὶ νοτινὸν μέρος τῆς ἁγίας πόλεως, ὡς ἀπὸ μιλίων δύο, παράστρατά ἐστι τῆς Ῥαχὴλ ὁ τάφος. Καὶ πάλιν ὡς ἀπὸ μιλίων ἓξ ἐστὶν ἡ ἁγία Βηθλεέμ,

---

1) *ὑπὸ Πιλάτου* omiss. artic. Nih. — 2) sententiam supplevi vb. *ἐστὶ* ex cod. Vat. adiuncto. — 3) *ἡ ἐκκλησία* Nih.

ἔνθα ἐγεννήθη ὁ Χριστός· ἐκκλησία μεγάλη σφόδρα, ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος. Καὶ ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐστὶ τὸ σπήλαιον τὸ διπλοῦν. Καὶ εἰς μὲν τὸ ἀνατολικὸν μέρος ἐγενήθη ὁ Χριστός, εἰς δὲ τὸ δυτικόν ἐστιν ἡ ἁγία φάτνη, τὰ δύο σπήλαια ὁμοῦ· εἰσὶ δὲ περιχρυσωμένα καὶ εἰκονισμένα, καθὼς ἐγένοντο. Καὶ πρὸς τὸ βόρειον μέρος τοῦ σπηλαίου ἐστὶ τὸ φρέαρ τὸ ἀνώρυκτον, καὶ εἰς τὸ ὕδωρ τοῦ φρέατός ἐστιν ὁ ἀστὴρ ὁ συνοδοιπορῶν τῶν μάγων. Καὶ εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας εἰσὶ τὰ γονικὰ τοῦ Δαυίδ. Καὶ πρὸς ἀνατολὴν τῆς Βηθλεέμ ἐστι τὸ μοναστήριον τὸ λεγόμενον Ποίμνιον, ἔνθα ἐφάνη ὁ ἄγγελος τοῖς ποιμέσι καὶ εἶπεν αὐτοῖς· παύσασθε ἀγραυλοῦντες, κράξατε ἀνυμνοῦντες. Καὶ πρὸς νότον τῆς Βηθλεέμ εἰσι τὰ β΄ [1]) μοναστήρια τοῦ ἁγίου Σάβα καὶ τοῦ ἁγίου Χαρίτωνος [2]). Καὶ νοτινώτερον τῶν αὐτῶν μοναστηρίων, ὡς ἀπὸ μιλίων δύο, κατοικοῦσιν ἕτεροι δύο πατέρες, Διονύσιος καὶ Θεοδόσιος.

Καὶ πρὸς δύσιν τῆς ἁγίας πόλεως πλησίον εἰσὶ σπήλαια δύο, ἔχοντα λείψανα τῶν ἁγίων νηπίων τῶν ἀναιρεθέντων ὑπὸ Ἡρώδου. Καὶ ἔστι πρὸς δύσιν αὐτῶν, ὡς ἀπὸ μιλίων ἕξ, τὸ Καρμήλιον ὄρος [3]), τὰ γονικὰ τοῦ προδρόμου. Καὶ πρὸς δύσιν τοῦ Καρμηλίου ὄρους, ὡς ἀπὸ μιλίων ιη΄, ἐστὶν ἡ Ἐμμαούς, ἔνθα ὁδοιπόρησεν ὁ Κλεόπας μετὰ τοῦ Χριστοῦ· καὶ οὐκ ᾔδει, ὅτι ὁ Χριστός ἐστιν. Καὶ πάλιν ἀπὸ [4]) τοῦ αὐτοῦ τόπου, ὡς ἄχρι μιλίων ὀκτώ, ἐστὶ τὸ Ῥάμβλε. Καὶ πλησίον τοῦ Ῥάμβλε ἐστὶ χωρίον ἡ Διάπολις [5]) . . . ἐστὶν ὁ ἅγιος Γεώργιος, ἔνθα κατάκειται τὸ λείψανον τοῦ μεγαλομάρτυρος ἁγίου Γεωργίου, ἐκκλησία

1) *τὰ δύο* Nih. — 2) *χορίτωιος* Vat. Commutatio litterarum ο et *α* saepius in cod. Vat. occurrit. *Χαρίτων* nominatur in menologio graeco (d. 28 mensis Septembr.). — 3) *καὶ ἐστὶ πρὸς δύσιν αὐτῶν ὡς ἀπὸ μιλίων ἕξ. καὶ ἐστὶ τὸ Καρμήλιον ὄρος* Nih. — 4) *ὡς ἀπὸ* Vat. Nih. — 5) Lacuna in exemplari Vat. a librario indicata.

μεγάλη πάνυ. Καὶ εἰς τὰ τραπεζαῖα αὐτῆς κεῖται ὁ τροχός. Εἰς δὲ τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ ναοῦ ἵσταται κίων, εἰς ὃν ἐδέθη ὁ τροχός· καὶ εἰς τὴν μνήμην τοῦ αὐτοῦ τρεῖς ὥρας βρύει τὸ αἷμα. Εἰς τὸν αὐτὸν κίονά ἐστι μάρμαρον τετρυπημένον ποιοῦν σημεῖα. Ἐὰν ἐξαγορεύσῃς, δύνασαι[1]) διελθεῖν ἀκωλύτως καὶ εὐκόλως· ἐὰν δὲ οὐκ ἐξαγορεύσῃς, διελθεῖν οὐ δύνασαι[2]). Καὶ πρὸς δύσιν τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ὡς ἀπὸ μιλίων τεσσάρων, ἐστὶ τὸ ὕδωρ τῆς ἐλέγξεως καὶ οἱ ἀτόκιοι λίθοι, οἷς λέγουσιν οἱ προφῆται· Ὅτε ἡμεῖς σιωπήσομεν, οἱ λίθοι οὗτοι κράξονται[3]). Καὶ δυτικὸν αὐτῶν, ὡς ἡμερούσιον διάστημα, ἐστὶ τὸ κάστρον ὁ Ἀσκαλών, ἔνθα κεῖνται οἱ ἅγιοι ἀνάργυροι Κοσμᾶς καὶ Δαμιανός. Ἔστιν ὁ τόπος, ὁποῦ ὑπήντησεν[4]) Ἰωσὴφ τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε τὸν ἀσπασμόν. Καὶ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἐγεύσατο ἡ ὑπεραγία θεοτόκος μετὰ τοῦ Ἰωσὴφ καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς εἰς τὸ κάστρον τὸ ἐπιλεγόμενον Φαρμὲ[5]) ἡ ἀρχὴ τῆς Αἰγύπτου.

Καὶ πρὸς δύσιν, ὡς ἄχρι ἡμερῶν δύο, ἐστὶ τὸ Ταμιάθιν, ἡ ἐξορία τοῦ Χριστοῦ, κάστρον μέγα. Καὶ πρὸς δύσιν αὐτοῦ ἡμερῶν τεσσάρων ἐστὶν ἡ πόλις Ἀλεξάνδρεια, ἔνθα κατάκειται ὁ ἅγιος Μάρκος, ὁ ἀπόστολος καὶ εὐαγγελιστής, καὶ Ἀθανάσιος ὁ μέγας, καὶ Τρώϊλος ὅσιος, καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ ἐλεήμων, καὶ ὁ ἅγιος Πέτρος, τὸ τέλος τῶν μαρτύρων, καὶ Ἀπολλινάριος ὁ ὀρθόδοξος, καὶ ὁ ὅσιος Βιτάλιος, καὶ αἱ πέντε παρθένιαι[6]), αἵτινες γεγόνασιν εἰς τύπον τῶν πέντε παρθενίων[7]) τῶν φρονίμων. Καὶ εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἀλεξανδρείας ἵσταται πύργος, ὁ λεγόμενος Φάρος, τὸ πρῶτον θαῦμα· ἔστι δὲ κεκτημένον ἀπὸ[8]) ὑέλου καὶ μολίβδου, ἔχον

1) δύνασας Nih. — 2) δύνασας Nih. — 3) κράζονται Nih. — 4) ἠπήντησεν Vat. Nih. — 5) Φαρμὰ Nih. — 6) Παρθένοι Nih. — 7) παρθένων Nih. — 8) ἀπὸ Nih. ὑπὸ Vat.

τὸ ὕψος τριακοσίας ἓξ ὀργυιάς. Καὶ πρὸς δύσιν τῆς Ἀλεξανδρείας, ὡς ἀπὸ μιλίων ἐννέα, κεῖται ὁ ἅγιος Μηνᾶς· καὶ μεθ᾽ ἕτερα ἄλλα ἐννέα μίλια κεῖται ἡ ἁγία Θεοδώρα, ἡ μετονομασθεῖσα Θεόδωρος, ἥτις[1]) καὶ κατηγορηθεῖσα. Καὶ πρὸς νότον τῆς Ἀλεξανδρείας ἡμερῶν ἓξ κεῖται ὁ ἅγιος Μακάριος ὁ μέγας, ὁ πλησιάσας τὸν παράδεισον. Ἔχει δὲ ἡ αὐτοῦ μονὴ ἀββάδας χιλίους καὶ χίλια κελλία· ἔστι δὲ ἰδιόκαστρον. Καὶ ἀπὸ τοῦ ἁγίου Μακαρίου, ὡς ἀπὸ ἡμερῶν τεσσάρων, εἰσὶν αἱ ἀποθῆκαι τοῦ Ἰωσὴφ αἱ τριάκοντα ἕξ. Καὶ ἐκ τῶν ἐκεῖσε περνᾷς τὸν ποταμὸν τὸν Φισὼν εἰς γέφυραν βασταζομένην ὑπὸ ὀγδοήκοντα καράβων.

Καὶ ἐκεῖθεν εἰσέρχεσαι[2]) τὴν μεγάλην Βαβυλῶνα εἰς τὸ βασιλεῖον τοῦ Φαραώ. Καὶ πρὸς ἀνατολὴν τῆς Βαβυλῶνος, ὡς ἀπὸ μιλίων ἕξ, κεῖται ὁ ἅγιος μέγας Ἀρσένιος. Καὶ ἀπὸ ἀνατολικώτερον αὐτοῦ ἡμερῶν τεσσάρων κεῖται ὁ ἅγιος Ἀντώνιος. Ἀπὸ δὲ τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, ὡς ἀπὸ ἡμερῶν δύο, ἐστὶν ἡ ἐρυθρὰ θάλασσα, καὶ ὁ λίθος, ἔνθα ἔστη ὁ Μωϋσῆς, σφραγίζων[3]) τὴν θάλασσαν, ὡς σχισθεῖσαν[4]) εἰς τμήματα δώδεκα κατὰ φυλήν, καὶ περάσας μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ· ἦν δὲ τὸ πέραμα μίλια δέκα ὀκτώ. Ἐγγὺς δὲ τῆς αὐτῆς πέτρας, ἔνθα ὁ Μωϋσῆς ἔστη, ῥεῖ τὸ πετρέλαιον. Ἐξελθὼν δὲ ἐκεῖθεν κατήντησεν[5]) εἰς Ῥαϊθού, ἔνθα ἀνῃρήθησαν οἱ ἑπτακόσιοι πατέρες ὑπὸ τῶν βαρβάρων. Ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ τόπῳ ἐστὶ καὶ ἡ ἀκροτόμος πέτρα, ἣν ἐπάταξεν ὁ Μωϋσῆς, καὶ ἐῤῥύησαν ὕδατα. Καὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόπου, ὡς ἀπὸ ἡμερῶν πέντε, ἐστὶ τὸ Σινᾶ ὄρος, ὅπου ἐλάλησεν ὁ Θεὸς τῷ Μωϋσῇ καὶ εἶδε τὰ ὀπίσθια αὐτοῦ. Καὶ πλησίον αὐτοῦ

---

1) Legas ἡ. — 2) Emendavi lect. *εἰςέρχεται* in cod. Vat. et ap. Nih. obviam. Cfr. pag. 7 l. 20 *καὶ εἰςέρχεσαι εἰς Θεβαΐδα*. Deinde mendosa in cod. lectio *τὴν μέγα Βαβυλῶνα*. — 3) *καὶ σφραγίζων* Vat. Nih. — 4) *ὡς σχισθεῖσα* Vat. Nih. — 5) *ἐκεῖσε κατήντησαν* Nih.

ἐστι τὸ μοναστήριον ὁ ἅγιος Βάτος, καὶ ὁ λίθος, ἔνθα ἔστη Μωϋσῆς θεωρῶν τὴν βάτον καιομένην καὶ μὴ καταφλεγομένην. Καὶ πλησίον τοῦ μοναστηρίου ἐστὶν ἡ κάμινος, ἔνθα ἐχώνευσαν τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον, καὶ ἐξῆλθε τὸ βοόκρανον, εἰς ὃ ἐπίστευσαν ὡς Θεῷ. Καὶ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον εἰσὶν οἱ τάφοι τῶν Ἑβραίων τῶν ἑξακοσίων ὀγδοήκοντα χιλιάδων. Καὶ πλησίον τοῦ μοναστηρίου παραλαμβάνει ἡ σκάλα τοῦ Σινᾶ ὄρους ἔχουσα βαθμίδια ἑπτά[1]· καὶ ἔστι[2]) τὸ σπήλαιον, ἐν ᾧ ἐνήστευσεν Ἠλίας ὁ προφήτης ἡμέρας τεσσαράκοντα, ὅτε ἔφυγεν ἐκ προσώπου τοῦ Ἰεσάβελ. Καὶ εἰς τὸ αὐτὸ μοναστήριον κεῖται ὁ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν καὶ διδάσκαλος ὁ Κλίμαξ. Καὶ πλησίον τοῦ μοναστηρίου ἐστὶ τὸ θαῦμα, ὅπερ ἐγένετο τῇ τοῦ Θεοῦ κελεύσει ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ. Εἰσελθόντες δὲ ἑτέρου βωμοῦ πρὸς τὸ Σινᾶ ὄρος, ὡς ἀπὸ μιλίων δύο, ἐκάλυψε Μωϋσῆς καὶ Ἀάρων τὴν[3]) κιβωτὸν, ἐν ᾧ ὁδήγησε τοὺς Ἑβραίους. Ἀπὸ δὲ τοῦ Σινᾶ ὄρους ὁδεύεις ἡμέρας ὀκτὼ καὶ εἰσέρχεσαι εἰς Θεβαΐδα, ἔνθα κεῖται ὁ ἀββᾶς Ποιμήν, καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ ἕτεροι τῶν μακαρίων καὶ ἁγίων πατέρων. Ἀπὸ δὲ Θεβαΐδος ὁδεύεις ἡμέρας ιϛʹ, καὶ πάλιν ὑποστρέφεις εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν.

Καὶ πρὸς ἀνατολὴν τῆς ἁγίας πόλεως, ἔξω τῆς πύλης, ἵσταται τετρακιόνιν, ἐν ᾧ Ἰεφωνίας δραξάμενος τὴν κλίνην τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου, καὶ ἀπιστήσας, ὅτι ἐστὶν ἡ τοῦ κυρίου μήτηρ, ἐξεκόπησαν αἱ χεῖρες αὐτοῦ[4]), καὶ πιστεύσαντος αὐτοῦ πάλιν ἰάθησαν αἱ χεῖρες αὐτοῦ. Καὶ πλησίον αὐτοῦ πρὸς ἀνατολήν ἐστιν ἡ ἁγία Γεθσημανῆ[5]), ὁ τάφος τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου· ἔστι δὲ ἐκκλησία πάνυ ὡραία.

---

1) Post v. ἑπτὰ excidisse quaedam Nih. suspicatur. Lacuna in cod. Vat. apparet nulla. — 2) ἔστη Vat. Nih. — 3) καὶ τὴν Vat. Nih. — 4) αὐτοῦ, καὶ πλησίον αὐτοῦ Vat. Nih. — 5) Γεθσιμανὴ Nih.

Καὶ πλησίον αὐτῆς ἐστι τὸ ἅγιον σπήλαιον, ἔνθα κατέφυγεν ὁ κύριος μετὰ τῶν αὐτοῦ μαθητῶν. Καὶ εἰς τὸ σπήλαιόν ἐστιν ὁ θρόνος τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν δώδεκα ἀποστόλων αὐτοῦ, ἔνθα μέλλει καθέζεσθαι κρίνων τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. Εἰς κεφαλὴν δὲ τοῦ δεσποτικοῦ θρόνου ἐστὶ θυρὶς μικρὰ ἀφανὴς εἰς τὸ βάθος, καὶ ἐξέρχεται ἐξ αὐτῆς βυσμὸς[1]*) ἤτοι βοασμὸς πολύς. Καὶ μέλλουσι λέγειν, ὅτι αἱ ψυχαί εἰσιν. Καὶ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον εἰσὶν ἑκατὸν ἔγκλεισται, ὡς ἐπὶ τῶν μυροφόρων, καὶ ποιμαίνει αὐτὰς Στυλίτης*[2]*) ἕτερος διὰ θυρίδος. Καὶ πλησίον αὐτῶν δεξιόν ἐστι τὸ Μάγκανον ὁ λίθος, ἔνθα κατεκόπη ὁ ἅγιος Ἰάκωβος ὁ ἀδελφόθεος. Εἰσὶ δὲ ταῦτα πάντα εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος. Ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ἐστὶ καὶ ὁ χείμαῤῥος τῶν Κέδρων καὶ ἡ κοιλὰς τοῦ Ἰωσαφάτ, καὶ ὁ κῆπος, ἔνθα παρεδίδοτο ὁ Χριστός. Ἔστι δὲ καὶ τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ἔνθα ἀνελήφθη. Ἵστανται δὲ κίονες κυκλωειδῶς, καὶ μέσον τράπεζα. Ἔξωθεν δὲ τῶν κιόνων ἐστὶ περίαυλον μαρμαρωτόν. Πρὸς ἀνατολὴν δὲ τῶν κιόνων, ὡς ἀπὸ διαστήματος ὀλίγου, ἐστὶ κόγχη, καὶ ἵσταται τραπέζη, ἔνθα λειτουργεῖ ὁ πατριάρχης εἰς τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῆς ἀναλήψεως. Ἐκεῖθεν οὖν πάλιν, ὡς ἀπὸ μιλίου ἑνὸς, ἐστὶν ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἐκάθισεν ὁ Χριστὸς ἐπὶ τοῦ πώλου. Εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἐστὶν ἐλαία, ἐξ ἧς κατ᾽ ἐνιαυτὸν κόπτουσι κλάδον ἕνα, διδόντες ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ τίμημα. Καὶ μετὰ λιτῆς εἰσέρχονται εἰς τὴν πόλιν Ἱερουσαλὴμ τῇ ἡμέρᾳ τῆς Βαϊοφόρου*[3]*). Ἀπὸ δὲ τῆς ἐλαίας διερχόμενος*[4]*) μίλιον ἓν κατώφορον εὑρίσκεις τὴν Βηθανίαν, τὸν τάφον τοῦ Λαζάρου. Ἀπὸ δὲ τοῦ καταβασιδίου τῆς ἁγίας πόλεως ἕως τοῦ ποταμοῦ Ἰορδάνου, ἐν ᾧ ἐβαπτίσθη ὁ κύριος ἡμῶν, εἰσὶ*

1) *ρυσμὸς* Nih. — 2) *Στηλίτης* Nih. — 3) *τῇ Βαϊοφόρου* Nih
4) *διερχόμενοι* Nih.

μίλια κδ'. Ὑπάρχει δὲ ὅλον κατώφορον, ἐν ᾧ ἐστι καὶ πηγὴ τῆς Μερᾶς. Πέραν δὲ τοῦ Ἰορδάνου, ὡς ἀπὸ μιλίων τριῶν, ἐστὶ σπήλαιον, εἰς ὃ ᾤκει ὁ πρόδρομος· ἔστι δὲ ἡ κοίτη αὐτοῦ, εἰς ἣν ἀνεπαύετο, πεζούλιον αὐτοφυὲς ἐκ τῆς αὐτῆς πέτρας ἤτοι σπηλαίου, καὶ καμάρα μικρά. Ἔστι δὲ βρύσις ὕδατος ἔσωθεν τοῦ σπηλαίου, καὶ ἔνδον τῆς καμάρας ἐστὶ πηγὴ, εἰς ἣν ἐβάπτιζεν ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ πρόδρομος. Ἐκεῖθεν δὲ ὑπάρχει εἰς τὸ χωρίον Καπερναούμ, ἐν ᾧ ᾤκει ὁ Χριστὸς καὶ Θεὸς ἡμῶν. Ἔστι δὲ ὁ οἶκος τοῦ θεολόγου· ἔνθα ἐγένετο καὶ τοῦ ἑκατοντάρχου τὸ θαῦμα· ἐκεῖ ἐχάλασαν καὶ τὸν παραλυτικὸν μετὰ τοῦ κραββάτου ἀπὸ τῆς στέγης. Καὶ πάλιν ὡς ἀπὸ μιλίου ἑνὸς ἵσταται πέτρα, ἔχουσα τύπον σταυροῦ, ἔνθα ἐθεράπευσε τὴν αἱμόῤῥουν. Καὶ πάλιν ὡς ἀπὸ μιλίου ἑνὸς εὑρίσκεις καστέλλιον, ἐν ᾧ ἐστιν ἐκκλησία μεγάλη, τὸ [1]) λεγόμενον Ἑπτάπηγον, ἐν ᾧ ἐποίησε τὸ θαῦμα τῶν ε' [2]) ἄρτων καὶ δύο ἰχθύων. Καὶ πάλιν ὡς ἀπὸ μιλίων δύο ἐστὶν ἐκκλησία· ἐν ᾧ ἐστιν ὁ οἶκος τῆς Μαγδαληνῆς, εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Μαγδαλά, ἔνθα ἐθεράπευσεν αὐτὴν ὁ κύριος. Ἀπὸ δὲ τῶν ἐκεῖσε εἰσέρχῃ εἰς πόλιν τοῦ Τιβεριάδος· διέρχῃ δὲ μέσον τοῦ κάστρου καὶ περιπατεῖς μίλια δεκαὲξ καὶ εὑρίσκεις βρύσιν ὕδατος, ἐν ᾗ κατελήφθησαν οἱ ἐννέα μαθηταί. Ἐκεῖ ἐστι καὶ ὁ τόπος, ἐν ᾧ ηὐλόγησεν ὁ Μελχισεδὲκ τὸν Ἀβραάμ. Καὶ ἀνέρχῃ μίλια δύο καὶ εὑρίσκεις τὴν Ναζαρέτ. Καὶ ὡσεὶ τόξου βολὴ, ἐστὶν ἡ συκῆ, ἣν ἐκαθηράσατο ὁ Χριστός· ἔνθα ὁ Ναθαναὴλ τὸν Φίλιππον ἐφώνησε τὸ Ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; Ἀνατολικώτερον δὲ αὐτῶν ἐστι σκαλία βτμ' [3]). Ἀνέρχῃ καὶ εἰς τὸ διδασκαλεῖον, ἐν ᾧ ἐδίδασκεν ὁ Χριστὸς τοὺς απο-

---

1) καὶ Nih. — 2) πέντε Nih. — 3) Sequentia prioribus non cohaerent.

στόλους λέγων· ἐγὼ ὑπάγω ἀναληφθῆναι· ἀπέλθετε καὶ ὑμεῖς καὶ διδάξατε, ἅπερ ἐδίδαξα ὑμᾶς. Πλησίον δὲ τοῦ διδασκαλείου πρὸς βοῤῥᾶν ἐστιν ἐκκλησία· μέσον δὲ τῆς ἐκκλησίας ἵσταται λίθος, εἰς ὃν ἔστη ὁ Χριστὸς καὶ ἀνελήφθη· λέγεται δὲ ὁ ἅγιος λίθος. Εἰς κεφαλὴν δὲ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν πρὸς βοῤῥᾶν ἀπὸ διαστήματος μιλίων δεκαὲξ κεῖται ὁ ἅγιος Σαμουὴλ ὁ μέγας. Καὶ πρὸς ἀνατολὴν τοῦ ὄρους, ὡς ἀπὸ μιλίου ἑνός, ἐστὶ ἡ Βηθανία· ἔνθα ἀνέστησε τὸν Λάζαρον ὁ Χριστός. Ἀνατολικώτερον δὲ τῆς Βηθανίας κεῖται ὁ ἅγιος Εὐθύμιος ὁ μέγας. Καὶ πρὸς ἀνατολήν, ὡς ἀπὸ μιλίων δώδεκα, ἐστὶν ἐκκλησία, ἐν ᾧ καθίσας ὁ Ἀδὰμ ἔκλαυσε ἀπέναντι τοῦ παραδείσου. Πλησίον δὲ τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας ἐστὶν ὁ οἶκος τοῦ Ἰωακείμ, μοναστήριον. Πρὸς ἀνατολὴν δὲ τοῦ μοναστηρίου, ὡς ἀπὸ μιλίων τεσσάρων, ἐστὶν ἡ Ἱεριχώ. Καὶ πρὸς βοῤῥᾶν τῆς Ἱεριχώ, ὡς ἀπὸ μιλίων ἕξ, ἐστὶν ἡ Ἔδεσσα, ἔνθα κεῖται Κῦρος καὶ Ἰωάννης· πρὸς δὲ τῆς ἀνατολῆς τῆς Ἱεριχώ, ὡς ἀπὸ μιλίων τριῶν, κεῖται ὁ ἅγιος Γεράσιμος εἰς καστέλλιον. Καὶ ἀπὸ μιλίων δύο ἐστὶ τὸ μοναστήριον τοῦ ὁσίου Ζωσίμου[1]) τοῦ μεγάλου· ἔνθα κεῖται καὶ πλησίον αὐτοῦ ὁ ἅγιος Ἄνθιμος. Καὶ πρὸς ἀνατολὴν τῆς Ἱεριχά, ὡς ἀπὸ μιλίων ὀκτώ, ἐστὶν ὁ Ἰορδάνης· ἔστι δὲ ἐκεῖ κάστρον μικρόν, ἔχον ἐκκλησίαν μεγάλην, τὴν ἁγίαν Τριάδα. Καὶ εἰς τὸν αἰγιαλὸν τοῦ ποταμοῦ ἐστιν ἐκκλησία τοῦ προδρόμου· καὶ εἰς τὴν κόγχην τῆς ἐκκλησίας ἵσταται ὁ λίθος, ἐν ᾧ ἔστη[2]) ὁ πρόδρομος, ἔνθα ἐβάπτισε τὸν Χριστόν. Καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὡς ἀπὸ μιλίου ἑνός, ἐστὶ τὸ σπήλαιον τοῦ προδρόμου· καὶ πρὸς νότον τοῦ σπηλαίου, ὡς ἀπὸ μιλίων δύο, ἵσταται ἡ γυνὴ τοῦ Λώτ, στήλη ἁλός,

---

1) *Ζωσιμᾶ* Vat. Nih. Vid. Menolog. gr. die 4 mens. Ianuarii. — 2) *ἔστι*, Vat., *ἵστη* Nih.

βλέπουσα ὄπισθεν. Καὶ πρὸς ἀνατολὴν αὐτῆς ἐστιν ὀπὴ ἐκβάλλουσα καπνόν· καὶ ἐξέρχεται φωνὴ ἐκ τῆς ὀπῆς λέγουσα· οὐαὶ τὰ Σόδομα. Καὶ φέρεται ὁ λόγος, ὅτι ἡ ἀναπνοὴ[1]) τοῦ Ἅιδου ἐστὶν, ἔνθα εἰσὶ δεδεμένοι.

Ἀπὸ δὲ τῆς βαπτίσεως τοῦ Χριστοῦ δι' ἡμερῶν τεσσάρων ἀπέρχεται[2]) εἰς τὴν πόλιν Τιβεριάδος, εἰς τὸν αἰγιαλὸν τῆς λίμνης, ὅθεν ἐξέρχεται Ἰορδάνης· ἔνθα καὶ οἱ ἀπόστολοι ἡλίευσαν. Ἀπὸ δὲ τῆς Τιβεριάδος ἕως τοῦ ὄρους Ταβώρ ἐστι διάστημα ἡμέρας μιᾶς. Ἔστι δὲ τὸ ἀνάβα τοῦ ὄρους. σκαλία τετρακισχίλια τριακόσια τεσσαράκοντα· ἔστι δὲ λαύρα, ἀββάδες ιβ'[3]). Καὶ ἀπὸ τοῦ Θαβώρ ἐστιν ὁδὸς ἡμέρας μιᾶς ἕως τῆς πόλεως τῆς μεγάλης τῆς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, ἐν ᾗ γέγονεν ὁ γάμος· ἔνθα ἐποίησεν ὁ Χριστὸς τὸ ὕδωρ οἶνον. Ἔστι δὲ μοναστήριον, ἐν ᾧ τὸ θαῦμα ἐγένετο.

Καὶ πρὸς δύσιν τῆς Γαλιλαίας μέχρις ὥρας ἕκτης ἀπέρχῃ εἰς τὸ λιβάδιν, ἔνθα ἀνεκλίθη ὁ λαός, καὶ δέδωκεν ὁ Χριστὸς τοὺς ε'[4]) ἄρτους· ἔστι δὲ τὸ λιβάδιν[5]) ἀνάμεσον τῆς λίμνης Γενησαρὲτ καὶ τῆς θαλάσσης τῆς Θιβεριάδος. Καὶ πρὸς δύσιν τοῦ αὐτοῦ λιβαδίου ἐστὶ μοναστήριον, ἐν ᾧ τόπῳ ἐλάλησεν ὁ Χριστὸς τῇ Σαμαρείτιδι. Καὶ εἰς τὴν αὐτὴν θάλασσαν εἰς τὸν αἰγιαλόν ἐστιν ἐκκλησία, ἔνθα ἵσταται ὁ Χριστὸς, ἐν ᾧ καὶ ἡ ἀνθρακιὰ καὶ τὸ ὀψάριον. Εἰς δὲ τὸν αὐτὸν τόπον πεζεύσας ὁ Πέτρος ἐν θαλάσσῃ ἦλθε πρὸς τὸν Χριστόν.

Καὶ πρὸς δύσιν αὐτοῦ, ὡς ἡμέρας μιᾶς ὁδόν, ἐστὶν ἡ Ναζαρέτ. Ἀπὸ δὲ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας κατέρχῃ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν Ἀλεξάνδρειαν. Καὶ εἰσερχόμενος εἰς πλοῖον τῇ τοῦ θεοῦ βοηθείᾳ ἐξέρχῃ εἰς Ῥωμανίαν μετὰ πίστεως καὶ προθυμίας πολλῆς.

---

1) *ἀναπνοὰ* Vat. — 2) Vide p. 6. not. 2. — 3) *δώδεκα* Nih. — 4) *πέντε* Nih. — 5) *λιβάδιον* Nih.

Οἱ δὲ ἐντυγχάνοντες τῇδε μου τῇ γραφῇ, τοῦ ἐλαχίστου Ἐπιφανίου μοναχοῦ, εὔχεσθε ὑπὲρ ἐμοῦ διὰ τὸν κύριον· τὴν γὰρ πᾶσαν ἀλήθειαν ἔγραψα, καθὼς περιεπόλευσα καὶ εἶδον οἰκείοις ὀφθαλμοῖς. Ὁ δὲ ἄλλως διηγούμενος ἑαυτὸν φρεναπατᾷ, μὴ συνιὼν τὴν ἀλήθειαν. Χάρις δὲ τῷ Θεῷ τῷ ἐνδυναμώσαντι τοὺς αὐτοῦ δούλους πρὸς τὴν τοιαύτην ὁδὸν καὶ θεωρίαν· ὅτι αὐτῷ πρέπει ἡ δόξα σὺν τῷ ἀνάρχῳ πατρὶ καὶ ζωοποιῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι, τιμὴ καὶ προσκύνησις νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. —

Ἐπιφανίου μοναχοῦ καὶ[1] *πρεσβυτέρου*[2] *περὶ τοῦ βίου τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου καὶ τῶν τῆς ζωῆς*[3] *αὐτῆς χρόνων*[4].

Περὶ τῆς κυρίως καὶ ἀληθῶς θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας πολλοὶ διεξῆλθον τῶν πάλαι διδασκάλων· οἱ μὲν προφῆται[5] διαφόροις εἴδεσι καὶ ὀνόμασι τὰ περὶ αὐτῆς[6] καὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς ἀνερμηνεύτως τεχθέντος Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, προεῖπον· οἱ δὲ ἅγιοι ἀπόστολοι περὶ μὲν[7] τοῦ ἐξ αὐτῆς σαρκωθέντος Θεοῦ λόγου τὴν σπουδὴν ἐποιήσαντο καὶ εἰς τὰς τούτου πράξεις ἐσχόλασαν, περὶ δὲ αὐτῆς[8] ὀλίγα τινὰ εἰπόντες εὐθέως παρέδραμον, οὕτω τοῦ πνεύματος οἰκονομήσαντος· οἱ πάντες δὲ ἀπὸ Δαυὶδ κατάγεσθαι αὐτὴν λέγουσιν. Ἐγκωμιασταὶ δὲ αὐτῆς πολλοὶ[9] ἐκ τῶν ἁγίων πατέρων γεγόνασιν· οὐδεὶς δὲ ἐξ αὐτῶν περὶ τῆς βιώσεως αὐτῆς καὶ τῶν χρόνων ἢ τῆς ἀνατροφῆς ἢ τοῦ τέλους ὀρθῶς καὶ εὐαποδέκτως

---

1) *καὶ* cum Ming. Desideratur in codd. AB. Cf. in inscript. vitae S. Andreae apost. *Ἐπιφανίου μοναχοῦ καὶ πρεσβυτέρου*, et in ipsa vita pag. 5 l. 17 *ἐγώ τε Ἐπιφάνιος μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος*. Brevior tamen loquendi formula, si genuina est lectio, in vita Deiparae occurrit pag. 30 v. 11 *Μοναχὸς δέ τις πρεσβύτερος*. — 2) *πρεσβυτέρου λόγος* Ming. — 3) *ζωῆς* om. Ming. — 4) Vbb. *Εὐλόγησον δέσποτα. λόγος μα'.* Ming. Naniano adhaerens post *χρόνων* exhibet. — 5) *προφητικοῖς* Ming. — 6) *τέρατα ἑαυτῆς* Ming. Coniec. *τέρατα αὐτῆς*. — 7) *μὲν* particulam ut textui insererem admonebat graecae linguae indoles. Abest a codd. AB neque extat ap. Ming. — 8) *περὶ ταύτης δὲ* Ming. — 9) *πολλοὶ* om. Ming.

ἐσήμανεν [1]). Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐπιχειρήσαντες καὶ μέρη τινὰ εἰπόντες οὐκ ὠρθοτόμησαν, ἀλλ᾽ ἑαυτοῖς ἐγένοντο κατήγοροι, οἷον Ἰάκωβος Ἑβραῖος [2]) καὶ Ἀφροδισιανὸς Πέρσης, καὶ ἄλλοι τινὲς μόνον περὶ τῆς γενέσεως [3]) αὐτῆς εἰπόντες, εὐθέως ἐσιώπησαν· περὶ δὲ τῆς κοιμήσεως αὐτῆς Ἰωάννης ὁ Θεσσαλονικεὺς πολυθρύλλητον ποισάμενος λόγον, αὐτὸς ἑαυτὸν ἐπεσκίασεν, καὶ ἕτερος δὲ Ἰωάννης, ἑαυτὸν θεολόγον ἐπιχρώσας, τὸ τοῦ ψεύδους ἔγκλημα ἐφ᾽ ἑαυτὸν ἐπεσπάσατο· Ἀνδρέας δὲ ὁ ἐξ Ἱεροσολύμων, ἐπίσκοπος Κρήτης, ὀλίγα τινὰ εἰπὼν καὶ ὀρθοτομήσας, εἰς ἐγκωμίου τάξιν τὴν διήγησιν ἔστησεν. Ἡμεῖς δὲ τοὺς πολλοὺς διευκρινησάμενοι καὶ συλλέξαντες τὰ εὔπιστα καὶ βέβαια καὶ ἀληθῆ ἔκ τε τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Εὐσεβίου τοῦ ἐπονομαζομένου Παμφίλου [4]), καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν συγγραφέων καὶ διδασκάλων, ἁπλαῖς ταῖς λέξεσι τοῖς ποθοῦσι τὰ περὶ αὐτῆς παραστήσομεν [5]), καὶ ἑκάστου του ὄνομα, παρ᾽ οὗπερ τι ἐλάβομεν, ἐπὶ τοῦ μετωπαίου σημανοῦμεν [6]), ἵνα μὴ δόξῃ τισὶ διαβάλλειν ἡμᾶς, ὡς ἴδιόν τι προσθεῖναι ἢ ὑφεῖλαι. Κἂν ἐκ τῶν ἀποκρύφων τι λάβωμεν ἢ ἐξ αἱρετικῶν, μηδεὶς ἡμᾶς ἐπιμεμφέσθω [7]). Αἱ γὰρ παρὰ τῶν ἐχθρῶν μαρτυρίαι ἀξιοπιστότεραί εἰσιν, ὥς φησιν ὁ μέγας Βασίλειος. Ἀλλὰ καὶ ὁ θαυμάσιος Κύριλλος, ὁ Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος [8]), αὐτὸ τοῦτο

---

1) ἐσήμασνεν Allat. Lege ἐσήμαινεν. Allatius fragmentum huius opusculi [de Simeonum scriptis pag. 106.] edidit a Fabricio in cod. apocrypho N. T. parum accurate repetitum. — 2) ὁ ἑβραῖος Ming. — 3) Ita cum Allat. γεννέσεως AB, γεννήσεως Ming. — 4) τοῦ Παμφ. Ming. — 5) παραστήσωμεν A. — 6) Sic intelligenda sunt, quae in codd. vitiose scripta extant. A μετωι παίουση μάνομεν, B μετω παιουσημάνωμεν, Nan. μετώπου οὐσημάνομεν. Allat. μετωπαίου σημαίνωμεν. Ming. locum in hunc modum consarcinavit: καὶ ἑκάστου τὸ ὄνομα· παρ᾽ οὗπέρ τι ἐλάβομεν· ἵνα μὴ δόξῃ τισὶ διαβάλλειν ἡμᾶς ὡς ἴδιόν τι προσθεῖναι· ἢ ὑφελεῖν (ἰφιλεῖν Nan. ὑφεῖλαι Allat.)· ἐπὶ τοῦ μετώπου ἐσημάνομεν. — 7) μεμφέσθω Ming. — 8) ἀρχιεπίσκοπος Allat.

ἐποίησεν ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δαυὶδ[1] *εἰς τὴν γενεαλογίαν τοῦ Ἰωσὴφ τοῦ μνηστευσαμένου τὴν πανάμωμον καὶ θεοτόκον Μαρίαν· λοιπὸν δὲ καὶ αὐτῆς*[2], *ἐπειδὴ ἀπὸ ἀδελφῶν ἐτέχθησαν ὅ τε Ἰωσὴφ καὶ ἡ θεοτόκος, δείξας, ὡς συμφωνοῦσιν οἱ δύο εὐαγγελισταί, ὅ τε Ματθαῖος κατιὼν καὶ ὁ Λουκᾶς ἀναποδίζων, εἰς τὸν Ναθὰν καὶ αὐτὸν υἱὸν Δαυὶδ ἐνάρχεται· ἔστι δὲ ἡ τῶν λόγων ἀπόδειξις οὕτως.*

Ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ Ναθὰν υἱοῦ Δαυὶδ γεννᾶται Λευΐ· Λευῒ δὲ ἐγέννησε τὸν Μελχὶ καὶ τὸν Πάνθηρα· Μελχὶ ἔλαβε γυναῖκα, καὶ ἀπέθανεν ἄπαις· ὁ Πάνθηρ ἐγέννησε τὸν Βαρπάνθηρα[3]· *ὁ Βαρπάνθηρ ἐγέννησε τὸν Ἰωακείμ, τὸν πατέρα Μαρίας*[4]) *τῆς θεοτόκου. Ἐκ δὲ τῆς σειρᾶς Σολομῶντος υἱοῦ Δαυὶδ γεννᾶται Ματθάν· οὗτος γεννᾷ τὸν Ἰακώβ, τὸν πατέρα Ἰωσήφ, καὶ ἀπέθανεν· καὶ ἔλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ*[5], *τὴν μητέρα Ἰακώβ*[6], *Μελχὶ ὁ ἀδελφὸς Πάνθηρ*[7], *καὶ ἐγέννησε τὸν Ἡλί*[8]. *Ὁ μὲν οὖν Ἰακὼβ ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Σολομῶντος, ὁ δὲ Ἡλὶ ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ναθάν. Λαμβάνει γυναῖκα ὁ Ἡλὶ καὶ*[9] *ἀπέθανεν ἄπαις. Καὶ ἔλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὁμομήτριος Ἰακώβ, καὶ ἐγέννησε τὸν Ἰωσήφ. Ὁ οὖν Ἰωσὴφ φύσει μὲν υἱός ἐστι*[10] *τοῦ Ἰακώβ, κατὰ δὲ τὸν νόμον τοῦ Ἡλί. Κατῴκουν δὲ εἰς τὴν Γαλιλαίαν*[11]. *Ἔλαβον δὲ*[12] *οἱ δύο ἀδελφοὶ τὴν μίαν γυναῖκα, ἐπεὶ ὁ νόμος κελεύει*[13], *ἐάν τις ἀποθάνῃ ἄπαις, ἵνα λάβῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ*[14], *καὶ ἀναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ἰωακεὶμ καὶ Ἡλὶ ἐκ*

---

1) Post *ἕως Δαυὶδ* deesse aliquod vb. Ming. suspicatur. — 2) *αὐτὸς* Ming. — 3) *τὸν Βαρπανθὴρ* Ming. Idem deinde *ὁ Βαρπανθήρ*. — 4) *Μαρίας* ex codd. AB accessit. — 5) *αὐτοῦ* om. Ming. — 6) *Ἰακώβου* Ming. — 7) *Πανθῆρι* Ming. — 8) Ita cum Nan. et Ming. Codd. AB constanter *Ἠλεί*. — 9) *καὶ* ap. Ming. ante *ὁ Ἠλὶ* legitur. — 10) *ἐστι* om. Ming. — 11) Integra haec enuntiatio a Ming. non edita est. — 12) *δὲ* om. Ming. — 13) *μετέβη* Ming. — 14) *λαμβάνῃ ὁ ἀδ. αὐτοῦ τ. γ. αὐτοῦ* Ming.

πατρὸς τοῦ Πάνθηρ[1]) ἀδελφοί[2])· Ἠλὶ καὶ Ἰακὼβ ἐκ πατρὸς τοῦ Ματθὰν ἀδελφοί· Ἰωακεὶμ ἐγέννησε Μαρίαν τὴν θεοτόκον· Ἠλὶ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσὴφ κατὰ νόμον, ὥστε εἶναι τὸν Ἰωσὴφ καὶ τὴν Μαρίαν ἀδελφῶν παῖδας[3]). Ἰωσὴφ δὲ ἦν τῇ ἐπιστήμῃ τέκτων· ἔσχεν δὲ ἀδελφὸν ἐκ τοῦ Ἰακὼβ ὁμομήτριον τὸν Κλωπᾶν ἢ καὶ Κλεόπαν[4]).

Κατὰ δὲ[5]) μητέρα ἡ θεοτόκος ἦν οὕτως. Ματθὰμ ὁ ἱερεὺς ἀπὸ Βηθλεὲμ εἶχεν θυγατέρας τρεῖς· Μαρίαν, Σοβὴν[6]) καὶ Ἄνναν. Καὶ[7]) ἡ μὲν Μαρία ἔτεκεν Σαλώμην τὴν μαίαν· ἡ δὲ Σοβὴ ἔτεκεν τὴν μητέρα Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ἡ δὲ Ἄννα ἔλαβεν Ἰωακεὶμ τὸν ἀδελφὸν τοῦ πατρὸς Ἰωσήφ. Καὶ κατέβη ἡ Ἄννα[8]) νύμφη εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς πόλιν Ναζαρέτ, καὶ συνῴκησεν Ἄννα τῷ Ἰωακεὶμ ἔτη πεντήκοντα, καὶ τέκνον οὐκ ἐποίησεν[9]). Ἐγένετο δὲ αὐτοὺς ἀναβῆναι εἰς Ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τῶν ἐγκαινίων. Καὶ προσευχομένου τοῦ Ἰωακεὶμ εἰς τὸ ἱερὸν ἐγένετο ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν αὐτῷ, ὅτι ἔσται[10]) σοὶ παιδίον, καὶ δι᾽ αὐτοῦ δοξασθήσῃ. Συνέλαβεν οὖν ἡ γυνὴ αὐτοῦ Ἄννα ἐν γήρει αὐτῆς, καὶ ἔτεκε παιδίον θῆλυ. Καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Μαρίαν[11]) διὰ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς. Καὶ συνέχαιρον αὐτοῖς[12]) πάντες οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι αὐτῶν[13]).

Γενομένης τῆς παιδὸς Μαρίας τριετοῦς, ἀνήγαγον αὐτὴν οἱ γονεῖς αὐτῆς εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ παρέστησαν αὐτὴν τῷ κυρίῳ μετὰ δώρων, καὶ ἐδέξατο αὐτὴν καὶ τὰ δῶρα αὐτῆς ὁ ἱερεὺς Ἰωδαὲ[14]) ὁ καὶ Βαραχίας, ὁ πατὴρ Ζαχαρίου. Καὶ πάντες

---

1) *Πανθῆρι* Ming. — 2) Non liquet. — 3) *παιδία* Ming. — 4) *Κλεόπαν ἢ καὶ Κλωπᾶν* Ming. — 5) *δὲ* om. Ming. — 6) Ming. constanter *Σωβήν*. Idem subinde *καὶ Ἄνναν*. — 7) *καὶ* om. Ming. — 8) *Ἄννα* sine *ἡ* Ming. — 9) *ἐποίησαν* Ming. — 10) *ἔστιν* Ming. — 11) *αὐτῆς Μαριὰμ* Ming. — 12) *αὐτῇ* Ming. — 13) *αὐτῆς* Ming. — 14) Ming., textum vera lectione donare non ausus, *Ὀδαὲ* cum Nan.

οἱ ἱερεῖς ἦσαν συγχαίροντες [1]), καὶ ἐπευξάμενοι ηὐλόγησαν τὸν Ἰωακεὶμ καὶ τὴν Ἄνναν καὶ τὴν παῖδα Μαρίαν. Καὶ κατῆλθον [2]) εἰς Ναζαρέτ. Καὶ τῷ ἑβδόμῳ αὐτῆς ἔτει πάλιν ἀνήγαγον αὐτὴν οἱ γονεῖς αὐτῆς εἰς Ἱεροσόλυμα [3]), καὶ ἐχαρίσαντο αὐτὴν τῷ κυρίῳ ἀφιέρωμα πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῆς. Καὶ τοῦτο ποιήσαντες, μετ' ὀλίγον Ἰωακεὶμ ἐτελεύτησεν, ὁ πατὴρ αὐτῆς, ὥς φασιν, ἐτῶν ὀγδοήκοντα. Ἡ δὲ Μαρία ἐκ τοῦ ναοῦ οὐκ [4]) ἀφίστατο νύκτα καὶ ἡμέραν. Καὶ ἡ Ἄννα καταλιποῦσα τὴν Ναζαρὲτ ἦλθεν εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ συνῆν τῇ θυγατρὶ Μαρίᾳ· καὶ ἐπιζήσασα ἔτη δύο ἀπέθανεν, γενομένη ἐτῶν ἑβδομήκοντα ἐννέα [5]).

Ἡ δὲ Μαρία πάντοθεν ἀπορφανισθεῖσα [6]) γέγονεν ἀπρόϊτος [7]), μὴ ἐξερχομένη ἐκ τοῦ ναοῦ κυρίου· καὶ εἴ τινος ἐν χρείᾳ ἐγένετο, πρὸς τὴν Ἐλισάβετ ἀπήει, καὶ μόνον· ἐγγὺς γὰρ ᾤκει. Ἔμαθε δὲ τὰ ἑβραϊκὰ γράμματα ἔτι ζῶντος Ἰωακεὶμ τοῦ πατρὸς αὐτῆς. Καὶ ἦν εὐμαθὴς καὶ φιλομαθής, καί περ μονωθεῖσα, πονοῦσα δὲ [8]) καὶ σχολάζουσα περὶ τὰς θείας γραφάς, τῇ τε ἐργασίᾳ τοῦ ἐρίου καὶ τοῦ λίνου καὶ τῆς μετάξης καὶ βύσσου ἐθαυμαστώθη, ἐπί τε [9]) σοφίᾳ καὶ συνέσει ὑπὲρ πάσας τὰς ἐν τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ νεάνιδας· ὡς πρὸς αὐτὴν λέγειν τὸν προπάτορα αὐτῆς Σολομῶντα — καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς πρὸς αὐτὴν ἔλεγεν — γυναῖκα ἀνδρείαν τίς εὑρήσει; καὶ τὰ ἑξῆς ἅπαντα.

Ἦν δὲ ἀφωρισμένος τόπος ἐν τῷ ναῷ κυρίου πλησίον τοῦ εὐωνύμου [10]) τοῦ θυσιαστηρίου μέρους·

---

1) *χαίροντες* Ming. — 2) *ἀπῆλθον* Ming. — 3) *Ἱερουσαλὴμ* Ming. — 4) *ἐκ* Ming. Attamen ipse vertit: *e templo non recedebat.* — 5) *δύο* Ming. — 6) *ἀπορφανευθεῖσα* Ming. — 7) *ἀπρόητος* et *ἀπρόϊτος*, in codd. AB. Editionis Mingarell. *ἀπρονόητος* ad sententiarum nexum omnino non quadrat. — 8) *δὲ* om. Ming. — 9) *τῇ* Ming. — 10) *ἐνβύνου* Nan., unde Ming. *ἐμβόλου* = *Erat autem in templo Domini locus segregatus prope porticum ex parte altaris.* Quod quantum ab Epiphanii sententia discrepet, nemo est quin videat.

ἔνθα[1]) εἱστήκεισαν αἱ παρθένοι μόναι. Καὶ αἱ μὲν ἄλλαι παρθένοι μετὰ τὴν σύναξιν καὶ ἀπόλυσιν πᾶσαι ἀπῄεσαν πρὸς τοὺς ἰδίους· ἡ δὲ Μαρία προσεκαρτέρει φυλάττουσα τὸ θυσιαστήριον καὶ τὸν ναὸν, ἐξυπηρετοῦσα καὶ τοῖς ἱερεῦσιν. Τὸ δὲ ἦθος αὐτῆς ἦν τοιοῦτον· σεμνὴ κατὰ πάντα καὶ ὀλιγολάλος, ταχυπήκοος, εὐπροσήγορος, ἀπαῤῥησίαστος[2]) πρὸς πάντα ἄνθρωπον, ἀγέλαστος, ἀτάραχος, ἀόργητος, εὐπροσκύνητος, τιμητικὴ, τιμῶσα καὶ προσκυνοῦσα πάντα ἄνθρωπον, ὥστε θαυμάζειν ἅπαντας εἰς τὴν σύνεσιν καὶ τὴν λαλιὰν αὐτῆς· 'τὴν ἡλικίαν μέση· τινὲς δέ φασιν, αὐτὴν πλέον ἔχειν τοῦ μέσου· σιτόχρους, ξανθόθριξ, ξανθόμματος, εὐόφθαλμος, μελάνοφρυς, ἐπίῤῥινος[3]), μακρόχειρ, μακροδάκτυλος, μακροπρόσωπος, χάριτος θείας καὶ ὡραιότητος πεπληρωμένη, ἄτυφος, ἀσχημάτιστος, ἄβλακος, ταπείνωσιν ὑπερβάλλουσαν ἔχουσα· διὸ καὶ ἐπέβλεψεν ἐπ' αὐτὴν ὁ Θεός, ὡς αὐτὴ ἔφη μεγαλύνουσα τὸν κύριον· ἱμάτια αὐτόχροα ἀγαπῶσα καὶ φοροῦσα. Καὶ μαρτυρεῖ τὸ ἅγιον μαρφόριον[4]) αὐτῆς. Ἔνηθε δὲ τὰ τῶν ἱερέων[5]), ἤγουν τὰ τοῦ ναοῦ κυρίου, καὶ ἐτρέφετο ἐκ τοῦ ναοῦ[6]), προσκαρτεροῦσα ταῖς προσευχαῖς καὶ τῇ ἀναγνώσει καὶ τῇ νηστείᾳ καὶ τῷ ἐργοχείρῳ καὶ πάσῃ ἀρετῇ· ὡς[7]) τῇ τε ποικιλίᾳ τῶν ἔργων καὶ τῇ καταστάσει πολλῶν γυναικῶν διδάσκαλον γενέσθαι τὴν ὄντως ἁγίαν Μαρίαν.

Γενομένης δὲ αὐτῆς ἐτῶν δώδεκα[8]) ἐγένετο αὐτῆς ἐν μιᾷ νυκτὶ προσευχομένης[9]) παρὰ τὰς θύρας τοῦ θυσιαστηρίου κατὰ τὸ μεσονύκτιον φῶς λάμψαι ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου· καὶ φωνὴ ἐκ τοῦ ἱλαστηρίου πρὸς αὐτὴν ἦλθε λέγουσα· τέξῃ

---

1) *ἔνθεν* Ming. — 2) Cfr. *εὐπαῤῥησίαστον* ap. Niceph. — 3) *ἐπίῤῥιν* Niceph. — 4) *μοφόριον* Nan. — 5) *ἐρίων* Ming. = *Nebat autem lanas* (!). — 6) *ναοῦ κυρίου* Ming. Otiosa praecedentium iteratio. Idem deinceps *καρτεροῦσα*. — 7) *ὡς* cum Ming. Non extat in Nan. AB. — 8) *δώδεκα ἐτ.* A. *ἐτῶν ιβ'* Ming. — 9) *αὐτῇ προσευχομένης* AB. *αὐτῇ προσευχομένῃ* Ming.

τὸν υἱόν μου. Ἡ δὲ ἐσίγησεν, μηδενὶ ἐξειποῦσα τὸ μυστήριον, ἕως οὗ ὁ Χριστὸς ἀνελήφθη[1].

Ἀβιὰ δὲ ὁ ἀρχιερεὺς ἐγέννησε τὸν Ἰωδαὲ[2], ὃν ἐκάλουν Βαραχίαν. Οὗτος δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀγγαῖον καὶ Ζαχαρίαν, καὶ αὐτοὺς ἱερεῖς. Καὶ ἔλαβεν ὁ Ζαχαρίας τὴν Ἐλισάβετ[3], ἐξαδέλφην τῆς Μαρίας, καὶ ᾤκουν ἐν Βηθλεέμ· ἐγέννησε δὲ τὸν βαπτιστὴν Ἰωάννην. Ὁ δὲ Ἀγγαῖος ὁ ἀδελφὸς Ζαχαρίου ἐγέννησε θυγατέρα ὀνόματι Σαλώμην[4]. Καὶ ἔλαβεν αὐτὴν Ἰωσὴφ[5] ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς Ἠλὶ καὶ Ἰακώβ, ἐξάδελφος[6] Μαρίας, καὶ ἔτεκεν ἐξ αὐτῆς ἐξ παῖδας[7]· Ἰάκωβον, Σίμωνα, Ἰούδαν, Ἰωσὴν, Σοβὴν, Μάρθαν τὴν καὶ[8] Μαρίαν. Καὶ ἀπέθανε Σαλώμη ἡ γυνὴ αὐτοῦ. Καὶ διῆγεν ὁ Ἰωσὴφ[9] ἐν χηρείᾳ καὶ σοφρωσύνῃ· ἐτῶν γὰρ ἦν περίπου ἑβδομήκοντα, τῇ περιουσίᾳ πένης, τὴν δὲ τέχνην τέκτων ἀκρότατος[10], διάγων εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας Ναζαρέτ. Ἡ δὲ Μαρία ἦν ἐν Ἱερουσαλὴμ εἰς τὸν οἶκον κυρίου. Καὶ γενομένης αὐτῆς ἐτῶν δεκατεσσάρων, ὅτε καὶ τῆς τῶν γυναικῶν φύσεως ἡ ἀσθένεια δείκνυται, νομίσαντες αὐτὴν μίαν τῶν πολλῶν ὑπάρχειν οἱ ἱερεῖς, — ἔτι γὰρ ἄδηλα τὰ περὶ αὐτὴν ὑπῆρχε μυστήρια, — συμβούλιον ποιήσαντες ἔστησαν εἰς προσευχὴν περὶ αὐτῆς.

Ζαχαρίας δὲ ὁ ἀρχιερεύς, ὁ πατὴρ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ, ἔλαβε δώδεκα ῥάβδους ἐκ τῶν ἱερέων τῶν συγγενῶν τῆς παρθένου, καὶ ἔθηκεν αὐτὰς περὶ τὸ θυσιαστήριον λέγων· Δείξει κύριος ὁ Θεὸς[11] σημεῖον, τίνος ἔσται ἡ παρθένος. Προσευχομένων δὲ αὐτῶν ἐβλάστησεν ἡ ῥάβδος Ἰωσὴφ

---

1) ἀνελ. ὁ Χρ. Ming. — 2) Ἰουδαῖον Ming. cum Nan. Coniec. ἐγέννησεν τὸν Ἰωδαὲ ὃν ἐκάλουν καὶ Βαραχίαν. — 3) τὴν Ἐλισ. om. Ming. — 4) Σαλώμη Ming. — 5) ὁ Ἰωσὴφ Ming. — 6) Ἠλὶ ὁ ἐξαδ. Ming. — 7) παιδία Ming. — 8) καὶ τὴν Ming. — 9) ἐν χηρείᾳ κ. σωφρ. ὁ Ἰωσὴφ Ming. — 10) ἀκράτητος Ming. Vbb. ἀκρότατος διάγων εἰς absunt a cod. B. — 11) κύριος sine ὁ Θεὸς Ming.

τοῦ τέκτονος. Καὶ λοιπὸν κρίσει Θεοῦ ἥρμοσαν [1]) αὐτῷ τὴν παρθένον Μαρίαν, οὐ πρὸς γάμον, ἀλλ' εἰς φυλακὴν καὶ συντήρησιν τῆς ἀμωμήτου παρθενίας. Καὶ τοῦτο δῆλον ἐξ αὐτῶν τῶν ῥημάτων τῆς ἁγίας παρθένου τῶν γενομένων [2]) πρὸς τὸν ἄγγελον Γαβριήλ. Εἰπόντος γὰρ αὐτοῦ πρὸς αὐτὴν μετὰ τὸν ἀσπασμόν, ὅτι Καὶ [3]) ἰδοὺ συλλήψῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν, καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ τὰ ἑξῆς, ἀπεκρίθη αὐτῷ ἡ παρθένος· Πῶς ἔσται μοι τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; Εἰ [4]) γὰρ Ἰωσὴφ νόμῳ συζυγίας καὶ γάμῳ αὐτὴν ἦν [5]) ἁρμοσάμενος, οὐκ ἂν οὕτως ἀπεκρίνατο, ἀλλ' εἶπεν ἂν [6]), ὅτι Ἐκ τοῦ ἁρμοσαμένου με [7]) ἀνδρὸς ἤγουν μνηστευσαμένου πάντως συλλήψομαι· ἀλλ' εἰδυῖα ἀκριβῶς, ὅτι οὐ πρὸς γάμον αὐτὴν ἔλαβεν, ἀλλ' εἰς φυλακὴν καὶ συντήρησιν, εἶπεν ἐκεῖνο τὸ ῥῆμα τὸ πᾶσαν γέμον ἀλήθειαν [8])· πῶς ἔσται μοι τοῦτο; ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; τουτέστιν· οὐκ ἐξεδόθην ἀνδρὶ πρὸς γαμικὴν συνουσίαν, ἀλλ' εἰς [9]) τὸ φυλάττεσθαι διηνεκῶς με παρθένον καὶ [10]) καθαρὰν καὶ ἀνέπαφον. Καὶ αὕτη μὲν [11]) ἡ τῆς μνηστείας αἰτία.

Παραλαβὼν δὲ ὁ [12]) Ἰωσὴφ τὴν ἐξαδέλφην Μαρίαν ἐκ χειρὸς κυρίου καὶ μαρτύρων πάντων τῶν ἱερέων, κατήγαγεν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ παρέδωκεν αὐτῇ τὰς δύο θυγατέρας αὐτοῦ σοφίσαι καὶ συνετίσαι αὐτὰς ὡς ἑαυτήν [13]). Ἡ δὲ διῆγεν ἐν τῷ τοῦ Ἰωσὴφ οἴκῳ μετὰ πάσης ταπεινοφρο-

---

1) ὁρμώσαντο τὴν παρθ. Nan., unde Ming. ἥρμοσαν αὐτῷ τὴν παρθ. — 2) τὸ γενόμενον Nan., τῶν λεγομένων Ming. — 3) καὶ om. Ming. — 4) ὁ Ming. — 5) ἦν addidi, quum sensus exposcat. Desideratur in codd. AB et in ed. Mingarell. — 6) οὖν Ming. — 7) με om. Ming. Idem subinde ἢ τοῦ. — 8) ἐκεῖνο ῥῆμα τὸ γ. π. ἀλ. Ming. — 9) εἰς om. Ming. — 10) καὶ om. Ming. — 11) καὶ αὕτη μὲν οὖν ἦν Ming. — 12) ὁ om Ming. — 13) αὐτὴν ὡς ἑαυτὰς Ming.

σύνης τε καὶ σεμνότητος. Ποιήσασα δὲ ἐν αὐτῷ μῆνας ἕξ, καὶ συνήθως νηστεύουσα περὶ ὥραν ἐννάτην τῆς ἡμέρας, προσευχομένης αὐτῆς ἀπεκαλύφθη αὐτῇ ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ ἀποσταλεὶς παρὰ τοῦ [1]) Θεοῦ. Καὶ ἐξεῖπεν αὐτῇ πάντα τὰ μυστήρια τὰ περὶ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ· ὅσα καὶ ἐν [2]) τοῖς εὐαγγελίοις ἀναγέγραπται. Καὶ οὐδεὶς ἔγνω τὸ γεγονὸς ἐκ τοῦ οἴκου αὐτῆς, οὐδὲ ἀπήγγειλέ τινι· οὔτε μὴν [3]) αὐτῷ τῷ Ἰωσήφ, ἕως οὗ εἶδεν [4]) εἰς οὐρανοὺς ἀνερχόμενον τὸν υἱὸν αὐτῆς. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος· Καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς, τὸν πρωτότοκον· τουτέστιν· οὐκ ἐγίνωσκε τὰ περὶ αὐτὴν [5]) μυστήρια Θεοῦ [6]), οὐδὲ τὸ κεκρυμμένον βάθος τῶν ἐπ᾽ αὐτῇ τελουμένων πραγμάτων. Ἦν δὲ ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος πρώτη, τοῦ δὲ μηνὸς εἰκὰς πέμπτη, ὁ δὲ μὴν Μάρτιος, τῆς σελήνης ἡμέρα πρώτη [7])· κατὰ δὲ τὸν σεληνιακὸν κύκλον μὴν πρῶτος ἤγουν Ἀπρίλλιος· — οὗτος μὴν πρῶτος ἐν τοῖς μησὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ· — αὐτὴ [8]) πρώτη ἡμέρα, ἐν ᾗ τὸ πρωτόκτιστον ἠλάθη σκότος, καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Γενηθήτω φῶς· καὶ ἐγένετο φῶς· μὴν δὲ ἕκτος, ἀφ᾽ οὗ περ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς συνελήφθη. Τῷ γὰρ ἑβδόμῳ μηνὶ τῶν ἐγκαινίων τῆς σκηνοπηγίας ἐπιτελουμένων [9]) καὶ τῆς [10]) καταπαύσεως τῆς κιβωτοῦ, λοιπὸν εἰσῆλθεν ὁ Ζαχαρίας [11]) εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων μονώτατος κατὰ τὸν νόμον, τοῦ θυμιᾶσαι. Καὶ ὤφθη αὐτῷ ὁ ἀρχάγγελος [12]) Γαβριήλ. Ἀπὸ τότε οὖν οἱ μῆνες ἀριθμοῦνται κατὰ τὸν σε-

1) Θεοῦ sine τοῦ Ming. — 2) ἐν om. Ming. — 3) μὲν Ming. — 4) ἴδεν Ming. — 5) περὶ αὐτὴν om. Ming — 6) τοῦ Θεοῦ Ming. — 7) Vbb. τοῦ δὲ μηνὸς .... ἡμέρα πρώτη non edita sunt a Ming. — 8) αὐτοῦ Ming. — 9) μηνὶ τῆς σκηνοπηγίας· ἐπιτελουμένων τ. ἐγκ. Ming. — 10) τῆς abest a cod. A. — 11) ὁ Ζαχαρίας non legitur in Nan. Adest ap. Ming. in vers. lat. — 12) ἄγγελος Ming.

ληνιακὸν κύκλον. Ὕστερον γὰρ[1]) ἐπενοήθησαν αἱ ἴνδικτοι[2]) καὶ οἱ μῆνες παρὰ Ῥωμαίοις.

Τὸ δὲ εἰπεῖν τὴν ἁγίαν παρθένον πρὸς τὸν ἀρχάγγελον· Πῶς ἔσται μοι τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; καθὼς καὶ προλαβόντες εἰρήκαμεν, ἔχει καὶ ἑτέραν τινὰ ἔννοιαν οὐκ ἀπᾴδουσαν τῆς προτέρας[3]) ἡμῶν διηγήσεως, τουτέστιν· ἄνδρα οὐκ ἐπιθυμῶ, ἀνδρὸς ἐπιθυμίαν οὐ κέκτημαι, οὐκ οἶδα θέλημα σαρκικῆς ἐπιθυμίας ἀνδρός. Οὐ γὰρ ἔσχε τὴν παρθενίαν κατὰ[4]) ἐγκράτειαν καὶ ἀγῶνα, ὥσπερ τῶν γυναικῶν αἱ κοσμιώτεραι καὶ τῆς σωφροσύνης[5]) ἐπιμελούμεναι, ἀλλ᾽ ἐκ φύσεως, ὅπερ ἐστὶν ἐξαίρετον πασῶν τῶν γυναικῶν καὶ ξένον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Καὶ τοῦτό ἐστι τὸ παρὰ τοῦ[6]) Ἰεζεκιὴλ τοῦ προφήτου εἰρημένον· ἔσται ἡ πύλη ἡ κατὰ ἀνατολὰς κεκλεισμένη, καὶ οὐδεὶς οὐ μὴ διέλθῃ δι᾽ αὐτῆς, εἰ μὴ κύριος μόνος[7]) ὁ Θεὸς Ἰσραήλ· αὐτὸς μόνος εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται δι᾽ αὐτῆς· καὶ ἔσται ἡ πύλη κεκλεισμένη. Καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται καὶ οἱ ἀπόστολοι τὸ αὐτὸ μαρτυροῦσιν. Ἀλλὰ καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, οἱ φωστῆρες καὶ διδάσκαλοι[8]) τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, τὸ αὐτὸ[9]) συμφωνοῦσιν. Διὸ καὶ ὁ μέγας Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης φησὶ περὶ τοῦ Χριστοῦ, ὅτι ὑπὲρ ἀνθρώπων τὰ ἀνθρώπινα ἔπραττεν. Καὶ μαρτυρεῖ παρθένον γέννησις[10]) καὶ τόκος ἄνευ ὠδίνων. Ἀθανάσιος δὲ ὁ Ἀλεξανδρείας[11]) καὶ Λέων ὁ Ῥώμης

---

1) *δὲ* B Ming. — 2) *οἱ ἐνδικτιῶνες* Ming. — 3) *οὐκ ἀπ. τῆς πρώτης καὶ προτέρας* Ming. — 4) *καὶ τὴν* Ming. — 5) *τὴν σωφροσύνην* Ming. — 6) *τοῦ* om. Ming. — 7) *μόνος* om. Ming. — 8) *ἀλλὰ καὶ οἱ φωστ. οἱ πατ. ἡμῶν καὶ οἱ διδ.* Ming. — 9) *αὐτῷ* pro *τὸ αὐτ.* Ming. — 10) *παρθενίαν γέννησιν* Ming. — 11) *ὁ ἐξ ἀλεξ.* Ming. Allatius in notis ad Eustathii Hexaëmeron ed. Lugd a. 1629 pag 286 vbb. *Ἀθανάσιος δὲ .... ἐπληροφορήθη* affert cum hac lectt. varietate: *εἰπόντες περὶ αὐτῆς. — πᾶσαι σύνοδοι ὀρθόδοξοι. — ψηλαφηθεῖσα. — καὶ ῥουβὶν δὲ ὁ ἱερεύς. — ἐπεξεργασάμενος διὰ τῆς μαρίας.*

εἶπον [1]) περὶ αὐτῆς, ὅτι ἐπιθυμίαν ἀνδρὸς ἠγνόησεν. Καὶ αἱ ἅγιαι πᾶσαι σύνοδοι ὀρθοδόξως τὸ αὐτὸ ἐπιμαρτυροῦσιν. Οὐ μόνον δὲ οἱ καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐξ Ἰουδαίων τοῦτο συμμαρτυροῦσιν [2]), οἷον Ἰάκωβος Ἑβραῖος [3]) τότε παρὼν καὶ τὰ περὶ αὐτὴν [4]) γράψας λέγει, ὅτι διὰ τὸ γενέσθαι ξένον καὶ παρηλλαγμένον κατὰ πάντα τὸν τοκετὸν [5]) ψηλαφηθεῖσα ὑπὸ τῆς μαίας εὑρέθη παρθένος, ὡς πρὸ τοῦ τόκου· καὶ Ῥουβὶμ δὲ [6]) ὁ ἱερεὺς τοῦτο αὐτὸ ὑπεξεργασάμενος [7]) διὰ τῆς μαίας ἐπληροφορήθη. Ἄλλοι δέ τινες περὶ τούτου τοῦ παραδόξου πράγματος ἀκούσαντες [8]) εἶπον, ὅτι ἐξαίρετόν τι [9]) εὗρεν ἡ φύσις· ἄλλοι δὲ, ὅτι [10]) ὑπὲρ τοὺς ὅρους τῆς φύσεως γέγονεν.

Ἡ δὲ ἁγία παρθένος ἅμα τῷ παρελθεῖν τὴν ὀπτασίαν τοῦ ἀγγέλου εὐθέως ἀπῆλθε πρὸς τὴν Βηθλεὲμ εἰς τὴν Ἐλισάβετ. Ἡ δὲ Ἰουδαία, ἐν ᾗ κεῖται Βηθλεὲμ [11]), ὑψηλότερος τόπος ἐστὶ πρὸς τὴν Γαλιλαίαν, ἐν ᾗ ἐστιν ἡ Ναζαρέτ. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Λουκᾶς· ἡ δὲ Μαρία ἔδραμεν εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς [12])· καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ. Εἰσελθοῦσα δὲ [13]) καὶ ἀσπασαμένη αὐτὴν ἐγνώρισεν αὐτῇ τὴν ὀπτασίαν τοῦ ἀγγέλου καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἄῤῥεν ἐστὶ τὸ ἐν κοιλίᾳ αὐτῆς, καὶ ὅτι ὁ Ζαχαρίας ἄγγελον ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ καὶ διὰ τοῦτο ἐσίγησεν, ἐπειδὴ ὁ Ζαχαρίας οὐδὲν ἦν λαλήσας· οὐ [14]) γὰρ ἠδύνατο. Καὶ αὗται ἐν ἑαυταῖς τὰ μυστήρια [15]) εἶχον, καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν τὰ λαληθέντα [16]) αὐ-

1) Sic cum cod. A. Deest in cod. B. *εἶπεν* Ming. — 2) Vbb. *Οὐ μόνον .... συμμαρτυροῦσιν* omitt. a Ming. — 3) *Ἰάκωβος ὁ ἑβραῖος* Ming. — 4) *αὐτῆς* Ming. — 5) *τοκετὸν* sine artic. Ming. — 6) *δὲ* om. Ming. — 7) *ἀπεργασάμενος* Ming. — 8) *περὶ τούτου τοῦ παραδόξου θαύματος* Ming. — 9) *ἐξαιρ. τι πρᾶγμα* Ming. — 10) *ὅτι* om. Ming. — 11) *πόλις κ. βηθλεὲμ* Ming. — 12) *μετὰ σπουδῆς εἰς τὴν ὀρεινὴν* Ming. — 13) *γὰρ* AB. — 14) *οὐδὲ* Ming. — 15) *αὐταῖς τὸ μυστήριον* Ming. — 16) *τὸ λαληθὲν* Ming.

ταῖς. Καὶ μετὰ τρεῖς μῆνας κατῆλθεν ἡ ἁγία Μαρία εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὸν οἶκον Ἰωσήφ. Ἦν δὲ τακτικὴ καὶ τῷ λόγῳ καὶ τῷ ἤθει καὶ τῷ βήματι ἡ ἁγία [1]). Τοῦ δὲ χρόνου παρερχομένου καὶ τῆς κοιλίας αὐτῆς αὐξανομένης [2]), ὁ Ἰωσὴφ ὁρῶν τὴν ἁγίαν μὴ εἰδὼς τὰ περὶ αὐτὴν [3]) μυστήρια αἰσχύνῃ καταπεσὼν ἠβουλήθη διῶξαι αὐτὴν ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ κρυφίως. Ὁ δὲ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ ἐκώλυσεν αὐτόν, καθὼς Ματθαῖός φησιν [4]) ὁ εὐαγγελιστής.

Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον συνέβη τὴν ἀπογραφὴν γενέσθαι κατὰ τὴν Αὐγούστου [5]) Καίσαρος κέλευσιν. Καὶ ἀνέβη Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς τὴν Ἰουδαίαν σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ἀπογράψασθαι [6]) κατὰ τὸ τοῦ Καίσαρος [7]) δόγμα. Καὶ τοὺς μὲν υἱοὺς προέπεμψεν, τὰς δὲ θυγατέρας καὶ τὴν ἁγίαν παρθένον Μαρίαν αὐτὸς λαβὼν μετὰ τοῦ ὑποζυγίου ἀνήρχετο. Καὶ [8]) μὴ φθάσαντες τὴν Ἱερουσαλήμ, εἰς προάστειον τῆς Βηθλεὲμ, ὃ ἦν κτῆμα Σαλώμης ἐξαδέλφης τῆς θεοτόκου [9]), κατεκλίθησαν. Καὶ τῇ αὐτῇ νυκτὶ ἔτεκε τὸν Ἐμμανουὴλ ἡ ἁγία παρθένος, ἐξυπηρετησαμένης πρὸς ἅπαντα Σαλώμης τῆς μαίας, οὔσης ἐκ [10]) Βηθλεὲμ, ἐξαδέλφης τυγχανούσης καὶ αὐτῆς τῆς ἁγίας παρθένου καὶ θεοτόκου [11]) Μαρίας κατὰ τὸ μητρῷον αὐτῆς γένος· ὥσπερ καὶ ἡ Ἐλισάβετ, ἡ γυνὴ Ζαχαρίου. Ἦν δὲ ὁ τόπος, ἐν ᾧ κατεκλίθησαν, σπήλαιον [12]) καὶ οἴκημα τετραπόδων. Μαθοῦσα δὲ ἡ Ἐλισάβετ τὴν ἐπιστασίαν αὐτῶν καὶ ἤνεγκεν αὐτοῖς τὸ πρὸς τὴν χρείαν καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν συγγενῶν [13]) αὐτῶν.

---

1) ἁγία sine ἡ Ming. — 2) ὀγκουμένης Ming. — 3) αὐτῆς Ming. — 4) φησιν abest a Nan. Supplendum esse verbum iam Ming. vidit. — 5) τοῦ Αὐγ. Ming. — 6) ὑπογράψασθαι Ming. — 7) κατὰ τοῦ Κ. Ming., κατὰ τὸ κ. B. — 8) καὶ om. Ming. — 9) τῆς ἁγίας θ. Ming. — 10) ἐκ cum cod. B. In cod. A fuisse videtur ἐν, secunda cura mutatum in ἐκ. Ming. ἐν. — 11) τῆς ἁγίας θεοτόκου παρθένου Ming. — 12) ἦν δὲ σπήλαιον pro vbb. ὥσπερ καὶ .... κατεκλίθησαν, σπήλαιον Ming. — 13) τινὲς συγγενεῖς Ming.

Καὶ ἀκούσαντες τὰ ὑπὸ τῶν ποιμένων[1]) *λαληθέντα ἐξέστησαν. Χρόνου δέ τινος οὐ πολλοῦ παριππεύσαντος ἦλθον*[2]) *ἐκ Περσίδος*[3]) *οἱ μάγοι ἀπὸ τῆς θερινῆς ἀνατολῆς, ἰδόντες*[4]) *τὸν ἀστέρα ἐξ εὐωνύμων τῆς Ἱερουσαλήμ· οὕτως γὰρ παράκειται ἡ Περσὶς τῇ Ἰουδαίᾳ. Ὁ δὲ*[5]) *ἀστὴρ οὐκ ἦν ἐκ τῶν λοιπῶν ἀστέρων οὐδὲ ἐκ τοῦ ὕψους, ἐν ᾧ καταπεπήγασιν οἱ λοιποὶ ἀστέρες*[6]), *ἀλλὰ*[7]) *πρόσγειός τε ἐφαίνετο καὶ ἀσυνήθης τῶν ἐξ ἔθους ἢ κατά τινα περίστασιν φαινομένων, μηδὲ πώποτε φανείς· ὥς φησιν ὁ μέγας Βασίλειος καὶ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Εὗρον δὲ αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἡ καθαρὰ καὶ ἀνέκφραστος ἐγένετο γέννησις τοῦ Ἰησοῦ, οὐκέτι μὲν ἐπὶ τοῦ σπηλαίου, ἀλλ' ἐπί τινος οἰκίας, οὐδὲ βρέφος πρόσφατον τὸν Ἰησοῦν, ἀλλὰ παιδίον· ὡς μαρτυρεῖ καὶ αὐτὸς ὁ θεσπέσιος Ματθαῖος ὁ*[8]) *εὐαγγελιστής· πάντως δὲ, ὅτι κατὰ ἀπόκαμψιν ἐκεῖσε παρεγένοντο, ὅ τε Ἰωσὴφ καὶ ἡ πανάμωμος παρθένος, μετὰ τοῦ ἐξ αὐτῆς γεννηθέντος ἀσπόρως, ἵνα παρὰ τῶν ἀλλογενῶν καὶ ξένων τῶν τοῦ Θεοῦ διαθηκῶν μάγων ἀκούσωσιν, τίς τέ ἐστι καὶ τίνος ἕνεκα τὴν πρὸς ἀνθρώπους ἐποιήσατο συγκατάβασιν· οὐ μόνον δὲ αὐτοὶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἡ Ἱεροσόλυμα, καὶ αὐτὸς ὁ τότε τῶν Ἰουδαίων κατάρχων καὶ βασιλεύων Ἡρώδης. Τῇ γ' οὖν ὀγδόῃ*[9]) *ἡμέρᾳ περιέτεμον τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὅ*[10]) *ἐστι σωτήρ. Καὶ ὑπέστρεψαν*[11]) *εἰς Ναζαρέτ*[12]). *Καὶ συμπληρουμένων τῶν τεσσα-*

---

1) *τὰ τοῖς ποιμέσιν* Ming. — 2) *καὶ τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ* pro vbb. *Χρόνου .... ἦλθον* Ming. — 3) *ἐκ περσίδος πόλεως βαβυλῶνος* Ming. — 4) *ἰδ. δὲ* Ming. — 5) *καὶ ὁ* Ming. — 6) Vbb. *οὐδὲ ἐκ .... ἀστέρες* omitt. a Ming. — 7) *ἀλλὰ χαμηλὸς ἦν· καὶ μηδέποτε φανείς· ὡς φησὶν Ἰωάννης ὁ χρυσόστομος* pro vbb. *ἀλλὰ προσγειός τε .... καὶ βασιλεύων Ἡρώδης* Ming. — 8) *καὶ* B. — 9) *καὶ τῇ ὀγδόῃ* Ming. — 10) *ὅς* Ming. — 11) *καὶ τότε ὑπ.* Ming. — 12) V. *Ναζαρέτ* in ed. Mingarell. haec excipiunt: *ἀπεγράψησαν δὲ Ἰάκωβος καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· υἱοὶ Ἰωσήφ· καὶ κατῆλθον εἰς Ναζαρέτ.*

ράκοντα ἡμερῶν ἀνήγαγον τὸ παιδίον εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ παρέστησαν τῷ κυρίῳ μετὰ δώρων· ὅτε καὶ Συμεὼν ὁ πρεσβύτης ἐδέξατο αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ [1]), καὶ εὐλόγησεν αὐτούς. Ἐκεῖ [2]) ἐχρηματίσθη φυγεῖν εἰς Αἴγυπτον ὁ Ἰωσήφ.

Ὁ δὲ Ἡρώδης ἐμπαιχθεὶς ὑπὸ τῶν μάγων ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω κατὰ τὸν χρόνον, ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων. Εὐθέως δὲ πᾶσα ἡ οἰκία αὐτοῦ καὶ τὰ τοῦ γένους ἀνετράπη φίλτατα· τήν τε γὰρ γυναῖκα αὐτοῦ, ἐξ ἧς ἐγεγόνεσαν αὐτῷ υἱοὶ δύο, Ἀλέξανδρός τε καὶ Ἀριστόβουλος, ἀπέκτεινεν· καὶ αὐτοὺς δὲ τοὺς δύο υἱούς, μεθ' ὧν καὶ ἕτερον, Ἀντίπατρον, ἐξ ἑτέρας γυναικὸς αὐτῷ γεγονότα. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Ἡρώδης θεηλάτῳ τινὶ νόσῳ περιπεσών, σῆψίν τε περὶ τὰ αἰδοῖα καὶ τὰ ἐντόσθια ὑπομείνας, καὶ σκώληκας βρύων ἀπέψυξεν· ὡς μαρτυρεῖ Ἰώσηπος ἐν τῇ κατ' αὐτὸν [3]) ἱστορίᾳ.

Λειτουργοῦντα δὲ Ζαχαρίαν ἀνεῖλον οἱ στρατιῶται μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. Ἔστι δὲ ἡ αἰτία τῆς αὐτοῦ ἀναιρέσεως διττή· οἱ μὲν γάρ φασιν, ὅτι διὰ τὸ ἀφανῆ γενέσθαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἐπιζητούμενον παρὰ Ἡρώδου, ἀναιρεθῆναι· οἱ δὲ διὰ τὴν ἁγίαν παρθένον καὶ θεοτόκον, ἔνθα ἐξῆν τὰς παρθένους εἰσιέναι, τοῦ Ζαχαρίου εἰσαγαγόντος αὐτήν, ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ἀναιρεθῆναι παρὰ τῶν γραμματέων, ὡς φανερῶς παρανομήσαντα, ὅτι τε πᾶσιν ἔλεγε τὰ περὶ αὐτῆς, ὡς παρθένος διέμεινεν, καὶ ἔστιν ὥσπερ ἦν καὶ πρὸ τοῦ τόκου [4]).

---

1) καὶ ἐπέδωκαν τῷ πρεσβύτῃ ἱερεῖ Συμεὼν pro vbb. ὅτε καὶ Σ. .... ἀγκ. αὐτοῦ Ming. — 2) καὶ ἐκεῖ Ming. — 3) αὐτῶν B. — 4) Ὁ δὲ Ἡρώδης ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἔσχεν πόλεμον οἰκεῖον μετὰ Σαλώμης τῆς θυγατρὸς ἀρχιερέως τοῦ Ὑρκανοῦ· ἥτις καὶ γυνὴ αὐτοῦ ἦν· καὶ τῶν υἱῶν αὐτῆς Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀριστοβούλου. καὶ τὴν μὲν γυναῖκα φονεύσας· κατῆλθεν εἰς ῥώμην πρὸς τὸν Καίσαρα· καὶ λαβὼν ἐξουσίαν· ἐπανελθὼν ἔπνιξεν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῆς ἐν τῷ

Ἡ δὲ Ἐλισάβετ ἐν Βηθλεὲμ οὖσα, λαβοῦσα τὸν Ἰωάννην, προσῆλθεν [1]) εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἐκρύβη μετὰ τοῦ παιδίου [2]) ἡμέρας τεσσαράκοντα ὑπό τι [3]) σπήλαιον. Ἔπειτα ἐπανῆλθε μόνη [4])· ὁ δὲ Ἰωάννης ἐκεῖσε ἀνατραφεὶς ἔμενεν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως τῆς ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

Ὁ δὲ Ἰωσὴφ ἀπελθὼν εἰς Αἴγυπτον ἐποίησε [5]) σὺν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ καὶ ταῖς θυγατράσι καὶ τῇ θεοτόκῳ σὺν [6]) τῷ Χριστῷ, ὥς φασιν, ἔτη πέντε. Καὶ πάλιν διὰ ἀποκαλύψεως ὑπέστρεψεν, καὶ [7]) ἦλθεν εἰς Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας, ὡς μαρτυρεῖ τὸ εὐαγγέλιον. Λαμβάνει δὲ τὴν αὐτοῦ θυγατέρα Μαρίαν εἰς γυναῖκα ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Κλωπᾶς ὁμοπάτριος [8]) ὢν ἐκ τοῦ Ἰακὼβ τοῦ κατὰ φύσιν πατρὸς Ἰωσήφ [9]). Καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὸν Συμεῶνα, τὸν ἐπικληθέντα Κλεόπαν [10]). Οὗτος δὲ ὁ Συμεὼν μετὰ Ἰάκωβον, τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου, ἐπίσκοπος γέγονεν Ἱεροσολύμων [11]), καὶ ἐπὶ Δομετιανοῦ βασιλέως Ῥώμης μετὰ πολλὰς βασάνους ὕστερον ἐσταυρώθη, πάνυ γεραιὸς ὑπάρχων, ὡς ἐτῶν ἑκατὸν εἴκοσιν. Οὗτός ἐστιν ὁ Κλεόπας ὁ τὸν Χριστὸν θεασάμενος ἐκ τῶν νεκρῶν ἀναστάντα

ποταμῷ· ὡς λοιπὸν τὰ ὑπὸ τῶν Μάγων λαληθέντα· ἐν λήθῃ παραδραμών. εὐκαιρήσας δὲ καὶ ὑπομνησθεὶς· ἐξείληψεν (ἐξήληψεν Nan. Coniec. Ming. ἐξείληφεν aut ἐξῆψεν) αὐτὸν ἡ ὀργή· καὶ μετὰ δύο ἔτη τῶν Μάγων· ἐποίησεν ὁ Ἡρώδης τὴν βρεφοκτονίαν· καὶ λειτουργοῦντα τὸν Ζαχαρίαν ἀνεῖλον οἱ στρατιῶται ἔσω τοῦ θυσιαστηρίου pro vbb. Ὁ δὲ Ἡρώδης ἐμπαιχθεὶς ὑπὸ .... πρὸ τοῦ τόκου Ming.

1) ἐξῆλθεν Ming. — 2) Vbb. μετὰ τ. παιδίου ignorat Ming. — 3) ὑπὸ τὸ Ming. — 4) ὁ δὲ Ἡρώδης μετὰ τὴν βρεφοκτονίαν· ἑαυτὸν ἀνεῖλε μαχαίρᾳ· ὢν ἐτῶν ο´ in loco vbb. Ἔπειτα ἐπανῆλθε μόνη Ming. Idem mox ἐκεῖ pro ἐκεῖσε et ἔμεινεν pro ἔμενεν. — 5) Ὁ δὲ Ἰωσ. ἐποίησεν εἰς αἴγυπτον Ming. — 6) καὶ Ming. — 7) ἔτη ε´. καὶ λοιπὸν δι' ἀποκαλύψεως ἀνεχώρησεν· καὶ ἀποστρέψας pro vbb. ὥς φασιν .... ὑπέστρεψεν, καὶ Ming. — 8) ὁμομήτριος B. — 9) καὶ ἔλαβεν τὴν θυγατέρα Μαρίαν ὁ ἀδελφὸς αὐτῶν Κλωπᾶς γυναῖκα ἑαυτῷ· Κλεόπας δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Ἰακὼβ (Ἰωσὴφ coniec.) ὁμοπάτριος ἐκ τοῦ Ἰακὼβ pro vbb. ὡς μαρτυρεῖ .... πατρὸς Ἰωσὴφ Ming. — 10) Vbb. τὸν ἐπικλ. Κλ. omitt. a Ming. — 11) γέγονεν εἰς ἱεροσόλυμα Ming.

τριήμερον μετὰ τοῦ συνοδοιποροῦντος αὐτῷ Ναθαναὴλ παρὰ[1] *τὴν κώμην Ἐμμαοῦς, ὥς φησι Λουκᾶς ὁ θαυμάσιος*[2]. *Ἰάκωβος δὲ ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, ὥς φασί τινες, ἔλαβε*[3] *γυναῖκα, ἣ καὶ συνέζησεν αὐτῷ*[4] *ἐπὶ ἔτη δύο. Καὶ τελευτησάσης αὐτῆς ἑτέραν οὐκ ἔσχεν. Ἰούδας δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐποίησε δύο υἱούς, Ζωκὴρ καὶ Ἰάκωβον, οὕτω προσαγορευομένους. Οὗτοι παραστάντες Δομετιανῷ τῷ βασιλεῖ*[5], *ὡς ὄντες ἀπόγονοι τοῦ Δαυὶδ καὶ διὰ* [*τὴν πρὸς*][6] *τὸν δεσπότην ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν συγγένειαν, ἐδίδαξαν τὸν βασιλέα, ὡς ἡ τοῦ Χριστοῦ βασιλεία οὐκ ἔστιν ἐπίγειος, ἀλλ' οὐράνιος· καὶ*[7] *διὰ τὴν αὐτῶν ἀρετὴν*[8] *καὶ σοφίαν ἔπαυσε*[9] *τὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν διωγμόν. Ἰάκωβος δὲ καὶ Ἰούδας, ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου ὀνομαζόμενοι*[10], *εἰς τὸν ἀριθμόν εἰσι τῶν δώδεκα ἀποστόλων. Ἰωσῆς δὲ καὶ Συμεὼν ἔλαβον αὐτοῖς*[11] *γυναῖκας. Ἡ δὲ Σοβὴ συνῆν τῇ θεοτόκῳ πάντα τὸν χρόνον. Ὁ δὲ Ἰωσῆς*[12] *ὑπομάζιος κατελήφθη ὑπὸ τῆς*[13] *μητρός· καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν Μαρία, ἡ θυγάτηρ Σαλώμης, ἡ καὶ ἀδελφὴ αὐτοῦ χρηματίζουσα*[14].

Κατὰ δὲ τὴν ἑορτὴν τοῦ πάσχα ἀνήρχοντο ἀπὸ Ναζαρὲτ εἰς Ἱεροσόλυμα· ὅτε καὶ δωδεκαετοῦς[15] *ὄντος τοῦ Ἰησοῦ, ἀνελθόντων*[16] *αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐγνώσθη ὑπὸ πολλῶν, καὶ ἐθαυμαστώθη ἡ σύνεσις καὶ ἡ σοφία αὐτοῦ*[17]. *Καὶ πολλοὺς τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐξέστησε γραμματεῖς τε καὶ φαρισαίους, ὥστε θαυμάζειν ἅπαντας ἐπὶ ταῖς ἀποκρί-*

---

1) *πρὸς* B. — 2) *ὢν ἐτῶν ρκ'* pro vbb. *πάνυ γεραιὸς .... Λουκᾶς ὁ θ.* Ming. — 3) *ἔσχεν αὐτῷ* Ming. — 4) Vbb. *ἣ κ. συν. αὐτῷ* non edita sunt a Ming. — 5) *Δομετιανῷ βασιλεῖ ῥώμης* Ming. — 6) [*τὴν πρὸς*] addidimus de coniectura. — 7) Vbb. *ὡς ὄντες .... ἀλλ' οὐράνιος· καὶ* non edidit Ming. — 8) *τὴν ἀρ. αὐτῶν* Ming. — 9) *ἐπαύσαντο* post *Χριστιανῶν* Ming. — 10) *ὀνομαζόμενοι* om. Ming. — 11) *αὐτοῖς* Ming. — 12) *Ἰωσῆς δὲ* sine *ὁ* Ming. — 13) *τῆς* om. Ming. — 14) *Σαλ. ἐξαδέλφης τῆς θεοτόκου* Ming. — 15) *δεκαετοῦς* pro vbb. *ὅτε καὶ δωδ.* Ming. — 16) *ἀνελθ. δὲ* Ming. — 17) *αὐτοῦ* cum Ming. Desideratur in codd. AB.

σεσιν αὐτοῦ[1]). *Ἦν δὲ ὡραῖος τῇ ὄψει σφόδρα, καθὼς φησιν ὁ προφήτης*[2]) · *ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων· τὴν δὲ ἡλικίαν ἤγουν ἀναδρομὴν τοῦ σώματος ἓξ ποδῶν τῶν τελείων, ἐπίξανθον ἔχων τὴν τρίχα καὶ οὐ πάνυ δασεῖαν, μᾶλλον μὲν οὖν πρὸς τὸ οὖλον ἀποκλίνουσαν· τὰς δὲ ὀφρῦς μελαίνας καὶ οὐ πάνυ ἐπικαμπεῖς· τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς ἐπιξανθίζοντας καὶ χαροπούς· ὥσπερ ἡ ἱστορία τοὺς τοῦ προπάτορος αὐτοῦ Δαυὶδ διηγεῖται φάσκουσα· καὶ αὐτὸς πυῤῥάκης μετὰ κάλλους ὀφθαλμῶν· οὕτω καὶ αὐτὸς ἦν εὐόφθαλμος, ἐπίῤῥινος, ἐπιξανθίζων τὸ γένειον, μακρὰν ἔχων τὴν τρίχα· οὐδέ ποτε γὰρ ξυρὸς ἀνῆλθεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐδὲ χεὶρ ἀνθρώπου, πλὴν τῆς μητρὸς, αὐτοῦ νηπιάζοντος· ὀλίγον ἐπικλίνων τὸν αὐχένα, ὥστε μὴ πάνυ ὄρθιον καὶ ἐντεταμένην ἔχειν τὴν ἡλικίαν τοῦ σώματος· σιτόχρους· οὐ στρογγύλην ἔχων τὴν ὄψιν, ἀλλ᾽ ὥσπερ τῆς αὐτοῦ μητρὸς μικρὸν ὑποκαταβαίνουσαν, ὀλίγον ἐπιφοινισσομένην, ὅσον ὑποφαίνειν τὸ σεμνόν τε καὶ συνετὸν τοῦ ἤθους καὶ ἥμερον, καὶ τὸ καθάπαξ ἀόργητον, καὶ οἵαν πρὸ μικροῦ τὴν αὐτοῦ μητέρα ὁ λόγος ὑπέγραψεν· κατὰ πάντα γὰρ αὐτῇ ἐκοινώνει καὶ ἐξωμοίωτο*[3]). *Τριάκοντα δὲ γενόμενος ἐνιαυτῶν*[4]) *ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ.*

Ὁ δὲ Ἰωάννης, ὢν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ αὐτὸς τριάκοντα καὶ ἑνὸς χρόνου ὑπάρχων, ἀρχομένου τοῦ

---

1) *ὡς καὶ πολλοὺς ἐξέστησεν* pro vbb. *Καὶ πολλοὺς τῶν .... ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ* Ming. — 2) *καθ. λέγει ὁ προφήτης* Ming. — 3) *τῇ ἡλικίᾳ ἓξ πόδας ἔχων τὸ μῆκος· ξανθόθριξ·* (deinde *ὡραῖος* in Nan.) *ἐπίῤῥινος· ξανθόμματος· εὐόφθαλμος·* (aut hic vox *μαυρόθριξ* aut paullo superius vox *ξανθόθριξ* inducenda videbatur Mingarellio.) *μαυρόθριξ· ἐπιξανθίζων τὸ γένειον· μακρόθριξ· οὐδέ ποτε ξυρὸς ἀνῆλθεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ· οὐδὲ χεὶρ ἀνθρώπου· εἰ μὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ νηπιάζοντος* pro vbb. *τὴν δὲ ἡλικίαν .... καὶ ἐξωμοίωτο* Ming. — 4) *καὶ τρ. ἐτῶν γενόμενος* Ming.

ἔτους ἤγουν ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου, ἐγένετο πρὸς αὐτὸν λόγος κυρίου [1]) περὶ τοῦ βαπτίσματος. Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν καὶ Γαλιλαίαν κηρύσσων μετάνοιαν [2]) καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν διὰ [3]) τοῦ βαπτίσματος, καὶ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, οὐ μέντοι καὶ εἰς πνεῦμα ἅγιον. Θεωροῦντες δὲ οἱ λαοὶ τὴν ἀναστροφὴν [4]) αὐτοῦ τὴν φοβερὰν καὶ θαυμαστὴν, ἠκολούθησαν αὐτῷ πολλοὶ καὶ ἐγένοντο αὐτοῦ μαθηταί· ἐν οἷς Ἀνδρέας ἀπὸ [5]) Βηθσαϊδά, πόλεως [6]) τῆς Γαλιλαίας, καὶ Ἰωάννης, υἱὸς Ζεβεδαίου [7]). Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων ἀκούσαντες τὰ περὶ Ἰωάννου καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ, οἱ μὲν ἔλεγον, ὅτι ὁ Χριστός [8]) ἐστιν, οἱ δὲ, ὅτι οὔ. Καὶ συζητήσεως [9]) πολλῆς γενομένης ἀναμεταξὺ αὐτῶν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου, ἀπέστειλαν πρὸς Ἰωάννην καὶ ἠρώτησαν αὐτόν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ [10]) ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος [11])· μέσος δὲ ὑμῶν ἕστηκεν. Ἐγένετο οὖν μεθ' ἡμέρας καὶ ἦλθον πολλοὶ λαοὶ [12]) καὶ ἄρχοντες ἐν τῇ ἐρήμῳ εἰς τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν καὶ βαπτισθῆναι [13]) ὑπ' αὐτοῦ. Τοῦ δὲ Ἰωάννου τὸν λαὸν κατηχοῦντος ἐν Βηθαβαρᾷ, χωρίῳ [14]) πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐβαπτίσθη ὑπ' αὐτοῦ. Καὶ τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν ἔρημον τοῦ Ἰορδάνου [15]), καὶ ἐποίησεν ἐκεῖ ἡμέρας τεσσαράκοντα· ὅτε καὶ ὁ σατανᾶς προσέβαλεν αὐτῷ καὶ ἡττήθη. Καὶ μετὰ τὸ νηστεῦσαι αὐτὸν

---

1) κυρίου om. Ming. — 2) κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας pro vbb. καὶ Γαλ. κηρ. μετ. Ming. — 3) καὶ διὰ Ming. — 4) ἀνατρόφην AB. — 5) ὁ ἀπὸ Ming. — 6) τῆς πόλεως Ming. — 7) καὶ Ἰωάννης ὁ ἀπὸ Ζεβεδῆς Ming. — 8) Χριστὸς sine ὁ A. — 9) καὶ οὐ ζητήσεως Ming. Coniec. καὶ ζητήσεως. — 10) ἐγὼ om. Ming. — 11) ὀπ. μ. ἔρχεται Ming. — 12) ἐγένετο ἡμέρα· καὶ ἤρχοντο λαοὶ πολλοὶ Ming. — 13) βαπτισθέντες Ming. — 14) ἐν βηθαράκα χωρίον Ming. Coniec. ἐν βηθαράβα aut βηθαβάρα. — 15) εἰς ἔρημον τοῦ Ἰορδάνου pro vbb. καὶ ἐβαπτίσθη .... ἔρημον τοῦ Ἰορδάνου Ming.

τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας, καὶ πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου, πάλιν[1] *ὑπέστρεψε πρὸς τὸν Ἰωάννην. Ὡς δὲ εἶδεν ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, εἶπεν*[2]· *ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Εἶδε*[3] *γὰρ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν τῷ βαπτίζεσθαι αὐτὸν*[4] *κατελθὸν ἐξ οὐρανοῦ καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσαν*[5]· *οὗτος ἐστὶν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα*[6]. *Καὶ ἤκουσαν οἱ λαοὶ παρὰ Ἰωάννου περὶ αὐτοῦ*[7] *καὶ ἐξεπλήσσοντο. Τῇ δὲ*[8] *ἐπαύριον πάλιν εἶδεν ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα, καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ*[9].

Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Ἀνδρέας καὶ Ἰωάννης, ἀφέντες αὐτὸν ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. Καὶ ἦλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ καταγώγιον, καὶ ἔμειναν παρ' αὐτῷ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Εὗρεν[10] *Ἀνδρέας τὸν ἴδιον ἀδελφὸν Σίμωνα, καὶ ἤγαγεν*[11] *αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ἀκούσας δὲ*[12] *ὁ Ιησοῦς, ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν σὺν τοῖς τρισὶ μαθηταῖς. Εὗρε δὲ*[13] *τὸν Φίλιππον, καὶ εἵλκυσεν*[14] *αὐτόν, κἀκεῖνος τὸν Ναθαναήλ. Καὶ ἦλθον ἐν*[15] *Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας. Κἀκεῖ ἐγένετο ὁ γάμος*[16], *καὶ ἐκλήθησαν εἰς τὸν γάμον αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ μὴ ἐχόντων οἶνον ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον*[17]. *Τὸ δὲ ὄνομα τοῦ νυμφίου Σίμων, ὃς καὶ μεθ' ἡμέρας ἠκολού-*

---

1) *καὶ πάλιν* pro vbb. *ὅτε καὶ .... τοῦ διαβόλου πάλιν* Ming. — 2) *ἔλεγεν περὶ αὐτοῦ* Ming. — 3) *ἴδον* Ming. — 4) Vbb. *ἐν τ. βαπτ. αὐτὸν* non edidit Ming. — 5) *καὶ φωνὴν λέγουσαν πρὸς αὐτὸν* Ming. — 6) Vbb. *ἐν ᾧ ηὐδόκησα* non exhibentur a Ming. — 7) Vbb. *παρὰ Ἰωάννου π. αὐτοῦ* non edidit Ming. — 8) *δὲ* abest a cod. A. — 9) Post vbb. *τοῦ Θεοῦ* haec subiuncta extant ap. Ming. *ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου.* — 10) *ἐζήτησεν δὲ* Ming. — 11) *καὶ εὑρὼν ἤγαγεν* Ming. — 12) *καὶ ἀκούσας* Ming. — 13) *καὶ εὑρὼν* Ming. — 14) *ἥλκυσεν* Ming. — 15) *εἰς* Ming. — 16) *καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγένετο γάμος* Ming. — 17) *καὶ ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον* pro vbb. *εἰς τὸν γάμον .... τὸ ὕδωρ οἶνον* Ming.

θησε τῷ Ἰησοῦ. Οὗτός ἐστι Σίμων ὁ Κανανίτης, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ καὶ ζηλωτής. Ἐκεῖθεν ἦλθεν [1]) εἰς Βηθσαϊδά, πόλιν τῆς Γαλιλαίας, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Πέτρου. Καὶ ἀσθενοῦσαν τὴν πενθερὰν αὐτοῦ ἐπιστὰς ὁ Χριστὸς [2]) ἐθεράπευσεν αὐτήν. Καὶ [3]) ὑποστρέψαντες εἰς Ναζαρὲτ Ἰωσὴφ ὁ μνήστωρ καὶ φύλαξ [4]) τῆς θεοτόκου ἐτελεύτησε πρεσβύτερος [5]) καὶ πλήρης ἡμερῶν· ὡς γάρ φασιν ἐτῶν ἐγεγόνει ἑκατὸν καὶ δέκα [6]). Οἱ δὲ υἱοὶ αὐτοῦ [7]) Ἰάκωβος καὶ Ἰούδας ἠκολούθησαν τῷ Χριστῷ καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ [8]) κατὰ πᾶσαν [9]) πόλιν καὶ χώραν [10]), κηρύσσοντι [11]) τὴν βασιλείαν καὶ ἰωμένῳ [12]) πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. Ἡ δὲ [13]) πενθερὰ τοῦ Πέτρου [14]) σὺν τῇ θυγατρὶ αὐτῆς [15]), γυναικὶ Πέτρου, ἠκολούθει [16]) αὐτοῖς καὶ συνῆν τῇ θεοτόκῳ.

Ἀπάραντες δὲ ἐκεῖθεν ἦλθον εἰς πόλιν τινὰ τῆς Γαλιλαίας, ἐν ᾗ ἐστιν ἡ λίμνη ἡ καλουμένη Γέννησα ἡ καὶ Γενησαρέτ. Ἐν ταύτῃ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα πεφύτευται τῶν δένδρων, ἔχει δὲ κατεξαίρετον τό τε βάλσαμον καὶ τὴν βύσσον, ἐν αὐτῇ γῇ γεωργούμενα. Λέγεται δὲ ἡ Γέννησα καὶ Φιάλη διὰ τὸ ἴσον αὐτῆς πάντοθεν καὶ περιφερές. Καὶ τῆς ἐλώδους δὲ παχύτητος ἔχει τὸ ἄμμα [17]) λεπτότερον. Τρέφει δὲ καὶ ἰχθύων γένη παντοδαπά. Καὶ τὰ κάρπιμα δὲ τῶν δένδρων καταπολὺ τῶν λοιπῶν διαφέρουσι· πολυπρεμνότατος γάρ ἐστι καὶ πολυκαρπότατος. Καὶ τοῦ οἴνου δὲ καὶ ἐλαίου πολλὴν ἔχει τὴν ἀφθονίαν. Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν

---

1) κἀκεῖθεν pro vbb. Οὗτός ἐστι .... Ἐκεῖθεν ἦλθεν Ming. — 2) Ἰησοῦς Ming. — 3) καὶ om. Ming. — 4) Codd. AB inserunt δὲ post Ἰωσήφ. Ming.: Ἰωσὴφ ὁ μνηστωρ. — 5) πρεσβύτης Ming. — 6) ὡς φασὶν ρι' pro vbb. ὡς γάρ .... καὶ δέκα Ming. — 7) Ἰωσὴφ Ming. — 8) ἠκ. τ. Ἰησοῦ· πλὴν οἱ πάντες συνεπορεύοντο Ming. — 9) πᾶσαν om. Ming. — 10) καὶ χώραν πορευόμενοι· καὶ Ming. — 11) κηρύσσοντες Ming. — 12) ἰώμενοι Ming. — 13) καὶ ἡ Ming. — 14) τοῦ Π. ἰαθεῖσα Ming. — 15) αὐτῆς om. Ming. — 16) ἠκολούθησεν Ming. — 17) ἅμα AB.

οἶκον Ζεβεδαίου σὺν τῇ μητρὶ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ κατεκλίθη ἐκεῖ παρὰ Ζεβεδαίου [1], *ὃς εἶχε* [2] *γυναῖκα ὀνόματι Σαλώμην* [3] *καὶ δύο υἱούς, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, οὓς ἔλαβε* [4] *μαθητὰς ὁ Ἰησοῦς* [5]. *Ἡ δὲ μήτηρ αὐτῶν ἀκούσασα τῆς διδασκαλίας Ἰησοῦ καὶ* [6] *νομίσασα, ὅτι περὶ ἐπιγείου βασιλείας ἐπαγγέλλεται* [7], *ᾐτήσατο αὐτόν, ἵνα εἷς ἐκ δεξιῶν, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ* [8] *καθίσωσιν υἱοὶ αὐτῆς* [9] *ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. Τοῦτο δὲ ἐποίησεν οὖσα φιλόπαις ἅμα τε καὶ συγγένειάν τινα πρὸς τὴν θεοτόκον φέρουσα* [10]. *Ἐκεῖθεν ἐξελθόντες ἦλθον εἰς Καπερναούμ· καὶ ἰάσατο τὸν παραλυτικὸν καὶ ἄλλους πολλούς. Ὅπου δὲ ἂν κατήγοντο* [11], *οἱ θεραπευόμενοι καὶ οἱ τὸν λόγον αὐτοῦ κατηχούμενοι* [12] *προσέφερον αὐτοῖς τὰ πρὸς τὴν χρείαν* [13]. *Πολλοὺς δ' ἐκατήχουν* [14] *καὶ ἐβάπτιζον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ* [15]. *Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἐβάπτιζεν, ἀλλ' ἢ μόνον* [16] *ἐδίδασκε καὶ ἰᾶτο τοὺς ἀσθενοῦντας* [17]. *Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ζεβεδαίου, προσελθὼν Ἰάκωβος λέγει τῷ Χριστῷ* [18]· *ἐπίτρεψόν μοι ἀπελθεῖν θάψαι τὸν πατέρα μου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς τότε μὲν οὐκ ἐπέτρεψεν αὐτῷ, ὕστερον δὲ ἀφῆκεν ἀπελθεῖν*

---

1) *κώμην τῆς βηθσαϊδὰ πόλιν τῆς γαλιλαίας· ἐν ᾗ ἐστὶν ἡ λίμνη ἡ καλουμένη γεννησαρὲτ· καὶ φιάλη· διὰ τὸ ἴσον τοῦ γύρου· καὶ τὸ ὕδωρ πάνυ διαυγὲς καὶ καθάριον· καὶ ἑπτὰ μίλια κυκλεύεσθαι· ἔλαιον δὲ πάνυ θαυμαστὸν· καὶ ὀπώρα περὶ τῆς λίμνης· καὶ ἰχθύων εὐόσμων. ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς ζεβεδῆ σὺν τῇ μητρὶ καὶ τῆς μαθηταῖς· κατεκλίθη παρὰ Ζεβεδαίῳ* pro vbb. *πόλιν τινὰ .... παρὰ Ζεβεδαίου* Ming. — 2) *ἔσχε* Ming. — 3) Vbb. *ὀνόματι Σαλώμην* omitt. a Ming. — 4) *καὶ ἔλαβεν αὐτοὺς* Ming. — 5) Vbb. *ὁ Ἰησοῦς* omitt. a Ming. — 6) Vbb. *ἀκούσασα τ. δ. Ἰησοῦ καὶ* om. Ming. — 7) *ἐπηγγέλλετο* Ming. — 8) Pron. *αὐτοῦ* ap. Ming. post *δεξιῶν* legitur. — 9) Vbb. *υἱοὶ αὐτῆς* om. Ming. — 10) Vbb. *Τοῦτο δὲ .... φέρουσα* ex codd. AB accesserunt. Deinde *καὶ ἐκεῖθεν* Ming. — 11) *κατεκλίνοντο* Ming. — 12) *οἱ πρῶτοι τῶν πόλεων αὐτοπροαιρέτως* Ming. — 13) *ἀναλωμάτων πλήθη* Ming. — 14) *πολλ. ἐκατήχουν* Ming. — 15) *αὐτοῦ* om. Ming. — 16) *μόνον δὲ* Ming. — 17) V. *ἀσθενοῦντας* ap. Ming. excipiunt vbb.: *ὅπου ἐὰν ἐπορεύοντο.* — 18) *ὁ δὲ Ζεβεδαῖος ἀπέθανεν· καὶ ἀκούσας Ἰάκωβος· προσελθὼν λέγει τῷ Κυρίῳ* pro vbb. *Τελευτήσαντος .... τῷ Χριστῷ* Ming.

τόν τε [1]) Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην. Οἱ δὲ ἀπελθόντες τὸν μὲν πατέρα ἔθαψαν, τὴν μητέρα δὲ [2]) προσήνεγκαν τῷ Χριστῷ. Καὶ συνῆν [3]) τῇ θεοτόκῳ τὸν ἐπίλοιπον χρόνον [4]) τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Τὴν δὲ κτῆσιν αὐτῶν πωλήσαντες [5]), ἐλθόντες εἰς Ἱερουσαλὴμ ἠγόρασαν τὴν Σιών. Ἐλθόντος δὲ τοῦ κυρίου [6]) σὺν τῇ μητρὶ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ [7]) εἰς τὴν Ἰουδαίαν καὶ πανταχοῦ εὐαγγελιζομένων καὶ βαπτιζομένων καὶ θεραπευόντων, ἀναβάντων αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, Σαλώμη, γυνὴ [8]) Χουζᾶ [9]), ἐπιτρόπου Ἡρώδου τοῦ Φιλίππου, ἔχουσα πνεῦμα πονηρὸν [10]), προσελθοῦσα καὶ [11]) δεηθεῖσα τοῦ Χριστοῦ, ἠλευθερώθη ἀπ᾽ αὐτοῦ [12]). Καὶ οὐκέτι ἀπέστη ἀπὸ τοῦ κυρίου, ἀλλ᾽ ἠκολούθει αὐτῷ.

Διατριψάντων δὲ ἐκεῖ ἡμέρας τινάς, — ἦν γὰρ καὶ ἡ ἑορτὴ τῆς σκηνοπηγίας, — καὶ πολλοὺς φωτίσας τῇ διδασκαλίᾳ ὁ Χριστὸς ἐν τῷ ναῷ, καὶ τοὺς κερματιστὰς καὶ κολυβιστὰς καὶ πάντας τοὺς θεοκαπήλους ἐκ τοῦ ναοῦ ἐξελάσας, καὶ πολλοὺς τῶν ἀσθενούντων ἰασάμενος ἀπὸ ποικίλων νόσων [13]) ὑπέστρεψε πάλιν [14]) εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Καὶ ἐλθὼν εἰς Μάγδα [15]) πόλιν, γυνή τις ὀνόματι Μαρία, εὐγενὴς καὶ πλουσία [16]), ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. Καὶ ἀκούσασα τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ [17])

---

1) καὶ οὐκ ἐπέτρεψεν αὐτόν· καὶ μετ᾽ ὀλίγον ἀπέστειλεν τοὺς δύο ἀδελφοὺς pro vbb. Ὁ δὲ Ἰησοῦς .... τόν τε Ming. — 2) τὴν δὲ μητέρα Ming. — 3) ἦν σὺν Ming. — 4) τῇ θ. τὸ λοιπὸν Ming. — 5) πωλ. πολλὴν οὖσαν Ming. — 6) Ἰησοῦ Ming. — 7) καὶ αὐτοῖς μαθηταῖς Ming. — 8) ἡ γυνὴ Ming. — 9) Χουεζᾶ Ming. cum Nan. Coniec. Χουζᾶ, uti est in evang. Lucae c. 8 v. 3 καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ. — 10) πνεύματα πονηρίας ἑπτὰ Ming. — 11) δὲ καὶ Ming. — 12) ἐκ τῶν πνευμάτων Ming. — 13) ὁ Χριστός· ἐκ ναοῦ τοὺς καπήλους ἐξελάσας· καὶ πολλοὺς ἰασάμενος ἀπὸ πολλῶν καὶ ποικίλων νόσων pro vbb. ὁ Χρ. ἐν τ. ναῷ .... ποικ. νόσων Ming. — 14) πάλιν om. Ming. — 15) μάγαδα B. Cfr. in vita Fl. Iosephi cap. 24. Γάμαλα (MSS.) τὸ φρούριον, ubi multi editi legunt Μάγδαλα. Ap. Ming.: καὶ ἦλθεν εἰς μαγδαλά. — 16) Vbb. εὐγενὴς καὶ πλουσία om. Ming. — 17) αὐτοῦ Ming.

καὶ θεασαμένη τὰ θαυμάσια [1], ἃ ἐποίει [2], ἀποταξαμένη τὸν οἶκον αὐτῆς ἅπαντα [3], προσελθοῦσα τῷ Χριστῷ ἠκολούθησεν. Καὶ συνῆν τῇ μητρὶ αὐτοῦ [4]) καὶ ταῖς λοιπαῖς. Ἦν δὲ φρονιμωτάτη καὶ θερμὴ τῷ πνεύματι, καθὼς ὁ [5] Πέτρος ἐν τοῖς ἀνδράσιν [6]. Καὶ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῇ διηκόνει αὐτοῖς. Οἱ δὲ μαθηταὶ οἱ τῷ Ἰησοῦ ἀκολουθήσαντες ἦσαν οὗτοι [7]· Πέτρος καὶ Ἀνδρέας, οἱ αὐτάδελφοι, ἀπὸ τῆς πόλεως Βηθσαϊδά [8]· Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, υἱοὶ Ζεβεδαίου [9]· Φίλιππός τε [10] καὶ Βαρθολομαῖος· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου [11] καὶ Ἰούδας ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου· ὁ γὰρ Ἰωσήφ, ὁ τούτων πατήρ [12], τὸ ἐπίκλην [13] ἐλέγετο Ἀλφαῖος· Σίμων ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος [14]· καὶ Ματθαῖος ὁ εὐαγγελιστής· καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης [15].

Ὁ δὲ Ἰωάννης, ὁ υἱὸς Ζεβεδαίου [16], μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ ἐπώλησε τὴν κτῆσιν αὐτοῦ πᾶσαν τὴν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ [17]. Καὶ ἐλθὼν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἠγόρασε τὴν Σιών [18]. Ὑψηλότερον δέ ἐστι τοῦτο τὸ μέρος τῆς Ἱερουσαλήμ.

Οἱ δὲ τῶν Ἰουδαίων [19] ἀρχιερεῖς οἱ κατὰ τοῦ τότε καιροῦ [20] κατ' ἐνιαυτὸν ἠλλάσσοντο, καὶ χρή-

---

1) *θαυμάσια αὐτοῦ* Ming. — 2) *ἐποίησεν* Ming. — 3) *πάντα* Ming. — 4) *τῇ θεοτόκῳ* Ming. — 5) *καὶ* Ming. — 6) *αδράσι* A, *δάκρυσιν* Ming. — 7) *ἦσαν* pro vbb. *οἱ τῷ .... οὗτοι* Ming. — 8) *Ἀνδρ. καὶ Πέτρος οἱ ἀδελφοὶ ἀπὸ βηθσαϊδὰ τῆς πόλεως* Ming. — 9) Vbb. *Ἰάκωβος κ. Ἰω. υἱ. Ζεβ.* ex codd. AB desumpta textui inserui. — 10) *τε* om. Ming. — 11) Vbb. *ὁ τοῦ Ἀλφαίου* ex codd. AB deprompsi. — 12) Vbb. *ὁ τούτων πατὴρ* ex codd. AB in textum induxi. — 13) *ἐπίκλη* Ming. Naniano adhaerens. Coniec. *ἐπίκλην* aut *ἐπίκλιον*. — 14) *τῆς Γαλ. .... Δίδυμος* non edidit Ming. — 15) *Ἰούδας ὁ ἀπὸ ἱεροσολύμων· Θαδδαῖος ἀπὸ ἐδέσσης συρίας· Ἰούδας ὁ προδότης ἀπὸ σκάρας τῆς πόλεως· Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης ἀπὸ ζεβεδῆς* pro vbb. *καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης* Ming. — 16) *Ἰωάννης Ζεβεδαίου* B, *Ἰω. ὁ υἱὸς τοῦ Ζεβ.* Ming. — 17) *τὴν κτ. αὐτ. τὴν ἐν ζεβεδῇ πολλὴν οὖσαν* Ming. — 18) *τὴν ἁγίαν σιὼν* Ming. — 19) Vbb. *τῶν Ἰουδαίων* om. Ming. — 20) *τότε* pro vbb. *οἱ .... καιροῦ* Ming.

μασι τὴν ἱεροσύνην ἐπορίζοντο. Ὅθεν καὶ τὸν Καϊάφαν οὐκ ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων τυγχάνοντα, ἀλλ᾽ ἀπό τινος τῶν ἔξωθεν ἐπαρχιῶν, ἀρχιερέα ὄντα τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, οὐκ ἐν ἰδίᾳ οἰκίᾳ τὴν καταμονὴν ἔχειν φασὶν, ἀλλ᾽ ἐν τῇ τοῦ Ἰωάννου κληρονομίᾳ. Διὰ τοῦτο αὐτὸς ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης λέγει ἐν τῷ κατ᾽ αὐτὸν εὐαγγελίῳ, ὅτι γνωστὸς ἦν τῷ ἀρχιερεῖ ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος. Τὸ γὰρ ἥμισυ τῆς οἰκίας αὐτοῦ ἦν δοὺς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ τὸ ἕτερον κατεῖχεν αὐτός· ἐν ᾧ καὶ τὸ πάσχα σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπετέλεσε καὶ τὸ μυστικὸν δεῖπνον ὁ δεσπότης Χριστός. Ἐκεῖ γάρ φασιν ἀπέστειλεν ὁ Χριστὸς τοὺς μαθητάς, ἵνα ἑτοιμάσωσι τὸ πάσχα. Τὸ γὰρ εἰπεῖν· ὑπάγετε πρὸς τὸν δεῖνα· τὸν Ἰωάννην φασί τινες λέγειν, ἢ τὸν οἰκοδεσπότην τὸν ἐν αὐτῷ καταμένοντα. Ὁ γὰρ Ἰωάννης οὐδεπώποτε τοῦ Χριστοῦ ἐκεχώριστο, ἀλλὰ σὺν αὐτῷ ὑπῆρχε μέχρι τῆς αὐτοῦ κοσμοσώστου σταυρώσεως. Ἐκεῖ οὖν ἔμενον καὶ τὸ πάσχα καὶ τὸ μυστικὸν δεῖπνον ἐκεῖ ἐπετέλεσαν. Ἐκεῖ καὶ ἡ θεοτόκος κατέμενεν, ἐξότε παρέλαβεν αὐτὴν ὁ Ἰωάννης, παρεστὼς σὺν αὐτῇ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἤκουσε παρ᾽ αὐτοῦ τό· ἴδε ἡ μήτηρ σου, καὶ πάλιν ἡ θεοτόκος· ἰδοὺ ὁ υἱός σου. Ἐκεῖ γὰρ εἰσήγαγεν αὐτήν. Τὸ γὰρ εἰπεῖν, ὅτι παρέλαβεν αὐτὴν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος καὶ ἤγαγεν εἰς τὰ ἴδια, τὴν ἁγίαν Σιὼν αἰνίττεται, τὴν οἰκίαν αὐτοῦ [1]). Ἐκεῖ εἰσῆλθεν ὁ Χριστὸς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων,

1) καὶ οὐκ ἐντόπιοι ἐγένοντο· ἀλλ᾽ ἐκ διαφόρων ἐπαρχιῶν· ὅθεν καὶ ὁ Καϊάφας ἀπὸ κίου τῆς βιθύνων ἐπαρχίας· ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου γεγονώς· ἔμεινεν ἐν τῇ ἀγορασίᾳ Ἰωάννου τοῦ θεολόγου. διὰ τοῦτο λέγει· ὅτι ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ· καὶ τὰ ἥμισυ (aut καὶ ἐκεῖ h. l. legendum, aut excidisse aliquid post v. ἀρχιερεῖ statuendum censet Ming.) ἡτοίμασαν τὸ πάσχα· ἤγουν τὸ μυστικὸν δεῖπνον τῷ Χριστῷ· σὺν τοῖς μαθηταῖς καὶ ταῖς μαθητρίαις· ὅταν δὲ λέγει· ὑπάγετε πρὸς τὸν δεῖνα· Ἰωάννην τὸν θεολόγον λέγει. ἐκεῖ ἐτέλεσαν τὸ μυστικὸν δεῖπνον· καὶ ἐκεῖ ἔμειναν μετὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου· παραλαβὼν γὰρ Ἰωάννης παρεστὼς τῷ σταυρῷ ἐκ τοῦ Ἰησοῦ τὴν μη-

καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν· εἰρήνη ὑμῖν· καὶ τὰ λοιπά [1]).

Μυροφόροι δέ εἰσι τὸν ἀριθμὸν ἑπτά [2])· Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ Σαλώμη, καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Μαρία Ἰακώβου τοῦ μικροῦ μήτηρ, Ἰούδα γυνὴ ἀδελφοῦ τοῦ κυρίου καὶ Ἰωσῆ μήτηρ, ἡ ἀναθρέψασα τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου, Ἰωσὴ υἱὸν Ἰωσήφ [3])· καὶ Ἰωάννα· ταύτην [4]) φασί τινες γυναῖκα Πέτρου ὑπάρχειν [5])· καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς τοῦ κυρίου Μαρία, ἡ τοῦ Κλωπᾶ, γυνὴ ἀδελφοῦ Ἰωσὴφ καὶ θυγάτηρ Ἰωσήφ [6]), ἐπεὶ ὅ τε [7]) Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννα πλὴν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου [8]) ἄλλο τέκνον οὐκ ἐποίησαν. Αὗται αἱ παναοίδιμοι [9]) μυροφόροι ἑπτάκις τῆς νυκτὸς ἐκείνης [10]) ἦλθον εἰς τὸ μνῆμα [11]), καὶ τὸ πότε ἐγέρθη, οὐκ ἔγνωσαν [12]). Ἡ δὲ θεοτόκος εἰς μὲν [13]) τὸ μνῆμα οὐ παρεγένετο [14])· ἀπὸ γὰρ τῆς ἀφάτου [15]) λύπης ἔκειτο. Ἐν δὲ [16]) τῷ τὸν ἄγγελον λαλεῖν μετὰ Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς ὁ Χριστὸς ἐφάνη πρῶτον τῇ μητρὶ αὐτοῦ [17]) εἰς τὸν οἶκον τοῦ [18]) θεολόγου, ἤγουν τὴν [19]) ἁγίαν Σιών. Ἐκεῖ ἔμενον [20]) πάντες σὺν αὐτῇ οἱ ἀπόστολοι ἅμα ταῖς μυροφόροις [21]) γυναιξὶ καὶ τοῖς [22]) ἀδελφοῖς αὐτοῦ ἐν νηστείαις καὶ χαμευνίαις προσευχαῖς τε [23])

τέρα· ἤγαγεν αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια· ὅ ἐστιν ἡ ἁγία σιών. pro vbb. καὶ χρήμασι τὴν .... τὴν οἰκίαν αὐτοῦ Ming.

1) ἑξῆς Ming. — 2) Μυρ. δὲ ἦσαν ἑπτὰ Ming. — 3) Vbb. Ἰωσὴ υἱὸν Ἰωσήφ omitt. a Ming. — 4) αὕτη Ming. — 5) γυνὴ Πέτρου· ἄλλοι δὲ μήτηρ Κλήμεντος Ming. — 6) Vbb. καὶ θυγ. Ἰωσὴφ omitt. a Ming. — 7) ὅτε om. Ming. — 8) Vbb. πλὴν τ. ὑπ. θεοτόκου in textum recepi codd. AB secutus. — 9) Hoc sibi vult haud dubie lectio codd. AB πανοιδι. Vocem omnino om. Ming. — 10) ἐκείνης om. Ming. — 11) μνῆμα τοῦ Κυρίου Ming. — 12) οἴδεισαν Ming. — 13) μὲν ex codd. AB accessit. — 14) οὐκ ἀπῆλθεν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ Ming. — 15) ἀφάτου om. Ming. — 16) ἀλλὰ ἐν Ming. — 17) πρῶτον ἐφάνη τ. μ. αὐτοῦ B. Vbb. πρῶτον τ. μ. αὐτοῦ ignorat Ming. — 18) τούτου τοῦ AB. — 19) εἰς τὴν Ming. — 20) ἔμειναν Ming. — 21) σὺν omiss. vbb. ταῖς μυροφ. Ming. — 22) σὺν τοῖς Ming. — 23) προσεύχεσθαι post δάκρυσι Ming.

καὶ δάκρυσι καὶ ἀκαταπαύστοις ὑμνολογίαις [1]). Ἐκεῖ ἐφάνη [2]) αὐτοῖς πρῶτον [3]) ὁ Χριστὸς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων. Ἐκεῖ καὶ τὸν Θωμᾶν ἐπιστώσατο. Ἐκεῖ καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα πρὸς τοὺς ἀποστόλους ἐπεφοίτησεν. Καὶ ἀποστελλόμενοι εἰς τόπους καὶ ὑποστρέφοντες πάλιν ἐκεῖ συνήγοντο [4]).

Ἰδοῦσα δὲ ἡ [5]) θεοτόκος τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνάληψιν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς [6]) ἐπὶ πλεῖον ἑαυτὴν ἐξέδωκε [7]) τῇ ἀσκήσει καὶ ταῖς γονυκλισίαις· ὥς φησι καὶ [8]) Ἀνδρέας ὁ ἐξ [9]) Ἱεροσολύμων ἐπίσκοπος [10]) Κρήτης, ὅτι μέχρι καὶ νῦν τὰ τυλώματα [11]) τῶν γονάτων αὐτῆς ἐν τοῖς μαρμαρίοις τῆς ἁγίας Σιὼν εἰσι δεικνύμενα, καὶ ἡ ἀνάκλισις ἐπὶ τοῦ λίθου, ὅπου μικρὸν [12]) τὸν φυσικὸν ὕπνον μετελάμβανεν. Τιμὴν δὲ [13]) καὶ φόβον εἶχε παρὰ πάντας ἀνθρώπους, καὶ δόξαν, οὐ μόνον παρὰ πιστοῦ, ἀλλὰ καὶ παρὰ Ἰουδαίου καὶ Ἕλληνος [14]). Καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα τῶν Ἰουδαίων, οὐ τῶν ἀρχόντων, οὐ τῶν ἀρχιερέων, οὐ τῶν παρ' Ἕλλησι [15]) λαλῆσαί τι περὶ [16]) αὐτῆς, ἢ ποιῆσαι, ἢ ὅλως [17]) προσεγγίσαι τῇ οἰκίᾳ, ἔνθα κατέμενεν, — Σιὼν δὲ καὶ Γεθσημανῆ τὸ αὐτό ἐστιν, — ἰάσεις [18]) πολλὰς ἐπιτελοῦσα, τοῖς ἀσθενοῦσιν ὑγείαν χαριζομένη [19]), καὶ τοὺς δαιμονῶντας [20]) ἐλευθεροῦσα τῶν ἀκαθάρτων πνευμάτων [21]),

---

1) ὑμνῳδίαις μετὰ χαρᾶς πολλῆς Ming. — 2) καὶ ἐκεῖ ἐπεφαίνετο Ming. — 3) πρῶτον om. Ming. — 4) Vbb. τῶν θυρῶν κεκλ. .... ἐκεῖ συνήγοντο ex codd. AB introductis supplevi sententiam. Ap. Ming. haec habes: πυκνότερον· ἀποστελλόμενοι εἰς τοὺς τόπους καὶ πορευόμενοι· ἐκεῖ πάλιν συνήγοντο. — 5) ἡ ἁγία Ming. — 6) τὴν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς εἰς οὐρανοὺς ἀνάληψιν Ming. — 7) ἐπέδωκεν ἑαυτὴν Ming. — 8) καὶ om. Ming. — 9) Ἀνδρ. ἀπὸ Ming. — 10) ἀρχιεπίσκοπος Ming. — 11) κοιλώματα Ming. — 12) μικρὸν post ὕπνον Ming. — 13) τιμήν τε Ming. — 14) παρὰ πιστῶν· ἀλλὰ καὶ παρὰ Ἰουδαίου Ming. — 15) ἀρχων ἢ ἑλλήνων pro vbb. οὐ τῶν ἀρχ. .... παρ' Ἕλλησι Ming. — 16) τι παρ' B, περὶ sine τι Ming. — 17) αὐτῆς τί ποτε· ἢ pro vbb. αὐτῆς .... ὅλως Ming. — 18) ἰάσεις δὲ Ming. — 19) Vbb. ὑγ. χαριζομένη omitt. a Ming. — 20) καὶ δαιμονιῶντας Ming. — 21) V. πνευμάτων ex codd. AB accessit.

ἐλεημοσύνας τε καὶ ἐπιμελείας εἰς τοὺς πτωχοὺς ποιοῦσα[1]*, καὶ χήρας*[2]*, καὶ ὀρφανούς. Φασὶ δέ τινες, ὅτι*[3] *οὐδεὶς ἐκ*[4] *τῶν δώδεκα ἀποστόλων ἀπέστη μακρὰν*[5] *ἢ ἐχωρίσθη τῆς Ἱερουσαλὴμ*[6] *ἐν τῇ ζωῇ αὐτῆς. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ θλίψει τῇ γενομένῃ καὶ τῷ διωγμῷ τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ ἀναιρέσει Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος πάντες διεσπάρησαν κατὰ τὰς πόλεις τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας, πλὴν τῶν δώδεκα ἀποστόλων, καθὼς καὶ Λουκᾶς ὁ εὐαγγελιστὴς γράφει. Ἐγένετο δὲ ἡ τοῦ πρωτομάρτυρος ἀναίρεσις μετὰ ἓξ χρόνους [μετὰ] τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναλήψεως*[7]*. Εἶχον δὲ*[8] *Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου ἐν πᾶσι πρωτεύοντα διὰ τὴν προσοῦσαν αὐτῷ εὐλάβειαν*[9]*, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐποίουν οὐδέν. Γυναῖκες δὲ πολλαὶ ἦσαν*[10] *ἐκ διαφόρων ἐπαρχιῶν, αἳ συνυπῆρχον*[11] *τῇ θεοτόκῳ*[12]*, αἱ μὲν νόσων ἐλευθερωθεῖσαι, αἱ δὲ*[13] *πνευμάτων ἀκαθάρτων· ἄλλαι δὲ πίστει καὶ πόθῳ τῷ πρὸς αὐτήν*[14]*· ἐν αἷς ἦν, ὥς φασιν*[15]*, καὶ ἡ γυνὴ Παύλου.*

Ἱππόλυτος δὲ ὁ Θηβαῖος ἱστορεῖ, ὡς[16] *πεντήκοντα καὶ*[17] *ἐννέα ἔτη τὰ πάντα αὐτὴν ἐν*[18] *σαρκὶ*

---

1) *ποιοῦσα* om. Ming. — 2) *καὶ τὰς χήρας* Ming. — 3) Vbb. *καὶ ὀρφάνους .... ὅτι* non edita sunt a Ming. — 4) *δὲ* Ming. — 5) *ἀπεστάλη* pro vbb. *ἀπέστη μακρὰν* Ming. — 6) *ἐχωρίσθη αὐτῆς* Ming. — 7) *λιθοβολίᾳ τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου· ἥτις γέγονεν μετὰ ἑπτὰ ἔτη τῆς ἀναλήψεως Χριστοῦ· πάντες διεσπάρησαν πλὴν τῶν δώδεκα* pro vbb. *θλίψει .... τοῦ Χρ. ἀναλήψεως* Ming. — 8) *τὸν* Ming. — 9) *πρῶτον* pro vbb. *ἐν πᾶσι .... εὐλαβείαν* Ming. — 10) Vbb. *πολλαὶ ἦσαν* omitt. a Ming. — 11) *ἐπαρχ. ἦσαν σὺν* Ming. — 12) *θεοτ. εὐγενεῖς* Ming. — 13) Vbb. *νόσων ἐλευθ., αἱ δὲ* ignorat Ming. At locum emendatione indigere videns ipse in interpret. latina vertit: *aliae quidem a spiritibus immundis liberatae, aliae vero fidem amplexae.* — 14) Vbb. *καὶ πόθῳ τ. π. αὐτὴν* ex codd. AB induxi. — 15) *ὥς τινες λέγουσιν* post v. *Παύλου* pro vbb. *ὥς φασιν* Ming. Eodem loco in codd. AB legitur: *εἴτω πιστὸς ὁ λόγος*, quae quidem verba glossema esse crediderim vel interpretamentum, quod e margine in textum irrepsit. — 16) *ὡς* om. Ming. — 17) *καὶ* om. Ming. — 18) *ἐν* om. Ming.

βιῶναι[1]. *Ἀλλ' ὁ προῤῥηθεὶς Ἀνδρέας, ὁ ἐξ Ἱεροσολύμων*[2], *ἐπίσκοπος Κρήτης, ἐκ παραδόσεως λέγει, εἰς βαθὺ γῆρας αὐτὴν καταντῆσαι. Ἕνεκεν δὲ πεντήκοντα ἐννέα ἐτῶν, βαθὺ γῆρας οὔκ ἐστιν. Διὰ δὲ τὰς τότε*[3] *ταραχὰς οὐδεὶς συνεγράψατο τὰ περὶ αὐτῆς, μάλιστα τὴν κατὰ πόδας γεγονυῖαν*[4] *ἀνάλωσιν τῶν Ἱεροσολύμων ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων*[5], *ἥτις γέγονε μετὰ ἔτη τριάκοντα τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναλήψεως*[6]. *Πρὸ δὲ τοῦ φθάσαι ἐν Ἱερουσαλὴμ τὰ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματα οἱ ἀπόστολοι καὶ πάντες οἱ τῷ Χριστῷ πιστεύσαντες ἀπάραντες ἐξ Ἱερουσαλὴμ*[7] *κατ' ἐπιταγὴν ἀγγέλου ἦλθον εἰς πόλιν τῆς Περαίας*[8] *ὀνόματι Πέλλαν οὕτω προσαγορευομένην.*

Περὶ δὲ τῆς κοιμήσεως τῆς θεοτόκου Διονύσιος[9] *ὁ Ἀρεοπαγίτης λέγει παρεῖναι ἐν αὐτῇ*[10]· *μετὰ Τιμοθέου καὶ Ἱεροθέου καὶ τῶν λοιπῶν ἀποστόλων. Οὗτος δὲ ὁ Διονύσιος καὶ Τιμόθεος μαθηταὶ γεγόνασι Παύλου. Ὁ δὲ Παῦλος*[11] *μετὰ ἓξ ἥμισυ ἔτη ἐβαπτίσθη τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναλήψεως*[12], *καὶ μετὰ τρία ἔτη ἤρξατο τοῦ κηρύγματος, καὶ μετὰ ἐννέα ἔτη ἐμαθήτευσε τὸν Διονύσιον. Λέγει δὲ ὁ μακάριος Παῦλος, μετὰ δεκατέσσαρα*[13] *ἔτη ἀνελθεῖν εἰς Ἱερουσαλὴμ*[14] *κατὰ ἀποκάλυψιν, ὥστε γενέσθαι τὰ πάντα ἔτη εἴκοσι τέσσαρα. Ταύτην τὴν*

---

1) *βιοῦν· ἡμεῖς δὲ εὑρίσκομεν πλεῖον* Ming. — 2) *Ἀνδρέας οὖν ὁ προῤῥηθεὶς* pro vbb. *Ἀλλ' ὁ .... Ἱεροσολύμων* Ming. — 3) *τότε* om. Ming. — 4) *πάντως διὰ τὴν* pro vbb. *μάλιστα .... γεγονυῖαν* Ming. — 5) *τῆς ἱερουσαλὴμ* vbb. *ὑπὸ τῶν Ῥ.* omiss. Ming. — 6) *μετὰ εἴκοσι ὀκτὼ ἔτη τῆς Χριστοῦ ἀναλ.* Ming. — 7) *καὶ οἱ ἀπόστολοι ἐξάραντες ἀπὸ ἱερουσαλὴμ* pro vbb. *Πρὸ δὲ τοῦ .... ἐξ Ἱερουσαλὴμ* Ming. — 8) Vbb. *τῆς Περαίας* om. Ming. — 9) *Διονύσιος δὲ* pro vbb. *Περὶ δὲ .... Διονύσιος* Ming. — 10) *παρεῖναι εἰς τὴν κοίμησιν αὐτῆς* Ming. — 11) *ἑτέρων· τούτους δὲ ἐμαθήτευσεν ὁ ἅγιος Παῦλος· ὅστις* pro vbb. *τῶν λοιπῶν .... Ὁ δὲ Παῦλος* Ming. — 12) Vbb. *τῆς τ. Χρ. ἀναλήψεως* omitt. a Ming. — 13) *εἴκοσι* Ming. Contra fidem N. T. cf. ep. ad. Gal. II. 1. — 14) *ἱεροσόλυμα* Ming.

ἀποκάλυψιν εὕρομεν ἔν τισιν ὑπομνήμασιν, ὅτι[1]) ἀπὸ Ἐφέσου ἡρπάγη ὁ ἀπόστολος[2]) διὰ τὴν κοίμησιν τῆς θεοτόκου[3]). Καὶ τὸ εἰρημένον ὑπ' αὐτοῦ πρὸς Κορινθίους, ὅτι ὤφθη[4]) ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς εἰς ἅπαξ[5]) μετὰ τὴν ἀνάστασιν ὁ Χριστὸς[6]), εἰς τὴν κοίμησιν τοῦτο λέγει γενέσθαι[7]) τῆς ἁγίας θεοτόκου. Μοναχὸς δέ τις πρεσβύτερος ἐνάρετος καὶ[8]) εὐλαβὴς ἔργῳ καὶ λόγῳ, τὰ θεῖα μεταδιώκων διηγήσατο[9]) λέγων, ὅτι Ἀσχολουμένῳ μοί ποτε ἐν τούτοις μιᾷ τῶν νυκτῶν[10]) ἐφίσταταί τις λέγων μοι, ὅτι ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀπὸ Ἐφέσου εἰς τὴν κοίμησιν τῆς θεοτόκου ἡρπάγη διὰ νεφέλης. καὶ ἀνῆλθεν ἕως τρίτης ζώνης τῶν ἄστρων, καὶ[11]) ἐθεάσατο τὰ πέραν[12]) τοῦ ὠκεανοῦ καὶ αὐτὸν[13]) τὸν παράδεισον. καὶ[14]) ἤκουσεν ἄῤῥητα ῥήματα, τὴν ὕμνησιν τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ἀποστόλων. Τινὲς λέγουσιν, ὅτι, ὅσοι τῶν ἀποστόλων μὴ ὑπῆρχον ἐν Ἱερουσαλὴμ, πάντες διὰ νεφελῶν παρεγένοντο. Ἀλλὰ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, παρὼν τότε ἐκεῖ, τοῦτο οὐ λέγει. Ἴσως δὲ καὶ κατά τινα οἰκονομίαν πρὸ καιροῦ τῆς ἐξόδου αὐτῆς[15]) συνήχθησαν. Οὐδεὶς δὲ τῶν δώδεκα ἀποστόλων προτελευτήσας ὑπῆρχεν ἐν τῇ κοιμήσει, εἰ μὴ Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, ὁ ἀδελφὸς Ἰωάννου[16]),

1) εὕρομεν ἐν σχολίοις· τὸ οὖν pro vbb. ὥστε γενέσθαι .... ὑπομνήμασιν, ὅτι Ming. Coniec. εὕρομεν ἐν σχολίοις· ὅτε οὖν. — 2) Παῦλος Ming. — 3) θεοτόκου ἡρπάγη AB Ming. Superabundat h. l. verbum, quod iam legeras post v. Ἐφέσου. — 4) ὤφθη αὐτοῖς Ming. — 5) ἐφάπαξ Ming. — 6) ὁ Χρ. μ. τ. ἀνάστασιν Ming. — 7) γενέσθαι codd. AB dederunt. — 8) καὶ om. Ming. — 9) καὶ λόγῳ διεβεβαιοῦτο Ming. — 10) μιᾷ νυκτὶ Ming. — 11) καὶ ἀπέχει Ming. — 12) πέρατα Ming. — 13) αὐτὸν om. Ming. — 14) ὅτε δὲ Ming. — 15) In cod. A reliqua huius opusculi desiderantur, quae post primas duas litteras v. αὐτῆς sequuntur. — 16) λέγει· ὅτι οἱ δώδεκα διὰ νεφελῶν παρεγένοντο· ψεύδεται· οἱ γὰρ παρόντες ἐκεῖ· Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ματθαῖος, πῶς διὰ νεφελῶν ἦλθον; ἴσως δὲ οἱ ἀπὸ μήκοθεν; Διονύσιος τότε ἐκεῖ παρὼν· τοῦτο οὐ λέγει· οὐδὲ ἦν ἐκ τῶν δώδεκα προτελευτήσας εἰ μὴ Ἰάκωβος ὁ ἀδελφὸς Ἰωάννου τοῦ θεολόγου pro vbb. Τινὲς λέγουσιν .... ὁ ἀδελφὸς Ἰωάννου Ming.

ὃν ἀνεῖλεν Ἡρώδης, ὃς[1]) *καὶ ὁ γενόμενός ἐστι σκωληκόβρωτος*[2]).

Ἡ δὲ πανύμνητος καὶ ἀεὶ παρθένος θεοτόκος[3]) *πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν προεφήτευσε*[4]) *περὶ τῆς ἐξόδου αὐτῆς, καὶ πρὸ τριῶν ἡμερῶν ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ ἐφιστὰς κατεμήνυσεν*[5]) *αὐτῇ τὴν ἀπὸ τοῦ κόσμου*[6]) *ἔξοδον καὶ τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου. Καὶ ἀποστείλασα προσεκαλέσατο πάντας τοὺς ἀποστόλους*[7]). *Οἱ δὲ παρεγένοντο καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος προγνόντες τὴν αὐτῆς ἔξοδον*[8]). *Καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ παρεγένοντο πρὸς αὐτήν. Συμπαρῆσαν δὲ καὶ γυναῖκες, ἥ τε Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ αἱ θυγατέρες τοῦ Ἰωσὴφ καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ κατὰ γένος αὐτῇ προσήκουσαι. Καὶ πολὺν λόγον*[9]) *ἐξέθετο αὐτοῖς καὶ μυστήρια φρικτὰ, ἅπερ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς ἐμβαλοῦσα ἐτήρει*[10]), *καὶ τὸν χαιρετισμὸν τοῦ ἀγγέλου, καὶ τὴν ὀπτασίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν πρώην ἐπιφάνειαν, ἣν προσευχομένη*[11]) *ἐν τῷ ναῷ ἑώρακεν· ὡς ἐν ταῖς τῶν ἀποστόλων περιόδοις ἐμφέρεται*[12]). *Καὶ διαθήκην ἐποίησε*[13]), *ὡς ὁ ἀπόστολός φησι Βαρθολομαῖος*[14]). *Ἦν δὲ τεταπεινωμένη ἐκ τῆς πρώην ἀσκήσεως. Καὶ ὅτε ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς, πᾶσιν ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν ὁ Χριστός. Καὶ ἐκ τῆς δόξης*[15]) *καὶ ἐκ τῆς αἴγλης τοῦ περὶ*

---

1) ὁ B. Deest ap. Ming. — 2) Ming. haec evulgavit: *ὃν ἀνεῖλεν Ἡρώδης· καὶ Ἀγρίππας ὁ υἱὸς τοῦ πρώτου Ἡρώδου ἐκ Μαριάμνης· ὃς καὶ ἐγένετο σκωληκόβρωτος· ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν ἁγίων οἱ προτελευτήσαντες· αἱ ψυχαὶ αὐτῶν παρεγένοντο πᾶσαι.* — 3) *Ἡ δὲ ἁγία θεοτόκος* Ming. — 4) *προεῖπεν* Ming. — 5) *καὶ πρὸ τρ. ἡμ. ἦλθεν ὁ ἄγγελος Γαβριήλ· καὶ ἐμήνυσεν* Ming. — 6) Vbb. *ἀπὸ τοῦ κόσμου* cod. B suppeditavit. — 7) *τοὺς ἀπ. πάντας* Ming. — 8) Vbb. *Οἱ δὲ .... ἔξοδον* non edita sunt a Ming. — 9) *ὥστε γενέσθαι τὴν παρεμβολὴν μεγάλην σφόδρα καὶ πολλὴν* pro vbb. *Συμπαρῆσαν .... Καὶ πολὺν λόγον* Ming. — 10) *τῇ καρ. αὐτῆς διετήρει* Ming. — 11) *προσευχομένης αὐτῆς* Ming. — 12) Vbb. *ὡς ἐν* (*ὡς δὲ ἐν* B) .... *ἐμφέρεται* omitt. a Ming. — 13) *ἐποιήσατο* Ming. — 14) *ὡς λέγει ὁ ἅγιος Βαρθ. ὁ ἀπόστολος* Ming. — 15) Vbb. *Καὶ ἐκ τῆς δόξης* Ming. ignorat.

αὐτὸν[1]) φωτὸς πάντες ἔπεσον χαμαί[2]), καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Χριστός[3])· εἰρήνη ὑμῖν. Οἱ δὲ ἀπὸ τῆς χαρᾶς ἐῤῥώσθησαν[4]). Ὕμνος δὲ ἠκούσατο ἀγγελικός τε καὶ ἀόρατος[5]). Καὶ οἱ ἀπόστολοι ἵσταντο ἐννεοὶ καὶ τὸ θαῦμα καταπληττόμενοι[6]). Εἶτα ὕμνησαν οἱ ἀπόστολοι. Καὶ ὡς ἐπὶ ὕπνῳ γλυκεῖ[7]) ἀνοίξασα τὸ στόμα παρέδωκε τὸ πνεῦμα τῷ υἱῷ αὐτῆς[8]) καὶ Θεῷ, ὑπάρχουσα ἐτῶν ἑβδομήκοντα δύο[9]). Καὶ πάλιν ὑμνήσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπῆλθον μετὰ τοῦ κυρίου εἰς τοὺς οὐρανούς[10]). Οἱ δὲ ἅγιοι ἀπόστολοι, ὥς φησιν Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης[11]), ἴδιον ὕμνον εἷς ἕκαστος αὐτῶν ὕμνησαν[12]), καὶ οὐχ[13]) ἅμα πάντες. Ὅθεν καὶ εἰς τὸν ὕμνον Ἱεροθέου πάντες ἐθαύμασαν. Καὶ μετὰ τὴν ὕμνησιν κηδεύσαντες ἔθηκαν αὐτὴν[14]) ἐν μνημείῳ εἰς Γεθσημανῇ[15]). Καὶ μετ' ὀλίγον πάντων παρόντων καὶ θεωρούντων ἡρπάγη τὸ ἅγιον αὐτῆς καὶ πανάγιον σῶμα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Καὶ ἀνυμνήσαντες τὸν οὕτω δοξάσαντα αὐτῆς θάνατον ἀπῆλθεν ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια[16]).

Ἀριθμοῦνται δὲ τὰ ἔτη αὐτῆς οὕτως. Ἑπτὰ ἐτῶν προσέφερον οἱ γονεῖς αὐτῆς[17]) τῷ κυρίῳ εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἐν τῷ ναῷ ἓξ ἥμισυ ἔτη[18])· εἰς τὸν οἶκον τοῦ[19]) Ἰωσὴφ μῆνας ἕξ. Καὶ εὐηγγε-

---

1) τοῦ φωτὸς sine περὶ αὐτὸν Ming. — 2) χαμαὶ ἐκ τοῦ φόβου Ming. — 3) Vbb. ὁ Χριστὸς om. Ming. — 4) πάντες ἐῤῥώσθησαν Ming. — 5) καὶ ὑμνήσαντες πρῶτον οἱ ἄγγελοι Ming. Idem paulo post οἱ ἄνθρωποι pro οἱ ἀπόστολοι. — 6) Vbb. καὶ τὸ θαῦμα καταπληττόμενοι ex cod. B desumpta in textum posui. — 7) ἐπὶ ὕπνον γλυκὺν Ming. — 8) αὐτῆς om. Ming. — 9) οὖσα ἐτῶν οβ' Ming. — 10) Vbb. μετὰ τ. κ. εἰς τ. οὐρανοὺς omitt. a Ming. — 11) ὡς λέγει Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης ὃς παρῆν· ὕμνησαν Ming. — 12) Vbb. εἷς ἕκαστος αὐτ. ὕμνησαν omitt. a Ming. — 13) οὐχὶ Ming. — 14) αὐτὴν, ἔθηκαν Ming. — 15) ἐν μνημείῳ· δῆλον δὲ εἰς γεθσημανὴ Ming. — 16) Ultimae duae periodi sic editae sunt a Ming.: καὶ μετ' ὀλίγον πάντων θεωρούντων τῶν παρόντων, τὸ σῶμα γέγονεν ἄφαντον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν· καὶ πάλιν ὑμνήσαντες· ἀπῆλθεν ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια. — 17) αὐτῆς ex cod. B textui adiunxi. — 18) ἓξ ἥμισυ. καὶ Ming. — 19) τοῦ om. Ming.

λίσθη τὴν παγκόσμιον χαράν. Καὶ τῷ πεντεκαιδεκάτῳ ἔτει ἔτεκεν. Καὶ σὺν τῷ υἱῷ αὐτῆς τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐποίησεν ἔτη τριάκοντα τρία, ἅτινα γίνονται τεσσαράκοντα ὀκτώ[1]. *Καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ τὴν ἀνάληψιν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεολόγου*[2], *εἰς τὴν ἁγίαν Σιών, σὺν αὐτῷ καὶ τοῖς λοιποῖς, ἔτη εἴκοσι τέσσαρα· ὁμοῦ ἑβδομήκοντα δύο*[3]. *Μετὰ δὲ τὴν κοίμησιν τῆς ἁγίας θεοτόκου πάντες οἱ ἀπόστολοι διεσπάρησαν. Καὶ Ἰωάννης κατῆλθεν εἰς Ἔφεσον. Ματθαῖος δὲ ὁ εὐαγγελιστὴς λέγει, ὅτι ἕως τῆς ἀναλώσεως*[4] *Ἱερουσαλὴμ οὐδεὶς τῶν ἀποστόλων μακρὰν ἀπῆρεν*[5]· *τὸ δὲ κατ᾽ αὐτὸν εὐαγγέλιον μετὰ τριάκοντα ἔτη γράψαι*[6] *κατ᾽ ἐπιτροπὴν Ἰακώβου, ἀδελφοῦ*[7] *τοῦ κυρίου, ὃς ἔζησε μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ κυρίου, ὥς φησιν, ἔτη εἴκοσιν ὀκτώ*[8]. *Οὗτος δὲ ὁ*[9] *Ἰάκωβος ἐμέρισεν αὐτοῖς τὰς χώρας*[10]. *Καὶ ἀποστέλλων αὐτοὺς ἑνὶ ἑκάστῳ παρήγγειλεν, ἵνα, καθὼς διδάσκει, ἀποστέλλῃ*[11] *αὐτῷ κατ᾽ ἐνιαυτόν, — ὃ καὶ ἐποίησαν ἅπαντες*[12], — *ἵνα ὁμοφωνῇ τῷ κηρύγματι τοῦ Χριστοῦ. Ὧι ἡ δόξα σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι*[13] *εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.*

---

1) *καὶ σὺν τῷ υἱῷ ἔτη λγ΄. ὁμοῦ γίνονται ἔτη μη΄* Ming. — 2) *Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου* Ming. — 3) *σὺν αὐτῷ καὶ τοῖς σὺν αὐτοῖς, ἔτη κδ΄. ὁμοῦ ἔτη οβ΄* Ming. — 4) *ἁλώσεως* Ming. — 5) *οὐδεὶς οἴδαμου ἐπὶ ἐμοῦ ἐπέμφθη* pro vbb. *οὐδεὶς τ. ἀποστ. μακρ. ἀπ.* Ming. Mendum subesse verbis, qualia ediderat, Ming. cum iure suspicatus est. — 6) *ἔγραψεν* Ming. — 7) *τοῦ ἀδελφοῦ* Ming. — 8) *ὃς ἔζησεν ὡς λέγει μ. τ. ἀν. τ. Κυρίου, ἔτη κη΄* Ming. — 9) *ὁ* om. Ming. — 10) *τὰς χώρας αὐτοῖς* Ming. — 11) *ἀποστέλλῃ* Ming. cum Nan. Coniec. *ἐπιστέλλῃ*. — 12) *ὃ καὶ ἐποίουν* Ming. — 13) *ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος* Ming.

πρεσβυτέρου περὶ τοῦ βίου
ους τοῦ ἁγίου καὶ πανευ-
τῶν ἀποστόλων Ἀνδρέου.
γράψαντο βίους καὶ πράξεις
γυναικῶν πρὸς ζῆλον καὶ
τρίβον ὁδεύειν θελόντων
ιλείας οὐρανῶν ἀπολαύειν
ν πολλῶν, οἷον τὰς τῶν
αὶ ἀγῶνας κατὰ τοῦ δια-
τα καὶ θαυματουργίας, οὐ
ίων ἀσκητῶν ἡσυχίας καὶ
εις σωμάτων· τῶν δὲ μα-
; βίους ἀνεγράψατο αἰσίως·
καὶ ζητοῦντι ὧδε κἀκεῖσε,
ι παρὰ αὐτοπτῶν καὶ θεο-
τούτων, ἀπό τε Κλήμεντος
Σικελοῦ καὶ Ἐπιφανίου τῆς
τῇ ἀναγραφῇ τῶν ἑβδομή-
ς οἱ πρὸ ἐμοῦ παρέδωκαν
ρως καὶ ἐξ ἱστοριογράφων
στῶν ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ ἐξ

ιέραις Ὑρκάνου ἱερέως καὶ
Ἰωνᾶς τις ἐκ φυλῆς τοῦ
σαϊδά — ἣν ὕστερον ἔκτισε
ὁ υἱὸς Ἡρώδου Ἀντιπάτρου
Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν. Πένης

δὲ ἦν πάνυ καὶ ἄπορος. Ἐπιζήσας δὲ χρόνους ἱκανοὺς ἐτελεύτησεν, καταλιπὼν τοὺς παῖδας ἐν πτωχείᾳ πολλῇ. Οἱ δὲ ἐμίσθωσαν ἑαυτούς. Καὶ ὁ μὲν Σίμων ἔγημε τὴν θυγατέρα Ἀριστοβούλου, ἀδελφοῦ Βαρνάβου τοῦ ἀποστόλου, καί, ὥς φασί τινες, ἐποίησεν υἱὸν καὶ θυγατέρα· ὁ δὲ Ἀνδρέας ἐπέδωκεν ἑαυτὸν τῇ ἁγνείᾳ· οὐδεὶς δὲ αὐτῶν [1]) ἐμεμαθήκει γράμματα, ἀλλ' ἐγένοντο ἁλιεῖς τῇ τέχνῃ. Καὶ τοῦ Ἰωάννου κηρύττοντος τὸ βάπτισμα, ὁ Ἀνδρέας θεωρῶν αὐτοῦ τὴν ἰσάγγελον πολιτείαν, καὶ τὸ εὐγενὲς ζηλώσας ἐγένετο αὐτοῦ μαθητής· τοῦ δὲ Ἰωάννου δακτυλοδεικτοῦντος [2]) τὸν Χριστὸν καὶ εἰπόντος· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, ὁ Ἀνδρέας, ἀκούσας καὶ ἰδών, καταλιπὼν τὸν Ἰωάννην ἠκολούθησε τῷ Ἰησοῦ. Καὶ ἐνέγκας τὸν ἴδιον ἀδελφὸν ἔδειξεν αὐτῷ τὸν Χριστόν, ὃς μετωνόμασεν αὐτὸν Πέτρον. Τοῦ δὲ Ἰησοῦ ἐξελθόντος εἰς τὴν ἔρημον πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου, Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια καὶ εἰργάζοντο τὴν ἁλείαν· ὑποστρέψαντος δὲ τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς ἐρήμου, ἐκάλεσεν αὐτούς· οἱ δὲ καταλιπόντες ἅπαντα ἠκολούθησαν αὐτῷ.

Καὶ ὁ μὲν Πέτρος θερμὸς τῷ πνεύματι ἦν πάνυ καὶ εἰς κοσμικῶν χρειῶν μέριμναν ἐπιτήδειος, ὁ δὲ Ἀνδρέας πραῢς καὶ ὀλιγολάλος. Καὶ τῆς πενθερᾶς Πέτρου τελευτησάσης τὴν γυναῖκα ὁ Πέτρος παρέδωκε τῇ θεοτόκῳ.

Τοῦ δὲ Χριστοῦ παθόντος καὶ ἀναστάντος καὶ ἀναληφθέντος εἰς οὐρανούς, καὶ Ματθία [3]) ἀντὶ Ἰούδα συναριθμηθέντος τοῖς ἕνδεκα ἀποστόλοις, μετὰ τοῦ ἐκ γενετῆς χωλοῦ ἴασιν δαρέντες καὶ ἀπολυθέντες οἱ ἀπόστολοι, κατὰ τὴν κέλευσιν τοῦ διδασκάλου δύο δύο πορεύεσθαι, λαβόντες μεθ' ἑαυτῶν

1) αὐτὸν Vat. — 2) δακτύλω δεικτοῦντος Vat. — 3) ματθίαν Vat.

Ματθίαν καὶ Γάϊον καὶ ἑτέρους μαθητὰς ἦλθον εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας. Καὶ κηρύξαντες τὸν λόγον καὶ ποιήσαντες θαύματα πολλὰ καὶ διδάξαντες καὶ μαθητεύσαντες πολλοὺς ἦλθον εἰς Τύανα, πόλιν τῆς Καππαδοκίας. Καὶ ὑπεδέχθησαν παρὰ Ἰουδαίῳ ὀνόματι Ὀνησιφόρῳ. Εἶτα νεκρὸν ἀναστήσαντες καὶ πολλοὺς μαθητεύσαντες, κἀκεῖθεν διερχόμενοι τὰς πόλεις ἑρμήνευον διαλύοντες τὰς γραφὰς, καὶ θαυματουργοῦντες καὶ πολλοὺς πείθοντες καὶ βαπτίζοντες καὶ τὰ θεῖα μυστήρια παραδιδόντες κατῆλθον εἰς Σινώπην, πόλιν τοῦ Πόντου ἐν τοῖς λεγομένοις Σκύθαις, ὡς καὶ αὐτὸς Πέτρος ἐν τῇ καθολικῇ ἐπιστολῇ λέγει· Πόντον καὶ Γαλατίαν. Ἦν δὲ Ἰουδαίων πλῆθος πολὺ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, ἔχοντες καθ' ἑαυτοὺς αἱρέσεις πολλάς, ἄνδρες τὰ ἤθη βάρβαροι καὶ ἀνήμεροι οἳ[1]) ἕνεκεν τούτου λέγονται ἀνθρωποφάγοι. Ἐλθόντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Ἀνδρέας οὐκ εἰσῆλθον ἐν τῇ πόλει, ἀλλ' εἰς τὸ ἄκρον τῆς νήσου κατέλυσαν. Ἦν δὲ ἔρημος ὡς ἀπὸ μιλίων τῆς πόλεως ἕξ. Ἐν αὐτῇ δὲ γενόμενοι ἐγώ τε Ἐπιφάνιος μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος καὶ Ἰάκωβος μοναχός, εὕρομεν εὐκτήριον τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνδρέου καὶ δύο μοναχοὺς πρεσβυτέρους, Θεοφάνην καὶ Συμεών, καὶ εἰκόνα τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου, θαυμαστὴν πάνυ, εἰς μάρμαρον ὑλογραφουμένην. Καὶ ὁ Θεοφάνης ἐτῶν ἦν ἐπέκεινα τῶν ο', ὃς ἔδειξεν ἡμῖν τὰς καθέδρας τῶν ἀποστόλων καὶ τὰς ἀνακλίσεις ἐπὶ λίθων. Καὶ ἔλεγεν, ὅτι ἐπὶ τοῦ Καβαλίνου[2]) ἦλθόν τινες εἰκονομάχοι θέλοντες ξέσαι τὴν εἰκόνα. Καὶ πολλὰ μηχανησάμενοι οὐδὲν ἴσχυσαν, μᾶλλον δὲ καὶ ἐκρατήθησαν αἱ χεῖρες αὐτῶν.

---

1) Pron. *οἳ* textui inserendum erat. Abest a cod. Vat. — 2) Constantinum Copronymum intelligit. *Τῷ γ' ἔτει ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ Λέοντι υἱὸς δυσσεβέστατος καὶ τοῦ ἀντιχρίστου πρόδρομος, Κωνσταντῖνος ὁ Καβαλῖνος* Cedrenus in Compend. Histor. p. 452 C. ed. Parisien. a. 1647.

Παράδοσιν δὲ ἔχομεν, ὅτι ἔτι ὄντος τοῦ ἀποστόλου ἡ εἰκὼν ἐγράφη. Ποιεῖ δὲ ἰάσεις πολλάς.

Ἐλθόντων δὲ τῶν ἀποστόλων Πέτρου καὶ Ἀνδρέου καὶ καταλυσάντων εἰς τὸ ἄκρον[1]*), εὐθέως οἱ δαίμονες τῆς χώρας ἐκείνης ἐβόησαν λέγοντες, ὅτι οἱ τοῦ Ἰησοῦ μαθηταὶ ἦλθον διῶξαι ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ὧδε. Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἀκούσαντες ἐξῆλθον πρὸς αὐτούς. Οἱ δὲ λαοὶ συνερχόμενοι ἔφερον δαιμονιῶντας καὶ νοσοῦντας ἀνίατα. Ἐξελθόντες δὲ οἱ ἀπόστολοι πρὸς αὐτοὺς παρεκάλουν λέγοντες· Ἄνδρες, διατί ἔχετε δόξας πολλὰς Ἑβραῖοι ὄντες, καὶ οὐ στοιχεῖσθε τῷ νόμῳ Μωσέως οἱ πάντες, πιστεύοντες ἅπερ αὐτὸς ἔγραψε καὶ παρέδωκεν; Αὐτὰ γὰρ ἡμεῖς κηρύττομεν· ὃν γὰρ λέγετε προφήτην ἀναστησόμενον, τοῦτον ἡμεῖς ἑωράκαμεν· καὶ ἀπέστειλεν ἡμᾶς, καρῦξαι ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν παντὶ τῷ κόσμῳ, ἀπεχομένους πάσης ῥαδιουργίας καὶ βαπτιζομένους εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Πολλοῖς δὲ λόγοις τὸν λαὸν στηρίξαντες καὶ φωτίσαντες Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας, καὶ συνθεμένοις ἐμμένειν τῇ πίστει χεῖρας ἐπιθέντες καὶ τοὺς νοσοῦντας ἰασάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς. Καὶ τῶν συνερχομένων πολλοὺς ἐβάπτισαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ μετέδωκαν αὐτοῖς τοῦ Χριστοῦ τῶν θείων μυστηρίων.*

Κατελθόντος δὲ τοῦ Ματθία εἰς τὴν πόλιν διά τινα χρείαν, οἱ Ἰουδαῖοι κρατήσαντες αὐτὸν ἔθεντο εἰς φυλακὴν τρεῖς ἡμέρας, βουλόμενοι τῇ ἐπαύριον ἀνελεῖν αὐτόν. Ὁ δὲ Ἀνδρέας κατελθὼν ἀπὸ τοῦ ὄρους διὰ τῆς νυκτὸς ἦλθεν εἰς τὴν φυλακήν· ἡ δὲ πύλη τῆς φυλακῆς αὐτομάτως ἠνοίχθη αὐτῷ. Ἐξαγαγὼν δὲ τὸν Ματθίαν καὶ σὺν αὐτῷ δεδεμένους πιστεύσαντας, ἔκρυψεν αὐτοὺς ἔξω τῆς πό-

1) τὸ ἄκρος Vat.

λεως ἑπτὰ ἡμέρας, ὡς ἀπὸ μιλίου ἑνός, παρὰ θάλασσαν. Ἦν δὲ συκῶν δάσος ἐκεῖ πολὺ δυςδιόδευτον ἡμέρων τε καὶ ἀγρίων, καὶ ὁ καιρὸς τῶν σύκων· ἦν δὲ καὶ σπήλαιον. Κατηχήσας δὲ αὐτοὺς ἑπτὰ ἡμέρας ἐβάπτισε τῇ νυκτὶ παρὰ τὴν ὄχθην τῆς θαλάσσης, καὶ τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ ἀπολούσας ἀπέλυσεν. Παρακαλῶν δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς λέγων· Τεκνία μου, σκυθικὰς αἱρέσεις φεύγετε, τοῖς Ἕλλησι μὴ συναναμίγνυσθε ἐν τοῖς εἰδωλικοῖς δείπνοις, τοῖς Ἰουδαίοις μὴ προσέχετε. Ἰδοὺ γὰρ ἐξελέξατο ὑμᾶς ὁ Θεὸς ὁ μόνος ἅγιος καὶ ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος, καὶ ἐσημειώσατο ὑμᾶς διὰ τοῦ ὀνόματος καὶ βαπτίσματος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἀνεγεννήθητε γὰρ δι' ὕδατος καὶ πνεύματος· διότι ἐβάπτισα ὑμᾶς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος[1]. Εἷς Θεὸς τῶν ἁπάντων ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἀβύσσοις· τοῦτον μόνον προσκυνεῖτε καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύετε· καὶ τῷ Μωσέως νόμῳ στοιχεῖσθε καὶ φυλάττεσθε, καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. Καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς. Τὸν δὲ Ματθίαν λαβὼν ἐξῆλθεν ἐπὶ ἀνατολήν.

Τοῦ δὲ ἁγίου Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Κύπρου λέγοντος ὡς ἐκ παραδόσεως ἔχειν, τὸν μακάριον ἀπόστολον Ἀνδρέαν διδάξαι Σκύθας, Κοσογδιανοὺς καὶ Γορσινοὺς[2], ἐν Σεβαστοπόλει τῇ μεγάλῃ, ὅπου ἐστὶν ἡ παρεμβολὴ Ἀψάρου καὶ Ὕσσου λιμὴν καὶ Φάσις ποταμός· ἔνθα οἰκοῦσιν Ἴβηρες καὶ Σοῦσοι καὶ Φοῦστοι καὶ Ἀλανοί· ταῦτα ἡμεῖς ἐπὶ χεῖρας ἔχοντες τὰ ὑπομνήματα καὶ φεύγοντες τὴν κοινωνίαν τῶν εἰκονομάχων, (ταὐτὸν γὰρ εἰκὼν καὶ τὸ ἀρχέ-

---

1) Post v. *πνεύματος* in cod. Vat. extat *οὕτως*, quod expunxi. — 2) Maluerim *Σκύθας καὶ Σογδιανοὺς καὶ Γορσινούς*. In cod. est: *σκύθας κοσογδιανοῖς· καὶ γορσινοῦς.*

τυπον· καὶ ὥσπερ ἡμεῖς ἐν τῇ εἰκόνι τὸν Χριστὸν προσκυνοῦμεν, οὕτως αὐτοὶ ἐν τῇ εἰκόνι αὐτοῦ αὐτὸν ὑβρίζουσιν· ὥς φησιν ὁ μέγας Βασίλειος· ἡ τιμὴ τῆς εἰκόνος ἐπὶ τὸ πρωτότυπον διαβαίνει·) λοιπὸν περιερχόμενοι χώρας καὶ πόλεις μέχρι Βοσπόρου πολλῷ πόθῳ διερχόμενοι ἠρευνῶμεν περὶ τῶν ἐγχωρίων ἁγίων, καὶ εἴ πού ἐστι λείψανον· καὶ πολλῶν ἐτύχομεν. Ὅπου δὲ οὐκ ἐφθάσαμεν, τοὺς παρατυγχάνοντας ἀκριβῶς διηρωτῶμεν καὶ ἡδέως ἐμανθάνομεν. Καὶ τὰ μὲν ἐν Νικαίᾳ ὕστερον ἐροῦμεν· ἐν Νικομηδείᾳ δὲ γενόμενοι τοῦ ἁγίου μάρτυρος Παντελεήμονος ἑωράκαμεν τὰ λείψανα. Καὶ ὅσα περιέχει ἡ βίβλος αὐτοῦ ταῖς χερσὶν ἡμῶν ἐψηλαφήσαμεν. Ὁμοίως καὶ Ἀνθίμου ἐπισκόπου τῶν αὐτόθι, Ἴνδους[1]) καὶ σὺν αὐτῷ καὶ ἄλλων μαρτύρων· ἐν Δαφνουσίᾳ Ζωτικοῦ καὶ Ἀνικήτου καὶ Φωτίου· ἐν Ἡρακλείᾳ ἕτερα θαυμάσια· ἐν Ἀμάστριδι Ὑακίνθου· εἰς τὸ Δοράπην Χριστίνης μάρτυρος λείψανον ἑωρακότες προσεκυνήσαμεν· εἰς Καρουσίαν Ὑπατίου. Εἰς Σινώπην ἐλθόντες, καθὼς φθάσας εἶπον, καὶ μακροημερεύσαντες, Πέτρου καὶ Ἀνδρέου τῶν μακαρίων ἀποστόλων οἱ ἐντόπιοι τὰς διατριβὰς ἐδείκνυον ἡμῖν καὶ τὰς καθέδρας καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀποστόλου πάνυ θαυμαστὴν οὖσαν, ἥτις περιόντος αὐτοῦ ἐγράφη· καὶ τὰ σημεῖα, ἃ ἐποίησεν, καὶ τὴν φυλακήν, ἣν ἤνοιξεν ὁ Ἀνδρέας αὐτομάτως, σφραγίσας αὐτὴν καὶ ἐξαγαγὼν τὸν Ματθίαν καὶ τοὺς συνδεδεμένους μέλλοντας ἐπὶ τὸ αὔριον ἀποθνήσκειν· καὶ τὰς συκᾶς, ὅπου αὐτοὺς ἔκρυψεν· καὶ τὴν ὄχθην, ὅπου αὐτοὺς ἐβάπτισεν· ἦσαν δέ φασιν οἱ πάντες δεκαεπτά· καὶ περὶ τῶν ἑπτὰ δαιμονιζομένων, πῶς ἰάθησαν· καὶ περὶ τοῦ

---

1) Idem esse videtur Indes ille, cuius mentio fit in menologio graeco die 28 m. Decembris. Ibi tamen sic est: ἄθλησις τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἴνδη καὶ Δόμνας.

ἀγρίου ἤθους τῶν τότε, μᾶλλον δὲ καὶ νῦν ἀνθρώπων. Ἀμισιανοὶ δὲ ἕτερα ἡμῖν ἐξηγοῦντο. Λοιπὸν εὕρομεν, ὡς οἱ δύο ἀδελφοὶ ἐμερίσαντο τὸν κόσμον ὅλον· καὶ τὸν μὲν Πέτρον λαχόντα τῆς δύσεως τὰ κλίματα φωτίσαι, τὸν δὲ Ἀνδρέαν τῆς ἀνατολῆς.

Μετὰ οὖν τὸ διαχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων ὁ Ἀνδρέας ἀπὸ Σινώπης ἀπάρας σὺν τοῖς μαθηταῖς καὶ Ματθίᾳ ἦλθεν εἰς Ἀμισόν, πόλιν παραθαλασσίαν· καὶ εἰσῆλθε πρὸς Δομετιανόν τινα Ἰουδαῖον. Καὶ τῷ σαββάτῳ εἰσῆλθεν εἰς τὴν συναγωγήν. Οἱ δὲ ἐντόπιοι ἄνθρωποι καλοὶ καὶ ἀγαθοί· ὁ δὲ τόπος κατὰ ἀλήθειαν ἄμισος, φυτοκόμος ἐλαιῶν καὶ παντοίων καρπῶν. Τοῦ δὲ Ἀνδρέου συνελθόντος σὺν τοῖς μαθηταῖς εἰς τὴν συναγωγήν διηρώτων, πόθεν καὶ τίς ὁ λόγος αὐτῶν. Ὁ δὲ εἶπεν. Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου μαθηταί ἐσμεν· πάντως τὸ ῥῆμα ἠκούσατε τὸ ἐξελθὸν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. Παρῆσαν δὲ Ἡρωδιανοὶ καὶ εἶπον· τὸν μὲν Ἰησοῦν ἠκούσαμεν, τὸν δὲ Ἡρώδην λέγομεν εἶναι Χριστόν, ὃς τὸν Ὑρκανον καθελὼν περιέθετο τὴν ἀρχιερωσύνην καὶ τὸ διάδημα, ὃς καὶ τρόπαια πολλὰ ἀνεστήσατο. Ἀπεκρίθη ὁ Ἀνδρέας· Ἡρώδης ἀλλόφυλος ἦν υἱὸς Ἀντιπάτρου, δούλου ἱερέως Ἀσκαλωνίτου· Ἡρώδης μιαιφόνος ἦν, τεκνοκτόνος καὶ γυναικομανής. Οὐκ ἦν Ἰουδαῖος· περὶ τῆς φυλῆς Ἰούδα εἶπον οἱ προφῆται. Ἀπεκρίθησαν ἕτεροι καὶ εἶπον, ὅτι Ἰωάννης ἐκ φυλῆς Ἰούδα, καὶ ὁ ἀρχιερέως Ζαχαρίου υἱός. Καὶ εἶπεν ὁ Ἀνδρέας· Ἀδελφοὶ ἀκούσατέ μου. Ἐγὼ Ἰωάννου μαθητὴς πρῶτος· ἐγὼ Ἰωάννου πρῶτον ἐμαθητεύθην μετὰ καὶ ἑτέρων. Καὶ κηρύσσων ὁ Ἰωάννης βάπτισμα μετανοίας εἶδεν τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ δακτυλοδεικτῶν εἶπεν περὶ τοῦ Ἰησοῦ· Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Καὶ εἶπεν τῷ Ἰησοῦ· ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς ἐμέ; Καὶ ἐμαρτύρησεν ὁ Ἰωάννης

περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ὅτι Τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν· κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐκεῖνός μοι εἶπεν· Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. Ταῦτα ἀκούσας ἐγὼ Ἀνδρέας παρὰ Ἰωάννου καταλιπὼν αὐτὸν ἠκολούθησα τῷ Ἰησοῦ ἔτη τρία. Καὶ ὑπὲρ τὰ θαύματα Μωσέως ἐνώπιον ἡμῶν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς. Μετὰ δὲ τὰ προγεγραμμένα ὑπὸ τῶν προφητῶν περὶ αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς φθονήσαντες αὐτὸν παρέδωκαν Πιλάτῳ, τῷ ἡγεμόνι τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν, τοῦ Πιλάτου ἀπονιψαμένου τὰς χεῖρας ὡς ἀθῴου. Καὶ τεθέντος αὐτοῦ ἐν μνημείῳ καινῷ, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ πρὸ ὄρθρου ἀνέστη. Καὶ ὤφθη ἡμῖν ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα· καὶ ἐνετείλατο ἡμῖν κηρῦξαι μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ εἰς πάντα ἔθνη, βαπτιζομένους ἐν ὕδατι καθαρῷ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος, ἀφιεμένους τὰ πταίσματα, κληρονόμους οὐρανῶν βασιλείας. Καὶ ἡμῶν θεωρούντων ἀνῆλθεν εἰς οὐρανούς. Καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ· ὃς μέλλει ἔρχεσθαι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς κατὰ τὰς αὐτοῦ ἐντολάς.

Ἐξελθὼν δὲ ἀπὸ τῆς συναγωγῆς ὁ Ἀνδρέας εἶδεν ὄχλον πολὺν περιεστῶτα φέροντας ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἳ καὶ προανέκραγον, ὅτι Οἱ τοῦ Γαλιλαίου Ἰησοῦ μαθηταὶ ἦλθον διῶξαι ἡμᾶς. Καὶ προσέπιπτον αὐτῷ βοῶντες· Διάκονε Θεοῦ, διὰ σοῦ ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐλεείτω. Ὁ δὲ Ἀνδρέας ἐπιβὰς λίθῳ τινί, κατασείσας τῇ χειρὶ, ἡσύχασαν, καὶ αὐτὸς ἤρξατο λέγειν· Ἄνδρες, οἱ ἔχοντες ὦτα ἀκούειν, ἀκούσατε λόγον ζωῆς· ἀκούσατε καὶ σύνετε καὶ πιστεύσατε, ἵνα ζήσητε ζωὴν ἀθάνατον. Ἀπόστητε τῶν πολλῶν δοξῶν ὑμῶν, καὶ πιστεύσαντες προσέλθετε ἑνὶ Θεῷ

ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, τῷ τῶν Ἑβραίων Θεῷ. Αὐτὸς γὰρ μόνος ἀληθινὸς καὶ ἀγαθὸς δημιουργὸς πάσης κτίσεως, ἐρευνῶν καρδίας καὶ νεφροὺς ἑκάστου ἀνθρώπου, εἰδὼς τὰ πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν, ὡς ποιητὴς τῶν ἁπάντων. Αὐτῷ μόνῳ ἀτενίζοντες εἰς οὐρανὸν προσπίπτετε ἑσπέρας καὶ πρωῒ καὶ μεσημβρίας, καὶ αὐτῷ μόνῳ θύετε θυσίαν[1] *αἰνέσεως, ἀπεχόμενοι ἃ αὐτοὶ μισεῖτε, οἷον· οὐ θέλεις ἀδικηθῆναι, μὴ ἀδικήσεις· οὐδὲ τὴν γυναῖκά σου μοιχευθῆναι, μηδὲ σὺ τὴν ἑτέρου· ἅπερ ὑμεῖς μισεῖτε, ἑτέροις μὴ ποιεῖτε· ἐπιδείξατε ἔργα μετανοίας· ἐλεημοσύνην εἰς τοὺς ξένους καὶ εἰς τοὺς δούλους, ἀγάπην ἁπλῆν πρὸς πάντας, ἄδολον καὶ ἀμνησίκακον, καὶ ὑπακοὴν εἰς τὸ ἀγαθόν. Καὶ ἐὰν τὰ ὑπ᾽ ἐμοῦ λεγόμενα ποιῆτε, καὶ τῶν νόσων καὶ τῆς βλάβης τῶν δαιμόνων ἀπαλλαγήσεσθε καὶ εἰρηνικὸν χρόνον τῆς ζωῆς ὑμῶν διατελέσετε. Οὕτω*[2] *τὸ λοιπὸν πορεύεσθε, καὶ αὔριον συνάχθητε, ἵνα καὶ τῆς ἰάσεως τύχητε, καὶ τὰς ψυχὰς φωτισθῆτε. Καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς.*

Αὐτὸς δὲ ἐξελθὼν σὺν τοῖς μαθηταῖς ἐπαύσατο· καὶ ἀνεπαύσαντο. Ἦσαν δὲ μαθηταί, ὥς φασιν, ὀκτώ. Θαδδαῖος καὶ Ματθίας, Τύχικος καὶ Ἄσταχυς, Εὐώδιος καὶ Σίμων, Ἀγαπητὸς καὶ Δομέτιος. Προσέφερον δὲ αὐτοῖς χρήματα πολλὰ καὶ ἀναλώματα. Ὁ δὲ Ἀνδρέας πάντα τοῖς πτωχοῖς διένεμεν. Καὶ ἔκτιζεν ἐκκλησίας καὶ καθιέρου[3] *θυσιαστήρια· καὶ καθίστα ἱερεῖς. Αὐτοὶ δὲ μονοχίτωνες καὶ ἀνυπόδητοι μετὰ σανδαλίων ἄρτῳ καὶ ὕδατι τρεφόμενοι ἅπαξ τῆς ἡμέρας καὶ μετὰ*[4] *χαμεύνης.*

Τῇ δὲ ἐπαύριον συνελθόντος τοῦ λαοῦ καὶ μη-

---

1) In cod. Vat. a pr. manu *θυσίας* ab ipso librario mutatum in *θυσίαν*. — 2) *Οὕτω* inserui, ne hiantia Epiph. loquatur. In cod. Vat. non occurrit. — 3) *καθιέρουν* Vat. — 4) *μετὰ* omitt. in Vat.

νύσαντός τινος, ὁ Ἀνδρέας ἐξελθὼν ἔστη ἐπὶ βάθρου πρὸς τῷ θεωρεῖσθαι. Οὐδὲ τῇ ἡλικίᾳ ἦν μικρός, ἀλλὰ καὶ μέγας, μικρὸν δὲ κεκυφώς, ἐπίῤῥινος, κάτοφρυς. Καὶ εἶπεν· Ἀφορίσατε τοὺς δαιμονιῶντας ἐπὶ ἓν μέρος. Καὶ τούτου γενομένου ἐθορύβουν οἱ δαίμονες· ὁ δὲ Ἀνδρέας ἐπιστραφεὶς λέγει αὐτοῖς· φιμώθητε· καὶ εὐθέως ἔστησαν. Καὶ εἶπεν τῷ λαῷ· Εἰρήνη ὑμῖν, ἀδελφοί· οἱ δέ· Καὶ μετὰ σοῦ. Καὶ πραέως ἤρξατο λέγειν· Ἐὰν ἀποστῆτε τῶν εἰδώλων καὶ τῶν μυσαρῶν δείπνων καὶ τῶν ἀθεμίστων [1]) πράξεων ὑμῶν, πιστεύσητε δὲ εἰς τὸν ποιήσαντα ὑμᾶς Θεόν, καὶ τῶν νόσων ἀπαλλαγήσεσθε, καὶ οἱ δαίμονες φεύξονται ἀφ' ὑμῶν· καὶ ἐὰν [2]) τῷ ὕδατι τοῦ θείου πνεύματος ἀπολούσησθε τὸν παλαιὸν μολυσμὸν ὑμῶν, συμμέτοχοι τῶν οὐρανίων ἀγγέλων γενήσεσθε. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἀνδρέας ἐκέλευσε προσάγεσθαι αὐτῷ τοὺς ὄχλους, καὶ τιθεὶς ἑκάστῳ τὴν χεῖρα πάντας ἰάσατο· τοὺς δὲ δαίμονας βλοσυρῷ τῷ ὄμματι ἐμβριμούμενος μόνον ἐξέβαλεν, τοὺς δὲ λελωβημένους ὕδατι ἀπονίπτων ὑγιεῖς ἐποίει ὡς παδία μικρά. Χωλοὺς δὲ καὶ κυρτοὺς καὶ ξηροὺς καὶ κυλλοὺς καὶ ἀναπήρους τὰς χεῖρας ἐπιθεὶς πάντας τῶν παθῶν ἀπήλλαττεν.

Οἱ δὲ ἄνθρωποι θεωροῦντες τοὺς ἀποστόλους ἀτύφους, ἀτρόφους, ὠχρούς, ἀνυποδήτους μετὰ σανδαλίων καὶ μόνον μονοχίτωνας, καὶ τὸν θεόπνευστον λόγον ῥέοντας, καὶ τὴν ὕμνησιν τοῦ Θεοῦ ἑσπέρας καὶ πρωῒ καὶ μεσημβρίας ἀποπληροῦντας, καὶ τὰς ἰάσεις διδόντας, ἐξεπλήττοντο, καὶ οὐκ ἤθελον ἀφίστασθαι αὐτῶν. Καθ' ἡμέραν δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν. Καὶ ἐκέλευσεν ὁ Ἀνδρέας τοῖς μαθηταῖς κατηχεῖν αὐτούς· αὐτὸς δὲ μετὰ δύο μαθητῶν [3]) περιήρχετο τὰς κύκλῳ κώμας πρὸς τοὺς μὴ δυνα-

---

1) ἀθεμήτων Vat. — 2) εἰ Vat. — 3) μαθητας Vat.

μένους ἐπ' αὐτὸν ἐλθεῖν. Καὶ κατηχήσαντες αὐτοὺς ἡμέρας πολλὰς ἐβάπτισαν πλήθη πολλά· ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν καὶ ἐβαπτίζοντο· οἱ γὰρ τότε βασιλεῖς Τιβέριος καὶ Γάϊος καὶ Κλαύδιος οὐκ ἐκώλυον· ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν εὐγενίδων γυναικῶν καὶ Ἰουδαίων πολλαὶ ἐπίστευσαν. Βαπτίσας αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος καθιέρωσε θυσιαστήριον καὶ ναὸν τῆς ἁγίας θεοτόκου· καὶ ἕως τὴν σήμερον πᾶσίν ἐστι φανερόν[1]). Ἐχειροτόνησε δὲ ἐξ αὐτῶν πρεσβυτέρους καὶ διακόνους. Ἐγένετο δὲ χαρὰ μεγάλη ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ· μετέδωκε γὰρ αὐτοῖς τοῦ Χριστοῦ τῶν θείων μυστηρίων, καὶ παρέδωκε τὴν λειτουργίαν καὶ τὸν κανόνα τῆς ψαλμῳδίας, ἑσπέρας καὶ πρωῒ συνέρχεσθαι, κατὰ ἀνατολὰς γονυκλινεῖν καὶ οὕτως ἑστῶτας προσεύχεσθαι, τὸ ψαλτήριον τοῦ Δαβίδος ψάλλειν καὶ τοὺς λοιποὺς προφήτας, καὶ μὴ τοῖς μύθοις τῶν Ἑλλήνων προσέχειν, ἀλλὰ στοιχεῖσθαι τῷ νόμῳ Μωσέως, καὶ τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων φυλάττειν. Οὕτως ὁ Ἀνδρέας ποιῶν τε καὶ διδάσκων πολλὰς πόλεις καὶ κώμας προσήγαγε τῷ Χριστῷ.

Ἀπάρας δὲ ἀπὸ Ἀμισοῦ ἦλθεν εἰς Τραπεζοῦντα, πόλιν τῆς Λαζικῆς. Οἱ δὲ ἄνθρωποι οὗτοι ἀνόητοι καὶ κτηνωδῶς[2]) ἀλόγιστοι. Ἐκεῖθεν ἀπάρας εἰς Ἰβηρίαν διέτριψεν· καὶ πολλοὺς φωτίσας διὰ τῆς παρὰ θάλασσαν ὁδοῦ ἦλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα διὰ τὸ πάσχα. Καὶ μετὰ τὴν πεντηκοστὴν Πέτρος καὶ Ἀνδρέας καὶ Ἰωάννης τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Φίλιππος τῶν δώδεκα καὶ Βαρθολομαῖος ὑπερέστρεψαν εἰς τὴν ἄνω Φρυγίαν. Καὶ Φίλιππος κατῆλθεν εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας. Καὶ ὁ μὲν Πέτρος ἐναπ-

---

1) Scripsit fortasse φανερός. — 2) κτηνώδης Vat.

ἔμεινε καὶ ἐχειροτόνησε σὺν Παύλῳ Μαρκιανὸν καὶ Παγκράτιον ἐπισκόπους Σικελίας. Οἱ δὲ λοιποὶ ἀπάραντες διήρχοντο τὰς πόλεις τῶν μεσογαίων[1]. *Φίλιππος δὲ*[2] *τῶν δώδεκα καὶ Βαρθολομαῖος ἔμειναν εἰς τὴν ἄνω Φρυγίαν καὶ Πισιδίαν. Ἀνδρέας δὲ καὶ Ἰωάννης διέτριβον εἰς Ἔφεσον καὶ ἐδίδασκον. Εἶπε δὲ ὁ Κύριος τῷ Ἀνδρέᾳ· Ἄπελθε εἰς Βιθυνίαν· κἀγὼ μετὰ σοῦ εἰμι οὗ ἂν πορεύσῃ, ὅτι ἡ Σκυθία περιμένει σε. Ὡς δὲ εἶπεν ὁ Ἀνδρέας τῷ Ἰωάννῃ πάντα ἠσπάσαντο ἀλλήλους, καὶ λαβὼν τοὺς ἰδίους μαθητὰς ἀνῆλθεν εἰς Λαοδίκειαν τῆς Φρυγίας Πακατιανῆς*[3] *κἀκεῖθεν εἰς τὴν Μυσίαν εἰς Ὀδυσσούπολιν*[4]. *Καὶ ποιήσας ὀλίγας ἡμέρας καταστήσας αὐτοῖς ἐπίσκοπον Ἀπίονα, ὑπερβὰς τὸν Ὄλυμπον ἦλθεν εἰς Νίκαιαν, κώμην τῆς Βιθυνίας· οὐ γὰρ ἦν τότε περιτειχισθεῖσα καὶ καλλωπισθεῖσα, ἀλλ' ὕστερον ἐπὶ Τραϊανοῦ περιετειχίσθη· καὶ ἡ λίμνη τότε μακρὰ ἦν, ἀπέχουσα τῆς κώμης πολύ. Εἰσελθὼν δὲ Ἀνδρέας πρὸς αὐτοὺς ἐκήρυσσε τὸν Χριστὸν καὶ παρεκάλει, δέξασθαι τὸν λόγον τοῦ Κυρίου. Οἱ δὲ ἐντόπιοι ἄνθρωποι ψεῦσται, μυκοί*[5], *ἐπίορκοι, ὑπερήφανοι, ἀγυρτώδεις ἕως τὴν σήμερον, Ἰουδαῖοί τε καὶ Ἕλληνες. Καὶ παρὰ μὲν Ἰουδαίοις συναγωγὴ μεγάλη, ἐπειδὴ καὶ ἡ κώμη μεγάλη ἦν, παρὰ δὲ Ἕλλησιν εἴδωλον τοῦ Ἀπόλλωνος, ὃ ἐποίει χρησμοὺς καὶ φαντασίας. Οἱ δὲ ἐξ αὐτοῦ χρησμοδοτούμενοι τὸν μὲν χρησμὸν ἔλεγον, ἄλλο δὲ λαλῆσαι οὐκ ἠδύναντο, τοῦ δαίμονος φράσσοντος τὰ ὦτα καὶ τὰ στόματα αὐτῶν, καὶ διέμενον κωφοὶ καὶ ἄλαλοι. Ἀσθένειαι δὲ παρ' αὐτοῖς καὶ δαιμονιζόμενοι πολλοί. Ὁ δὲ Ἀνδρέας ἔλεγεν αὐτοῖς· οὐ δυνήσεσθε ἀπαλλαγῆναι τῶν δαιμόνων καὶ τῶν*

---

1) *μεσογέων* Vat. — 2) *δὲ* addidi. Desideratur in cod. Vat. — 3) i. e. Phrygiae Pacatianae sive Salutaris. In cod. Vat. est *καπατιάνης*. — 4) Ita Vat. Fortasse *Ὀδυσσὸν πόλιν*. — 5) *μούκοι* Vat. Suspicor *μυσαροί*.

νόσων, ἐὰν μὴ προσέλθητε τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ. Οἱ δὲ συνετίθεντο μέν, ἐψεύδοντο δέ. Ἦν δὲ πέτρα ὑψηλὴ πάνυ, ὡς ἀπὸ μιλίων ἐννέα. Ἐν αὐτῇ, ὥς φασιν, ᾤκει δράκων παμμεγέθης, καὶ πολλοὺς ἠδίκει. Ὁ δὲ Ἀνδρέας ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν, κρατῶν δὲ τὴν σιδηρᾶν ῥάβδον, ᾗ καὶ πάντοτε ὑπεστηρίζετο, μετὰ καὶ δύο μαθητῶν. Καὶ ὡς προσήγγισαν, ἐξῆλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ δράκων· ὁ δὲ Ἀνδρέας ἔπηξε τὴν σιδηρᾶν ῥάβδον εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ δράκοντος, καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸν ἕτερον, καὶ εὐθέως ἐξέψυξεν. Τούτου δὲ γενομένου πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸν Κύριον. Ὁ δὲ Ἀνδρέας ὑπέστρεψεν εἰς Νίκαιαν καὶ ἤρχετο τῆς διδασκαλίας. Μετὰ δὲ τὸ ἀποκτανθῆναι εἰς λόκους τῇ πέτρᾳ [1] τὸν δράκοντα, ὀκτὼ λησταὶ ᾤκησαν ἐν αὐτῇ· ἦν γὰρ ἀλσώδης· καὶ πολλοὺς φόνους εἰργάσαντο· δύο δὲ ἐξ αὐτῶν ἦσαν δαιμονιζόμενοι. Παρακληθεὶς δὲ ὁ Ἀνδρέας ὑπὸ τῶν ἐντοπίων παρεγένετο πρὸς αὐτούς· οἱ δὲ δαιμονιζόμενοι προϋπήντησαν αὐτῷ μετὰ κραυγῶν. Καὶ ὁ Ἀνδρέας ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς, καὶ πρὸ τοῦ ἐγγίσαι οἱ δαίμονες ἐξῆλθον. Οἱ δὲ δήσαντες τὰς χεῖρας καθαρισθέντες ἐκ τῶν δαιμόνων σώφρονες παρέστησαν τῷ Ἀνδρέᾳ· οἱ δὲ λοιποὶ θεωρήσαντες κατενύγησαν, καὶ ῥίψαντες τὰ ὅπλα ἐλθόντες ἔῤῥιψαν ἑαυτοὺς παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ἀποστόλου. Ὁ δὲ πραείᾳ τῆς φωνῆς καταστάσει εἶπεν· Ἵνα τί οὕτως, τεκνία μου, ποιεῖτε; ἅπερ ὑμεῖς μισεῖτε, διατί ἑτέροις παρέχετε; οὐκ οἴδατε, ὅτι ποιητής ἐστι μικρῶν καὶ μεγάλων, καὶ ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ; σὺ τυφθῆναι οὐ θέλεις, καὶ διὰ τὶ ἀδικεῖς; ἀπολέσαι οὐ θέλεις, καὶ διὰ τὶ κλέπτεις; Ὁ Θεὸς ἔδωκεν ὑμῖν ὑγιείαν καὶ ῥώμην, ἵνα ἐργάζησθε καὶ ἔχητε

1) Sic Vat. Locus emendatione indiget. Maluerim ἐν λόχῳ τῆς πέτρας.

ἐκ τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ μηδενὸς δέησθε, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ τοῖς μὴ ἔχουσι παρέχητε. Ἀπόστητε τοῦ λοιποῦ ἐκ τῶν κακῶν τούτων, ὧν πράττετε, καὶ ἀπέλθετε εἰς τὰς οἰκίας ὑμῶν, καὶ ὁ Θεὸς ἐλεῆσαι ὑμᾶς ἔχει, καὶ οἱ ἄρχοντες ἐπαινέσαι ὑμᾶς ἔχουσιν, καὶ ἀντιλήψεων ἔχετε τυχεῖν. Καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Οἱ δὲ κατανυγέντες παρέμειναν αὐτῷ ἡμέρας, καὶ οὕτως ἐβάπτισεν αὐτούς. Καὶ ὑποστρέψαντες εὗρον πέτραν οὐ πάνυ ὑψηλὴν ἐν τῇ αὐτῇ ὁδῷ, ἔχουσαν εἴδωλον τῆς Ἀρτέμιδος· ἐν αὐτῇ δὲ ᾤκουν πνεύματα πολλά, καὶ ἐποίουν φαντασίας, καὶ ἐζήτουν θυσίας· ἀπὸ δὲ ὥρας ἐννάτης ἕως πάλιν τρίτης ὥρας οὐκ ἦων τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἀνδρέας ἔμεινεν ἐν αὐτῇ σὺν τοῖς μαθηταῖς· οἱ δὲ δαίμονες ἔφυγον, ὥσπερ κόρακες, κράζοντες· ὢ βία ἀπὸ τοῦ Γαλιλαίου Ἰησοῦ, ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ πανταχοῦ διώκουσιν ἡμᾶς. Ὁ δὲ Ἀνδρέας ῥίψας τὸ εἴδωλον ἔστησεν σταυρόν, καὶ ἐκαθαρίσθη ἡ πέτρα καὶ ὁ τόπος ἐκ τῶν δαιμόνων. Ἦν δὲ χωρίον [1]) εὐωνύμου μέρους τῆς Νικαίας. Πλησίον αὐτῆς ἦν τόπος δασύς, ἐν ᾧ κατῴκει δράκων καὶ πλῆθος δαιμόνων, καὶ οἱ Ἕλληνες ἔθυον αὐτοῖς· ἦν γὰρ ξόανον τῆς Ἀφροδίτης. Ὁ δὲ Ἀνδρέας ἀπελθὼν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ εἰς τὸν τόπον, κλίνας τὰ γόνατα προσηύξατο, καὶ ἀναστὰς τὴν χεῖρα ἐκτείνας ἐσφράγισε τὸν τόπον, καὶ ὁ δράκων καὶ οἱ δαίμονες ἔφυγον· καὶ ἐκ τότε ὁ τόπος ἐκεῖνος οἰκεῖται.

Ὁ δὲ Ἀνδρέας τὴν ἡμέραν ἐδίδασκε τοὺς προσερχομένους καὶ ἰᾶτο τοὺς ἀσθενοῦντας· τὰς δὲ νύκτας ἐξήρχετο εἰς τὸ ὄρος τὸ πρὸς ἀνατολάς, κἀκεῖ σὺν τοῖς μαθηταῖς προσηύχετο τῷ Θεῷ συνεργῆσαι αὐτῷ, ὅτι πολλοὶ ἀνθίσταντο αὐτῷ. Ἐγένετο δὲ ἑορτὴ

1) Λαύκωμης χωρίον (sic) Vat.

τῶν Ἑλλήνων καὶ ἔθυσαν αὐτοῖς[1]· καὶ τῇ ἐπαύριον εἰσῆλθον οἱ δαίμονες εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ μανέντες ἤσθιον τὰς ἰδίας αὐτῶν σάρκας πᾶς ὁ λαός· καὶ εὐθέως ἐξῆλθον πρὸς τὸ ὄρος πρὸς τὸν Ἀνδρέαν ὀδυρόμενοι κράζοντες καὶ βοῶντες· Ἐλέησον ἡμᾶς, ἀπόστολε τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ. Ταῦτα οἱ ἐντόπιοι ἐκ παραδόσεως λέγουσιν, καὶ ἕτερα τινά. Κατελθὼν οὖν ὁ Ἀνδρέας ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἀπελθὼν ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐσφράγισεν αὐτούς. Καὶ ἐπαύσαντο ἐσθίοντες τὰς ἑαυτῶν σάρκας· καὶ ἀνελθὼν ἐπὶ βάθρου ἤρξατο λέγειν· Πῶς ὑμᾶς ἔχει ἐλεῆσαι ὁ Θεὸς καὶ παῦσαι τὴν ὀργὴν ταύτην ἀφ᾿ ὑμῶν, ὃν οὐ θέλετε δέξασθαι, ἢ καὶ ἐμὲ πῶς ὑπακούσει ὑπὲρ ὑμῶν[2]) παρακαλοῦντα, ὑμῶν μὴ συνευδοκοῦντα τῇ πίστει; Καὶ ἀποστῆναι προαιρουμένων ἐκ τῶν πονηρῶν ὑμῶν ἔργων διδάσκω ὑμᾶς ὁδὸν σωτηρίας· καὶ ὑμεῖς μυκτηρίζετέ με. Πολλὰ εἶπον ὑμῖν· Ἀπόστητε ἀπὸ τῶν εἰδώλων· καὶ οὐ χρῆν εὔχεσθαι[3]), οὓς λατρεύετε θεούς, μᾶλλον δὲ δαίμονας. Οὗτοι ὡς οἰκείοις δούλοις εἰσοικισθέντες ἐν ὑμῖν τὴν ἰδίαν κακίαν ἐπεδείξαντο· ἀγαθὸν γὰρ ποιῆσαι οὐ δύνανται. Νίψατε καὶ προσέλθετε Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, καὶ σφραγίσατε τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ, καὶ φεύξονται ἀφ᾿ ὑμῶν οἱ δαίμονες· ἀποτάξασθε αὐτῶν τοῖς λόγοις τὰ ἔργα, τὰς λατρείας, ὅτι σκοτειναί εἰσιν, καὶ ἀναλάβεσθε ὅπλα φωτός, ἵνα καὶ νῦν ἐν εἰρήνῃ καὶ ὑγείᾳ βιώσητε καὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἀπολαύσητε. Ταῦτα ἐνθυμεῖσθε καὶ κατανοεῖτε, καὶ τὸν τούτων Θεὸν προσκυνεῖτε, καὶ εὐχαριστεῖτε διὰ παντὸς τὸν Θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὸ ἅγιον αὐτοῦ

---

1) Subintelligo *δαίμοσιν* In cod. Vat. *αὐτῶν*. — 2) *ἡμῶν* Vat. — 3) Sic explico, quae Vat. praebet: *καὶ οὐκ ην εὔχεσθε* (sic).

πνεῦμα· καὶ φεύξονται ἀφ᾽ ὑμῶν οἱ δαίμονες καὶ πᾶσα νόσος.

Συνθεμένων οὖν αὐτῶν καὶ παρακαλούντων ἐπὶ τὸ προσελθεῖν αὐτοῖς[1]), πάντας ἴᾶτο. Καὶ τῇ ἐπαύριον συνήχθη πᾶς ὁ λαός, μικροί τε καὶ μεγάλοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, Ἰουδαῖοί τε καὶ Ἕλληνες· πάντες γὰρ συνήρχοντο. Ὁ δὲ Ἀνδρέας ἐξελθὼν πρὸς αὐτοὺς καὶ στὰς εἰς τὸν χθὲς τόπον εἶπεν· Εἰρήνη πᾶσιν· οἱ δὲ ῥωσθέντες μιᾷ φωνῇ ἔκραξαν· Καὶ τῷ πνεύματί σου. Καὶ ὁ Ἀνδρέας ἤρξατο λέγειν· Τοῦ ἀγαθοῦ καὶ μόνου Θεοῦ καὶ ποιητοῦ τῶν ἁπάντων τιμήσαντος τὸν ἄνθρωπον τῇ ἰδίᾳ εἰκόνι ἐφύτευσε παράδεισον κατὰ ἀνατολάς, καὶ ἔθετο ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον δοὺς αὐτῷ ἐντολὴν ἀθανασίας. Ὁ οὖν πονηρὸς διάβολος φθονήσας ἐποίησε δι᾽ ὑπερηφανείας καὶ ὑψηλοφροσύνης παρακοῦσαι τὸν ἄνθρωπον Θεοῦ τοῦ πεποιηκότος. Εἶπε γάρ, ὅτι Ἔσεσθε ὡς θεοί· ὅθεν ἐτράπη εἰς φθορὰν ἐξ ἀφθαρσίας. Καὶ ἔτεκεν υἱὸν παρακοῆς, τὸν Κάϊν, ὃς ἐχαρακτήρισε τὸν διάβολον. Ἐγένετο γὰρ Κάϊν ἐφευρετὴς πάντων κακῶν. Καὶ φονεύσας τὸν ἴδιον ἀδελφόν, δίκαιον ὄντα καὶ ἅγιον, ἔλαβεν ἑπτὰ καταδίκας, ἐπειδὴ καὶ ἑπτὰ κακὰ εἰργάσατο. Ὅτε γὰρ τὰς ἀπαρχὰς προσέφερε τῷ Θεῷ τῶν καρπῶν, αὐτὸς τὰ κάλλιστα πρῶτος ἤσθιεν, καὶ οὕτως τῷ Θεῷ προσέφερεν· ἰδοὺ γὰρ πρῶτον κακόν. Δεύτερον δὲ φθόνον· ἐφθόνει γὰρ τὸν ἀδελφόν· τρίτον δόλον, ὅτι καὶ τῷ Θεῷ καὶ τοῖς γονεῦσιν ἐδολιεύσατο· τέταρτον μῖσος· μισῶν γὰρ ἐμελέτα, πῶς αὐτὸν ἀποκτενεῖ· πέμπτον τὴν παρακοὴν τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν γονέων· πολλὰ γὰρ αὐτῷ ἐλάλουν, μὴ ποιεῖν δόλον τῷ Θεῷ· ἕκτον τὴν πλάνην· ἐπλάνησε γὰρ τὸν ἴδιον ἀδελφὸν εἰπών· Διέλθωμεν εἰς τὸ πεδίον, δῆθεν μετεωρισθῆναι· ἕβδομον τὸ ψεῦδος· μετὰ

1) ἐπὶ τῷ προσελθεῖν αὐτῷ Vat.

γὰρ τὸ φονεῦσαι εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός· Ποῦ Ἄβελ ὁ ἀδελφός σου; οὐκ ἀγνοῶν, ἀλλ' αὐτῷ χώραν μεταμελείας διδούς· ὁ δὲ οὐ μόνον οὐκ ἐκάμφθη σπλαγχνισθεὶς ἐπὶ τῇ μονώσει καὶ τῷ χωρισμῷ τοῦ ἀδελφοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀναιδῶς ἐψεύσατο εἰπών· Οὐκ οἶδα· μὴ φύλαξ εἰμὶ τοῦ ἀδελφοῦ μου; ὡς τὸν Θεὸν μυκτηρίζων. Ὁ δὲ δίκαιος Θεὸς τῶν ἑπτὰ κακῶν ἕπτα ἔδωκεν τὰς τιμωρίας. Καὶ πρώτη μὲν ἡ τοῦ Θεοῦ ἀλλοτρίωσις· ἐξῆλθε γὰρ Κάϊν ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ· δευτέρα, δὲ ἐπὶ κατάρατον γῆν κατοικήσας, ὡς μιάνας αὐτὴν αἵματι ἀδελφικῷ· τρίτη ἡ ἀκατάπαυστος ἐργασία· νυκτὸς γὰρ καὶ ἡμέρας οὐκ εἶχεν ἀνάπαυσιν· τετάρτη[1]) ἡ ἀκαρπία τῆς γῆς· ἐργάσει, φησί, τὴν γῆν καὶ οὐ προσθήσει δοῦναί σοι τὴν ἰσχὺν αὐτῆς· πέμπτη τὸ στένειν στεναγμὸν καὶ συνάγχην ἄπαυστον· ἕκτη τὸ τρέμειν· στένων καὶ τρέμων ἔσῃ ἐπὶ τῆς γῆς· τρέμων γὰρ οὔτε βρωτὸν οὔτε ποτὸν ἴσχυε προσενέγκαι τῷ ἰδίῳ στόματι, οὔτε ἄλλο τι τῷ σώματι[2])· ἑβδόμη ἡ παρέκτασις τῆς ζωῆς· ἐκεῖνος γὰρ ἐβούλετο φονευθῆναι καὶ ἀπαλλαγῆναι πολλῶν κακῶν· κέρδος γὰρ τοῖς κολαζομένοις ὁ θάνατος γίνεται, ταχεῖαν ἐπάγων τὴν λύσιν. Ὁ δὲ Θεὸς εἶπεν· Οὐχ οὕτως· πᾶς ὁ ἀποκτείνας Κάϊν ἑπτὰ ἐκδικούμενα παραλύσει, τουτέστιν ἑπτὰ ἐκδικήσεις παραλύσει, ἤτοι ἀποστρέφει τοῦ Ἄβελ φονευθέντος. Ἐγεννήθη ὁ Σὴθ ὅμοιος τῷ Ἀδάμ, δίκαιος, σοφός, ἄκακος, πραΰς, ἐπιστήμων· αὐτὸς γὰρ τὰς ἐπιστήμας ἔφερεν. Οὗτος ἐγέννησε τὸν Ἐνὼς ὅμοιον αὐτῷ· διὰ γὰρ τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ Θεὸν αὐτὸν ἐκάλουν. Τούτου οἱ υἱοὶ ἰδόντες τὰς θυγατέρας τοῦ Κάϊν ἔλαβον αὐτοῖς[3]) γυναῖκας. Κελεφοῦ γὰρ γένους θυγατέρες ὡραῖαι γίνονται τῇ ὄψει. Ἐκεῖναι δὲ ἐδίδαξαν αὐ-

1) *τέταρτον* Vat. — 2) *οὐδὲ ἄλλ ὅτι τοῦ σώματος* Vat. — 3) *αὐτοῖς* Vat. Legendum aut *αὑτοῖς* aut *αὐτάς*.

τοὺς τὰ πατρῷα κακά, ἁρπάζειν, φονεύειν, ὁρίζειν, ὅρους τιθέναι, πόλεις οἰκοδομεῖν — πρῶτος γὰρ ὁ Κάϊν ᾠκοδόμησε πόλιν — πολέμους ποιεῖν διὰ μίαν γυναῖκα, καὶ γυναῖκας πολεμεῖν διὰ ἕνα ἄνδρα. Καὶ λοιπὸν ἐγεννήθησαν οἱ γίγαντες. Καὶ οὐκέτι ἔφερεν ἡ γῆ· Καὶ ἰδὼν ὁ Θεὸς τὰ κακὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων ἐπήγαγε[1]) τὸν κατακλυσμόν, καὶ ὕδατι κατέπλυνε τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἐκάθαρε τὴν γῆν. Ἕνα δὲ δίκαιον ὄντα ἐκ δικαίου σπέρματος, Νωέ, περιέσωσε σὺν γυναικὶ καὶ τρισὶν υἱοῖς μετὰ γυναικῶν, κελεύσας αὐτὸν ποιῆσαι πλοῖον μέγα. Καὶ μετ᾽ αὐτοῦ εἰσήνεγκεν ἀπὸ παντὸς ζώου καὶ ἀπὸ παντὸς σπέρματος. Τὸν δὲ λοιπὸν ἅπαντα κόσμον ἀπώλεσεν. Καὶ πάλιν πληθυνθέντων τῶν ἀνθρώπων ὁ ἀρχέκακος διάβολος οὐκ ἐπαύσατο πολεμῶν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων· ἐδίδαξε γὰρ τὰς εἰδωλολατρίας· καὶ ἀντὶ τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ τοῦ πεποιηκότος τὰ πάντα προσκυνοῦσιν οἱ ἄνθρωποι τὰ ποιήματα, μᾶλλον δὲ δαίμονας, οἱ ἀγαθοὶ καὶ σοφοὶ τὰ ἀνόητα καὶ πονηρά. Ἀβραὰμ δὲ μόνος ἐκφυγὼν τὴν εἰδωλολατρίαν ἐλάτρευσε Θεῷ ἀληθινῷ, ποιητῇ οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ πάντων ἄστρων. Ταῦτα γὰρ ὁρῶν καὶ ἐννοῶν ἐπέγνω τὸν τούτων ποιητήν. Ὅθεν ἠγαπήθη παρὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ εὐλογήθη τὸ σπέρμα αὐτοῦ· καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀνέστησεν ὁ Θεὸς διδασκάλους θεοσεβεῖς καὶ προφήτας, καὶ τὸν Ἰωσήφ, ὃς ἦν σώφρων. Καὶ λιμοῦ γενομένου ἔθρεψε τὴν Αἴγυπτον ἔτη ἑπτά. Μετὰ τοῦτο οἱ Αἰγύπτιοι τὸ δίκαιον σπέρμα ἐποίησαν[2]) δούλους· ὅθεν ὁ ἀγαθὸς θεὸς ἀνέστησε διδασκάλους θεοσεβεῖς καὶ προφήτας. Ἀνέστησε δὲ ἐκδικητὴν τοῦ ἰδίου ἔθνους, τὸν Μωϋσῆν, ὃς ἐποίησε τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν Αἰγύπτῳ. Σχίσας γὰρ τὴν θά-

---

1) In cod. Vat. hic ordo vbb.: *τὰ κακὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων· καὶ ἰδὼν ὁ θεὸς ἐπήγαγεν.* — 2) *ἐποίησεν* Vat.

λασσαν διεβίβασε διὰ ξηρᾶς τὸν ἴδιον λαόν· καὶ καταδιώξαντες αὐτοὺς οἱ Αἰγύπτιοι εἰσῆλθον καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν θάλασσαν κατὰ τὸ ξηρόν. Ἐπιστραφεὶς δὲ Μωϋσῆς ἀποκατέστησε τὸ ὕδωρ· οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ἔμειναν εἰς τὸν βυθόν. Καὶ ὁ λαὸς τοῦ Μωϋσέως λυτρωθεὶς τῆς δουλείας ἔμεινεν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαράκοντα δύο, τρεφόμενος οὐρανόθεν, ὃς ἐδέξατο λόγια Θεοῦ ζῶντος καὶ τὰς ἐντολάς. Τελευτῶν δὲ Μωϋσῆς εἶπε τῷ λαῷ· Προφήτην ἀναστήσει κύριος ὁ Θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ. ὅστις δὲ ἀπιστήσει τούτῳ τῷ προφήτῃ ἐξολοθρευθήσεται ἐκ βίβλου ζώντων. Καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς διάδοχον αὐτοῦ Ἰησοῦν τὸν τοῦ Ναυή. Καὶ καθεξῆς οἱ κριταὶ μέχρι Σαμουὴλ καὶ Δαυὶδ τοῦ βασιλέως, ᾧ καὶ ὤμοσεν ὁ Θεὸς ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ δοθῆναι τὴν βασιλείαν ἀδιάδοχον· καὶ μετὰ τὸν Δαυὶδ τοὺς προφήτας πάντας, οἳ καὶ προεφήτευσαν περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ· καὶ πληρωθεισῶν [1]) τῶν ἑβδομάδων τοῦ Δανιὴλ ὁ Θεὸς ἀπέστειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἐνῴκισεν εἰς κόρην ἀμίαντον ἐκ σπέρματος Δαυὶδ ἔχουσαν φύλακα. Καὶ τεχθεὶς ἐξ αὐτῆς καὶ ἀνδρωθεὶς [2]) ἐξελέξατο ἡμᾶς μαθητάς. Ἐμαίνοντο οὖν οἱ Ἰουδαῖοι κατ' αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ πάντα ᾔδει. Καὶ προέλεγεν ἡμῖν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν, καὶ τὴν τριήμερον ἀνάστασιν αὐτοῦ, καὶ ποῦ αὐτὸν ὀψόμεθα, καὶ πάλιν τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ μετὰ δόξης πολλῆς, ἐν ᾗ μέλλει ἔρχεσθαι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς καὶ ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Διδάσκων δὲ ἐν τῷ ἱερῷ ἤλεγχε τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τὰ τολμήματα αὐτῶν καὶ τὰς παρανομίας. Οἱ δὲ μὴ φέροντες κρατήσαντες αὐτὸν ἐν νυκτὶ παρέδωκαν Πιλάτῳ, τῷ ἡγεμόνι τῆς Ἰουδαίας. Ὁ δὲ ἀνακρίνας καὶ γνούς, ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτῷ,

1) πληρωθέντων Vat. — 2) ἀνδρυνθεὶς Vat.

ἤθελεν ἀπολῦσαι αὐτόν. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέκραξαν· ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. Ὁ δὲ Πιλάτος παρέδωκεν αὐτὸν τῷ θελήματι αὐτῶν, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτὸν αὐτοῦ [1]) θελήσαντος. Καὶ θέντες εἰς μνημεῖον καινὸν ἐσφραγίσαντο παραστήσαντες φύλακας. Εἶπε γάρ, ὅτι Τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγείρομαι. Τῇ δὲ νυκτὶ ἐπιφαυσκούσης [2]) τῆς τρίτης ἡμέρας ἀνέστη, καταλείψας μάρτυρας αὐτοῦ τὰ ἐντάφια. Ἄγγελος δὲ τὸν λίθον τοῦ μνημείου ἀποκυλίσας, ἐκάθισεν ἐπάνω αὐτοῦ, τοὺς φύλακας τῷ ὕπνῳ ἀπονεκρώσας. Γυναῖκες δὲ ἐξ ἡμῶν ἀπῆλθον εἰς τὸ μνημεῖον μετὰ μύρων ταχὺ λίαν. Καὶ εἶπεν αὐταῖς [3]) ὁ ἄγγελος· Ἀνέστη ὁ Κύριος· ποθοῦσιν [4]) εἴπατε τοῖς μαθηταῖς, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κἀκεῖ με ὄψονται, ὡς προεῖπον αὐτοῖς. Καὶ ἐθεασάμεθα αὐτὸν πολλάκις ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν, καὶ συνεφάγομεν, καὶ συνεπίομεν αὐτῷ ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα. Καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν, κηρῦξαι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, βαπτιζομένους εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. Καὶ θεωρούντων ἡμῶν ὥρᾳ τρίτῃ τῆς ἡμέρας ἐπήρθη· καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Ἡμεῖς δὲ ἐκδεχόμεθα αὐτὸν ἐπὶ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. Καὶ νῦν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ νεκροὺς ἐγείρομεν, καὶ δαίμονας φυγαδεύομεν καὶ πᾶσαν νόσον ἰώμεθα.

Ταῦτα τοῦ Ἀνδρέου εἰπόντος ἀνέκραξε πᾶς ὁ λαός· Ἅγιον πνεῦμα ἐν τῷ σώματί σου· ἀληθῶς ἁγίου καὶ ἀγαθοῦ Θεοῦ ἀπόστολος εἶ· τάχυνον εἰς τὸ σωθῆναι ἡμᾶς. Ὁ δὲ συνήθως ἐπευξάμενος χειροθετῶν ἀπέλυσεν αὐτούς. Οὕτως ὁ Ἀνδρέας

1) Fortasse excidit μή. — 2) ἐπιφοσκούσης Vat. — 3) αὐτοῖς Vat. — 4) Correxi lect. Vat. ποθεῖσαι.

ποιῶν καὶ διδάσκων διετίαν ὅλην καὶ νομοθετῶν καὶ ἰώμενος τοὺς ἀνθρώπους κατέλυσεν εἰδωλεῖα, καὶ τὴν συναγωγὴν ἐποίησεν ἐκκλησίαν, ἱδρύσας αὐτὴν εἰς θυσιαστήριον καὶ ὀνομάσας Τῆς Θεοτόκου· ἐβάπτισέ τε λαὸν πολύν, καὶ ἐχειροτόνησε πρεσβυτέρους καὶ διακόνους καὶ Δρακόντιον ἐπίσκοπον. Δρακόντιος δὲ ἔπειτα ἐμαρτύρησε κατὰ τὴν δωδεκάτην τοῦ Μαΐου μηνός. Δι' ὃ οἱ κληρικοὶ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ταῦτά μοι διηγοῦντο, ἀλλὰ καὶ πολλὰ θαύματα τοῦ Ἀνδρέου.

Ἀπὸ δὲ Νικαίας ἀπάρας ἀπῆλθεν εἰς Νικομήδειαν, καὶ οἱ ἀδελφοὶ προϋπήντησαν αὐτῷ. Ὀλίγαις δὲ ἡμέραις ἐπιστηρίξας αὐτοὺς παραπλέων ἀπῆλθεν εἰς Καλχηδόνα. Καὶ Καλλίστου τινὸς ὑπὸ δαίμονος πληγέντος καὶ ἀποθανόντος, ὁ Ἀνδρέας τοῦτον δι' εὐχῆς ἀνέστησεν, καὶ τὰς τέχνας τοῦ ἄρχοντος τῶν δαιμόνων ἐστηλίτευσεν. Εἰς δὲ τὴν αὐτὴν πόλιν τῆς Βιθυνίας διατρίψας κατέστησε τὸν Τύχικον ἐπίσκοπον. Καὶ πάλιν ἀπάρας πλέων τὴν ποντικὴν θάλασσαν ἦλθεν εἰς Ἡράκλειαν. Κἀκεῖ τινας μαθητεύσας ἀνῆλθεν εἰς Κρῶμναν, νῦν δὲ καλουμένην Ἄμαστραν. Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν εὗρε μαθητὰς ὀλίγους. Καὶ ἔμεινε παρ' αὐτοῖς. Ἡ δὲ πόλις πλήρης Ἰουδαίων μόνων. Ἀκούσαντες δέ, ὅτι Ἀνδρέας παρεγένετο, ὁ ἀνοίξας τὸ δεσμωτήριον καὶ ἐξαγαγὼν τοὺς δεσμώτας, ἐπισυναχθέντες καὶ ἐπιστάντες ἔμελλον καὶ τὴν οἰκίαν ἐμπρῆσαι. Τὸν δὲ Ἀνδρέαν ἐπιλαβόμενοι ἔτυπτον μετὰ λίθων σύροντες καὶ ὡς ἐπὶ κυνῶν δάκνοντες τὰς σάρκας αὐτοῦ. Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν ἔδακεν καὶ ἀπέκοψεν τὸν δάκτυλον τῆς δεξιᾶς χειρὸς αὐτοῦ. Καὶ ἕως τῆς σήμερον διὰ τοῦτο ἀνθρωποφάγοι καλοῦνται. Σύραντες δὲ αὐτὸν καθ' ὅλης τῆς πόλεως, τύπτοντες, λιθάζοντες, δάκνοντες, λοιπὸν ἡμιθανῆ τυγχάνοντα ἔῤῥιψαν ἔξω τῆς πόλεως. Καὶ εὐθέως ἐφάνη αὐτῷ ὁ Κύριος λέγων· Ἀνάστα, μαθητά μου, καὶ εἴσελθε πρὸς

αὐτούς, καὶ μὴ φοβηθῇς αὐτούς· ἐγὼ γάρ εἰμι μετὰ σοῦ. Καὶ τὸν δάκτυλον ἀποκατέστησεν αὐτῷ. Ἀναστὰς οὖν ὁ Ἀνδρέας εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. Καὶ ἰδόντες τὴν ὑπομονὴν αὐτοῦ καὶ τὸ πρᾶον καὶ πῶς παρεκάλει αὐτούς, κατενύγησαν καὶ ἤρξαντο ἀκούειν αὐτοῦ. Καὶ ἀκούσαντες τῆς διδασκαλίας ἐξεπλάγησαν. Ἡρμήνευε γὰρ τὰς γραφάς, καὶ ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ, ἔωθεν ἐπισωρευόμενοι, φέροντες ἀσθενεῖς, οὓς ὁ Ἀνδρέας τῇ ἐπικλήσει τοῦ Χριστοῦ ἰᾶτο. Εὑρεθέντος δὲ πεφονευμένου ἀνθρώπου μέσον τῆς πόλεως, καὶ ζητουμένου τοῦ φονέως, τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ὀδυρομένης καὶ τοῦ λαοῦ περιῤῥέοντος, παρακληθεὶς ὁ Ἀνδρέας παρεγένετο, καὶ προσευξάμενος, τῇ ἐπικλήσει τοῦ Χριστοῦ ἤγειρε τὸν νεκρόν· καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν ἐπὶ τὸν Κύριον. Οὕτως ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ηὐξήθη καὶ ἐπλατύνθη. Ἐχειροτόνησε δὲ ἐξ αὐτῶν πρεσβυτέρους καὶ διακόνους, καὶ οὕτως ἐξῆλθεν εἰς τὸν Ζάλιχον[1]). Καὶ ἀκούσαντες οἱ Ἀμισηνοὶ προϋπήντησαν αὐτῷ χαίροντες, καὶ εὐφημοῦντες ἤγαγον εἰς τὴν ξενίαν.

Ἀπὸ δὲ Ἀμισοῦ[2]) προπεμπόμενος ἀπῆλθεν εἰς Τραπεζοῦντα. Ἄνθρωποι δὲ ἐκεῖ ἀνόητοι· πλήν τινες ἐδέξαντο τὸν λόγον. Καὶ ἦλθεν εἰς Νεοκαισάρειαν. Καὶ κηρύξαντος αὐτοῖς τὸν λόγον τινὲς ὀλίγοι ἐδέξαντο. Ἐκεῖθεν ἀνῆλθεν εἰς Ἀμουσάτον, πόλιν τῆς παραθαλασσίας μεγάλην. Ὄντες δὲ ἐν αὐτῇ Ἕλληνες πολλοὶ καὶ φιλόσοφοι ἀντέλεγον τῷ Ἀνδρέᾳ. Ὁ δὲ ἔλεγεν αὐτοῖς· Αὐτοὶ ὑμεῖς κατανοήσατε τὸ ἀσύστατον τῶν θεῶν ὑμῶν, ὅτι εἰς ἀλλήλους μάχονται. Τὰ δὲ μαχόμενα ἀλλήλων, φθορά· ὁ δὲ εἷς Θεὸς ἀγαθὸς ὢν ἀγαθὰ παράγει. Κατανοήσατε, τίς ὁ στοιχεῖα ποιήσας καὶ ἑνώσας

1) Ap. Ptolemaeum de situ Galatiae Ζαλίσκος. — 2) ἀμινσοῦ Vat.

καὶ ἐξ αὐτῶν συστησάμενος τὴν ἐπίγειον κτίσιν. Κατανοήσατε τὸν δρόμον τῶν φωστήρων καὶ τῶν ἀστέρων, καὶ τίς ὁ τάξας αὐτοῖς τὸν ἄληκτον καὶ ἴσον δρόμον, ὅτι ἄψυχά εἰσι καὶ οὐκ ἀφ' ἑαυτῶν κινοῦνται, καὶ ὅτι τὸ πολύαρχον καὶ ἀσύστατον. Ἐπιλάβεσθε ὁδοῦ ἀγαθῆς τῷ νόμῳ Μωσέως, ὅτι εἰρήνην παρέχει τῷ στοιχοῦντι· πιστεύσατε τοῖς προφήταις, ὅτι ἀλήθειαν διδάσκουσιν, καὶ ζωὴν καὶ εἰρήνην αἰώνιον. Θεωρεῖτε, ὅτι τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ νεκροὶ ἐγείρονται, καὶ δαίμονες καὶ πάθη φυγαδεύονται. Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας πολλὰς καὶ μαθητεύσας πολλούς, ἀφεὶς αὐτοὺς ἀνῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα.

Καὶ μετὰ τὴν πεντηκοστὴν Ἀνδρέας καὶ Σίμων ὁ Κανανίτης καὶ Ματθίας καὶ Θαδδαῖος ἔμειναν ἐκεῖ πρὸς Ἄυγαρον· οἱ δὲ λοιποὶ διερχόμενοι τὰς πόλεις διδάσκοντες καὶ θαυματουργοῦντες κατῆλθον εἰς Ἰβηρίαν καὶ εἰς τὸν Φάσιν, καὶ μεθ' ἡμέρας εἰς Σουσανίαν. Οἱ δὲ ἄνδρες τοῦ ἔθνους ἐκείνου ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἐκρατοῦντο. Εὐπειθὴς δὲ ἡ γυναικεία φύσις, καὶ τυχὺ ὑπήκουσαν[1]). Ἔμεινε δὲ ὁ Ματθίας σὺν μαθηταῖς εἰς τὰς χώρας ἐκείνας διδάσκων καὶ ποιῶν θαύματα πολλά. Ὁ δὲ Σίμων καὶ Ἀνδρέας ἀπῆλθον εἰς Σαλανίαν καὶ εἰς Φοῦσταν πόλιν. Καὶ πολλὰ θαύματα ἐργασάμενοι καὶ πολλοὺς μαθητεύσαντες ἀπῆλθον εἰς Ἀβασγίαν. Καὶ εἰσελθόντες εἰς Σεβαστόπολιν τὴν μεγάλην ἐδίδαξαν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ Ἀνδρέας καταλείψας τὸν Σίμωνα ἐκεῖ, σὺν μαθηταῖς αὐτὸς ἐξῆλθεν εἰς Ζηκχίαν. Οἱ δὲ Ζηκχοὶ σκληροὶ ἄνθρωποι καὶ βάρβαροι καὶ ἕως τοῦ νῦν ἄπιστοι ἡμίσεις. Ἔμελλον δὲ τὸν Ἀνδρέαν φονεύειν, εἰ μὴ ἑώρων τὴν ἀκτημοσύνην καὶ τὸ πρᾶον καὶ τὴν ἄσκησιν αὐτοῦ. Καὶ λοιπὸν ἀφεὶς αὐτοὺς κατῆλθεν εἰς Σουγδαίους

1) ὑπήκουσεν Vat.

τοὺς ἄνω. Οἱ δὲ ἄνθρωποι εὐπειθεῖς καὶ ἥμεροι, καὶ μετὰ χαρᾶς ἐδέξαντο τὸν λόγον. Καὶ ἦλθεν εἰς Βόσπορον, πόλιν πέραν τοῦ πόντου, εἰς ἣν καὶ ἡμεῖς ἐφθάσαμεν. Κἀκεῖνοι θεωρήσαντες τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίει, καὶ τὸν θεόπνευστον λόγον, ταχὺ ὑπήκουσαν, ὡς αὐτοὶ ἡμῖν διηγοῦντο. Ἔδειξαν δὲ ἡμῖν λάρνακα ἐπιγραφὴν ἔχουσαν Σίμωνος ἀποστόλου εἰς θεμέλια κεχωσμένην ναοῦ τῶν ἁγίων ἀποστόλων πάνυ μεγάλου, ἔχουσαν λείψανα. Καὶ ἔδωκαν ἡμῖν ἐξ αὐτῶν. Ἔστιν δὲ καὶ ἕτερος τάφος εἰς Νίκοψιν τῆς Ζηκχίας ἐπιγραφὴν ἔχων Σίμωνος Κανανίτου, καὶ αὐτὸς ἔχων λείψανα. Ὁ δὲ Ἀνδρέας ἀπὸ Βοσπόρου κατῆλθεν εἰς Θευδέσιαν τὴν πόλιν, πολύανδρον καὶ φιλόσοφον, ἔχουσαν βασιλέα Σαυρομάτην. Ὀλίγοι δὲ ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν. Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθεν εἰς Χερσῶνα, ὡς αὐτοὶ ἡμῖν διηγήσαντο. Ἡ δὲ Θευδέσια σήμερον οὐδὲ ἴχνος ἀνθρώπου ἐν αὐτῇ ἔχει. Εὐπερίστατον δὲ ἔθνος, οἱ Χέρσακες, καὶ ἰσχυροὶ μέχρι τῆς σήμερον πρὸς πίστιν, ψεῦσται καὶ παντὶ ἀνέμῳ περιφερόμενοι. Ὁ δὲ Ἀνδρέας ποιήσας παρ᾽ αὐτοῖς ἡμέρας ἱκανὰς ὑπέστρεψεν εἰς Βόσπορον, καὶ εὑρὼν πλοῖον Χερσακινὸν ἐπέρασεν εἰς Σινώπην. Καὶ ποιήσας ὀλίγας ἡμέρας καὶ ἐπιστηρίξας αὐτοὺς κατέστησεν αὐτοῖς ἐπίσκοπον τὸν Φιλόλογον.

Καὶ οὕτως ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας κατῆλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον· τότε δὲ ἡ Ἀργυρόπολις ἤνθει. Κατέστησε δὲ αὐτοῖς τὸν Στάχυν ἐπίσκοπον, καὶ εἰς τὴν ἀκρόπολιν τοῦ Βυζαντίου καθιέρωσεν εὐκτήριον τῆς ἁγίας θεοτόκου, ὅ ἐστι μέχρι τῆς σήμερον. Ἐκεῖθέν τε ἐξελθὼν κατῆλθεν εἰς Ἡράκλειαν τῆς Θρᾴκης. Καὶ ποιήσας ἡμέρας τινὰς ἐξῆλθεν. Περιερχόμενος δὲ [1]) τὰς πόλεις τῆς Μακεδονίας διδάσκων, παρακαλῶν καὶ ἰώμενος, κτίζων τε ἐκκλη-

1) δὲ addidi, quo expeditius sermo procedat. Abest a cod. Vat.

σίας καὶ καθιερῶν θυσιαστήρια καὶ χρίων ἱερεῖς κατῆλθε μέχρι Πελοποννήσου ἐν Πάτραις, ἐπὶ Αἰγεάτου ἀνθυπάτου Πατρῶν.

Εἰσῆλθε δὲ ὁ Ἀνδρέας μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ προσελάβετο αὐτοὺς ἀνὴρ ὀνόματι Σώσιος, ὃν ἰάσατο Ἀνδρέας ἀπὸ ἀσθενείας θανατικῆς. Διερχόμενος δὲ τὴν πόλιν εἶδεν ἄνθρωπον ἐῤῥιμένον ἐπὶ τῆς κοπρίας παραλελυμένον· καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ Ἀνδρέας, δούς τε αὐτῷ χεῖρα ἀνέστησε τῇ ἐπικλήσει τοῦ Χριστοῦ. Καὶ τούτου διαφημισθέντος Μαξιμίλλα, ἡ γυνὴ ἀνθυπάτου, ἔπεμψε τὴν πιστὴν αὐτῆς Ἐφιδαμίαν[1], ἱκανὴν οὖσαν ἰδεῖν καὶ λαλῆσαι καὶ ἀκοῦσαι τοῦ Ἀνδρέου. Ἐλθοῦσα δὲ ἡ Ἐφιδαμία κατήντησε τὸν Σώσιον, μαθητὴν τοῦ Ἀνδρέου, πρὸς ὃν ἐξενίζετο. Ὁ δὲ κατήχησεν αὐτὴν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἰδίαν ἴασιν, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὴν πρὸς τὸν Ἀνδρέαν. Καὶ πεσοῦσα εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ ἤκουσε τῶν λόγων αὐτοῦ· καὶ ἀπήγγειλε πρὸς[2]) τὴν κυρίαν αὐτῆς. Μεθ' ἡμέρας δέ τινας ἠσθένησε Μαξιμίλλα, ἡ γυνὴ τοῦ ἀνθυπάτου. Καὶ τῶν ἰατρῶν ἀποκαμόντων ἀπογνωσθεῖσα ἀπέστειλε τὴν Ἐφιδαμίαν καὶ προσκαλεῖται τὸν Ἀνδρέαν. Ὁ δὲ συνῆλθεν αὐτῇ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν εὗρε τὸν ἀνθύπατον κρατοῦντα μάχαιραν καὶ ἐκδεχόμενον τὸν θάνατον τῆς ἑαυτοῦ γυναικός, βουλόμενον[3]) ἑαυτὸν ἀνελεῖν, συνθνηξόμενον αὐτῇ. Ὁ δὲ Ἀνδρέας πραείᾳ τῇ φωνῇ εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἀπόστρεψον τὴν μάχαιραν, τέκνον, εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, καὶ ἐπικάλεσαι κύριον τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς πιστεύσας αὐτῷ. Ἐπετίμησε δὲ τῷ πυρετῷ λέγων· Ἀπόστηθι ἀπ' αὐτῆς ὁ πυρετός. Καὶ ἐπέθηκεν ἐπ' αὐτῇ τὰς χεῖρας, καὶ

---

1) Et *Ἐφιδάμα* et *Ἐφιδαμία* in cod. nuncupatur. — 2) *πρὸς* addendum erat. Non est in cod. — 3) *βουλόμενος* Vat.

εὐθέως ἵδρωσεν· καὶ μετ᾽ ὀλίγον ἐζήτησε φαγεῖν, καὶ παραχρῆμα ἠγέρθη. Τοῦτο θεωρήσαντες πολλοὶ ἐπίστευσαν. Ὁ δὲ Αἰγεάτης ὡς ἰατρῷ προσεῖχε τῷ Ἀνδρέᾳ· ἦν γὰρ Ἕλλην, καὶ οὐκ ἤθελε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀκούειν. Ἐδίδου δὲ αὐτῷ ὡς χιλίους χρυσοῦς εἰπών· Λάβε τὸν μισθόν σου. Ὁ δὲ οὐκ ἀπεδέξατο[1]) εἰπών· Ἡμεῖς δωρεὰν ἐλάβομεν, δωρεὰν δίδομεν. προσένεγκε δὲ μᾶλλον, εἰ δύνασαι, σεαυτὸν τῷ Θεῷ. Ἐκεῖθέν τε ἐξελθόντες ὑπεβάσταζον τὸν Ἀνδρέαν· ἦν γὰρ πρεσβύτης. Καὶ ὁρᾷ τινα εἰς τὸν ἔμβολον κατακείμενον καὶ προσαιτοῦντα, ὅστις εἶχε χρόνους πολλοὺς παραλυτικῶς[2]). Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἀνδρέας· Ἰᾶταί σε Ἰησοῦς ὁ Χριστός. Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χεῖρα· εὐθέως δὲ ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἔτρεχε διὰ μέσης τῆς πόλεως, δεικνύων ἑαυτὸν καὶ δοξάζων τὸν Θεόν. Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνδρα μετὰ γυναικὸς καὶ παιδίου τυφλούς. Καὶ ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν, καὶ ἠκολούθουν αὐτῷ δοξάζοντες καὶ εὐχαριστοῦντες τὸν Θεόν. Θεωροῦντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο θαυμάζοντες, καὶ πολλοὶ ἐπίστευον. Καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς τὸν λιμένα, ὅτι τις τῶν ἀρχαίων εὐγενὴς ἐλεπρώθη· καὶ μὴ φέροντες τὴν δυσωδίαν αὐτοῦ ἔθηκαν αὐτὸν ἐπὶ τῆς κοπρίας· καὶ οὐδεὶς αὐτῷ πλησιάσαι δύναται, ἀλλ᾽ ὅταν προσφέρωσιν αὐτῷ τὴν τροφήν, τὰς ῥῖνας αὐτῶν κρατοῦντες, ταχέως ἀναχωροῦσιν. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἀνδρέας καὶ σπλαγχνισθεὶς ἀπῆλθε πρὸς αὐτόν· συνῆλθον δὲ καὶ ἄλλοι ἐκ τοῦ λαοῦ πολλοί. Ὁ δὲ Ἀνδρέας ἐγγίσας αὐτῷ λέγει· Ἰᾶταί σε Ἰησοῦς ὁ Χριστός· ἀνάστα. Καὶ εὐθέως ἀνέστη ὑγιής. Καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔλουσεν εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο ἡ σάρξ αὐτοῦ ὡσεὶ παιδαρίου μικροῦ, καὶ ἐκαθαρίσθη. Ὁ δὲ Ἀνδρέας εἶπεν

1) ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο Vat. — 2) παραλυτικὸς Vat.

αὐτῷ· Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου, πεπιστευκὼς τῷ Χριστῷ. Καὶ βαπτισθεὶς εὐχαριστῶν ἠκολούθει.

Διαβοήτων οὖν αὐτῶν τῶν θαυμάτων [τῶν] γενομένων καὶ τῶν ἰαθέντων βοώντων ἐν πάσαις ταῖς Πάτραις τῆς Ἀχαΐας καὶ ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ, προσέφερον αὐτῷ τοὺς δαιμονιῶντας καὶ ἀσθενοῦντας· καὶ τὸν λόγον τῆς χάριτος διαμαρτυρόμενος αὐτοῖς καὶ κατηχῶν, τῇ ἐπικλήσει τοῦ Χρισοῦ πάντας ἰᾶτο. Κατέστρεφον δὲ τοὺς ναοὺς τῶν εἰδώλων, καὶ κατέκλαον τὰ ξόανα τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, καὶ κατέκαιον τὰς βίβλους. Καὶ πολλὰ χρήματα προσέφερον τῷ Ἀνδρέᾳ· ὁ δὲ διὰ τῶν μαθητῶν ἐδίδου αὐτὰ τοῖς ὀρφανοῖς καὶ ταῖς χήραις καὶ εἰς κτίσιν ἐκκλησιῶν· καὶ οὐδὲν ἐξ αὐτῶν ἐχρῶντο, εἰ μή τι [1]) ἦν ἀναγκαῖον. Παρεδίδου δὲ αὐτοῖς τὴν παλαιὰν διαθήκην καὶ τὸ εὐαγγέλιον· καὶ χειροτονήσας αὐτοῖς πρεσβυτέρους καὶ διακόνους ἐκέλευσεν ἐκκλησίαν γενέσθαι μεγάλην, κελεύσας γράψαι ἐν τοῖς τοίχοις τὴν παλαιὰν διαθήκην καὶ τὴν νέαν, ὡς οἱ ἐντόπιοι μαρτυροῦσιν, μέχρι τῆς σήμερον τὴν παράδοσιν ἔχοντες.

Ὁ δὲ ἀνθύπατος Αἰγεάτης ἅμα τῷ ἰαθῆναι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐξεδήμησεν εἰς [2]) τὴν Ῥώμην πρὸς τὸν Καίσαρα Νέρωνα. Ἔσχε δὲ ἀδελφὸν ὀνόματι Στρατοκλῆν, ὃς ἦν ἐν Ἀθήναις παιδείας χάριν. Τοῦ δὲ ἀνθυπάτου ὄντος ἐν Ῥώμῃ ὁ Στρατοκλῆς ἐπανῆλθεν ἀπὸ Ἀθηνῶν ἐν Πάτραις· ὃς εἶχε δοῦλον πάνυ ἀγαπητὸν ὀνόματι Ἀλκαμανάν. Κρουσθεὶς δὲ ὑπὸ δαίμονος ὁ Ἀλκαμανὰς ἐκυλίετο ἀφρίζων· ὃν ἰδὼν ὁ Στρατοκλῆς ἐλυπήθη ἕως θανάτου, καὶ διηπόρει, τί πράξει. Μαξιμίλλα δέ, ἡ νύμφη αὐτοῦ, ἀπήγγειλεν αὐτῷ τὰ κατὰ τὸν Ἀνδρέαν, καὶ πῶς ἰάθη ἀπὸ τοῦ θανατικοῦ πυρετοῦ. Ὁ δὲ ἀκούσας

---

1) εἰ μή τι ἂν Vat. — 2) πρὸς Vat.

προσεκαλέσατο τὸν Ἀνδρέαν. Ὁ δὲ παραγενόμενος ἐπετίμησε τῷ ἀκαθάρτῳ πνεύματι εἰπών· Ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔξελθε ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. Καὶ εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐξῆλθεν, καὶ ἰάθη ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Τότε ὁ Στρατοκλῆς ἐπίστευσε σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ ἡ Μαξιμίλλα, ἡ νύμφη αὐτοῦ, καὶ Ἐφιδαμία καὶ πλήθη πολλά, καὶ ἦσαν διὰ παντὸς σὺν τῷ Ἀνδρέᾳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ἀγαλλιώμενοι. Ὁ δὲ Ἀνδρέας νυκτὸς καὶ ἡμέρας παρεκάλει καὶ ἐνουθέτει πάντας, ἐμμένειν τῇ πίστει καὶ φυλάσσειν τὸν νόμον καὶ τὸ εὐαγγέλιον, ἐπιμελεῖσθαι ψυχῆς, σώματος δὲ καταφρονεῖν, ἁγνεύειν, ἐγκρατεύεσθαι, παρθενεύειν, σωφρονεῖν, ἀδικεῖσθαι, καὶ μὴ ἀδικεῖν, μὴ φλυαρεῖν, μηδὲ ψεύδεσθαι [1]), ἀλλὰ ἀδιαλείπτως προσεύχεσθαι. Ἡ δὲ Μαξιμίλλα οὐκ ἐχωρίζετο αὐτῶν.

Ἐν τούτοις ὁ Αἰγεάτης παραγίνεται ἀπὸ τοῦ Καίσαρος, καὶ εὐθέως προσῆλθε τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Μαξιμίλλῃ· ἡ δὲ τὴν ὁδὸν τοῦ Χριστοῦ κατέχουσα οὐ κατεδέξατο αὐτόν, ἀλλὰ προσεποιήσατο νοσεῖν. Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων καὶ μὴ βουλομένης αὐτῆς συγκαθευδῆσαι τῷ Αἰγεάτῃ, αὐτὸς διηπόρει. Καί τις τῶν οἰκογενῶν εἶπεν αὐτῷ τὰ κατὰ τὸν Ἀνδρέαν, ὅτι ὁ ἀδελφός σου καὶ ἡ γυνή σου καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου τῷ Θεῷ τοῦ Ἀνδρέου προσῆλθον καὶ ἁγνεύειν καθωμολόγησαν. Τότε ὁ ἀνθύπατος εἶπε πρὸς Μαξιμίλλαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· Πείσθητί μοι κάθευδέ μοι, καὶ ἔσο κυρία πάντων τῶν ἐν τῷ οἴκῳ μου, εἰ δὲ μή, σταυρῷ παραδίδωμι τὸν ἀπατήσαντά σε. Ταύτης δὲ μὴ ἀνασχομένης αὐτοῦ, συλλαβόμενος τὸν Ἀνδρέαν ἔθετο αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ. Ἡ δὲ Μαξιμίλλα ἀπῄει, πρὸς αὐτὸν καὶ ἐδιδάσκετο ὑπ' αὐτοῦ ὑπομένειν τὰς θλίψεις· ἐν

1) ψεύδευσθαι Vat.

ταύταις γὰρ ἡ ἐπίδειξις τῆς βεβαίας πίστεως ἐπιδείκνυται. Γνοὺς δὲ ὁ ἀνθύπατος, ὅτι καὶ οἱ ἀδελφοὶ συνέρχονται πρὸς αὐτόν, ἐταράχθη καὶ εἶπε τῇ Μαξιμίλλῃ· Εἰ μὲν ἐπιστρέψει σε ὁ γέρων ἐκεῖνος, συγκαθευδῆσαί μοι, ἀπολύω αὐτόν· εἰ δὲ μή, διὰ τάχους ἀπολέσω [1]) ἀμφοτέρους. Ἐλθοῦσα δὲ εἰς τὸ δεσμωτήριον ἡ Μαξιμίλλα ἀπήγγειλε τῷ Ἀνδρέᾳ πάντας τοὺς λόγους τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς. Ὁ δὲ Ἀνδρέας μᾶλλον ἐστήριξεν αὐτὴν εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθαι εἰς ἐπιθυμίαν, λέγων αὐτῇ· Πρὸς ὀλίγον ὑπόμεινον, ἵνα αἰωνίως χαρῇς. Καὶ ἐμοὶ δὲ χαρά ἐστι, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου μου ἀπενέγκασθαι, καὶ σὺν αὐτῷ εἶναι. Ἡ δὲ ἐλθοῦσα ἀπήγγειλε τῷ ἀνδρί, ὅτι τοῦ θανάτου ὀρέγομαι μᾶλλον [2]) ἢ τὴν σωφροσύνην μου προδοῦναι. Ὅτε δὲ ἤκουσεν ὁ ἀνθύπατος τοὺς λόγους τούτους, ἐξῆψεν αὐτὸν ἡ ὀργή, καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἠσφαλίσατο αὐτόν, κλεῖθρα καὶ μοχλοὺς περιθεὶς καὶ σφραγίσας τῷ ἰδίῳ δακτυλίῳ, παραστήσας καὶ φύλακας. Καὶ [3]) οἱ ἀδελφοὶ σὺν τῷ Στρατοκλεῖ καὶ τῇ Μαξιμίλλῃ βαθείας νυκτὸς παρεγένοντο πρὸς αὐτόν· καὶ κρουσάντων αὐτῶν ἔξω, γνοὺς ὁ Ἀνδρέας ἐσφράγισεν ἔσωθεν, καὶ εὐθέως αἱ θύραι πᾶσαι ἀνεῴχθησαν [4]), καὶ οἱ φύλακες τῷ φόβῳ ἔπτηξαν. Ὁ δὲ Ἀνδρέας εἶπεν· Οὐ γὰρ μὴ γνῷ ὁ ἀνθύπατος. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ συνελθόντες ἀνῆψαν λαμπάδας. Καὶ πολλὰ αὐτοῖς ὁμιλήσας μετέδωκεν αὐτοῖς τῶν ἀχράντων μυστηρίων, καὶ τὸν Στρατοκλῆν ἐχειροτόνησεν ἐπίσκοπον, καὶ παρέδωκεν αὐτῷ τὸν κανόνα τῆς ψαλμῳδίας τοῦ ὄρθρου καὶ τῶν ἑσπερινῶν καὶ τῶν ἁγίων βαπτισμάτων καὶ πᾶσαν ἀκολουθίαν, καὶ ἀσπασάμενος πάντας ἀπέλυσεν αὐτούς. Καὶ

---

1) ἀπολεύσω Vat. — 2) Adiunxi μᾶλλον, quod in cod. deest. — 3) Καὶ addidi. In cod. non extat. — 4) ἠνεῴχθησαν Vat.

πάλιν σφραγίσας τὸ αὐτὸ αἱ θύραι ἐκλείσθησαν σὺν ταῖς σφραγῖσιν.

Ὁ δὲ ἀνθύπατος τῆς μὲν γυναικὸς ἐφείσατο διὰ τοὺς συγγενεῖς αὐτῆς, ὅτι ἐφοβεῖτο αὐτούς, τὸν δὲ Ἀνδρέαν παρέδωκεν, ἵνα σταυρωθῇ. Ἐκέλευσε δέ, μὴ ἥλοις αὐτὸν ἐμπαρῆναι, ἀλλὰ σχοινίοις δεθέντα τανύσαι πρὸς περισσοτέραν τιμωρίαν, ὅπως ἀποκαμὼν ἐπιστρέψει τὴν Μαξιμίλλαν συγκαθευδῆσαι αὐτῷ.

Διεδόθη τοίνυν ἡ τοιαύτη φήμη ἐν ὅλαις ταῖς Πάτραις διαβοωμένη, ὡς ὁ δίκαιος καὶ δοῦλος Χριστοῦ, ὃν Αἰγεάτης δέσμιον κατεῖχεν, πορεύεται τιμωρηθησόμενος. Ὁμοθυμαδὸν δὲ πάντες ἐπὶ τὴν θέαν συνέτρεχον, κατὰ τοῦ ἀνθυπάτου ἀγανακτοῦντες διὰ τὸ ἀνόσιον τῆς κρίσεως. Ὡς δὲ διῆγον αὐτὸν πρὸς τὸν τῆς τελειώσεως οἱ δήμιοι τόπον, τὸ κελευσθὲν ἀποπληρῶσαι, τὸ τηνικαῦτα ὁ Στρατοκλῆς πυθόμενος τὸ συμβάν, δρομαῖος καταλαμβάνει, καὶ ὁρᾷ τὸν μακάριον βίᾳ ἑλκόμενον ὑπὸ τῶν δημίων, ὥσπερ τινὰ κακοῦργον εἰς κρίσιν. Ἀφειδῶς οὖν τούτους πλήξας καὶ τοὺς χιτῶνας διαῤῥήξας τῶν ταῦτα δρώντων, ἀπέσπασεν ὁ Στρατοκλῆς εἰπὼν πρὸς αὐτούς· Σύγγνωτέ μοι καὶ χάριν ἐν τούτῳ νείματε τῷ ἀποστόλῳ, ὡς παιδεύσαντί με [1]) διὰ τῶν λόγων αὐτοῦ ἀοργήτως φέρειν, καὶ διὰ τοῦτο τὸν πολὺν θυμὸν καταπραΰναντι· ἐπεὶ ἐφανέρωσα ἂν ὑμῖν, τί μὲν ὁ τοῦ Θεοῦ δοῦλος Στρατοκλῆς δύναται, τί δὲ ὁ μιαρὸς Αἰγεάτης. Καὶ περικρατῶν τῆς χειρὸς τοῦ ἀποστόλου ἀπῄει σὺν αὐτῷ εἰς τὸν παραθαλάσσιον τόπον, ἔνθα καὶ ηὐτρέπιστο τελειωθῆναι αὐτόν. Οἱ δὲ παραλαβόντες αὐτὸν στρατιῶται παρὰ τοῦ ἀνθυπάτου ἀφέντες τὸν ἀπόστολον μετὰ τοῦ Στρατοκλέους [2]) ὑποστρέ-

---

1) In cod. Vat. locus in hunc modum vitiatus legitur: σύγγνωτέ μοι καὶ χάριν. ἐν τούτων είματε τῶ ἀποστύλω. ὡς παιδεύσαντί μοι. — 2) μετὰ τοῦ στρατοκλεῖ Vat.

ψαντες ἀνήγγειλαν τῷ Αἰγεάτῃ λέγοντες, ὅτι βαδιζόντων ἡμῶν μετὰ τοῦ Ἀνδρέου προφθάσας ὁ Στρατοκλῆς διέῤῥηξεν ἡμῶν τοὺς χιτῶνας, καὶ ἀποσπάσας αὐτὸν ἀφ' ἡμῶν ἔλαβεν αὐτὸν μεθ' ἑαυτοῦ· καὶ ἰδοὺ παρεστήκαμεν ὡς ὁρᾷς. Ὁ δὲ ἀνθύπατος πρὸς αὐτοὺς ἀπεκρίνατο· Λαβόντες ἐσθῆτας [1]) ἑτέρας πορεύθητε καὶ πληρώσατε τὸ κελευσθὲν ὑμῖν παρ' ἐμοῦ εἰς τὸν κατάδικον Ἀνδρέαν· τῷ μέν τοι Στρατοκλεῖ μηδὲ ὀφθῆτε ὅσον τὸ ἐφ' ὑμῖν, ἀλλὰ μηδὲ ἀντείπητε εἴ τινος ὅλως χρήζει ὑμῶν. Οἶδα γὰρ τὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ εὐγενές, οἷόν ἐστιν, ὡς τάχα κἀμοῦ ἀφειδήσει, εἰ ἄρα παροξυνθείη. Οἱ δὲ τὸ κελευσθὲν ἐποίησαν παραχρῆμα. Ὁ δὲ Στρατοκλῆς ἅμα τῷ ἀποστόλῳ ἐρχόμενος ἐπὶ τὸν προκείμενον τόπον ἠγανάκτει διαλοιδορούμενος τῷ Αἰγεάτῃ· καὶ ὁ ἀπόστολος πρὸς αὐτόν· Μή, τέκνον· οὐ βούλομαί σε τοιοῦτον εἶναί ποτε [2]), ἀλλ' ἐπιεικῆ, πρᾶον, ταπεινόφρονα, μὴ ἀποδιδόντα κακόν, μεμνημένον [3]) τοῦ κυριακοῦ λόγου τοῦ λέγοντος· ἐάν τίς σε ῥαπίσῃ εἰς τὴν δεξιὰν σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην, καὶ τὸν θέλοντα λαβεῖν τὸν χιτῶνά σου, ἀπόδος αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον. Καὶ ἡμεῖς, ἀδελφοί, τοῖς ἕλκουσι διὰ τὸν Κύριον ἐπακολουθήσωμεν, καὶ τὸν ἔξωθεν ἀποδυσάμενοι ἄνθρωπον τοῖς θέλουσι τοῦτον καταλείψωμεν, σπουδάσωμέν τε ἀνανεῶσαι τὸν ἔσωθεν, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν τοῦτον ἀναπτερῶσαι, ἐν ᾧ πᾶσα ἡμῶν ἡ ἔφεσις ὑπάρχει.

Ταῦτα καὶ ἕτερα πλείονα τότε Στρατοκλεῖ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ διαλεχθεὶς κατὰ τὴν ὁδὸν, κατέλαβον τὸν τόπον ἔνθα ἤμελλε τελειοῦσθαι. Καὶ θεασάμενος πεπηγότα τὸν σταυρὸν πρὸς τὸ χεῖλος τῆς θαλασσίας ψάμμου, ἀπολιπὼν πάντας πρόσεισι τὸν σταυρὸν καί φησιν, ὡς ἐμψύχῳ, μετὰ φωνῆς ἰσχυρᾶς· Χαίροις, ὦ σταυρέ· σὺ γὰρ παντὶ τῷ τῶν ἀν-

1) εὐθήτας Vat. — 2) πώποτε Vat. — 3) μεμνημένου Vat.

θρώπων γένει χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν προεξένησας διὰ τοῦ ἐν σοὶ σαρκικῶς παγέντος Θεοῦ λόγου. Χαίροις, ὦ σταυρέ, τὸ ζωηφόρον καὶ τρισόλβιον καὶ νικητικὸν ὅπλον τοῦ ἐν σοὶ βουλήσει τανυσθέντος καὶ σώσαντός με τὸν ἄνθρωπον. Χαίροις, σταυρέ, ὁ τοῦ ξύλου τὴν πικρὰν γεῦσιν διὰ τοῦ ἐν σοὶ κρεμασθέντος Χριστοῦ καταγλυκάνας καὶ τοὺς πρωτοπλάστους διὰ τῆς αὐτοῦ βρώσεως ἀπατηθέντας ἀνακαλεσάμενος καὶ πρὸς ζωὴν ἐπαναγαγὼν τὴν ἀρχαίαν. Χαίροις, ὦ σταυρέ· καὶ γὰρ χαίροις ὄντως· εὖ οἶδα καὶ ἀναπαυόμενόν σε [1]) λοιπὸν ἐκ πολλοῦ κεκμηκότα, ἥκω ἐπὶ σέ, ὃν ἠπιστάμην. Καὶ εἰπὼν ταῦτα ὁ μακάριος Ἀνδρέας, ἑστὼς ἔτι ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἀτενὲς ὁρῶν εἰς τὸν σταυρόν, ἀνῆλθεν ἐπ᾽ αὐτόν, ἐπιτρέψας τοῖς ἑστῶσιν ἀδελφοῖς, φωνῆσαι τοὺς δημίους, τοῦ ποιῆσαι τὰ κελευσθέντα αὐτοῖς· ἦσαν γὰρ πόῤῥωθεν ἑστηκότες. Οἵ τινες ἐλθόντες μόνον ἀπέδησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, μήτε μὴν τὰς ἀγκύλας ἀποτεμόντες, διὰ τὸ οὕτω προστετάχθαι αὐτοῖς [2]) ὑπὸ τοῦ ἀνθυπάτου. Ἐκ τούτου γὰρ μείζονα ὑπενόει ὁ δείλαιος ἔσεσθαι τῷ δικαίῳ τὴν τιμωρίαν, ὡς ἂν καὶ τῆς νυκτὸς ἐπιλαβομένης τὸ σῶμα αὐτοῦ ἔτι ἔμπνουν [3]) ὑπὸ κυνῶν βρωθείη. Καὶ ἀφέντες αὐτὸν κρεμάμενον ἀπέστησαν ἀπ᾽ αὐτοῦ. Ἰδόντες δὲ οἱ περιεστῶτες ὄχλοι οἱ ὑπ᾽ αὐτοῦ μαθητευθέντες, ὅτι οὐδὲν τῶν ἀνασκολοπιζομένων ἐποίησαν αὐτῷ, ἤλπισαν πάλιν ἀκούεσθαί τι παρ᾽ αὐτοῦ. Ὁ δὲ Στρατοκλῆς ἐπύθετο αὐτοῦ λέγων· Τί ὅτι μειδιᾷς, δοῦλε τοῦ Θεοῦ πρωτόκλητε, μή τί γε ἡμᾶς πενθῶν διὰ τὸ στερίσεσθαί σου [4]) ἡμᾶς; Καὶ ὁ ἀπόστολος· Οὐ γελάσω, Στρατόκλεις [5]), τὰς ὑπούλους καὶ δο-

1) Expectasses *ἀναπαίοντά σε*. Cfr. tamen illud *κατέπαυσεν ἡ τοῦ ὄχλου στάσις* pag 81 l. 30. — 2) *αὐτοὺς* Vat. — 3) *ἐμπνέων* Vat. — 4) *σε* Vat. — 5) *στρατοκλεῖ* Vat.

λεράς ἐνέδρας τοῦ Αἰγεάτου ἐννοῶν; Ἐκ γὰρ τοῦ μὴ κατὰ τάξιν ἀνασκολοπίσαι οἴεται μειζόνως τιμωρεῖσθαι ἡμᾶς, ἀγνοῶν, ἀτιμωρήτους μένειν ἡμᾶς διὰ τὴν πρὸς Χριστὸν ἀγάπην. Καὶ ἀπεκρίνετο διαλεγόμενος τῷ λαῷ· Ἄνδρες οἱ ἐνταῦθα παρεστῶτες, γυναῖκές τε καὶ παῖδες, πρεσβῦται καὶ νέοι, δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι, ἀκούσατέ μου, καὶ μὴ προσέχετε τῇ κενῇ ἀπάτῃ τοῦ παρόντος βίου, ἀλλὰ μᾶλλον προσχόντες εἰς ἡμᾶς κρεμαμένους διὰ τὸν Κύριον, καὶ ἤδη μέλλοντας[1] *ἀπαίρειν ἐκ τοῦδε τοῦ σώματος. Ἀποτάξασθε πάσας τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, καὶ καταπτύσατε τῶν βδελυκτῶν εἰδώλων τὰ σεβάσματα, καὶ προσδράμετε τῇ ἀληθινῇ λατρείᾳ τοῦ ἀψευδοῦς Θεοῦ ἡμῶν, ὅπως αὐτός τε σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι ἐλεύσεται καὶ μονὴν παρ᾽ ὑμῖν ποιήσει. Ἀποτινάξασθε τὴν ῥαθυμίαν καὶ τὸν ζόφον ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν, καὶ ἀναλάβετε εὐπρόθυμον ἀνδρείαν καὶ φωτισμὸν ἐν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. Διεγέρθητε καὶ στῆτε περιεζωσμένοι τὰς ὀσφῦς ὑμῶν ἐν εὐφροσύνῃ, καὶ τῷ πνευματικῷ θώρακί περιφράξατε ὑμῶν τὰ στέρνα, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ λόγου σπασάμενοι ἐκκόψατε τὰς σαρκικὰς ἐπιθυμίας ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν, καὶ γίνεσθε καθαροὶ καὶ τέλειοι, ἄμεμπτοί τε καὶ ἀνεπίληπτοι τῷ καθαρῷ Θεῷ ἡμῶν. Ἁγνίσατε ἑαυτοὺς καὶ τῆς ἡμῶν διδασκαλίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε. Διὰ ταῦτα γὰρ κληρονόμοι γενήσεσθε τῶν μήτε ὀφθαλμῷ μήτε ἀκοῇ μήτε καρδίᾳ ληπτῶν παναγάθων τοῦ Θεοῦ ἡμῶν δωρεῶν, τῶν τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν εἰς ἀεὶ ἡτοιμασμένων.*

Ταῦτα διεξιόντος τοῦ ἀποστόλου νυχθήμερον κρεμαμένου, καὶ τοῦ λαοῦ ἡδέως αὐτοῦ ἀκούοντος καὶ εἰς κατάνυξιν καὶ σύγχυσιν καρδίας ἐλθόντος, βλέποντες τὸ γενναῖον αὐτοῦ τῆς ἀνδρείας καὶ τὸ

---

1) *ἤδει μέλλοντες* Vat.

ἀκαμπὲς τῆς διανοίας καὶ τὸ πολὺ τοῦ λόγου καὶ τὸ χρηστὸν τοῦ ἤθους καὶ τὸ εὐσταθὲς τῆς ψυχῆς καὶ τὸ σῶφρον τοῦ πνεύματος καὶ τὸ ἑδραῖον τοῦ νοῦ καὶ τὸ εἰλικρινὲς τοῦ λογισμοῦ, ἀγανακτήσαντες ὁμοθυμαδὸν σπεύδοντες ἀπῄεσαν εἰς τὸ βῆμα καταβοῶντες τοῦ Αἰγεάτου καὶ λέγοντες· Κακὴν κρίσιν[1]), ἀνθύπατε, κακῶς ἐδίκασας, ἀνοσίως ἔκρινας, παράνομα τὰ δικαστήριά σου, ἀδίκως διοικεῖς τὴν πᾶσαν Ἀχαΐαν, ἀναξίως ἀπεφήνω κατὰ τοῦ δικαίου ἀνδρός. Τί γὰρ ἠδίκησεν; ἢ τί ἐποίησεν; ποίαν ἁμαρτίαν εἰργάσατο; Πάντας ἡμᾶς ἀδικεῖς, πᾶσα ἡ πόλις θορυβεῖται, πᾶς ὁ δῆμος ταράττεται. Μὴ ἀποκτείνῃς τὸν δίκαιον· χάρισαι ἡμῖν ἄνδρα ὅσιον· μὴ δὲ ἀνέλῃς ἄνθρωπον εὐσεβῆ, δυσὶ σχεδὸν ἡμέραις κρεμάμενον καὶ ἔτι ἐμπνέοντα. Αὐτὸς τροφῆς μὴ μετασχὼν ἡμᾶς τῶν λόγων αὐτοῦ ἐχόρτασεν. Καὶ ἰδοὺ πιστεύομεν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κηρυττομένῳ Θεῷ. Κάθελε τὸν δίκαιον, καὶ πάντες φιλοσοφήσομεν· λῦσον τὸν σώφρονα, καὶ ὅλαι αἱ Πάτραι εἰρηνεύσομεν· ἀπόλυσον τὸν πρωτόκλητον, καὶ πᾶσα ἡ Ἀχαΐα[2]) διὰ σοῦ ἐλευθερωθήσεται. Ὡς δὲ πρῶτα μὲν παρήκουσεν ὁ Αἰγεάτης, μὴ ὑποσχόμενος τῷ ὄχλῳ ἀπολύειν τὸν δίκαιον, ἀλλὰ μᾶλλον ἔνευε τῇ χειρὶ ἀναχωρεῖν τοῦ βήματος· κατεπλάγη γὰρ τοσοῦτον ἐπ' αὐτῷ πλῆθος ἐπιὸν θεασάμενος, καὶ ἄφωνος ἔμεινεν· θυμοῦ πλησθέντες ἐτόλμων[3]) τι εἰς αὐτὸν διαπράξασθαι, ὄντες τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ χίλιοι. Ὁ οὖν ἀνθύπατος ἐμμανὴς γενόμενος καὶ δεδιώς, μή τι νεωτερικὸν πάθοι, ἀναστὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς, ὑπισχνούμενος ἀπολύειν τὸν δίκαιον. Προέφθανον οὖν ἄλλος τὸν ἕτερον ἀπαγγέλλοντες τῷ ἀποστόλῳ καὶ τῷ λοιπῷ ὄχλῳ τῷ παρεστηκότι αὐτῷ, μηνύοντες[4]) δι' ἣν

---

1) κακῆ κρίσης Vat. — 2) πᾶσα ἀχαΐα Vat. — 3) ἐτόλμουν Vat. — 4) μηνύον Vat.

αἰτίαν ὁ ἀνθύπατος παραγίνεται. Καὶ τούτου οὖν ἐφθακότος[1]) ἔχαιρε πᾶς ὁ ὄχλος τῶν μαθητευθέντων ἅμα τῇ Μαξιμίλλῃ καὶ τῇ Ἐφιδαμίᾳ καὶ τῷ Στρατοκλεῖ. Ἀκούσας δὲ ὁ μακάριος Ἀνδρέας ἤρξατο λέγειν· Ὦ ἡ πολλὴν ὠθρία καὶ ἀπείθεια καὶ ἁπλότης τῶν ὑπ᾽ ἐμοῦ μαθητευθέντων! Πόσα εἰρηκὼς μέχρι τοῦ νῦν οὐκ ἔπεισα[2]) τοὺς ἰδίους, φυγεῖν τῆς προσπαθείας τῶν γηΐνων· ἀλλ᾽ ἔτι τούτοις δέδενται καὶ ἐν αὐτοῖς ἐμμένουσιν, καὶ οὐ βούλονται τούτων ἀποστῆναι. Τίς ἡ τοσαύτη φιλία καὶ ὁ ἔρως καὶ ἡ πρὸς τὴν σάρκα συνήθεια; ἕως τίνος τοῖς κοσμικοῖς καὶ προσκαίροις προσανέχετε; ἕως πότε συνίετε τὰ ὑπὲρ ὑμᾶς, καὶ τὰ ἐκεῖ καταλαμβάνειν ἐπείγεσθε; Ἀφετέ με λοιπὸν ἐν τῷ σχήματι ᾧ ὁρᾶτε ἀναιρεθῆναι, καὶ μηδαμῶς τῶν τῇδε δεσμῶν λυσάτω μέ τις· οὕτω γάρ μοι κεκλήρωται, ἐκ τούτου ἐκδημῆσαι τοῦ σώματος καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν Κύριον, ᾧ καὶ συνεσταύρωμαι, ὅπερ δὴ καὶ γενήσεται. Καὶ στραφεὶς εἶπε πρὸς τὸν Αἰγεάτην· Ὦ ἀνθύπατε, τί πάλιν πρὸς ἡμᾶς παραγέγονας; τί ζητῶν μέχρις ἡμῶν κατέλαβες; τίνος ἕνεκεν ἀλλότριος καὶ ἐχθρὸς ἡμῶν ὢν προσέρχῃ; ἢ τί[3]) διαπρᾶξαι διανοούμενος; τί τολμῆσαι βουλόμενος; λῦσαι ἡμᾶς τῶν τῇδε δεσμῶν; ἀλλ᾽ οὐ λύσεις ἡμᾶς, Αἰγεάτα, οὐδὲ κατάξεις· οὐδ᾽ ἂν πάντα ὑπίσχνῃ τὰ σὰ παρέχειν ἡμῖν, πεισθησόμεθά σοι. Ταῦτα γὰρ πρόσκαιρα ὄντα συντόμως ἀμμασὺ[4]) ἀφανισθήσονται. Οὐδὲ πάλιν τὰς ἀπειλάς σου πτοηθήσομαι· ὁ γάρ κύριός μου Ἰησοῦς Χριστὸς αὐτός μοι ἐνεφάνισεν εἰπών· Κατάμαθε τὸν Αἰγεάτην, καὶ μὴ φοβηθῇς ἀπ᾽ αὐτοῦ, εἰ καὶ δεινός ἐστι καὶ λυμεὼν ὑπάρχει, καὶ ἐχθρὸς ἀπατεών, καὶ φθορεὺς

---

1) πεφθακότος Vat. — 2) ἐπείσαμεν Vat. — 3) ὅ τι Vat. — 4) Fortasse ἅμα σοι. Alteram mediae aut infimae graecitatis vocem esse puto. ἄμμασὺ Vat.

μανιώδης, καὶ περίεργος, καὶ φονεύς, καὶ κόλαξ, καὶ ὀργίλος, καὶ ἀσυμπαθής, καὶ ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτοῦ, καὶ ἡ περιβολὴ αὐτοῦ ὡς λύκου δορά, καὶ θηριόγνωμος, καὶ ἀνθρωποκτόνος· οἷα δὴ καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐξ ἀρχῆς πέφυκεν, ὁ σατανᾶς. Τοιγαροῦν ἐπιγνοὺς διὰ τοῦ ἐπιστρέψαντός μοι ἀψευδοῦς Θεοῦ ἀπαλλάσσομαί σου πρὸς τὸν δίκαιον κριτήν. Εὖ οἶδα, ὅτι κόψῃ καὶ ἀνιάσῃ καὶ ἀθυμήσεις, ἡνίκα ὄψει[1] *σεαυτὸν ἐμβαλλόμενον εἰς πῦρ τῆς γεέννης, τὸ ἡτοιμασμένον σοί τε καὶ τοῖς σύν σοι τῷ πατρί σου λατρεύουσι τῷ διαβόλῳ. — Ὁ δὲ ἀνθύπατος ἔστη ἐννεὺς ἀκούων ταῦτα, τρόπον τινὰ ἐξεστηκώς. Πάσης οὖν τῆς πόλεως θορυβούσης αὐτόν, τοῦ ἀπολύειν τὸν Ἀνδρέαν, φησὶν αὐτός· Ὃς τολμᾷ, προσεγγίσει*[2] *τῷ ξύλῳ τοῦ λῦσαι αὐτόν. Ὁ ἀπόστολος μετὰ φωνῆς μεγάλης ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· Μὴ ἐπιτρέψῃς, δέσποτα, ἐμὲ τὸν ἐπὶ ξύλου ἀναρτηθέντα πάλιν λυθῆναι· μὴ παραχωρήσῃς τὸν ἐπὶ τοῦ σοῦ μυστηρίου κρεμασθέντα καθ᾽ ὁμοιότητά σου· μὴ ἐάσῃς συσταλῆναι, πάτερ, υἱὲ καὶ ἅγιον πνεῦμα, τοὺς ἐγνωκότας σου τὸ μέγεθος καὶ ποθήσαντάς σε καὶ ἀγαπήσαντάς σε καὶ πιστεύσαντας εἰς σὲ δι᾽ αὐτοῦ τοῦ*[3] *κηρύγματος. Διαφύλαξον ἀπήμονας καὶ βεβαίωσον αὐτοὺς ἐν τῇ σῇ πίστει, καὶ χάρισαι αὐτοῖς τὴν πρὸς σὲ παῤῥησίαν, τοῦ δοξάζειν σε τὸν ἀληθινὸν Θεόν, ὃν εἶδον, ὃν ἔχω, ὃν φιλῶ, ἐν ᾧ εἰμὶ καὶ ἔσομαι. Δέξαι με ἐν εἰρήνῃ εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. Ταῦτα δὲ εἰπὼν καὶ ἐπὶ πλεῖον δοξάσας τὸν Κύριον, παρέδωκε τὸ πνεῦμα, κλαιόντων καὶ ἀνιωμένων*[4] *ἐπὶ τῷ χωρισμῷ αὐτοῦ. Μετὰ δὲ τὴν τοῦ μακαρίου αὐτοῦ πνεύματος ἔξοδον ἡ Μαξιμίλλα μηδ᾽ ὅλως φρον-*

---

1) *ὄψῃς* Vat. — 2) Fortasse *προςεγγίσειε* vel *προςεγγίσαι*. — 3) Artic. *τοῦ* in textum introduxi. Non extat in cod. — 4) Vox *πάντων* excidisse videtur.

τίσασα τῶν παρεστώτων, προσελθοῦσα αὐτὴ δι' ἑαυτῆς, ἔλυσε τὸ λείψανον τοῦ μακαρίου καὶ πρωτοκλήτου ἀποστόλου Ἀνδρέου, καὶ τὴν συνήθη ἐπιμέλειαν προαγαγοῦσα [1]) ἔθαψεν αὐτὸν [2]) πλησίον τοῦ αἰγιαλοῦ. Ἔνθα κατάκλειστος ὑπῆρχεν, καὶ παρέμενεν αὐτόθι κεχωρισμένη τοῦ Αἰγεάτου διὰ τὴν θηριώδη αὐτοῦ γνώμην καὶ ἄνομον πολιτείαν Ἣν πολλὰ λιπαρήσας καὶ ὑπισχνούμενος αὖθις αὐτῇ τῶν αὐτοῦ [3]) πάντων κυριεύειν καὶ δεσπόζειν, οὐδαμῶς μαλάξαι ἴσχυσεν· ἀλλ' ἑλομένη βίον σεμνὸν καὶ ἔρημον τῇ ἀγάπῃ τοῦ Χριστοῦ, ἐμμένουσα ἅμα τῇ Μαξιμίλλῃ καὶ ἡ Ἐφιδαμία, διῆγεν, διακονοῦσα τῷ ἀποστόλῳ καὶ ἐξυπηρετουμένη τοῖς ἀδελφοῖς μέχρις ἐσχάτης αὐτῆς ἀναπνοῆς. Ὡς δὲ οὐκ ἴσχυσεν αὐτὴν πειθήνιον αὐτῷ [4]) καταστῆσαι, μανεὶς νυκτὸς ἀναστάς, σιγῆς βαθείας οὔσης, διαλαθὼν πάντας, ῥίπτει ἑαυτὸν ἀπὸ ὕψους μεγάλου τοῦ ἑαυτοῦ πραιτωρίου. Καὶ οὕτως ἐξέψυξε κατὰ τὴν τοῦ μακαρίου ἀποστόλου πρόῤῥησιν καὶ προφητείαν. Ὁ δὲ Στρατοκλῆς, ὁ τούτου ἀδελφός, οὐκ ἠβουλήθη τῆς ὑπ' αὐτοῦ καταλειφθείσης οὐσίας θιγεῖν — καὶ γὰρ ἄτεκνος ὁ δείλαιος ἐτελεύτησεν — εἰπών· Τὰ σά, Αἰγέα, σὺν σοὶ πορευέσθω· τούτων γὰρ ἡμῖν οὐδαμῶς ἔσται χρεία, ὡς βδελυκτὰ τυγχάνοντα. Ἐμοὶ δὲ Χριστὸς ὁ σωτὴρ εἴη φίλος, κἀγὼ αὐτοῦ δοῦλος, καὶ τὰ ἐμὰ πάντα αὐτῷ προσανατίθημι. Εἰς ὃν καὶ πεπίστευκα καὶ εὔχομαι, τῶν μακαρίων ἀξίως διδαχῶν ὑπακούων, συμμέτοχος αὐτῷ ἀναδειχθῆναι ἐν τῇ ἀγήρῳ καὶ ἀτελευτήτῳ βασιλείᾳ.

Καὶ οὕτω κατέπαυσεν ἡ τοῦ ὄχλου στάσις, εὐφραινομένων πάντων ἐπὶ τῷ ἐξαισίῳ καὶ ἀώρῳ

1) προςαγαγοῦσα Vat. — 2) αὐτῷ Vat. — 3) αὐτοῦ Vat. — 4) αὐτῷ Vat.

καὶ αἰφνιδίῳ πτώματι τοῦ δυσσεβοῦς καὶ παρανομωτάτου Αἰγεάτου. Ἐτελειώθη δὲ ὁ ἅγιος καὶ πρωτόκλητος ἀπόστολος Ἀνδρέας μηνὶ Νοεμβρίῳ τριακάδι, βασιλεύοντος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

SEQUITUR INDEX RERUM.

Textus, quum sectiones minores non essent, sequundum lineas paginarum, quod minus expedit, allegandus fuit. ad hunc modum, 49, 7. id est pag. 49 lin. 7. Index vero argumentum libri universum reddit, in ordinem quem sua natura habebat, redactum, ut exutum fine, ad quem auctor eo usus est, omne tibi rerum judicium et memoriam per semet sola lectione perhibeat. idque sub his, ad quos omnia redeunt, locis. Epipbanius, Scriptores allegati, Praesentalia, *τέρατα*, Theologia, S. Scripturae *in dictis*, Confusae rationes *in actis*, Scripturae spuriae, Traditiones apocryphae, Sion, S. Maria Deipara, S. Apostoli, Ap. Andreas, *ejusque itinera, acta, miracula, sermones, martyrium*, Personae, Sanctorum reliquiae, Ecclesiae, Monasteria, Urbes et terrae, Fontes et aquae, Montes, Cavernae, Monumenta rerum sacrarum, Memorabilia, Neograecismi. *Solum quod deest sunt innumera loca S. Scripturae. sive dicta enim, sive acta auctor ex illa habet vere sumta, regula stricte servata, non allegantur. sed quae non ex ea nata erant, sive sub nomine S. Scripturae, sive peregrina, ea fuerunt, quae scitu digniora videbantur. Nam in locis illius non ipsis esse, et infinitis, quod memorabile sit, sed fortasse in modo, quo in suam rem verterit, ipse observabis, quum vita utraque, si a nuda materia respicias, ut verbo dicam, tota paene ex dictis S. S. conflata sit. exemplum vide unum quod ad Stratoclem sub 14, et alterum quod ad Chersaçes sub 18 notatur. Ceterum quod argumenta plerumqne indicantur solum, non perscribuntur, quod multo satius fuisset, causa est loci angustia. propter quam etiam, quae amplius addi non licuit, item quae in singulis utilitas ex auctore nostro redundet, tuo, Lector, acumini relicta sunt, quod animadvertat.*

1. Epiphanius.

Monachus 1, 2. 12, 2. monachus et presbyter 13, 1. 45, 1. 47, 21. *quasi primum librum prius scripserit quam presbyter esset. Ἁγιοπολίτης* 1, 2. i. e. (*ἐκ*) *τῆς ἁγίας πόλεως γεγονώς. Viri indoles*, Navigium lutrandum per mare cum magna fide pronoque animo in auxilium Dei 11, 33. qui servos suos roboret ad res sanctae memoriae itinere scrutandas 12, 7. lecturos exhortatur omnes, ut pro se minimo monacho per Dominum orent 12, 1. Placuit ei, *apocryphorum et haereticorum relationes fide digniores esse*, quia inimicorum (fidei) 14, 24. (item 14, 22. 45, 21. 18). imaginem et exemplar idem valere 49, 31. adorari Christum adoranda ejus imagine, et insultari imagine ejus insultanda (v. sub 3) 50, 1. *Quare haud scio an de nostro Suidas, Ἐπιφάνιος, ἐπίσκοπος Σηλυβρίας. ἢ Ὀλυβρίας. ἔγραψε λόγον ἀντιῤῥητικὸν κατ' εἰκονοκαυτῶν, λίαν ὠφέλιμον.*

Primus liber, ad instar interpretis locorum sanctorum per Syriam et s. urbem 1, 2. loca auctor omnia adiens suis oculis vidit, omnem veritatem perscripsit 12, 3. ipsum se seducere, qui aliter enarret 12, 5. *In inscriptione dicitur ὁ πνευμα-*

τιν'ς ἡμῶν πατήρ 1, 2. *quasi textus non ab ipso compositus, ex libro veri auctoris se priore excerptus prostet a monacho disciplinae illius (cf. 7, 13). multa enim interpretamentis suis exuta sunt, nuda coacervata. neograecismis magis hic quam alter et tertius liber utitur (v. sub 24) dicas in gratiam vulgi. nonnulla ita confusa aut temeraria, ut qui scripsit, non sit qui omnia ipse vidisset, et qui aliter dicat, non se seducat. Ex his consentaneum, principem Epiphanii librum subesse, sed non esse. quanquam quae nobis falsa videntur, quomodo in auctore fide nitantur apocryphorum, eorumque ecclesiasticorum, fidei vero auctoris non obsint, suo videbis loco.*

Huic jungenda quae Leo Allat. junxit, donata tibi in Symmictis, Jo. Phocae *monachi, de oppidis ab Antiochia usque Hierosolymas et sanctis in Palaestina locis, et metrice,* Perdiccae *monumenta Hierosolymarum Dominica.*

Alter Liber de S. Deiparae vita, vitaeque ratione temporum 13, 2. in uno mscr. Oratio quadragesima prima, 13 nota 4. Ad quem auctorum multitudinem adhibuit cum judicio, probabilia et vera discernens 14, 4. nec non *apocryphorum et haereticorum* 14, 22. de suo neque addens, neque demens 14, 21. sed nudis eorum verbis enarrans 14, 17. cujusque nomine auctoris in fronte paginae adjecto 14, 19. sequutus in genealogia Cyrillum (v. sub 2) 15, 8.

Addas Cedrenum et Nicephorum in H. E. et Patrum, Chrysost. *in Joann. hom.* 22. Nyssen. *de prioribus vitae, in orat. de nativ. Domini (incerto usum auctore, cujus testimonium non omnes accepturi essent)* Damascen. *in orat.* 11. *de dormitione S. Mariae (nisum traditione, ex antiqua sed incerta fama, Juvenalis ep. Hieros. qui concitio* 3. *univ. interfuerat, post etiam συνόδῳ τῇ λῃστρικῇ a.* 449). *item* Euseb. *in chron.* Epiph. *haer.* 78.

Tertius liber de vita et gestis et exitu Ap. Andreae 45, 1. res Apostolicas cum desiderio conquirens, evolvit qui ipsi vidissent, et selegit 45. 14. *apocryphis non reprobatis* 45, 21. 18. Ad haec, ipse cum Jacobo monacho 47, 21. commentaria Epiphanii Cyprii manu ferentes 49, 29. perquisiverunt usque ad Bosporum (v. sub 18) 50, 5. quinam Sancti patrii essent 50, 7. et quo non pervenissent, ex iis didicerunt qui adfuerant 50, 9. tamen multorum reliquias viderunt 50, 8. adorantes 50, 19, profecti (via maritima v. sub 18 ad calcem) per Bithyniam 50, 11. 17. Paphlagoniam 50, 17. 19. 20. Pontum 51, 2. Sinopes diu manserunt 50, 21. cujus insulam viderunt, et ibi oratorium et clericos 47, 22. interpretantibus sibi, qui indigenae erant, loca et acta App. Petri et Andreae 50, 22 sq. item Amisenis 51, 2. et Nicaenis clericis 65, 8. Bosporum profectis 68, 3. Bosporani de miraculoso Andrea, et majorum obsequio exposuerunt 68, 6. et arcam ostenderunt Simonis Apostoli 68, 7. et ex ea reliquias largiti sunt 68, 9. etiam Chersonenses Andreae ad sui majores adventum 68, 16. *Spirat liber Constt. Apostolicas, quod ex sermonibus cognosces. legas* 51, 29 *sq.*

Adde Nicephorum (etiam Euseb. h. e. 3 *initio, Scythiam Andreae tribuit) et Patres,* Chrysost. in *hom. de Apost.* Nazianz. *in orat. adv. Arian.* Augustin. *de fide contra Manich.* 38. Hesych. *presb. Hieros.* 6 *saeculi apud Photium cod.* 269 *(v. Galland. to.* 11*). Traditionis graecae, Acta martyrii a presbyteris Achajae perscripta apud Galland. to.* 1. *latinae, Acta passionis apud Surium ad d.* 30. *Nov.* —

Quod omni scrupulo exemto, apocryphis et haereticis utitur ipse ecclesiasticus, noster eorum loco in sua parte esse poterit, quorum jactura primordia catholica tenebris abscondidit. et qui sentire potest, quanti momenti sit, obscura ista in actis cognovisse, grato is avidoque animo

in caris habebit, quod ipsi vel minima, et fortasse, et aliquando adferre eo videatur. qui autem non senserit, is uti gallus ille dicet, granum hordei mihi carius fuisset quam gemma. — *Epiphanius ad saeculum* 12 *refertur ex conjectura. Libri vero mscr. ejusdem* 12 *saeculi, et eorum quum scriberentur, auctor inter veteres erat. primum, quod textus nisi per diutina depravari non potest. adscripta vero in fronte paginarum nomina auctorum evanida erant, atque enormis varietas in exemplari a Mingarellio edito. deinde, quod vitiosae lectiones ejusmodi, ut in medio praecedenti initium, subsequenti, finis vocabuli reperiatur (quales habes p.* 14. *nota* 6 74 *nota* 1. *et alias. quibus adde unam ubi mscr. legit* ἐν αὐτῇ γῇ ὠργούμενα 32, 20. *mscr. princeps vero* ἐν αὐτῇ γεωργούμενα). *nasci nequeunt, nisi ubi litterae nulla vinctura conjunctae sunt. ergo exemplar jam exstitit, ad minimum, saeculo nono. auctor vero non recentior quam libri ejus mscrpti. Accedit quod teste auctore* 2, 14. *non Christiani, sed Saraceni Hierosolymorum potestatem habebant. ergo ante tempora Cruciatorum auctor, nullius saec.* 12. *Floruit Ludovico Pio coaevus, centum annis minor quam Damascenus et Beda (v. sub* 3).

2. Scriptores allegati.

Jacobus Hebraeus et *Aphrodisianus Persa et alii quidam*, loquuti de sola nativitate S. Virginis 14, 4. non recte dividerunt, in vicem adversantur 14, 2. Jacobus ille, Judaeus 23, 4. rebus ipse adsens quum modo Virgo peperisset, descripsit quae in ea evenerant 23, 5. manibus ab obstetrice examinatam, esse qualis ante partum, virginem repertam 23, 6. *Rubim sacerdos* (lectio, Rubin 22. nota 11. i e. *Ruben si* ι = η) et ipse Judaeus 23, 4. eadem per obstetricem exploravit, et credidit 23, 9. et qui *Judaeorum* 23, 4. de re enormi audientes reliquerunt 23, 11. *alii*, intra naturam, *alii*, ultra naturam esse, unde evenerit 23, 12. 13. *Patres ecclesiae* catholicos, quibus illi Judaeorum suffragio sint 23, 4. eo consentire, quod Virgo Maria ab humanae naturae concupiscentia carnis natura exemta fuerit 22, 21, atque *S. Synodos* omnes 23, 2. — *Josephus* in historia, quomodo Herodes M. perierit 26, 18. — *Matthaeus Evangelista* quid dixerit v. sub 8. *videtur graece ille fuisse, quem S. Hieronymus chaldaice scriptum, nostrum genuinum esse voluit, antequam in graecum translatus sit, Ev. Nazarenorum. quodsi tantus Pater adeo lapsus est, num miraberis, posteris quasi verum Evangelistam imposuisse? quanquam ubi certa solum curat, nihil adfirmat.* Bartholomaeus Ap. quid dixerit v. sub 8. *aut is erit, cujus Hieron. mentionem facit, in Matthaeum praefatus de Evangelio Bartholomaei, aut quod similius vero, dictum ex Constt. App.* — Τὰ κεχριμένα ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων servare jubetur ecclesia ab Ap. constituta 55, 20. *Ap. nostras Constt. in genere, vel Canones in specie.* — Αἱ τῶν Ἀποστόλων περίοδοι de die extremo S. Deiparae, quo mysteria veneranda panderit, servata usque eo in corde suo 42, 19. (allegantur eo nomine ob Origene in Philoc. de obsc. S. S. locis. etiam quidem ab Epiph. haer. 30. sed Ebioniticae, quas ab his nostri abhorruisse dicas.) — *Clemens Romanus*, qui filius Ap. Petri fuisse innuitur 37, 8 cum nota 5. et *Evagrius Siculus*, viri divinitus acti, ait, qui quas descriptas habeant, Apostolorum res ipsi viderint 45, 17. *homilias igitur Clementinas*, τὰ Κλημέντια. ἐξ ὧν μετεφράσθησαν ἐκλεγέντα τὰ ἀληθέστερα καὶ θεόπνευστα, *ait similiter Athanas. in Synopsi S. S.* — *Dionysius Areopagita* ὁ μέγας, Christum pro ho-

minibns, quae hmmana sint, egisse 22, 23. Se cum Timotbeo et Hierotheo et reiiquis App. dormitioni adfuisse Deiparae 40, 15. non ait, Apostolorum qui abfuissent, per nubes esse advectos 41, 19. de bymnologia App. quum illa spiritum in manus Filii tradidisset 43, 11. — *S. Panteleemonis* ἡ βίβλος αὐτοῦ 50, 13. — *Ὑπομνήματα quaedam* 41, 1. inter quae est, cujus auctor monacbus senior, divina scrutatus sit 41, 7. et ajat, Sibi nocte quadam bis occnpato, adstitisse aiiquem, diceutem, Ap. Paulum Epheso raptum per nubem ad exeuntem vita Deiparam, ascendisse usque ad tertiam zooam siderum, et vidisse quae trans oceaoum essent, ipsumque Paradisum (evolve Cosmam Judic. apud Galland. to. 11) et verba audivisse ineffabiiia, cantionem Angelorum et Apostoiorum 41, 10. *eorum alia* veiie Apostoios, quiconque abfuissent, per nubes advectos esse 41, 17. — *Eusebius dictus Pamphili* de S. Deip. in H. E. 14, 15. — *Athanasius* Alex. et *Leo* Rom. epp. S. Virginem ignorasse viri concupisceutiam 22, 27. — *Epiphanius* ep. Cypri 45, 17. 49, 23. esse Acta 70 discipuiorum, in quibus ajat, Uti nobis, qui ante me erant, tradiderunt 45, 18. igitur bausisse eum ex traditione non scripta, et ex apocryphis et laudibus 45, 20. esse commeutarios 49, 30. in quibus ajat, Traditione se accepisse, quod Ap. Andreas Scythas, Cosogdianos et Gorsiuos docuerit Sebastopoii magna 49, 25. — *Basilius ὁ μέγας*, et *Jo. Chrysostomus*, Stellam magorum non coeli stellam unam fuisse, sed terrestrem, nulii similem, uec visam jam unquam 25, 11. Basilius, Inimicorum (fidei) esse fide digniora testimonia 14, 25. Honor imagini babitus ad exemplar pervadit 50, 3. *ait Concil. 7. univ. a.* 787. et *addit, καὶ ὁ προσκυνῶν τὴν εἰκόνα προσκυνεῖ ἐν αὐτῇ τοῦ ἐγγραφομένου τὴν ὑπόστασιν.* — *Cyrillus* ep. Alex. in genealogia Cbristi *ab haereticis et apocryphis transsumsit* 14, 26. consensum duorum Evv. ita demonstravit, ut Joseph et Maria ex fratribus uati essent 15, 4. — *Joannes Thessalonicensis*, in sermone vulgatissimo, et *Joannes alter*, affectans Theoiogum, de exitu S. Deiparae tradiderunt, ilic obscura 14, 6. bic falsa 14, 8. *Thess. epp. duo Joannes. prior, cujus ὁ πολυθρύλλητος λόγος, cum Concil. 6. univ. a.* 680 *Monotheletismum condemnavit, cujus dialogorum libri interierunt. Alter, ἕτερος δὲ Ἰωάννης,* nostro coaevus esse, *vel ab* ipso *proditur non obscure, cujus homilias primus* ed. *Leo Allat. in Symeonibus.* — *Andreas Hierosolymitanus* ep. Cretae, de Deip. vera quidem, sed pauca, et ad instar laudium edidit 14, 10. Observari geuuum ejus calios usque adbuc *in marmoris S. Sion* (v. sub 10) et in lapide cubicuium 38, 10. ex traditione, Perveuisse eam ad aitam senectutem 40, 1. *Bedae coaevus, adv. Monotheletas disputator — alius Caesareensis in Apoc. commentator — cujus homm. de vita S. Mariae,* de *solutatione Angelica, reliquaque* opera *et carmina Combefisius* edidit, *orationes apud Gallond. habes* to. 13. — *Hippolytus Thebanus*, S. Deip. annos 59 omnino in carne vixisse 39, 21. *quem chronici auctorem ad exiens* 12 *saec. referunt. falso, ut vides. fragmentum apud Galland. to.* 14.

3. Praesentalia

eademque rursus *καιροῦ ἐνδεικτικά.* — *Climax*, pater noster et praeceptor, *ὁ ἐν ἁγίοις*, in monasterio ad Siuam montem, s. Rubo recubat 7, 13. a quo actum esse inuuitur, quod loco prope iilud monasterium certo, quum uou enarretur, miraculum eo tempore ceieberrimum appareat 7, 15. — *Dionysius* et *Theodosius*, patres duo, 2 miilibus a meridie monasteriorum S. S. Sabae et Charitonis (v. sub 17) habitant 4,

19. — *Stylita* in Gethsemane centum moniales pascit per fenestram 8, 11. *qui ἕτερος dicitur, non tanquam alter Symeon, sed ut videtur, καὶ ἕτερος τῆς οἰκίας, καὶ ἕτερος τῷ γένει.* — *Theophanes* et *Symeon*, monacbi presbyteri oratoril S. Andreae in insula Sinopes 47, 24. quum noster et *Jacobus* monacbi adessent 47, 20. Theopbanes *ultra quam septuagenarius* 47, 26. commonstratis Petri et Andreae cubicnlis, et imagine Andreae marmorea, *dixit, ἐπὶ τοῦ Καβαλίνου* icouomachorum quosdam venisse, imaginem illam scalpturos (v. sub 4) 47, 29. *Sequitur, intra a.* 811 et *a.* 845 *fuisse, quo prius anno Epiphanius noster et Jacobus Sinopes adessent.* Itinera ea, vestigiis Apostoli inhaerentes, nterque fnciunt *φεύγοντες τὴν κοινωνίαν τῶν εἰκονομάχων* 49, 30. fidem snam ea de re exponentes 50, 1. *Consentaneum his demonstratur, iconomachos, quum illi peregrinarentur,* potestate floruisse, *et adhibito Caballino, evenisse in altera eorum persequutione. eam vero monachi passi sunt ab a.* 813 *usque ad restitutam iconoduliam a.* 842. — *Patriarchi aedes* Hierosolymis 2, 11. infra quas est *ecclesia ἀνενθρονίαστος.* cujus sedem vacuam est *Synodus inter persequutionem Saracenorum* completura 2, 12. *Dum prior iconomachorum persequutio erat, usque ad sex etiam Saracenorum fuerunt. posthac nulla amplius horum, neque deinceps, nisi una sub altera illorum, eaque ante octavum imperatoris Theophili annum. Sedes illa vacua igitur, sub qua primum librum noster scripsit, circa a.* 830, *vel aliquo statim sequuto, et fere τὸ μετὰ Θωμᾶν Patriarcham.* Patriarcha die Ascensionis Domini sanctum officium in monte olivarum quotannis celebrat 8, 22. Dominica palmarum, quomodo ibi celebretur v. sub 23. — Templum Salomonis integrum Hierosolymis superstes cum Sancto Sanctorum 2, 27. *esse apparet, quod Saraceni sacerrimum sibi omnium, statim sub initia sua, ducentis ante nostrum annis exstruxerant.* et *videre licet, quam alia rerum conditio ante Turcarum dominium bellaque Cruciatorum, ac postea Hierosolymis fuerit sub Saracenis, qui posthac morte multant, si nostrorum quis atrii solum pede tetigerit.* — Ibidem in agro Figuli mortuos sepeliri usque hodie 3, 27.

Ceterum *usque hodie* existere — Sinopes in insula imaginem S. Andreae 47, 25. oratorium 47, 22. sedes, lapideaque cubicula 47, 27. quam ille S. Deiparae dldicaverit, Amisi aram cum templo 55, 9. et Byzantii in arce oratorium 68, 30. traditionem Acbaeorum quod parietibus ecclesiae V. et N. Test. inscribi jusserit (v. sub 5) 71, 20. et Patrensium, de actis ejus 71, 21. et Nicaenorum, quod eum daemonibus quondam populus obsessus auxilium rogaverit, carnes suas vorans 59, 7. ferociam Sinopensium eam quae tunc fuerit, nunc vel magis 51, 1. Nicaenos, cum Judaeos tum Graecos, quales tunc fuerint, mendaces, vecordes, perjuros, superbos, nebulones 56, 22. Amastrienses dictos hominivoros, emorso digito ejus 65, 31. Zecchos semiinfideles 67, 31. Chersnces, obstinatos contra fidem, mendaces et omni vento jactatos 68, 19. *ea ad dogmata illius aetatis referes.* — Ubi Sebastopolis et amnes sint Apsarus, Hyssus, et Phasis, ibi Iberes habitare, et Snsos, et Phustos, et Alanos (v. sub 18. inter alia.) 49, 28. Theudesiam urbem hominis ne vestigium quidem hodie in se habere 68, 17.

4. Τέρατα.

Lapis (sine fulcro) suspensus, in Sancto Sanctorum templi Salomonis 2, 27. — Simulacro S. Deiparae *ἡ ὁσία* Maria templo intrando prohibita die exaltationis 2, 16. *scil. illius, non Crucis, Magdalena.* — Crucium

trium repertarum 1, 18. adloquente Christi verae S. Virgine, reperisse ubi vita illa cessisset, S. Helenam 2, 21. *imperatricem. v. Theodoret. et Sozom.* — Imaginem S. Andreae Sinopeusem praemirabilem 47, 25. 50, 24. marmori iuscriptam 47, 25. vivo Apostolo 48, 1. 50, 25. multis sanitatem reddere 48, 2. et signa operari 50, 25. ab ea, qui scalptum venissent sub Caballino, iconoclastarum quorundam, postquam multa conati nihil profecerint, manus postremo cohibitas esse 47, 30. — Jephoniae inter s. urbem et Getbsemanem, lectum rapturi S. Deiparae, quod matrem esse Domini negaret, manus abscissas, simul ac crediderit, restitutas esse 7, 26. — Archangelum Gabriël illud linteum, quod olim Petrus (Act. 10, 11) ex coelo demissum viderat, artifici ostendisse, qui binc simulacrum mirabile confecerit 2, 10. — Martyris S. Georgii, in memoriam tormenti, ternis boris sauguinem fervere in ecclesia ejus Diapolitana 5, 4. et iu ea marmor perfractum existere, quod nisi solis, qui confessi fuerint, pervadi non possit 5, 5. — *Si huc referre fas est*, S. Macarius ὁ μέγας, Paradiso (in bac vita) advectus 6, 6. — Ap. Paulum per nubes raptum 41, 2. et quomodo id noctu monacho revelatum sit, v. sub 2. et advenisse qui abessent Apostolorum, per nubes 41, 17. potius concursu quodam rerum, quum Dion. Areop. id non referat 41, 21. lectio, Reliquorum sanctorum, quicunque antea vita cessissent, eorum adfuisse animas 42 nota 2. — Animarum, quae judicium extremum exspectent, audiri ejulatum ad solium Christi in caverna fletus (v. sub 21) 8, 9. — Inferni, τοῦ Ἅιδου, foramen esse, quod patens ab oriente columnae uxoris Lot, fumum ejiciat et vocem Vae Sodomis 11, 4. Inferni, τῆς γεέννης τοῦ πυρὸς, esse foramen a parte dextra portae maguae S. Sion. 3, 3. — (vide sis etiam idola sub 23.)

5. Theologia

unam partem nostro, alteram illi auctori prisco danda et apocrypho, qui sub eo latitat. Deus unus, vivus, verus, Deus Hebraeorum 53, 1. solus sanctus, et bonus, et hominum amans 49, 11. unus, bona, quia bonus est, confert (παράγει) 66, 32. sequundum opera ejus reddet cuique 57, 30. Est creator omnium 60, 12. solus verus et bonus opifex omnis creaturae 53, 2. qui factor omnium, omnia scit, autequam fiant 53, 4. Creatorem creatura *visibilis* demonstrat 66, 3. creatorem demonstrari unum bonum, quod *inanimata* non a se moveantur, et quod multorum regimen (τὸ πολύαρχον) idem et inconstans sit 67, 4. *principium, unde sit, et regimen, in hac re ad unum redeunt. ulterius Clementina, μοναρχικὴν ψυχήν. cum Socino, deus in visibili creatura valens, et homo sua voluntate actor boni.*

Hominem creatur Deus sua imagine bonoravit 60, 12. in paradiso collocavit cum mandato immortalitatis 60, 14. Diabolus ὁ ἀρχέκακος 62, 15. homini iuvideus dixit, Eritis sicut Dii 60, 15. de superbia homo non obediens creatori suo, ex immortalitate versus est in corruptionem 60, 18.

Daemones, quos homines colant, substantias creatas esse 62, 19. amentes vero et pravas 62, 20. qui bonum operari nequeant 59, 22. quorum natura sit, ut perdant naturam 59, 21. qui visiones operantur 56, 26. 58, 11. tanquam Dii coluntur 59, 20. 1. 58, 12. 23. cultoribus tanquam suis servis ingeruntur 59, 21. exemplum, Daemones, festo graecorum acto, postridie in eos (Nicaenos) immigrarunt, qui ipsis immolaverant, et omnis populus carnes suas quisque vorabat 59, 1.

Deos gentilium inter se pugnare, ergo corruptionis esse, non Deos 66, 30. bomines idololatrae, inquit, adorarunt οἱ ἀγαθοὶ καὶ σοφοὶ τὰ ἀνόητα καὶ πονηρά 62, 19.

voluntas et natura eo diversa, quod quae ab hac excluditur, ab illa admittitur, repugnantia. et istam in actu ponit, non in natura. peccatum originis *negat* in natura esse *humana*, facultatem agendi bonum esse integram *vult. et ea mente sexcenties acta Dei et hominum exponit.* Abraham vero coelum et terram et sidera contuentem cognovisse eorum creatorem. quam ob rem dilectum a Deo benedictionem reportasse 62, 23. *hic Abraham inventor naturalis religionis, prorsus ad mentem Clementinorum. et eadem mente quae sequuntur.* Adiri ad veracem Deum per veram adorationem 77, 13. et sic Judaei et Graeci jubentur, opinionibus suis multis dimissis, fide ad Deum creatorem accedere 52, 35. qui adorando uno vero Hebraeorum Deo et ex operibus poenitentiae victum sint aeternam victuri 52, 35 sq. et gentilis Proconsul vita desperatus, Dominum Deum coeli et terrae, fisus eo invocare jubetur 69, 29.

Prophetae omnes inde a Samuele et Davide, de adventu Christi prophetarunt 63, 18, et omnes de Matre et Filio ejus, sub variis figuris et nominibus 13, 7. Filium suum Deus, septimanis Danielis completis, misit in mundum 63, 19. collocans (ἐνῳκισεν) in Virgine 63, 21. quae, jurato Deo 63, 15. nata est ex semine David (genealogiam v. sub 6) 63, 21. ἀμίαντος ἔχουσα φύλακα 63, 21. Exemta innuitur peccato originis 19, 21. et apertius 22, 12. *id illi ardua res haud est.* carnalem vero concupiscentiam natura eam ignorasse, et non certamine neque ex continentia virginitatem habuisse, testificari id omnes Prophetas et Apostolos (v. sub 6) 22, 19. enixam virginem probat, quod sine doloribus peperit 22, 26. et post partum, qualis antea, virgo permansit 26, 29.

Nativitas Christi ex Maria, pura et ineffabilis 25, 13. ipse ex ea genitus modo inexplicabili verus Deus noster 13, 8. et caro factus ex ea Deus Verbum 18, 10. ἡ παγκόσμιος χαρά 44, 1. et Mater, sensu proprio ac vere genitrix Dei, et semper virgo 13, 5. et *uti Jesu est Christus, ita illius Deipara nomen perpetuum.* Jacobus frater Jesu, ὁ ἀδελφόθεος 8, 13. *uti epistola Clementis, quae Clementinorum initium facit, inscripta πρὸς Ἰάκωβον τὸν ἀδελφόθεον. v. Photium* cod. 113.

Verum Deum vidisse, est quod Jesum videris 80, 26, is verax Deus noster, cum Patre et Spiritu Sancto 77, 14. 59, 31. 77, 13. (et infra) — Miracula majora quam Moses coram Apostolis operatus est 52, 8. (v. infra mirac.) Coarguit, ait, summos Judaeorum sacerdotes, eorumque conatus et crimina 63, 20. παρανομίας, *quod Legem violarint. in coelo et sublimi incipiens, desinit in terra et vili Judaïsmo. insuper contra testimonium Ap. Pauli, qui justitiam quae ex Lege erat, irreprehensibilem fuisse ait, meliorem sane, quam nos unquam in hominibus nunc videmus. modo audias Judaeum sub nostro delitescentem. et quod Andreas Herodianis, similia sapiens, responderit,* Herodem peregrinum fuisse, filium Antipatri, servi sacerdotis Ascalonitae. homicidam fuisse, parricidam, mulierosum. non Judaeum fuisse, loquentibus de tribu Juda prophetis 51, 22. item, quod Jesu Christo in martyrio Andreae tribuitur, oraculum, quo qui nulla peccata novit ultra ea ex Lege, non amplius divina, homo hominis malitiam enumerat 79, 29 sq.

Passus est, et resurrexit, et assumtus in coelos est 46, 28. flagellarunt Christum et Deum nostrum 3, 5. Cruci affixus est, Deus Dominus 80, 20. Deus Verbum, carne 74, 2. Christus, se volente 64, 5. 76, 4. crucifixio ejus κοσμόσωστος 36, 18. — Crux, vitam ferens et ter beatum et victorium instrumentum Salvatoris 76, 3. omni hominum generi gaudium et exsultationem comparavit 76, 1. ligni *amarum gustum* edulcans, Adam seductum revocavit ad vitam pristinam 76, 6. per eum, qui ipsi affixus fuit, Christum 76, 2. 4. 7. my-

sterium Dei et ipsa, et cui sint qui similiter affigantur 80, 19. — Sepulcri, postqoam a mortuis Christus resurrexit, relicti Angelus lapidem removit, ut considens in eo, visionem custodibus tremendam incuteret, testibus apud sacrilegos Judaeos futuris 64, 8. — Ascendit coram Apostolis in coelos, et sedet ad dexteram Dei 52, 22. acta deinde, quae in terris acta sunt, Regnante Domino nostro Jesu Christo 82, 3. regno Davidi dato ex jurejurando Dei, quod sine successore esset 63, 16. — Venturus est ad judicandos vivos et mortuos 52, 23. sessurum esse cum 12 App. ab oriente Hierosolymarum in soliis cavernae fletus, ad judicandas 12 tribus Israëi 8, 5. Jesu Christo gloria et potestas nunc et semper et in infinita saecula saeculorum 82, 4.

In nomine Christi mortui suscitantur, et daemones morbique aufugiunt 67, 9. et eorum quidem, qui fidei se dedant. exempla, Nisi salutari doctrinae accederent, (Nicaenos) non liberari posse daemonibus nec morbis 56, 32. liberatum iri (Amisenos) si accedant 53, 15. proinde, Nicaenos daemoniacos, crucem Andrea super eos signante, vorare se desivisse 59, 8. et conversionis a daemonibus ad Deum admonitos, quum assentirentur, omnes sanatos esse 60, 4. *Miraculis vita Andreae praesertim abundat. quae si doctrinam respicias, ab Apostolica diversam, conficta esse dicas. hinc, quum miracula humanum ingenium attingere non possit, quia Dei sunt, familiaria quasi adeo illi, ut ipsa vel notio eorum videatur naturam non excedere. ad haec, quibus fere nudis fides nitatur, talis consequenter, qualia illa sunt. Quibus omnibus ea definitur indoles, quam S. Paulus Judaeorum esse ait, Miracula quaerere. et, puto, essentiae adeo congruum dixit, ut istas a Judaeis descendisse traditiones scias. quod si est, ad primordia ecclesiastica ascendendum erit, unde manaverint.*

Singulari numero Pater et Filius et Spiritus sanctus, unus invocantur Dominus 80, 21. S. Trinitati gloria datur 44, 21. 12, 8. Joannem eam quidem, quae per Baptismum esset, peccatorum remissionem, et regnum coelorum annunciavisse, non tamen eundem in Spiritum sanctum, neque ipsum in hunc baptizavisse 30, 6. — Baptizantur ab Apostolis in nomen Patris, et Filii, et Spiritus sancti 48, 23. 49, 15. 55, 7. in aqua pura (Hebr. 10, 22. i. e. purificante) 52, 18. — Symbolum Apostolicum in articulo altero subesse sermoni videtur ad Amisenos dicto 52, 10 sq. *Graecorum enim non est Apostolicum, sed quod ex hoc natum est, Nicaenum solum, in usu ecclesiae. et Orientis primitus est, Apostolico liberius usum fuisse. jam in Constt. App. solum subest symbolo inde exornato. Occidens solus servavit, sed etiam hic genuinum subesse videtur.*

Baptismus est Aqua divini Spiritus 54, 13. *non enim Genitivus hic in sensu Anabaptistarum intelligatur quasi Nom.* est lavando accessus ad Deum vivum et verum 59, 23. et habet consignationem (σφραγίσαι) signo crucis 59, 24. et renunciationem Diabolo 59, 26. Est ablutio peccatorum 71, 1. abluit hominis vetera inquinamenta 54, 14. et consortem reddit coelestium Angelorum 54, 15. regenerat per Aquam et Spiritum 49, 14. in quo baptizatos Deus sibi consignat (ἐσημειώσατο) nomine Filii sui 49, 12. et (si hanc vim esse loci concesseris) quidquid valeat, fide habetur, quae Christo credat 71, 2. Per S. Baptismum, et abstinendo ab omni malitia, peccatorum remissio omni mundo datur in nomine Jesu 48, 18. et haereditas regni coelorum 52, 20. *dubium vero, ἀφιεμένους τὰ πταίσματα intelligas passive, an vi mediali, id est, utrum remissionem peccatorum, an pro τῶν πταισμάτων (v. sub 24) unde idem fuerit ac loco priore ἀπεχομένους πάσης ῥᾳδιουργίας. sic vero salus Baptismi neque ex opere*

operato, *neque fide, sed opere operante justitiam acquireretur, uti Anabaptistis, et Christus sanorum medicus esset, non aegrotorum.* Quod in animum inducentis, est ut suppiicetur, et gratias Deo triuno agat semper 59, 31. Valet Baptismus, ut daemones a daemoniacis aufugiant 59, 25. et omnis morbus, supplicantibus et gratias agentibus 59, 30. — Baptizantur qui fidei credunt, dies multos doctrina instituti 52, 2. 58, 8. et alias. — Lotiones aliae, una quo miraculo leprosus sanatur 54, 20. altera, qua leprosus, sanatus initur in mari 70, 32. tertia, qua qui non leprosi sed captivi fuerant, postquam baptizati sunt, in mari abluuntur 49, 6.

Quod est Sacramentum corporis et sanguinis Christi, dicitur τὸ μυστικὸν δεῖπνον, id quod Ipse primus cum Passate peregerit 36, 20. τοῦ Χριστοῦ τὰ θεῖα, sive τὰ ἄχραντα μυστήρια, quae iis communicantur, qui baptizati sunt 47, 10. 48, 25. 55, 13. 73, 28. civitati (universae, Amiso) in magnum gaudium 55, 12. et celebrantur accensis facibus (in genere, etiamsi tunc nox fuit) et cum multa concione (et simul ordinabatur Episcopus ab Ap.) 73, 27. — Ecclesia exstruenda in aram constituitur, cujus illa nomen fert 65, 4. consecrantur altaria exstructis ecclesiis 69, 1.

Ecclesiae (Patrarum) dum constituuntur, traditum sibi ab Apostolo accipiunt Vetus Test. et Evangelium 71, 16. ut cantitent (Amisena) Psalterium Davidis et reliquos Prophetas 55, 17. et Vetus et Novum Test. parietibus ecclesiae (magnae Patrarum) inscribant 70, 20.

Cobortantur Apostoli, Hebraeos (Sinopenses) quod sectis studebant, ut *Legem Mosis* universi servent 48, 12. et gentiles (Amusatenos) ut *Legis Mosis* recipiant viam bonam, quae pacem ei praebent, qui in ea ambulet 67, 6. atque ut Prophetis credant, qui veritatem doceant, vitamque et pacem aeternam 67, 8. indiscriminatim vero, id velle Baptismum, ut ex quo habeant, Deum, qui universorum sit, solum adorent et colant, et *Lege Mosis* incedant, et servent 49, 19. inter constitutiones, quas ecclesiae (Amisenorum) primas Apostolus tradit, jubentur *Lege Mosis* incedere, et *placita Apostolorum* servare 55, 20. et ita docentem *multas urbes* et *vicos* ad Christum perduxisse 55, 21. qui (Patris) ex gentibus regenerati sunt, die noctuque ab Ap. commonentur, ut in fide perseverantes, *Legem et Evangelium* servent 72, 12. *Hic forte, quod noster (sub 1) haereticos etiam adhibuit, arripiens, rem brevi absolutam putaveris, si ex Ebionaeis vel Nazarenis traditionibus illum haec hausisse dixisses. et sane, ejusmodi generis hodie demonstrationes non paucae feruntur. Qui cari aliquid reperit, non impatiens is est, quin asservet. Et multo graviora et majoris consequentiae crebra ista in Apostolo loca de Lege Mosis sunt, quam ut in hac loci angustia, ostensis quae satis cuilibet esse non poterant, res prodatur.*

Vitam immortalem victuros esse 52, 34. ut dies vitae in pace 53, 17. malorum immunes 54, 12. et haeredes vitae aeternae 77, 27. ii qui ab idolis et idolothytis abstinentes, et improbis operibus 54, 10. idololatriam respuentes 77, 12. confisos autem creatori suo 54, 11. ad verum cultum veracis Dei nostri accedant 77, 13. qui, cum Patre et Spiritu sancto veniens ipse mansionem in iis faciat 77, 14. — Patri et Filio et Spiritui sancto semper supplicandum et gratias agendum 59, 31. in soium unum creatorem, cujusque corda et renes scrutantem, intenti 53, 5. soli ei sacrificium laudis offerentes, prosternant se vesperi, et mane, et meridie 53, 6. saeculares cupiditates dimittant 77, 11. dolum et tenebras ex corde excutiant 77, 16. recipienda in animas fortitudine et illuminatione 77, 18. verbi stricto gladio cupiditates carnales ex corde

rescecent 77, 22. puri fiant et perfecti, insontes et irreprehensibiles Deo nostro 77, 24. castos se reddant, et doctrinae Apostolicae ne obliviscantur 77, 26. elcemosynas faciant peregrinis et servis 53, 12. caritatem sinceram et mali immemorem omnibus conferant 53, 13. et obedientiam bono 53, 14. opera enim poenitentiae (*μετανοίας*) ostendenda esse 53, 11.

Legem esse eam, ut quod sibi quisque non fieri velit, ipse nemini faciat, et quod ipse oderit, eo in alios abstineat 53, 8. exemplum, Qood vos odistis, quare aliis praebetis? 57, 28. tu vapulare non vis, crgo quare plectis? 57, 31. *Eadem hic Andreae origo justitiae et rationalis via educendae datur, ac fratri in Clementinis Petro.* — Inter crimina etiam refertur, terminos sistere, et urbes aedificare 62, 2.

Viam Christi hanc esse, injurias pati, non reddere. non nugari, nec mentiri. incessanter orare 72, 15. curam animae habere, corpus vero contemnere 72, 13. castum, continentem, virginem esse, et mente jejunum 72, 14. quod uxor, sponsa castitate, maritum ad se non admittat 72, 20. quod sit Deus timendus, carni vero non providendum de libidine 73, 10. qoae sustinendis tribulationibus fides firma probetur 73, 1, — Caelestis semita ambulantor spe regno coelorum fruendi per afflictiones et labores multos 45, 6. aut in Ascetarum venerabilium tranquillitate, et fuga saecularium, et corporis castitate 45, 11. aut in Martyrum luctis, et adversus Diabolum certaminibus, gnavis facinoribus, et miraculis 45, 9. — Martyres in suppliciis immunes tormento esse propter amorem erga Christum 77, 3.

Martyris exemplum. cujus quae laudem faciont, naturales sunt animi virtutes octo 77, 34. qui, quum judice, qui condemnavit, absolvi possit, recusans mori vult 79, 14 sq. et ubi jam decretum est, ut vitae reddatur, Deum implorat, qui consilium prohibeat 80, 17. eos qui vivum gaudeot recepturi, notat Christianos, quod ad terrena propensiores, his alligati adhaereant, amore carnis teneantur, saecularibus et temporalibus operam dent per ignavam infidiam 79, 5 sq. judici diras imprecatur, vindictae tradeus ignis inferni, 80 6 sq. *διὰ τὴν θηριώδη αὐτοῦ γνώμην καὶ ἄνομον πολιτείαν* 81, 7. eamque, quod uxorem, postquam effecit, qui baptizaverat, ut castitatem virginalem Deo voveret, maritum non amplius agnosceus, illa et tota sua domus 72, 27. quum caritate coujugali ipse nollo modo flectere posset, judex constitutus, auctorem mortis damnavit (v. sub 13).

6. Sacrae Scripturae.

Allegantur ὁ *εὐαγγελιστής*, Matthaeus 24, 9. Lucas 39, 10. Joannes 36, 6. iterum Matthaeus ὁ *θεσπέσιος* 25, 16. Lucas ὁ *θαυμάσιος* 28, 2. Joannes simpliciter ὁ *θεολόγος* 37, 10. uti semper Baptista Joannes simpliciter ὁ *πρόδρομος* 4, 24. cett. Paulus vero ὁ *μακάριος* 40, 23. semel de Ponto et Galatia Petrus *ἐν τῇ καθολικῇ ἐπιστολῇ* 47, 13.

Gen. 4, 12 *ἐκ τῶν ὁ* sumtum, *στένων καὶ τρέμων ἔσῃ ἐπὶ τῆς γῆς*, quod tremulus factus Caïn, ori nec victum, neque ullum corporis membrum potuerit per dies vitae adhibere 61, 18. — Gen. 4, 15 indidem, *ἑπτὰ ἐκδικούμενα παραλύσει*, septem poenas, quas Caïn vita diuturnus daret, surrepturum fuisse, qui eum trucidavisset, *τῷ* Abel, quin hic sumeret 61, 23. Hinc ab ingenio Judaïco confictae, quas luerit, peccata septem operatus (60, 25. 27. 28. 29. 31. 33. 61, 5. primum, qood primitiarum comedisset optimas, antequam offerret) septem poenae (61, 9. 11. 12. 14 15. 16. 20. tertia, nec die nec noctu operam cessare. quinta, anxium gemere incessanter. sexta, tremere toto corpore) 60,

23. — Gen. 6, 2 Filios Dei filios fuisse sancti Enos, filias vero Hominum filias τοῦ Caïn, quae illos (ait Judaïcum ingenium) patria scelera docuerint 61, 31. *Patres plerumque Angelos Dei apostatas intellexerunt, et prolem supranaturalem.*

Hesek. 44, 2 ἔσται ἡ πύλη ἡ κατὰ ἀνατολὰς κεκλεισμένη, καὶ οὐδεὶς οὐ μὴ διέλθῃ δι' αὐτῆς, εἰ μὴ Κύριος μόνος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ cett. αὐτὸς μόνος εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται δι' αὐτῆς· καὶ ἔσται ἡ πύλη κεκλεισμένη. quod S. Deipara a consortio viri usque ad ipsam concupiscentiam immunis ab initio fuerit 22, 14. — Luc. 1, 34 πῶς ἔσται μοι τοῦτο; ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω, quod viro non in matrimonium, sed ad virginitatem servandam juncta sit 20, 4 sq. sed etiam alium, tamen non adversum illi sensum praebere, Se nec habere, nec novisse carnis concupiscentiam erga virum 22, 8. — Luc. 1. in Annunciatione Angelum Gabriël, quot descripta in Evangeliis siut de unigenito Filio Dei, mysteria Virgini manifestavisse 21, 7. — Luc. 1, 39 ἔδραμεν (loco ἐπορεύθη) εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς, quum Judaea altior quam Galilaea sita sit, significari Bethlehem urbem 23, 10. — Matth. 1, 19 quod gravidam esse Joseph sentiens Virginem jungere sibi clam noloit, esse, Quod junctam sibi expellere domo sua voluerit (v. fabulas sub 9) 24, 5. — Matth. 1, 25 οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, quod profunda Dei mysteria in ea perficienda ille non cognovisset 21, 14. *non patefacta sibi a Virgine. quae ibidem legis illi divinitus patefacta. Josephum fabulae deprimere satagunt.*

Genus Virginem omnes Apostoli (Luc. 1, 27. Hebr. 7, 12.) a Davide ducere ajunt 13, 14. sed paucis de ea factis verbis, illico transierunt 13. 12. *ita dispensante Spiritu Sancto* 13, 13. *dictante Scripturas. nempe, ut nisi quod ad Christum pertinebat, de Matre non scriberetur.* — Genealogiam Christi Matth. 1. et Luc. 3. esse Josephi utramque, et congruenter. quum pareus Lege Mosis creetur liberorum, liberique parentis 15, 27. Esse hanc. Joseph filius natura τοῦ Jacob, lege τοῦ Eli. defuncti enim Eli uxorem duxit Jacob, et genuit τὸν Joseph. Atqui Eli filius natura τοῦ Melchi, lege τοῦ Matthan. defuncti enim Matthan uxorem duxit Melchi, et genuit τὸν Eli. Ergo Joseph filius lege τοῦ Eli, qui filius natura τοῦ Melchi, qui τοῦ Levi, denique τοῦ Nathan fuit. Atqui Joseph filius natura τοῦ Jacob, qui filius natura τοῦ Matthan. denique Salomonis foit. Ergo Joseph filius lege τοῦ Nathan, natura Salomonis (de Matthan v. sub 9) 15, 10 sq. legit enim Luc. 3. τοῦ Μελχὶ loco τοῦ Ματθάτ 15, 9. Proinde Mariam, ut ea quoque ex tribu Juda et semine David esse patescat, ei cui desponsata esset, Josepho patruelem fuisse (v. sub 14) 15, 4. 16, 4. eam vero Mariam, quae soror foit Matris Jesu, ἡ τοῦ Κλωπᾶ Joh. 19, 25 id non fuisse, sed filiam Josephi, uxorem vero Clopae, fratris Josephi (v. sub 9) 37, 10.

Magos Matth. 2. in testamentis Dei peregrinos 25, 20. venisse, ut Joseph et Maria, item omnis Jerusalem et Herodes audirent, quis sit Christus natus, et cur natus inter homines sit 25, 22. — Inde quod Magis venientibus, Matth. 2, 11 Jesus παιδίον, non βρέφος, et diversorium οἰκία, non stabulum vocaretur 25, 16. consequi, eam rem aliquanto post partum evenisse 25, 2. et parentes, non amplius in stabulo divertentes 25, 14. κατὰ ἀπόκαμψιν illuc venisse 25, 17. — Pro consensu Matth. 2. cum Luc. 2, Mariam et Joseph, postquam natus Christus die octavo circumcisus fuerit, reversos esse Nazaret. completis autem Legis 40 diebus, Filium Hierosolymas adduxisse ad Dominum 26, 1. et ibi evenisse id quod Joseph

acceperit, fugiendi ab Herode oraculum 26, 5.

Ut Hierosolymis mittereut ad Jo. Bnptistam, evenisse ultercautibus inter se summis sacerdotibus, utrum Cbristus ille esset nec ue 30, 13. — Summos Judaeorum tunc temporis sacerdotes singulis annis ulteri alterum successisse, sacerdotio sibi largitionibus compurato 35, 22. *ex loco, ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου Joh. 18. sed hinc, uti ex plurimis similiter, patet, eum qui extra Scripturas scire voluit, quid sciret, ex Scripturis sumsisse. quod est Apocryphorum. qui Apocryphorum enim extra Scripturas sciunt non ex Scripturis, ii quidem homonymi sunt, sed ab illis prorsus alieni ac divisi. quod discrimen hic non moveatur. Noster vero, si extra illas scivisset, utique vera sciret. res enim verae sunt. sed falsum est. et accidit ei quod multis, qui a nudo sono verborum seducuntur. poteris illud ἐπὶ ἀρχιερέως Ἄννα καὶ Καϊάφα Luc.* 3. *usque per 7 annos idem invenire in Scripturis. v. etiam Herodianos sub* 23.

Jesum, die octavo, postquam haptizatus sit — ait Marc. 1, 2 *εὐθύς.* Mattb. 4, 1 *τότε* — in desertum tentationis ductum esse 30, 25. desertum Jordanis 30, 26. (ex Luca 4, 1) — domum redeuntibus discipulis ejus, Petro et Andrea, ad piscaturam 46, 18. — Revertisse Jesum post 40 dies illos ad Joannem. a quo inde die numerante Ev. Joanne (1, 12 *τῇ ἐπαύριον βλέπει*) edita esse quae apud eum Baptistae siut, de Cbristo testimonia 31, 1. — et vocatos ab eo (1, 35 *τῇ ἐπαύριον πάλιν*) Petrum et Audream omnia dereliquisse 46, 21. — Tertiam vero *τὴν ἐπαύριον* Joh. 1, 44. ex quo Jesus Joauuem captivum audierit, quasi propterea inde profectns in Galilaeam 31, 19. — Cum tribus discipulis, Andrea, Joanne, Simoue, profectum, in Galilaea Pbilippum (*τὸν ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλ.* Joh. 12, 21) et Nathanaëlem (*τὸν ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλ.* Joh. 21, 2) vocavisse 31, 21.

Quae apud Joh. 5, 2 est *ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα*, ea ipsi cum Chrysostomo aliisque graecorum latinorumque et Vulgata legitur *ἡ προβατικὴ κολυμβήθρα.* cujus quae quinque, in Joanne porticus siut, *βήματα* esse, et bodie Hierosolymis 2, 24. — Expiationis dies dicitur *τὰ ἐγκαίνια τῆς σκηνοπηγίας*, atque *ἡ κατάπαυσις τῆς κιβωτοῦ* 21, 25. lectio, *τὰ ἐγκαίνια* simpliciter 21 nota 9. et simpliciter *τῶν ἐγκαινίων* 16, 18. *forte ut festum illud Joh.* 10, 22 *sanctius reddatur.*

Qui dixit, ut sibi patrem liceret antea sepelire Matth. 8. Luc. 9. quis fuerit quid agens, v. sub 9. — Id quod collatis locis Matth. 27, 56. et Marc. 15, 40, si libet, colligas, matrem filiorum Zebedaei fuisse Salomem, sic habet, Salomem Zebedaei uxorem 33, 3, — Eam sedes Christum rogavisse filiorum ab eo proximas Mattb. 20, 21. quia filiorum amans, in Evangelio crediderit terrenum regnnm promitti 33, 5. — Muttb. 26, 18 *ὑπάγετε πρὸς τὸν δεῖνα*, patrem familias innuere eum, qui, Joanne a latere Christi usque ad crucem nou redeunte, ipsius loco domum ejus obtiueret (v. sub 9) 36, 14. — Joh. 18. *γνωστὸς ἦν τῷ ἀρχιερεῖ ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος*, quod domus suae dimidiam ille Summo sacerdoti habitandam dedisset (v. sub 9) 36, 6. — Joh. 19, 27 *παρέλαβεν αὐτὴν ὁ μαθητὴς [ἐκεῖνος καὶ ἤγαγεν] εἰς τὰ ἴδια*, iuuuere *τὸ ἴδιας.* Sion domum Jounnis Ap. (v. sub 9) 36, 27.

1 Cor. 15, 6 *ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς εἰς ἅπαξ* (loco *ἐφάπαξ*) id velle, Matri vita exeunti Christum adfuisse cum Gloria 41, 4. *et tamen, quod ipse noster* 24 *annis antea evenisse ait* 40, 25. *est quod in loco proxime subsequitur, illud ἔσχατον δὲ πάντων apparuit et mihi Paulo.* — Gal. 2, 2 *ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν*, id velle, se tunc quidem *Ephesi* fuisse, raptum vero inde Hierosolymas dela-

tum, propter supremum diem Deiparae 41, 1.

7. Confusae rationes in actis S. Scripturarum.

Mosen et Aaronem, obvelata arca foederis, populum ad Sinam montem perduxisse 7, 18. *quasi ante habuissent quam fuerit.* — Templum Hierosolymis integrum in ipsis suis iisdem parietibus existere, quod Nebucadnezar exusserat 2, 27. *Saracenorum quidem, sed quo pacto simpliciter ut illi, Salomonis appellat?* — Festo tabernaculorum Christum numularios et venditores templo ejecisse 34, 18. *quod Passate, primo et ultimo, operatus est.* — Apostolos, eo sanato, qui claudus ex utero matris erat, publice flagellatos esse 46, 31. *nisi τὸ μετὰ ipsi largiaris diutinum.* Sed tamen, Flagellatis App, Simonem et Andream profectos Antiochiae fidem condidisse 47, 1. *qualia ante S. Stephani martyrium non evenerunt, Act.* 8, 4. 11, 19. *v. sub* 9. — Tribus annis post quam baptizatus sit, S. Paulum praeconii sui initium fecisse 40, 21. *contra Gal.* 1, 16. 17. 18. *sed convenienter cum falsis olim App, qui Apostolatum S. Pauli ab auctoritate Jacobi et Petri pendere volebant. v. infra, et Ap. Andreae discipulos tres Apostolos sub* 9. — Quod ajat, *μετὰ δεκατέσσαρα ἔτη ἀνελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα* Gal. 2, 1. eum exinde repetivisse, quo anno Athenis ipsius Evangelio Dionysius Areop. credidisset 40, 23. *ut quam maxime annus ille* 14 *promoveretur, qui ad denascentem Virginem pertingere posset. vere illo anno Athenas immo nondum viderat Apostolus.*

Abrahae Melchisedek benedixisse apud fontem loco, qui a Tiberiade 16 millibus, et duobus a Nazaret distaret 9, 27. *id quod factum esse constat Gen.* 14, 18. *in confiniis Hierosolymorum.* — Patris sui Jacob fastigium virgae adoravisse (Hebr. 11, 21.) in salutando Joseph patriarcham, immigranti occurrentem in loco, quo sit castrum Pharme in confinio terrae sanctae non procul ab Ascalone situm 5, 15. *quum quae Gen.* 47, 31 *traduntur, aeque ac quae in loco ad Hebraeos, in terra Gosen gesta sint, et sub mortem patris.* — Reliquias Innocentium infantum prope Hierosolymas recubare in specu 4, 21. *quorum apud Bethlehem evenerat martyrium. sanctam urbem intellexi non hanc, sed illam, in locorum rationibus sub* 18 *et* 20 *et hic.* — Domum Ap. Petri, in qua socrum ejus sanavit Jesus (Matth. 8. Marc. 1. Luc. 4.) Bethsaïdae fuisse 32, 3. *quae fuit in Capernaum, sed quia in Evv. Petrus et frater Bethsaïda oriundi sunt.* — Samaritanae mulieri Jesum (Joh. 4.) colloquutum esse a mari Tiberiadis ulterius in septentrionem 11, 24. — Ficum, quam Christus exsecratus est (Matth. 21. Marc. 11.) quae exaruit, eam fuisse, sub qua Nathanaëlem vidisset Joh. 1. eamque jactu sagittae distare a Nazaret 9, 29. *quum tantidem fere Hierosolymis distiterit.* — Littoris maris Tiberiensis, quo loco Christus, postquam resurrexit, cum Apostolis mane de pisce asso manducavit, esse quo Petrus quondam, illo jubente, in mari ambulavisset 11, 27. *qui fuit in medio mari. sed forte appulsum navis eundem utrumque ratus.* — Christum in coelos assumtum esse in monte, ab oriente, si antecedentia spectas, τοῦ Nazaret, si subsequentia, Hierosolymorum sito, monte olivarum 10, 5. *Ter in uno contextu mire quae apud Hierosolymas evenerunt, in Galilaeam transfert, miscens cuique suam rem alteram in Galilaea vere actam. Melchisedek, quod Abrahae obviam ivit, eum quidem cum re apocrypha Galilaeae (v. sub* 8*). ficum, quam Christus exsecratus est, cum altera vera Galilaeae. et in Christo; postquam a mortuis resurrexit, montem Galilaeae, ubi Apostolos gentibus terrarum ordinavit, cum monte olivarum,*

in quo in coelos uscendit. de monte v. sub 20. *Ut vero a monte olivarum trunsferat, causa sane apocryphum dogma, Christi Ascensum in monte Galilaeae evenisse (v. sub* 8). *res sic quidem explorata est, alias dubiorum ferax. sed quaenam iterum res subest mirae illi translationi et mixturae sibi ter constanti? sane Scripturae apocryphae, non quam nos auctori dederimus, confusio in rebus.* — Quomodo Templo Hierosolymorum Effusionem Sp. Scti, et in genere Ecclesiam apostolicam proscripserit, v. sub 10.

Miraculum Jesu, quo populus coenatus est ex 5 panibus et 2 piscibus, factum loco medio inter Capernaum et Magdalam 9, 18. iterum, factum loco a mari Tiberiadis remotiore versus septentrionem, piscibus tamen in hoc non commemoratis 11, 20. *quasi quae duo sunt Marc.* 8, 19. 20. *idem bis factum sit. quaecunque autem in locis circa mare Tiberiadis confunduntur, a confuso ipsorum lacuum situ, illius et superioris Merom pendent. quod v. sub* 19.

Zachariam Prophetam (Matth. 23, 35) trucidatum in templo priore, sive Salomonis 2, 26. *id est, fuisse eum, qui est* 2 *Par.* 24, 21. et eundem in templo altero trucidatum (quod Romani deleverunt) et patrem fuisse Jo. Baptistae 26, 20. — Jesum ab Iscariota proditum esse in loco, qui sit τὸ *λιθόστρωτον* 2, 31. (Praetorium Pilati τὸ *Γαββαθᾶ* Jo. 19, 13.) atque proditum esse in Horto 8, 16. — Uxorem Chuzatis, procuratoris Herodi, quae fuit Joanna Luc. 8, 3. fuisse Salomem 34, 10. Joannam vero quibusdam uxorem Ap. Petri vocari 37, 8. lectio, aliis matrem Clementis 37 nota 5. *vide hic Petrum adeo cum Clemente conjunctum, ecclesiasticam Clementinoram existimationem.*

Myrigerae numero septem — Maria Magdalena — Salome — Mater filiorum Zebedaei — Maria Jacobi minoris mater — Maria Joses, fratris Domini, dicta mater, quod educarit eum — Joanna — Maria uxor Clopae, filia Josephi 37, 3. Quibus moniales devotas v. sub 17. *Sunt αἱ μυροφόροι illae sanctarum feminarum, quae Jesum sequutae ex Galilaea inde, Hierosolymis passionem ejus coluerunt, resurrectionem primae viderunt. quarum trina mentio est in S. S. quod Crucifixo procul adstabant, quod Sepulti e regione sederunt, quod myris paratis, Sabbatum quiescentes, illucente Dominica die sepulcrum valde mane adierunt. quas omnia 4 Evangelia celebrant. sunt Maria Magdalena, Maria Jacobi minoris et Josis mater Marc.* 15, 40. *eademque ἡ τοῦ Κλωπᾶ Joh.* 19, 25. *tertia, mater filiorum* Zebedaei *Matth.* 27, 56. *eademque, ut videtur, Salome Marc.* 15, 40. *quarta, Joanna Luc.* 24, 10. *eaque Chuzatis uxor Luc.* 8, 3. *praeterea αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς Luc.* 24, 10 *jam enim in Galilaea commemorantur et Susanna, et aliae multae Luc.* 8, 3. *praeterea etiam* ἡ μήτηρ αὐτοῦ Joh. 19, 25 eotenus *quod cruci adstabat. Quae si ita sunt, vide quomodo ille noster, quisquis fuerit, nec plures nec pauciores quam S. S. adferens, quoe quatuor sunt, septem habeat. nudis enim nominibus dinumeratis et connumeratis, non sincere, septenarius evadit. eadem Maria ἡ τοῦ Κλωπᾶ, atque ἡ τοῦ Ἰακώβου, atque ἡ τοῦ Ἰωσῆ. item eadem Salome, et, si modo ita est, mater filiorum Zebedaei. ex his igitur nominibus, septem erunt personarum. sed quo pacto Scripturas discerpserit, videndum. locum Marci* 15, 40 *in duo divulsit. tertiam adhuc Mariam excussit, ficta sumtione, quod Deipara sororem non habuisset (v. sub* 9). *Salomas vero duas facit, altera quadam, irrisor Judaeus, obstetrice fingenda, tam hic, quam ubi utramque Deiparae consobrinas facit* 24, 19. 23 — *quae enim est ἐξαδέλφη τυγχάνουσα καὶ αὐτὴ τῆς ἁγ. παρθ. Salome*

obstetrix 24, 23. *eam quae modo praecessit, Salomen ἐξαδέλφην τῆς θεοτ.* 24, 10. *alteram demonstrat. quanquam praeter unam consobrinam obstetricem, alteram ullam nominis ejus non admisisse videtur* 16, 10. *Ecce viam, qua Apocrypha ex Scripturis hauriuntur!* — Eum qui apud omnes Evangelistas est Jacobus Alphaei, Apostolus, Jacobum fuisse, fratrem Domini. et eum, qui Apostolus, apud Lucam Judas Jacobi est, apud Marcum Thaddaeus, et apud Matthaeum Lebbaeus cognomine Thaddaeus, Judam fuisse fratrem Domini alterum 28, 14. 35, 10. *modo ut possit Jacobus frater Domini, qui Apostolus non fuit, Apostolorum princeps vocari* 39, 12. 44, 16. *tanquam Apostolus non solum, sed etiam ἀδελφόθεος* (v. *sub* 5). *atque vero, ut quasi numerus ignorantiae diminueretur in Apostolis, probro enim erat. et tamen, pari modo atque in Myrigeris, nomine idem recurrit, qui in Scripturis vere Thaddaeus est, alter persona* 53, 23. 67, 14. *scilicet discipulus Apostolorum. sic enim verbo summopere eguisset, si eum intellexisset, qui et ipse ἀδελφόθεος esset. Nonne ejecerunt Apostolos veros numero Duodecemvirorum Dei, et substituerunt alios, qui non Apostoli erant? si fecerunt, utut in nomen Fratris Domini, tamen utique dic fecisse.* Nonne *in flagranti deprehenduntur, quasi in compendio, Falso dictorum Apostolorum* (2 Cor. 11, 13.) *machinae in genere?*

8. Scripturae spuriae

quibus magnam partem dentur, quae et sub 7 confusa, et sub 9 apocrypha sunt.

Matthaeum Evangetistam (v. sub 2) dicere, *ἕως τῆς ἀναλώσεως Ἱερουσαλὴμ οὐδεὶς οὐδαμοῦ ἐπὶ ἐμοῦ ἐπέμφθη* 44 nota 5. quod, quanquam per *ὅτι* inferatur, exponitur, *οὐδεὶς τῶν ἀποστόλων μακρὰν ἀπῇρεν* 44, 11. *attera vero lectio sane apocryphi Matthaei verba ipsa habet. sciendum enim, nostri tempore auctoris, et deinceps, a nulla id conjectura pependisse, sed scribenti ad manus adhuc fuisse Pseudevangelistam. τὸ δὲ κατ' αὐτὸν εὐαγγέλιον μετὰ τριάκοντα ἔτη γράψαι κατ' ἐπιτροπὴν Ἰακώβου, ἀδελφοῦ τοῦ Κυρίου* 44, 13. *sic stylo referentis verba, cetera vero solum transcripta ὅς ἔζησε μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου ἔτη εἴκοσιν ὀκτώ* 44, 15. *Quae in textu sequuntur, quominus eidem Matthaeo tribuantur, rotionem vide cum ipsis rebus sub* 9 *ad calcem.* — *Bartholomaeum Apostolum* (v. sub 2) dicere, *καὶ διαθήκην ἐποίησε* 42, 20. *S. Virgo, antequam spiritum traderet, verba faciens ad adstantem concionem.* — Angelum qui Pastoribus in nocte salutari apparuit, dixisse, *παύσασθε ἀγραυλοῦντες, κράξατε ἀνυμνοῦντες* 4, 14. — Esse *τὸ ὕδωρ τῆς ἐλέγξεως καὶ οἱ ἀτόκιοι λίθοι*, aquam argumenti et lapides nihil parientes, quibus dicant Prophetae, *ὅτε ἡμεῖς σιωπήσομεν, οἱ λίθοι οὗτοι κράξονται* 5, 11. *commiscendis, ut fit in Apocryphis, Scripturis natum, quidquid hoc spurii vel actum vel dictum fuit. dictis Jo. Baptistae, Potest ex his lapidibus Deus suscitare filios Abrahae Luc.* 3, 8. *et Christi, Si hi silerent, lapides clamarent Luc.* 19, 40. — Scriptura esse videtur, quod ad altare sctae Sion (v. sub 10) *ἐστὶν ἐνίστορος ὁ φαρισαῖος αὐλῶν, καὶ ὁ τελώνης ταπεινῶν ἑαυτόν* 3, 11. *Quod enim ἐνίστορον simpliciter dicitur, traditum esse videtur, unde per se fidem haberet, i. e. in S. Scriptura, sive vere, sive hominibus existimatione, qua tamen nominis vis ostenditur. historiam enim vera Evangelia habent, quae, quod solum fidem rerumque candorem attinet, historia sit historiarum, et*

simpliciter historia. hinc ἐνίστορον, quod in Evangeliis descriptum sit. in vero quidem id Luc. 18. *sed hocce, quale sit, v. sub* 9. *dixeris vero, de historia scripta dici debuisse* αὐλήσας et ταπεινώσας. *praesens vero praesentem rem ostendere.* et *hoc quidem verum, etiam quod nisi in hac re, cum Sion junctum antiquum verum templum non deprehenditur, v. sub* 10. *sed Praesens ibi vi singulari, eo ipso* loco *praesenti factum esse vult, quod tamen praeteritum jam in* ἐνίστορος *indicetur.* et *cum stylo libri amice convenit tale praesens*, et *ita praeteritum praesentare. Quare sunt, qui apocrypham inferri scripturam non suspicati, autumaverint, picturam* ἐνίστορον *ea docuisse illic quandam.* — Scriptura etiam necessario fuit, unde sumtum hoc, κατελήφθησαν οἱ ἐννέα μαθηταί 9, 25. *ad scaturiginem, v. sub* 19. *loco quo Melchisedek Abrahae benedixisset, tamen in Galilaea, v. sub* 7. *In sana enim re, aut intellexeris de vocatione Apostolorum, quae in Galilaea fuit Luc.* 6. *quod quum tamen apocrypho junctum sit, rationem desiderat, cur non omnem rem apocrypham dicas. alias somnio similius esse, quam rei confictae. aut igitur, si Melchisedek respiciens, ad Hierosolymas referas, dicas, instante passione Christi, Apostolorum uno, Juda, proditore, duobus, Petro et Joanne, solis Christum eminus sequentibus, ceteros omnes, novem igitur, aufugientes latibulum quaesivisse. quasi forte de ea re obscure scriptum sit, Juvenem unum comprehenderunt* (κρατοῦσιν αὐτὸν *qui illi novem fuerint) et nudus aufugit Marc.* 14, 51. 52. *et huic rei assutam esse illam apocrypham, non ut illic mixtam. At ideo tamen ipsa undique apocrypha. et sic quare non in Galilaea? v. sub* 7. *ergo quam Scriptura apocrypha rem antecesserit. eam vero res nude cum Articulo posita, repetere videtur.* — In schola montis Jesum, eaque regionis Nazaretanae, Apostolos docentem dixisse, ἐγὼ ὑπάγω ἀναληφθῆναι· ἀπέλθετε καὶ ὑμεῖς, καὶ διδάξατε ἅπερ ἐδίδαξα ὑμᾶς 10, 1. *Quod, sive ad illum, sive sequentibus aptanti, ad montem olivarum referendum videtur, re quidem, quae acta sit, non adeo erit apocryphum, si modo Christi e mortuis vivi esse dicas. alioquin enim prorsus res monstrosa fuisset, sequundum contextum, quasi Ascensio, cum Socino, antequam ad Patrem iret. si autem e mortuis vivi, ad illam Scripturam respicit, quae Matthaei sola est de apparitione Christi ea, in qua ordinavit Apostolos, non in qua assumtus in coelos est, id est in monte Galilaeae. et jungitur Ordinationi falso Assumtio ejus. Dogma vero, quod in Galilaea ascenderit (v. sub 7) vere Nazarenae originis esse videtur, si hinc ortum esse dicas, quod aliquis solum Matthaei Evangelium vidisset. qui enim solum hoc nossent, Nazareni fuisse traduntur. potius quibus dogma illud dicas nomen meruisse. Ab his igitur natum, quod noster in monte Nazareno factum esse fert. et eorum etiam dictum apocryphum esse videtur. cf. frgmta apud Fabricium.*

9. Traditiones apocryphae.

Adam e regione Paradisi flens, ubi sederit, esse a Bethania inde 12 millibus versus orientem, circiter 4 millia ab Hierichunte 10, 13. sepultum esse sub monte Calvariae 1, 12. — Caïn, inventorem omnium malorum, natura refractarium, significatu Diabolum expressisse 60, 20. primitias Deo offerentem, praestantissima ex iis antea ipsum comedisse (v. sub 6) 60, 25. — Seth, filium alterum, Adae similem, bonum, scientias invenisse 61, 28. Enos, illi filium similem, propter sui virtutes dictum esse Deum 61, 30. — Connubia juncta inter filios τοῦ Enos et filias

τοῦ Caïn (v. sub 6) effecisse, ut mares propter unam feminam, feminaeque propter unum virum bella moverent 62, 3. — Noam in arca asservasse semina etiam omnium ex terra nascentium 62, 13. — Plus doctores genti Israël et prophetas fuisse tempore quo Moses populi sui vindex a bono Deo suscitatus sit 62, 30. Mari rubro Mosen obsignavisse (intellige cruce. v. sub 23) 6, 21. et mare scissum esse in 12 segmenta sequundum 12 tribus 6, 22. *occasioni forte Judaïco figmento* Psal. 136, 13. Mosem et Aaronem ex altero cacumine populum duxisse ad Sinam montem 7, 17. Quod filii Israël adorarint, fuisse τὸ βούκρανον, caput bovis, auro et argento conflatum 7, 5. Loco quo ex saxo Moses aquas ediderit, dicto Raithu, periisse 700 patres manu barbarorum 6, 26. *fortasse qui ab Edomitis cum ignominia redierunt, vel quod Amalek contra Israël pugnavit, et elevatis Mosis manibus, pulsi sunt. Duo enim saxa sunt, et aquae simul inde editae. simillima ac dissimillima. prius in Horeb, locus Tentatio, Massa et Meriva,* πειρασμὸς καὶ λοιδόρησις *2 Mos. 17, 7. quum castramentarentur in Raphidim, ubi* τὸν *Amalek vicerunt. posterius multo, in deserto Sin, castrametantibus in Cades, locus Aqua contradictionis, Me meriva,* τὸ ὕδωρ τῆς ἀντιλογίας *4 Mos. 20, 13. ubi Mosi et Aaroni denegatum, in terram promissam perventuris. et factum, ut missis ad Edom legatis, et cum repulsa reversis, quum castrametarentur ad montem Hor, Aaron in eo mortuus sit. Sed quis sciat, sitne res alias gesta et propior, patres vero Martyres.* Ῥαϊθού, *vox arabica, accentus quo loco in vivo adhuc sermone. sensus* ὁ ὄχνος. *solent enim Arabes locorum nomina V. Testamenti arabica reddere, et forte sub Arabibus auctor.* Annos 42 populum Israel sub Mose in deserto mansisse 63, 7. — David regem in cinere desidentem scripsisse Psalterium 2, 30. — Templum Salomonis superstes v. sub 3 et 7. — In Templo (altero) virginibus locum seorsum fuisse prope altare a parte sinistra 17, 18. et portam per quam virginibus solis liceret intrare 26, 25.

Abiam, Summum sacerdotem, genuisse τὸν Jodaë, qui idem vocaretur *Barachias* 19, 3. Jodaë vel Odaë, alio nomine Barachias 26, 30. sacerdos is, qui infantem Mariam trimam, Domino devotam, cum donis receperit 16, 28. patrem hunc Zachariae sacerdotis 16, 30. genuisse *Aggaeum* et *Zachariam*, ipsosque sacerdotes 19, 4. Zachariam vero, patrem Joannis Baptistae, Summum fuisse sacerdotem, quo tempore S. Deipara 14 annos nata esset 19, 25. — *Mattham*, sacerdoti ex Bethlehem, tres filias fuisse, *Annam*, matrem S. Virginis, et *Soben*, matrem Elisabet, matris Jo. Baptistae, et *Mariam*, matrem Salomes obstetricis 16, 10. consobrinas S. Deiparae, *Salomen* obstetricem, ex Bethlehem oriundam 24, 22. et *Elisabet*, uxorem Zachariae 19, 6. 24, 25. Habitasse in Bethlebem Zachariam cum uxore Elisabet 19, 7. eandem tamen Elisabet Hierosolymis prope templum 17, 17. — *Joachimum* et *Eli* et *Jacobum*, patrem Josephi, fratres fuisse, per Levi descendentes a Nathan et Davide 15, 29. 16, 1. Joachimo Annam nupsisse in Nazaret Galilaeae 16, 14. sine prole 50 annos 16, 16. tamen in festo Encaeniorum (i. e. Expiationis die, v. sub 6) Joachimum in templo supplicantem, coelitus vocem audivisse, Erit tibi infans, et ex eo gloria 16, 18. et concepisse Annam 16, 22. infanti nomen datum Mariae, sororis suae matris 16, 23. Praeter hanc nihil genuisse Annam et Joachimum 37, 12. quis enim Maria Clopae fuerit, v. sub 6. Joachimum, filia Maria 7 annos nata, mortuum esse octogenarium 17, 8. Annam vero, relicta Nazaret, filiae Hierosolymis adhaerentem, post biennium defunctam 79

nnnornm 17, 12. — Josephum et *Κλωπᾶν* sive *Κλεόπαν*, fratres ex matre fuisse (nterinos) 16, 6. fratres ex patre Jacob 27, 14. (iectio, ex matrc. 27 nota 8) patrcm vero Jacob, et Eli habitavisse in Gaiiiaea 15, 25. — *Josephum*, cognomine Alphaeum 35, 13. fabrum exceiientissimum, pauperem vero 19, 16. uxorem duxisse Saiomen filiam Aggaei, fratris Zachariae 19, 19. genuisse praeter filios ilios, quos et Scriptura habet (Matth. 13, 55. Marc. 6, 3) filias *Soben* et *Martham* cui etiam Mariae nomen esset 19, 12. mortua Saiome, vidunm circa annum aetatis septuagesimum 19, 15. Qnem mater reliquisset infautem adhuc iactentem, Josem, educatum esse a Maria sorore 28, 19. matre nuncupata Josis 37, 7. eam patris fratrem in matrimonium duxisse *Clopan* 27, 13. et ex ea genuisse . *Symeonem* cognomine *Κλεόπαν* 27, 16. qui postea successor Jacobi fratris Domini 27, 17. episcopus Hierosoiymorum 27, 18. sub Domitiann deinde, natus 120 annos, cum muitis tormentis crucifixus, martyr evaserit 27, 19. Josephum vero, senem extremae senectutis, ut dicant 110 annorum, Jesu Nazaret reverso (tempore quo sunt Matth. 13. Luc. 4.) obiisse diem 32, 8. — Filios *Josem* et *Symeonem* uxores duxisse 28, 16. *Jacobum* vero, viduum post biennium, taiem permansisse 28, 3. postea (episcopum) caesum esse (*κατεκόπη*) in Gethsemane 8, 13. *Judam* autem, ex uxore Maria, matre Jacobi minoris 37, 5. genuisse *τὸν* Zoker (v. sub 14) et Jacobum 28, 7. quos esse, qui postea ad Domitianum perducti, persequutioni sua sapientia finem fecerint (vide Eusebium in h. e.) 28, 8.

Zachariam, summum sacerdotem, quum Maria virgo 14 annos nata esset, conciiio sacerdotum coacto, qui pro ea orarent, virgas duodecim circum altare posuisse, rogantem, Deo cujnsnam esse iliam placeret 19, 25. et germinavisse virgam Josephi fabri 19, 30. Quod ilii Archangeius Gabriēi visus est, fuisse quum die Expiationis Sanctum Sanctorum thurificaturus intravisset 21, 26. Interfectum esse inter aram et templum, ministrantem 26, 19. sequundum quosdam, ab Herode, quia quī infans erat Joannes. quaesitus ab iiio, non reperiretur 26, 22. sequundum alios, a Scribis, quia Mariam jam genitricem Dei virginem ea in templum immiserit, qua soium virginibus iiceret intrare 26, 25. publice contestatum, mansisse eam post partum primogeniti, virginem 26, 28.

Mariam virginem (v. sub 11) annos 12 natam, dum nocte media ad januas aitaris oraret, sublimia vidisse et audivisse, lucem quae soie ciarior iiiuceret, et vocem quae prodiens e Sancto Sanctorum diceret, Paries filium meum 18, 27. Josepbo eam non nupsisse, nec junctam a sacerdotibus esse in matrimonium, sed quod Deo donata esset, ad servandam ejus integram virginitatem 20, 2. et usque ad finem vitae Josephum Deiparae procum et custodem vocari 32, 7. — Postquam in Domo Josephi 6 menses manserit, jejunanti et oranti hora nona diei fuisse, quod, qui futurum ex ea Fiiium Dei annunciaret, Angelus Gabriēl revelatus est 21, 2. die Septimanae primo, quo lux creata fuisset, mensis iunaris, primi inter menses anni, die primo, Martii vero 25 die. 21, 16. *v. sub* 23. *ab eo deinceps die menses novem numerans, Christi habes Nativitatem.* — Elisabetae, donec S. Maria facto itiuere cum ea conversata sit, tacuisse maritum, quid accidisset sibi, cur obmutuerit 23, 26. communicasse vero Mariam, quum visitaret, quae et sibi subiimia, et quae Zachariae ex ore Angeii reveiata essent 23, 23. etiam quod masculus esset, quem iiia in utero gereret 23, 25.

Sequundum Augusti decretum, Josephum cum Maria et omni sua domo, filiis et filiabus, in Judaeam contendisse, fiiiis prae se missis 24, 13. Hierosoiymns antea non ingres-

sos 24, 17. divertisse in suburbano urbis Betblehem 24, 18. peculio Salomes (v. infra iterum) 24, 19. et Virginem eadem qua advenisscut, nocte, enixam esse τὸν Immanuēl 24, 20. ministrante ei Salome obstetrice 24, 21. attulisse ei, postquam compererint, Elisabetam et quosdam cognatorum allos, quorum egeret 24, 27. — Specum fuisse, ubi et diverterit Joseph cum Maria, et baec Jesum pepererit, quadrupedum vero deversorium 24, 26. Christum oppidi Betblebem natum esse in specu 4, 3.

Magos venisse ἀπὸ τῆς θερινῆς ἀνατολῆς, ex Persia 25, 3. vidisse igitur (v. sub 18) stellam ἐξ εὐωνύμων τῆς Ἱερουσαλὴμ 25, 4. stella qualis fuerit v. sub 2. stellam in aquam putei demissam baesisse, qui esset ἀνώρυκτος, i. e. manu hominum non factus 4, 8. — Josephum, quum in Aegyptum cum Maria et Jesu effugeret, filios filiasque secum habuisse 27, 8. pransos in castro Pharme ad fines terrae sanctae 5, 18. Aegypti exulasse in urbe Tamiatbin 5, 22. quinquennium 27, 9. — Interfecto Zacbaria, Elisabetam urbe Betblebem in desertum profugisse cum infante Joanne, in specu latentem per 40 dies 27, 1. qua sola redeunte, Joannem in desertis educatum esse 27, 4. cujus τὰ γονικὰ fuisse montem Carmelium 4, 24. *non maritimum illum celebrem, v. sub 20. quanquam natus videtur potius in Bethlehem* 23, 17. 24, 1. 27, 1. *mons fortasse ubi in deserto educatus dicitur* (27, 5) *aut ejus vel patrimonium fuisse*, v. sub 24.

Verbum Dei ad *Joannem* de baptismate factum in exordio anni, sive Septembri 29, 28. qui fuit ὁ δακτυλοδεικτῶν τὸν Χριστὸν 46, 12. Praecursor, supra sub 6. Aquam probationis et lapides steriles v. sub 8. eum baptizavisse in fonte, qui ex camera cavernae scaturiret, quam trans Jordanem babitarit (v. sub 19 et 21) 9, 8. — Multos Joanni discipulos fuisse, quia tremendam ejus et admirandam vitae rationem cernerent 30, 7. et ἰσάγγελον τὴν πολιτείαν 46, 10. *hic palpa Clementem.*

Jesus, qua forma corporis et facie fuerit 29, 1 sq. patri David similem fuisse vultu 29, 9. et matri Mariae omnino 29, 23. capillo ejus ξυρόν, novaculam seu forficem, nunquam, nec ab ulla hominis manu adhibitam esse, nisi matris in infantia 29, 13. *intellige, quum Deo eum tonderet, consentaneum erat, ut vere ille esse videretur, in quo tribum Joseph uterque, et Jacob patriarcha et Moses, magnificavissent ultimo vitae die tribubus benedicentes, Naziraeus inter fratres suos Gen.* 49, 26 *et Deut.* 33, 16. — Docentem, itineraque facientem sequutos esse Josephum 32, 6. et Mariam matrem 32, 15. 33, 1. et mortuo Josepho, filios ejus ubique locorum, *Jacobum* et *Judam* 32, 10. Hos ex duodecim Apostolis fuisse 28, 15. *et rursus*, Jacobum Alphaei et Judam (qui in Scripturis Thaddaeus est) fratres Jesu 35, 11. *Ita Judaeus apocryphus. v. sub 7. Inventum convellitur, quod de iis tunc quidem diserte scriptum est, Neque enim fratres ejus crediderunt in eum Joh.* 7, 5.

Quocunque venirent, fuisse qui sanati vel qui verbo instituti erant, qui conferrent, quibus illi egerent 33, 13. — Fuisse Hierosolymis, ubi *uxorem Χουζᾶ* (v. sub 7) accedentem ad se et rogantem, sanam a spiritu maligno reddiderit 34, 10. — *Mariam Magdalenam*, nobilem opulentamque, Magdac, urbe Galilaeae, recepisse eum in domum suam 34, 22. et audita doctrina, miraculisque conspectis, omnem suam domum missam fecisse, consectantem 35, 2. eam inter mulieres talem, qualem inter viros Petrum exstitisse, spiritu ferventem, prudentissimam alias 35, 5.

Jonam, patrem Simonis (Joh. 1, 43. Matth. 16, 17) et Andreae, ex tribu Simeonis fuisse diebus Hyrcani (v. sub 14) 45, 24. pauperrimum 45, 27. *Simonem* uxorem duxisse, filiam Aristobuli, fratris Barnabae 46, 4. et filium filiamque ha-

buisse 46, 6. litteras non edoctum 46, 7. fervidissimum spiritu, et idoneum ad saecularia negotia 46, 23. uxorem (v. sub 7) defuncta socru, S. Deiparae tradidisse 46, 26. — *Andream* vero, illitteratum et ipsum 46, 7. mansuetum et parciloquum (i. e. meditabundum) 46, 25. castitati se addixisse 46, 6. conspecto in Baptista ferme angelicae vitae instituto 46, 9. in hac quod ingenuum esset, aemulatum, ei discipulum evasisse 30, 9. 46, 11. edoctum ab eo, quis Christus esset 46, 14. relicto Joanne, Simonem et ipsum ad Jesum perduxisse 46, 16. Jesum (non quasi non verum sit) *per triennium* sequutum esse 52, 7. — Matrem filiorum Zebedaei, *Salomen*, S. Deiparae cognatam fuisse 33, 10. consobrinam 24, 19. *namque alia haec Salome et consobrina altera (v. sub 7 Myrigeras)* 24, 25. *non ergo obstetrix Salome. nec vero uxor Josephi Salome, mortua enim jam erat. et praeter illas quarta non datur, nisi forte quam falso Salomen appellat, Joanna.* illius peculium fuisse illud suburbanum, ubi Virgo pepererit 24, 19. — Ap. *Joannis* domum in civitate Capernaum 9, 11. in ea factum esse, quod paralyticum (Matth. 9. Marc. 12) cum lectulo per tectum demiserunt 9, 13. Ap. *Jacobum*, Joannis fratrem, fuisse qui Jesum rogarit, ut sibi permitteret, patrem suum sepelire (Matth. 8, 21. Luc. 9, 59) Zebedaeum 33, 19. et cui tunc non permisisset, ei Jesum postea permisisse, utrique Jacobo et Joanni 33, 22. Jacobum et Joannem, haereditate sua vendita 34, 5. omni quam in Galilaea haberent 35, 19. profectos Hierosolymis τὴν Sion emisse (v. sub 10) 34, 5. 35, 20. iterum, quasi solus Joannes fecerit 35. 17. *contra Scripturam illam, Ecce nos omnia reliquimus.* — Nuptias Canae Galilaeae fuisse sponsi nomine Simonis 31, 27. qui posthac discipulus Christi, ex numero τῶν duodecim fuerit, *Simon Cananita* sive Zelota 32, 1. — Fuisse ad scaturiginem aquae, loco quo et Melchisedek Abrahae obviam ivisset, ubi Novem discipuli deprehenderentur (v. fontem sub 19. et verbum sub 8) 9, 25.

Pharisaeum (illum de quo est Luc. 18) dum Publicanus se humiliaret, tibia cecinisse (v. sub 8) 3, 11. *Quis similioris quidquam Pharisaïco vel Talmudico Judaeo explorare poterit? quorum est, ut argutiunculis adeo futilibus nervum Scripturarum praecidant, ut in sanis nemo sit, quin eos, ubi vel maxime serio agere videntur, Verbi, quod se divinitus habere credant, irrisores horreat. et si rem in loco illo in Sion malis depictam intelligere a Christianis, nonne quos Sionitas habent, Apocrypha ecclesiastica proximos ostendunt ab ingenio Iudaïstarum? et eos qui invenerunt?* — Caïpham non Hierosolymis oriundum fuisse, sed exterarum quadam provincia 36, 2. lectio, ἀπὸ Κίου τῆς Βιθυνίας 36 nota 1. quum autem anni illius (i. e quo Christus passus sit) Summus esset sacerdos (v. sub. 6) non sua eum domo habitavisse, sed in domo Joannis Apostoli (v. sub 10) 36, 4.

Christum Passa celebrasse et Sacramentum, cum discipulis et discipulabus 36 nota 1. cum discipulis prope Gethsemanem in specum confugisse, cavernam lacrymarum (v. sub 21) 8, 2. in passione sua, carcere occlusum fuisse, eodem quo Barabas 1, 16. — Petrum, abnegato Christo, quod egressus amare fleverit, extra Urbem cessisse 3, 20. *nisi ad ambitum restructae urbis referre velis, sine ratione. ampliant Scripturas Apocrypha, τὸ ἐξελθεῖν nisi ex urbe sit, non satis illis est.* — Laqueo Judam in loco periisse, qui οἱ μοίριχες (v. sub 24) vocatur 3, 28.

Myrigeras (v. sub 7) ignorantes quando Christus esset resurrecturus, septies illa nocte ad sepulcrum venisse 37, 14. *quasi ad id quid Myrigerae sint, magnum illud non satis solum fuisset, quod vivum primae*

viderunt, sed ut resurrecturo quasi obviam ire voluissent, uti esse de virginibus scriptum, exspectantibus Dominum suum. Sic dissimulatur, quo falsa hominum sanctitas confingatur, qualem venerari cupiant, quod Jesus plus quidem quam semel de sua futura et morte, et rursus vita docuit, sed postquam vere mors venit, dicta ipsis omnia evanuerant, resurrectionis nec cogitatio quidem, multo minus spes superfuit. Apostoli antea quam factum est, quia vere sancti erant, ne intellexerunt quidem. Homines vero decipi volunt. fucata sanctitate, quae solum spectrum est, cupiunt delectari, nec quod vere in homine est, ferre possunt, sui conscientiam per somnium habentes, nec humanum existimare, nec quod vere a Deo misericordi datum homini est, divinum. Ergo decipiuntur, veritas Christi illis non datur. cum qua veritas hominum revelatur, quod Deo credere nulli possunt, credere vero solus Filius. Via falsi apta hominibus, quam venerentur stupentes. non enim nisi aspernari possunt, si suam normam ficti boni verum non exaequet. hinc ut veneratione mundum captivum agant, fictam sanctitatem praetendunt. Deiparam vero in nocte Resurrectionis sepulcrum cum illis non observasse, prae ineffabili dolore 37, 16. *veri Symeonis prophetia, Tuam ipsius animam pertransibit gladius Luc.* 2, 35. — Matri suae primae apparuisse Christum, postquam resurrexit, dum Angelus Mariae Magdalenae colloqueretur 37, 18. — Cleopam (Luc. 24, 18) alterum eorum, qui cum Christo ex resurrectione vivo ibant nescientes 4, 26. fuisse Symeonem, Clopae filium fratris Josephi 27, 21. alterum vero qui una ibat, Nathanaëlem 28, 1. Solitum esse Jesum in monte (Nazaretano. v. sub 20. item sub 7 et 8) Apostolos in schola docere, docuisse ut videtur, postquam a mortuis resurrexerit 9, 33. *vero simile τὸ ἐδίδαοχεν ibi sensu uti sibi proprio, docuisse usque ad sui Assumtionem. Num hinc se Nazaraei sua haeresi imbutos dixerunt?* In coelum ascendisse stantem in lapide propius ab illa schola (v. sub 22) 10, 5. item, ex monte olivarum 8, 18. hora tertia diei 64, 23. Et S. Deiparam Filii sui vidisse in coelos Assumtionem 38, 7.

In eam exinde vel loqui vel agere quidquam nec Judaeorum nec Graecorum, vel magistratuum vel sacerdotum ausum quemquam esse, vel omnino ad domum in qua esset, propius accedere (vide enim qualis abhinc evaserit sub 11) 38, 17. neque viva ea Apostolorum quemquam, ut quidam ajant, Hierosolymis vel longius abiisse vel secessisse 39, 3. 44, 11. *allegat vero Acta App. quod ne in persequutione quidem Stephani, urbem App. reliquerint* 39, 5. *quasi ex his amplificatis nata traditio sit.* nec quemquam eorum viva ea, nisi Jacobum solum, fratrem Joannis vita cessisse 41, 22.

Petrum et Andream, postquam Hierosolymis Apostoli (quod accidit Gamaliele sententiam dissuadente, ante Stephani martyrium) publice flagellati sint, Antiochiam cessisse, et inde ulterius in terras gentilium, additis sibi Matthia et Cajo et aliis, ad gentes docendas (v. sub 7) 47, 1. inter discipulos Andreae fuisse, qui Apostoli erant, Simonem (Cananitam. et Judam) Thaddaeum, et Matthiam 53, 23. (v. mox et S. Paulum). — Sinope discedentes, Petrum et Andream inter se mundum dividisse 51, 3. ut Petro occidens, Andreae oriens illuminandus esset 51, 5. quae res patria in Ponto traditio fuisse videtur 51, 2. *Vides ista cum prioribus pugnare, etiam dissentire ab ea traditione mox, in qua Jacobus omnium princeps, illos ὑπευθύνους sibi habebat.*

S. Stephani martyrium, as'umto in coelum Christo, post sexennium evenisse 39, 10. S. Paulum vero, indidem post annos sex et dimidium baptizatum 40, 20. tribus annis post

fecisse praeconii sui initium 40, 21. *Audi! triennium sane academicum Hierosolymis absolvit sub Falsis Apostolis. quibus cordi non est, quod ipse diserte negat ad Galatas.* novem annis post (baptismum) Dionysium Areopagitam fecisse discipulum 40, 22. Habuisse uxorem, sed quae Hierosolymis apud Deiparam (v. sub 11) maneret, εἴ τῳ πιστὸς ὁ λόγος 39, 19. — Diem obeunti Deiparae Dionysium Areop. adfuisse cum Timotheo et Hierotheo et reliquis Apostolis (v. sub 4) 40, 16. eam obdormivisse 24 annis postquam praeconium S. Paulus exorsus sit 40, 25. item, 24 annis post Filii sui Assumtionem (v. sub 11) 44, 5. statim hac defuncta Hierosolymas a Ro- Romanis captas esse 40, 6. captas 30 annis post Ass. Chr. 40, 8. lectio, post 28 annos, 40 nota 6. Jacobum, fratrem Domini, post Ass. Dom. 28 annos vixisse 44, 15. *Videtur calcutus eo redire. post A. D. esse defunctum Jacobum 28 annis, S. Virginem 29 annis et dimidio (24 annis in calculo nostri sui immemoris v. sub 11) deletas vero Hieros. 30 annis, anno quo falsus Matthaeus se scripsisse ait.*

Hierosolymis, prinsquam Romanorum exercitus eas occupassent, Apostolos et omnes Christi fideles cessisse Angelo monente, et venisse Pellam Peraeae 40, 9. *fabulam, ut Apocryphorum est, excussam ex S. Scripturis Matth.* 24, 16. *Marc.* 13, 14. *Luc.* 21, 21. *etiam apud Eusebium habes. alio modo ita,* Apostolos postquam S. Maria obdormierit, omnes dispersos esse 44, 8. et Johannem pervenisse Ephesum 44, 9.

Hierosolymis (quoad starent) Apostolos Jacobum, fratrem Domini, principem in omni re agenda habuisse, nec sine eo quidquam egisse 39, 12. neque eo usque quemquam eorum longius urbe recessisse 44. 12. Postquam vero capta sint 44. 11. Jacobum, regiones iis dispertitum, emisisse eos 44, 16. praecipientem unicuique, ut ipsi quotannis remitteret, quomodo doceret (i. e. confessionem fidei transmitteret) 44, 18. quo consentiret praeconio Christi 44, 20. et Apostolos id omnes fecisse 44, 19. *Vides cum illo conjunctum institutum, quo homiliae Clementinae omnibus in orbe terrarum clericis norma consensus essent, quo sublato, ex S. S. amplius veri quidquam elici haud posse. et solum alius modus hic, quam ille in litteris Clementinorum introductoriis. — Cetera haec inter se, si compositurus sis, multum pugnare facile videbis, potissimum si addas, quibus noster a se dissentit. sed dicere quempiam, Jacobum emissos in orbem Apostolos rexisse, et eundem dicere, postquam exstinctus fuerit, non credas. videre licet, esse alia ex falso Matthaeo, eo qui neque expugnatae s. urbis mentionem fecisse videtur, sed trigesimi solum anni, quo esset. alia vero, quae concordiam cum illis fugiant, consona iis, quibus Constit. App. nitantur, quorum est Jacobus episcopus episcoporum. scrutari ulterius, ubi ficta omnia sunt, lubricum est.* ἐπιχειρήσεως δεῖται ἑτέρας.

10. Sion

mirabilis conjunctio fere omnium, quae in s. urbe memoriae veneranda fuerant, puto, ut sancti nihil loco deesset, in quo sanctissimam Virginem, benedictam in mulieribus, Filium glorificatum per dies vitae coluisse consentaneum erat. et tamen etiam, ut re mire commixta ex templo quasi novo Hierosolymorum, et quam sancti habitarent, domo, vero quod erat, Templo gloria Novi Testamenti, contra Scripturas cum propheticas tum historicas, suffragio eorum subornato surriperetur. apocryphorum fere maxime memorabile. Sion pars Hierosolymorum celsior ceteris 35, 20. sita a dextra parte (ecclesiae) τοῦ λιθοστρώτου 2, 33. quo loco sint domus Pilati, Hannae, Caiphae, Caesaris 3, 17. — Idem

esse ac quod Praetorium fuerit 3, 13. idemque vero quod Getbsemane 38, 21. Sanctam 2, 33. 3, 13. 36, 27. 37, 20. 38, 12. domnm Dei 2, 33. ia qua aitare 3, 9. cum janois sit 3, 6. et coacba 3, 12. — Quam vendito patrimouio Fiiii Zebedaei emeriut diebus quibus Jesum sequeretur 34, 5. 35, 20. domum Joanais Ap. 36, 27. 37, 20. qui dimidiam Caïpbae, quo is aaao summus sacerdos esset (v. sub 6) babitaadam dederit, dimidiam aiteram obtinens ipse 36, 9. *et tamen cui, homini peregrino (v. sub 9.) domus propria fuisse negatur, ejus propria in monumentis est.* — Fuisse in dimidia Joaanis parte, ubi Christus Passam et mysticam coenam peregerit 36, 10. coenacninm a parte dextra aitaris 3, 10. ibidemque, ecce, ubi Pharisaeus et Pubiicauus (Luc. 18) una precantes stetisseat (v. sub 9) 3, 11. *vere enim verum Templum misceri potuit cum isto quasi Christianorum diverso, ad rem quandam imaginativam solum, qualis Sion est. nonne enim templum Salomonis miscuit, dudum evanidum, cum illo quod sibi Saraceni restruxerant? quare si picturam mavis intelligere, eo tamen loco intelligas, ubi res acta fuisset. v. sub* 8 *et* 9. In concha aediculam quadricoiumniam, quo ioco Cbristum Petrus tertio abuegarit 3, 15. in saactis jauuis aitaris vestigiu Christi, ubi coram Pilato judice steterit 3, 7. et prope magaam portam, iapidem iiium, in quo flageilarint eum 3, 5.

Esse domum, quo Deiparam Joaunes receperit 36, 24. et ubi permauserit ea 36, 21. ubi Christos postquam resurrexit, primum soae matri apparuerit 37, 20. qno jaauis occlusis intraverit, praesens in mediis Apostoiis 36, 28. 38, 2. et ubi Thomam reddiderit fidum 38. 3. ubi permauserint jejuaautes, ia terra cubantes, oraates, iacrymaatcs, iacessauter bymaos fuadentes, cum Matre ejus, omnes Apostoii, et uua Myrigerae (v. sub 7) et fratres ejus 37, 21. et *ubi Spiritus sanctus Apostolos supervenerit* 38, 4. Io eam Apostoios, emissos in iocos, rednces commeasse (v. sob 11) 38, 5. A siaistra parte magaae portae esse, ubi S. Deiparam iili laverint dcfuactam 3, 1. *Videtur aedificium a S. Helena exstructum esse, v. sub* 4. Observari in ea caiios adbuc geauum ejus in marmoris, et lapidem cubicuium, ubi naturaiis somni exiguo usa sit 38, 11. domum esse, quae per dies vitae ejus, aemiai nec potestatum cuiquam non timori fuerit (v. sub 9) 38, 20.

11. S. Maria Deipara.

Acta ejus (τὰ περὶ αὐτῆς) uemiuem aequalium conscripsisse propter turbas iiiorum temporum, captas praescrtim Hierosoiymas 40, 5. Doctorum vero et Patrum ecclesiae, quorum muiti iaudes ejus dixeriot 13, 15. aeminem de vita et temporibus, educatione et obitu siacera edidisse 13, 17. ceteros de ea scribentes, inter se repugaare (v. sub 2) 14, 2. quam aoster ratiouem sequutus sit, v. sub 1.

Nativitatem et pareutes v. sub 9. Infantem trimam Hierosoiymas adductam ab illis Domino datam esse 16, 28. et touc quidem domom reductam, Nazaret 17, 3. didicisse ex iis iitteras Hebraïcas 17, 18. aetatis autem auuo septimo per omnes dies vitae Domiuo esse a pareutibus donatam Hierosoiymis 17, 5. bienaio post utroque parente orbam (v. sub 9) 17, 14. — Dum iu tempio adoiesceret, foras uuaqaam prodiisse, aisi de necessitate ad Elisabet (v. sub 9) 17, 15. idoneam et pronam ad discendum, S. Scripturis iasudavisse 17, 19. ia iana, iioo, serico, et bysso tractandis admiratioai fuisse 17, 22. iateiiectu et sapieatia inter aequaies mire praemiouisse 17, 24. coacionibus dimissis ad aitare permausisse sacerdotibus miaistraatem 18, 4. oratioui, iectioni, jejunio vacasse et operi manuum 18, 23. sanctam re vera 18, 26. forma, indoies

et mores, qui fuerint puellae 18, 5 sq. 24, 3. quae ex reditibus Templi aleretur, et neret quae ad illud et (si lectio sana) ad sacerdotes pertinebant 18, 21.

Aetatis anno 14 sacerdotes, debilitati carnis subventuros 19, 20. eam, Deo significante, Josepho fabro junxisse 20, 1. custodi virginitatis (v. sub 9) 20, 3. 63, 21. *Nativitatem ejus et matrimonium enarrans* Greg. Nyssenus *non abludit. S. Mariam a senibus jam parentibus, matre Deo, post sterile tamdiu conjugium vovente, daturam se, quod ex ipsa natum fuisset, vero genitam, postea in templum perductam, et a sacerdotibus ibi educatam, usque quo non amplius eos decuisset, in se mediis eam habere, ab iisdem sacerdotibus desponsatam esse Josepho, ea lege, ut Deo devota, virginitatem servaret. Eademque et similia, quin etiam nativitatem ejus immaculatam,* Falsus propheta *in Coranem suum ex ecclesiastica, quamquam apocrypha traditione habet relata vel a se sumta ex apocryphis. vide si libet, Suram ejus tertiam.* — Adsumtae in domum suam Josephum duas suas filias erudiendas tradidisse 20, 27. et Sohen quidem per omnem vitam ei sociam adfuisse 28, 17. — Eam de pariendo Christo mysterium, tam antea in Templo revelatum 19, 1. quam deinde in domo Josephi ab Archangelo Gabriël 21, 5. donec Christus in coelos assumtus sit, reticuisse cuique, et domi et foris, etiam ipsi Josepho 21, 8. quae sibi vero data essent mysteria, Elisabetam et Mariam, nemini quidem enunciantes, inter se communicavisse 23, 28. — Quomodo Jephoniae probatum sit, eam Domini matrem esse, v. sub 4. — Virgini Filium consectanti, quamdiu Evangelium suum revelaret 32, 15. unas ocias degisse mulierum quaequae illum et Apostolos sequerentur, socrum Petri et uxorem 32, 13. matrem filiorum Zebedaei, mortuo hoc, per reliquam vitam omnem 34, 3. item, ut videtur, uxorem Chuzatis 34, 14. et Magdalenam, missa facta omni sua domo 35, 3. et reliquas 35, 4. — Fillo crucifixo receptam ab Ap. Joanne, in domo Sion permansisse (v. sub 9. 10) 36, 21.

Assumtionem Filii sui in coelos contuitam, magis adhuc in ἄσκησιν et genuum flexiones incubuisse 38, 8. multa miracula edidisse, aegrotis sanandis, et liberandis qui immundis spiritibus daemonizarent 38, 22. eleemosynas providisse pauperibus, viduis, et pupillis 39, 1. — In s. Sion multas cum ea feminarum vitam degisse, profectas ex diversis provinciis, alias fide sua et desiderio ejus, alias morbis aut spiritibus immundis ab illa liberatas 39, 15. quae honorem et timorem ab omni homine mereret, et gloriam non solum a fidelibus, sed etiam a Judaeis et Graecis 38, 15. — Sui exitum 15 diebus antea vaticinatam esse 42, 4. suae fortasse exaltationis diei instantis fuerit quam sponsionem ab ea factam habet *locus ille prodigiosus* 2, 18. Tribus vero antea diebus Gabriël Archangelum ipsi adstantem indixisse et egressum, et Dominum in eo adfuturum 42, 5. evocavisse eam ad se omnes Apostolos, cognoscentes futurum ejus egressum et ipsos per Spiritum actum 42, 8. de his per nubes advectis v. sub 4. et multos alios convenisse, etiam Mariam Magdalenam, et filias Josephi, et quae gente ipsi affines essent, multas 42, 11. prohibitam a templo intrando Magdalenam eo die, si equidem comprehendi 2, 16. vide sub 4. Quibus illam mysteria veneranda pandisse, antea in corde suo servata, et salutationem Angeli, etiam eam apparitionem, quae sibi nuper in templo oranti evenisset 42, 15. deinde testamentum fecisse 42, 20. — Ut hora venerit, omnibus se Christum manifestavisse 42, 23. prostratis a luce gloriae suae dicentem, Pax vobis 43, 2. et hymnum esse angelicum auditum invisibiliter 43, 4. Hymnos deinde canentibus Apostolis, os illam aperientem quasi in suavem

somnum tradidisse spiritum Filio suo Deo 43, 6. et Angelos iterum hymnum canentes, in coelos abiisse cum Domino 43, 9. Apostolos vero et ipsos deinde hymnos unum post alterum fudisse (v. Dion. Areop. sub 2) 43, 11. lavisse mortuam in porta magna sctae Sion 3, 1. et funus celebrantes, condidisse in Gethsemane 43, 15. quae sit sepulcrum S. Deiparae 7, 31. Spectantibus vero omnibus, corpus ejus sanctum, paulo post, conspectui eorum subreptum esse 43, 16. et illos denuo hymnis eum celebravisse, qui mortem ejus adeo magnificavisset 43, 19. *Similia fere, quanquam non prorsus eadem, quum in tertium diem differat,* Damascenus *habet, Morte absumtam, sed tertio die redivivam, cum corpore et anima in coelum esse assumtam. Apud eam enim, jam moribundam, omnes in omni orbe terrarum Apostolos dispersos, uno excepto, Hierosolymis una comparuisse. corpus deinde, ab Apostolis in Gethsemane sepultum, Angelis ad exsequias concinentibus, et cantu eorum exinde per triduum audito, tertio die in sepulcro non repertum esse, quod aperirent Apostoli, uni reliquo etiam advenienti funus ostensuri, nec quidquam reperientes nisi lintea, funeris involucra. Sed* Epiphanius, *haeresiologum dico, omnino alius. is scire se negat, morte S. Maria decesserit, nec ne, et si morte, martyrio an alio modo. Festum enim Assumtionis ejus,* 18 *Cal. Septembris, primum a Mauritio Caesare institutum esse Nicephorus reliquit.*

Defunctam esse 72 annos natam 43, 8. nempe 7 annos natam in templum traditam 43, 21. ibi mansisse 6 annos et dimidium 43, 23. in domo Josephi annum dimidium 43, 24. peperisse anno 15 aetatis 44, 1. cum Filio suo, Domino nostro vixisse 33 annos 44, 2. natam igitur in Ascensione ejus 48 annos 44, 4. deinde in Sion cum Joanne ceterisque 24 annos degisse 44, 5. omnino igitur 72 annos vixisse 44, 7. *Hic quidem auctor immemor esse videtur. utique* 24 *annos in senectute Deiparae numerat. alias incipit a B. S. Pauli, hic ab A. D. differunt sexennio, quo post A. D. vult Paulum baptizatum. Rursus* 24 *illi ab iis* 14 *annis pendent, quorum Ap. ad Gal.* 2, 1 *mentionem fecit, margarita nostro, et face quasi. istos enim* 14 *pertingere usque ad obitum Virginis, incipiendos a converso Dion. Areop. annis* 9 *post B. S. Pauli (v. sub* 6 *et* 7*). unde sunt ab hoc inde* 23 *anni, vel si his adnumeres dimidium illum, quo ulterius quam sexennio baptizatus Ap. sit post A. D. erunt a B. S. P.* 24 *anni. qui ab A. D. sunt* 30 *anni, quos alias habet. sed* tunc quot alii, nunc vero quot ipse *ratos habeat. Itaque fundamentum rationis soli* 14 *anni illi ad Gal. cetera ut hi ad finem applicentur, quod quae ibi est, ἡ ἀποκάλυψις illa sit, quae in obitu Deiparae fuerit Christi. Jam iterum, qui interpretamento adeo futili hausit ex Scriptura, num is, nova traditurus, scivisse praeter Scripturas aliquid putandus est, quo modo res actae sciantur? Haec denuo via patescat, qua omnino Apocrypha Ecclesiae oriuntur.*

12. S. Apostoli.

Quinam duodecim fuerint, insertis fratribus D.ⁱ 35, 8. Omnibus locus est. *Petrus* 46, 23. 51, 4. 55, 29. 56, 1. *Andreas* quem v. sub 13. *Joannes* 34, 1. 35, 17. 36, 6. 37, 20. 44, 9. 55, 30. 56, 6. *Jacobus* 33, 19. 34, 1. 41, 24. *Philippus* 55, 30. 56, 4. *Bartholomaeus* 42, 21. 55, 31. 56, 4. (Thomas 38, 3.) *Matthaeus* 24, 9. 25, 16. (44, 10). *Jacobus Alphaei* 28, 14. 39, 12. 44, 16. *Judas* (Jacobi) 28, 6. 14. 37, 6. (Thaddaeus) 53, 23. 67, 14. (v. sub 7). *Simon* Cananita 53, 24. 67, 14. 24. 28. *Judas Iscariota* 2, 32. 46, 30. *Matthias* 46, 29. 47, 1. 48,

29. 33. 53, 23. 67, 14. 22. *Paulus* 39, 20. 40, 19. 23. 56, 1. — Post quos (*Lucas* 28, 2. 39, 9) *Barnabas* Apostolus dicitur 46, 5. *Philippus* vero 55, 32. distinguitur a Duodecimviris 55, 31. 56, 4. — Discipuli sunt, S. Paulo, *Timotheus* et *Dionysius* 40, 16. 18. S. Andreae octo, *Tychicus* (is qui Ep. sub 14) *Astachys* (et is fortasse Stachys Ep. sub 14) *Evodius*, *Agapetus*, *Domitius*, et ex Apostolis tres (quos v. sub 9) 53, 23. item *Cajus*, primum cum Petro et Andrea 47, 1. deinde, ut videtur 53, 23. cum Petro solo 51, 6.

Acta et vitas eorum, qui post Apostolos sancte militarint, multos descripsisse 45, 4. *ipsorum vero*, *neminem justo modo* 45, 13.

Flagellatis App. (Act. 5. v. sub 7) post sanatum qui claudus natus erat (Act 3) 46, 30. urbe Petrus et Andreas proficiscuntur 46, 31, adsumtis sibi Matthia et Cajo et aliis 47, 1. Matthias Sinopes a Judaeis in carcere per triduum servatur necandus 48, 29. cum iis ex illis, qui fidei crediderant 48, 34. inde et ipse et illi ab Andrea miraculose educuntur 48, 33. discedentibus Petro et Andrea, apud Andream permanet 53, 23. — Denuo Hierosolymis profecti, Petrus, Andreas, Joannes, Philippus et Bartholomaeus, in Phryginm superiorem redeunt 55, 30. inde Philippus (non Ap.) Antiochiam 55, 33. Petrus ibi apud S. Paulum permanet 56, 1. item Philippus et Bartholomaeus ibi et in Pisidia 56, 4. ceteri urbes mediterraneas peragrant 56, 3. Andreas et Joannes Ephesi docent 56, 6. Andream vero Joannes, audiens oraculo Dei vocatum in Scythiam, dimittit in Bithyniam 56, 7. — Iterum Hierosolymis profecti, Andreas, Simon Cananita, Thaddaeus, Matthias, apud Avgarum versantur 67, 14. *miram de hoc traditionem v. in Eusebio h. e.* reliqui hinc civitatim pervadunt usque in Iberiam et ad Phasim 67, 16. postbac in Susaniam 67, 18. quae mulieribus cito credentibus, et ipsa Verbo obedivit 67, 20. ex illis Matthias cum discipulis in ea regione permanet 67, 22. Simon vero et Andreas in Salaniam abeunt 67, 24. inde, multis illuminatis, in Abasgiam 67, 26. ubi Sebastopoli Simon permanet (de quo v. sub 15) 67, 28.

Apostoli ex mandato Christi bini proficiscebantur 46, 32. Passatis causa Hierosolymas redibant 55, 28. 67, 12. et permanebant usque ad Pentecosten (v. sub 10) 55, 29. 67, 14. post Pentecosten frequentes exibant in terras 55, 30. 67, 14. — Civitatim Judaeis S. Scripturas exponunt, miracula operantur, qui fidunt multos baptizant 47, 8. baptizatis divina mysteria tradunt 47, 10. 48, 25. 55, 13. quibus interdicunt (Andreas) sectis Scytharum, et idolothytis Graecorum, et opinionibus Judaeorum 49, 9. et ne mythos Graecorum advertant 55, 18. — Verbo divinitus inspirato affluebant 54, 27. humiles, emaciati, pallidi, singulis solum vestibus utentes, cum sandaliis, discalceati 54, 25. utut opibus sibi oblatis, pane et aqua, et semel quotidie, vescentes, vestitu utebantur villissimo, noctu in solo cubabant 53, 28. cantando vesperi et mane et meridie Deum laudabant 54, 28. eadem ratione Ecclesias sacrificia laudis offerre jubentes 53, 6. — Obviam iis ferebantur a civitatibus vel integris terris, insanabiliter aegroti et daemoniaci 48, 8. 52, 26. 71, 7. insanabiles, qui spopondissent in fide perseverare, manibus imponendis sanabant 48, 21.

Andreas interdiu eos docebat, qui accesserunt, et aegrotos sanabat. noctu cum discipulis secedens, Deum orabat, ut sibi inter multos adversarios cooperaretur 58, 9. Concionem solebat precatus, manibus impositis dimittere 64, 32. Sacerdotes ungit civitatibus Macedoniae 69, 1. ex fidelibus Presbyteros et Diaconos constituit, Amisi 55, 10. Nicaeae 65, 5. Cromnae 66, 17. Patris 71, 18. Leges fert 65, 1. et

Episcopos urbium legit, Nicaeae 65, 6. Odyssopolis 56, 14. Chalcedonis 65, 18. Sinopes 68, 24. Byzantii 68, 28. dum in carcere est, Patrarum 73, 29. et Petrus et Paulus Episcopos Siciliae 56, 1. — Communicatis mysteriis Episcopo (Stratocli) regulam tradit mane et vesperi cantandorum, et baptismatum sacrorum (Hebr. 6, 2) et omnem consequutionem (πᾶσαν ἀκολουθίαν) 73, 30. item Ecclesiae (Amisenorum) Liturgiam et regulam cantionum 55, 13. ut vesperi et mane conventum agerent, genibus versus orientem flexis stantes orarent 55, 15. de Psalterio, Prophetis, V. et N. Test. v. sub 5. — Opes sibi multas oblatas a fidelibus, Amisenis 53, 25. Achaeis 71, 12. in pauperes impendit, per manus discipulorum cum pupillis et viduis communicans. deponit ad exstruendas ecclesias, et ad sacerdotes constituendos. suorum usui nihil reservat, nisi si quid necessarii accidisset 53, 26. 71, 13. Delubra idolorum destruit, Nicaeae (inter quae tria v. sub 23) 65, 2. et Achaei, evalescente fide, ipsi evertunt, simulacra comminuunt, libros comburunt 71, 10. Synagogam Judaeorum ecclesiam S. Deiparae efficit Nicaeae 65, 3. oratorium ejus constituit Byzantii 68, 30. civitatibus Macedoniae ecclesias exstruit, et altaria consecrat 68, 34. Patris ecclesiam magnam esse jubet 71, 19. inscripta huic v. sub 5.

13. Ap. Andreas.

Apostolorum πρωτόκλητος, quod ei in cognomen vertitur perpetuum 45, 3. 76, 30. 82, 2. et alias. Qua forma corporis fuerit 54, 2. baculo ferreo (in Apostolatu) solet inniti 57, 6. *videtur Apoc. 2, 27 esse, quod ei datum, ad instar Judaicae exilitatis amplificetur.* senem vero discipuli incedentem sustentare 70, 9. Priora ejus v. sub 9.

Itinera ejus. Hierosolymis cum fratre Petro profectus, Antiochiam venit 47, 3. inde Tyanam 47, 6. inde civitatim 47, 8. usque ad Sinopen, deversantur vero in promontorio insulae 47, 18. eoque monte 48, 31, inde Petro in occidentem discedente, ipse in orientem 49, 21. cum octo discipulis 53, 23. venit Amisum 51, 8. ubi ceteris discipulis relictis ad eos instituendos, qui quotidie ad fidem accedebant 54, 32. ipse cum duobus vicos circumjacentes invisit 54, 34. pergit Trapezuntem 55, 24. inde in Iberiam 55, 27. — Hierosolymis est a Passate usque ad Pentecosten 55, 28. cum Apostolis in Phrygiam superiorem abit 55, 30. inde Ephesum cum Joanne 56, 5. evocatur in Scythiam a Domino 56, 6. Laodiceam Phrygiae ab illo discedit cum suis discipulis 56, 11. abhinc Odyssopolii Mysiae non diu 56, 14. Nicaeae 56, 15. biennium permanet 65, 2. inde Nicomediam petit 65, 11. navigio mox Chalcedonem 65, 14. inde Heracleam 65, 20. inde Cromnam sive Amastram 65, 21. inde Zalichum 66, 19. inde Amisum, Amisenis ipsi obviantibus 66, 19. inde Trapezuntem 66, 23. inde Neocaesaream 66, 24. inde Amasatum 66, 26. ubi discipulos multos faciens, diu permanet 67, 11. — Hierosolymis est a Passate usque ad Pentecosten 67, 12. deinde cum 3 App. (v. sub 12) apud Avgarum (v. sub 14) versatur 67, 14. ipse cum Simone abit Phustam Sainiae 67, 24. inde Sebastopolin Abasgiae 67, 27. solus inde cum discipulis in Zecchiam 67, 29. inde ad Sogdaeos superiores 67, 34. inde Bosporum urbem 68, 3. inde Theudesiam 68, 13. inde Chersonem 68, 16. ubi satis diu versatus 68, 21. inde Bosporum redit 68, 22. inde navi Sinopen trajicit 68, 23. inde Byzantium 68, 27. inde Heracleam Thraciae, ubi versatus aliquamdiu 68, 31. urbes inde Macedoniae adit 68, 33. inde Patras Peloponnesi 69, 2.

Acta ejus praeter ea quae habes

iram conviciantis mitigat, omnibus inter viam ostendens mandata evangelica 75, 16. ad arenam maris conspiciens crucem, exsultans ei benedicit 75, 31. ascendit in eam ipse 76, 15. revocandos curans lictores procul distantes 76, 16. qui solum pedibus ipsi adligatis (ἀπέδησαν) 76, 18. pendentem relinquunt 76, 24. quod ipse ridet Aegeatae consilium 76, 29. Sperantem a se, nihil letalis passo, audire aliquid, populum 76, 28. ex cruce adhortatur ad perseverandum in sanctificatione 77, 5. noctem et diem vivus pendet 77, 31. ab ore ipsius pendente populo 77, 32. nulmi sui virtus octo nominibus admirationi est 77, 34. postquam duos fere dies vivus pependit 78, 14. populo, Procousulem ducenti ad crucem, dum absolnturo omnis Christianorum multitudo laetatur 79, 1. exprobrat terrenum amorem 79, 5. supplicii se absolvi vetat 79, 14. increpat Proconsuli 79, 20. malitiam ejus enumerat, filii Satanae, quasi ex ore Christi, quam sibi revelavisset 79, 29. n judice ejus Deo, ignem inferni attonito adnunciat 80, 6. concedente plebi Proconsule, ut cruce solveretur, Deum supplicatur, ne id permittat, eos vero qui credidissent, conservet 80, 16. et Domino glorificato triuno, exspirat 80, 29. die 30 Novembris 82, 2. Corpus a Maximilla, cruce solutum, ad oram maris sepelitur 81, 4.

14. Personae

quarum est conjunctio cum rebus in ceteris locis, aut solum mentio.

Aegeata proconsul Patrarum 69, 3. conjux Maximillae 69, 11. cum moribunda uxore, stricto gladio et ipse moriturus 69, 25. Andreae, quod illam per Christum salvaverat, aurum quasi medico offert, verbum Dei audire recusans 70, 3. hinc Romam profectus ad Neronem Caesarem 71, 24. redux uxorem adit 72, 18. ab ea non admittitur 72, 21. nec tunc nec tempore interjecto 72, 22. ex servorum uno certior factus, castitatem Deo Andreae spospondisse omnem suam domum 72, 24. uxori minatur, cruci se deceptorem ejus affecturum 72, 28. qua non obediente, Andream carceri includit 72, 31. hunc suis etiam fratribus frequentantibus, uxorem minatur se, nisi sibi restituatur, cum illo interemturum 73, 2. qua nec mortem recusante, carcerem iratus munit vectibus, custodibus, et suo sigillo 73, 16. uxore nec sic flexa, Andream cruci affigendum tradit, funibus, non clavis, illam fortasse ita recuperaturus 74, 3. lictores, qui illum duxerant, a Stratocle vapulantes, ut sibi cum laceratis vestibus audaciam fratris renuncient 74, 31. vestibus jubet resumtis jussa peragere 75, 7. fratri non resistere 75, 9. nec saevioris quidquam eorum, quae usu erant, in crucifigendum animadvertere 76, 27. ad augendam poenam, si nocte supervenieute vivum canes arrosuri essent 76, 21. Populum cordibus compunctis 77, 33. in tribunal ab ira irruentem 78, 5. exprobrantem judicii injuriam 78, 6. postulantem ut sibi vivum redderet 78, 13. manu abnuens terrefactus repellit 78, 22. at ingruente seditione mille hominum 78, 26. pollicitus se absoluturum, cum populo ad crucem abit 78, 28. Andream in ea pendentem audit vindictam judicis Dei sibi rogare 79, 20. instante urbe universa, ut absolvat, copiam cuivis facit soluturo 80, 13. tamen exspirato in cruce Andrea et sepulto 80, 29. uxorem orat et obsecrat domum reducturus 81, 8. repulsam ferens, noctu se a fastigio praetorii sui pessum dat 81, 14. periens ex vaticinio Andreae 81, 18. prole non relicta 81, 22. omnibus subito impii exitio gaudentibus 81, 31. plebis vero seditione cessante 81, 30. — *Alcamanas* servus Stratocli carissimus 71, 29. plaga daemonis furens 71, 30. in nomine Jesu ab Andrea sanatur 72, 2. — *Stratocles* frater Aegeatae, Athe-

nas in litteras incubuit 71, 26. Patras redit, fratre Romam profecto 71, 28. furentem videns Alcamanam, affligitur *usque ad mortem* 71, 31. *Num hic non indignari potes, quam vana levitate gravissima dicta Scripturae profanis pro re nata adhibeantur? hic illud ex passione Christi Matth.* 26, 38. *Marc.* 14, 34 *et alias innumera in usum sui praeposterus convertit.* Andream convocat 72, 1. quem videns daemonem in nomine Christi ejecisse, credit cum omni sua domo, et baptizatur 72, 6. et hortante Andrea, virginalem castitatem spondet Deo 72, 13. 25. miraculose admissus in carcerem Andreae cum fratribus et Maximilla, accuratissime occlusum et custoditum, communione mysteriorum post sermones Apostoli fruitur 73, 28. et iegitur ab illo episcopus 73, 29. Andream ad supplicium trahentibus tanquam criminalem lictoribus intervenit 74, 17. plecteus eos multa et tunicas lacerans 74, 21. protestatur, verbis Apostolicis se ira prohibitum in Proconsulem ipsum vertenda 74, 23. manu arrepta Apostolum ad locum supplicii ducit 74, 29. convicia fundens in fratrem 75, 15. monitis vero Apostoli mitigatur 75, 16. cui demum ad crucem alligato colloquitur 76, 29. absoluturo eum proconsule gaudet 79, 4. Fratris, postquam is misere periit, respuit adire haereditatem 81, 20. tanquam abominandam 81, 24. Christo salvatori servum se et sua omnia devovet 81, 26. — *Maximilla* uxor Aegeatae, Ap. Andream, quod paralyticum sanitati reddidisse, percontata per ministram sibi fidam 69, 11. morbo deinde ipsa laborans usque ad mortem 69, 20. arcessit 69, 22. cujus sibi manu imposita, sudans subito sanatur 70, 1. Postbac converso ad fidem Stratocle, et ipsa baptizatur 72, 7, conjuge Romam profecto 71, 24. virginitatem spondet Deo 72, 14. 25. nunquam ab Andrea discipulisque recedit 72, 16. reducem maritum morbo simulato a se prohibet 72, 21. postmodum sibi accubiturum repellit 72, 22. nec supplicium minato deceptoris sui cedit 72, 31. carcerem adiens ab Andrea ad perseverantiam firmatur 72, 33. hinc morte et sibi imminente 73, 4. in carcere Andream consulens 73, 7. commonita, Pauxillum patiare ut aeterne gaudeas 73, 11. marito se prodituram negat σωφροσύνην suam 73, 15. in carcere mysteriis participatur (vide supra) 73, 28. vitae ejus parcitur a marito 74, 3. pendenti in cruce Andreae adstat 79, 3. mortuum ipsa accedens solvit cruce 81, 2. prope littus sepelit 81, 4. ibi sejuncta marito, occlusa permanet 81, 5. Instanti non obsequuta, ut domui ejus iterum praeesset 81, 8. vitam cum Ephidamia religiosam degit 81, 12. — *Ephidamia* fida Maximillae ministra 69, 11. 19. femina cordata 69, 12. missa ad percontandum Andream 69, 11. ad eum perducta a Sosio hospite 69, 16. procumbens ad illius pedes, audit, et refert ad dominam 69, 17. missa postbae a moribunda, Andream arcessit 69, 22. cum Maximilla miraculo viva, baptizatur 72, 8. pendenti in cruce Andreae adest 79, 3. post exitum ejus, vitam cum Maximilla religiosam degit 81, 12. Apostolo et fratribus ministrans usque ad extremum spiritum 81, 14.

Qui Apostolos *hospitio* receperunt, Tyanae *Onesiphorus* 47, 6. Amisi *Domitianus* 51, 9. uterque Judaeus. postremo Andream *Sosius* civis Patrarum 69, 5. sanatus ab illo ex morbo letali 69, 6. discipulus ei existit 69, 14. Ephidamiam docet Verbum Dei, et ad Apostolum perducit 69, 15. — *Episcopi* ab Apostolis creati, *Marcianus* et *Pancratius* Siciliae, a Petro et Paulo in Phrygia 56, 1. ab Andrea autem, *Apion* Odyssopolis 56, 14. *Dracontius* Nicaeae 65, 6. qui postea martyr diem obiit 12 mensis Maji 65, 7. *Tychicus* Chalcedonis 65, 18. *Philologus* Sinopes 68, 25. *Stachys* (idem fortasse Astachys, v. sub 12) Byzantii 68, 28. *Stratocles* Patrarum, in

carcere lectus 73, 29. — Episcopus praeterea *S. Anthimus* Nicomediae 50, 14. denuo S. Authimus 10, 23. — *Avgarus*, apud quem quatuor Apostoli, Hierosolymis profecti versantur 67, 16. *inter quos unus Thaddaeus est, de quo et de illo, principe Edesseno, Eusebium evolve in h. e. urbs vero illius per solum ἐκεῖ indicatur, adeo celebri nomine ipse fuisse videtur. habes Edessam sub* 18. — *S. Helena* (imperatrix) quomodo Crucem Christi, et exitum, quo loco evenisset, S. Virginis (utique actam Sion) repererit 2, 21.

Hyrcanus sacerdos et rex Hebraeorum 45, 23. sublatus ab Herode M. 51, 20. v. de eo Josephum Ant. 15. — *Herodis* regis, filii Antipatri 45, 26. servi sacerdotis Ascalonitae (v. sub 5) 51, 23. simulatque Christi causa infantes trucidavit, eversa sunt quae domi erant carissima. uxorem et suos ex ea filios, et alium tertium interfecit, ipse putredine corporis consumtus est 26, 10. vide et Herodianos sub 23. — (*Herodes ὁ σκωληκόβρωτος Act.* 12, 23. qui Jacobum Ap. occidit 42, 1.) — *Philippus* tetrarcha, filius Herodis M. Bethsaïdam condidit 45, 26. — Caesares, *Tiberius*, *Cajus*, *Claudius*, non prohibuerunt, quominus multi magistratuum fidei crederent et baptizarentur 55, 4. *Nero*, ad quem Aegeata contendit, qui Andream crucifixit 71, 25. *Domitianus* rex Romae 27, 18. persequendis Christianis abstinuit 28, 8. *Trajanus*, sub quo Nicaea moenibus cincta est 56, 17.

Panther 15, 10. 12. 18. 16, 1, et *Barpanther* 15, 12. *adsumta genealogiae Virginis frustra nomina majorum.* Mariam et μνηστευσάμενον eam Joseph, fuisse ex fratribus natos (v. sub 6 et 9) 16, 4. Mariam enim filiam natura τοῦ Joachim 16, 2. Joseph vero filium lege τοῦ Eli 15, 24. fratres autem Joachim et Eli 15, 29. 16, 13. (arrige aures) ἐκ πατρὸς τοῦ Πάνθηρ 16, 1. *Utique* ἐκ πατρὸς *uterque* ἑνός. *dixerat vero, Eli natura filium fuisse τοῦ Melchi, cujus frater ex patre Levi, esset Panther, ex quo genitus sit Barpanther, et ex hoc Joachim. itaque, si ex patre uno, Joachim et Eli ex patre Melchi. Cur igitur ista portenta addit ex recessu irrisor Judaeus? bene enim inter se cohaerent, quomodo supra (v. sub 6)* τὸν *Jacob Matth.* 1. *et* τὸν *Eli Luc.* 3. *fratres fecerat, et Josephi patrem utrumque. prorsus uti apud Eusebium Julius Afr. sed ab illis in vanum inventis et adspersis destruerentur rursus, nisi tam inconsiderate ficta videres, ut textum malles turbatum dicere.* — *Salome obstetrix* 16, 11. 24, 22. *ficta, v. Myrigeras sub* 6. — *Zebedaeus* quasi dictus a Zebede vico Galilaeae 33 nota 1. sui proprio 34, 5. 35, 18. — *Zoker* et *Jacobus* filii S. Judae fratris Jesu 28, 7. *adficta iis nomina, quos sine nominibus, et ejusdem Judae nepotes habet Eusebius in h. e. quod illis matrem dat, eam quae in S. S. est Maria mater Jacobi minoris et Josis Marc.* 15, 40. *coadfingendum erat cognomen Joses.*

15. Sanctorum reliquiae.

Adae sepulcrum v. sub 16. *Rahelis* sepulcrum, quarta parte viae versus Bethlehem, sive 2 miliibus a s. urbe 3, 31. *Zachariae* cruor trucidati coagulatus in Sancto Sanctorum haerens Templi Salomonis (v. sub 7 et 3) 2, 26. — *Innocentium infantum* reliquiae in specu ab occidente s. urbis (v. sub 7) 4, 21. *Lazari* sepulcrum, Bethaniae 8, 31. 10, 10. *S. Deiparae* sepulcrum v. sub 16. Ejusdem superstes τὸ ἅγιον μαφόριον (v. sub 24), documento, quod vestibus arte tinctorum ornatis non gavisa sit 20, 18. cujusmodi alia habes Hierosolymis sub 18.

Recubant, et hoc in terra sancta hi. *S. Samuël ὁ μέγας*, 16 miliibus a cacumine montis olivarum versus septentrionem 10, 8. *Cyrus* et

Joannes Edessae (v. sub 18) 10, 18. *S. Gerasimus* in castello 3 millibus ab oriente Hierichuntis 10, 20. *S. Anthimus* prope monasterium S. Zosimi, inter Jordanem et Hierichuntem 10, 23. *S. Euthymius ὁ μέγας*, ab oriente Bethaniae 10, 11. *S. Georgius ὁ μεγαλομάρτυρος*. ut videtur (locus enim mancus) Diapoli, in ecclesia sua 4, 30. in qua etiam sanguis ejus (v. sub 4) 5, 4. *SS. Cosmas* et *Damianus οἱ ἀνάργυροι*, in castro Ascalon 5, 14. — In Aegypto hi. *Climax ὁ ἐν ἁγίοις*, in monasterio s. Rubo ad Sinam montem (v. sub 3) 7, 13. *S. Arsenius ὁ μέγας*, 6 millibus ab oriente Babylonis 6, 17. *S. Antonius* quatriduum iter a S. Arsenio versus orientem, et biduum a mari rubro 6, 18. *Poemen* abbas, et *frater ejus*, et *multi alii SS. Patrum* in Thebaïde 7, 21. *S. Macarius ὁ μέγας*, sex dierum iter ab Alexandria versus meridiem in monasterio suo (v. sub 17) 6, 6. *SS. Marcus* Apostolus et Evangelista, *Athanasius ὁ μέγας*, *Troïlus*, *Joannes* misericors, *Petrus τὸ τέλος τῶν μαρτύρων*, *Apollinarius* orthodoxus, *Vitalius*, et *Quinque Virgines*. ii quidem Alexandriae 5, 24. *S. Menas* 9 millibus ab occidente Alexandriae 6, 3. *S. Theodora*, *ἡ Θεόδωρος* vere (et *μετονομασθεῖσα* et *κατηγορηθεῖσα*) 18 millibus ab occidente Alexandriae 6, 4. — In Bithynia et Paphlagonia hi. *SS. Panteleemon* martyr 50, 12. *Anthimus* episcopus urbis 50, 14. *Indes* et *alii* martyrum 50, 15. ii quidem Nicomediae 50, 11. *SS. Zoticus*, *Anicetus*, et *Photius*, Daphnusiae 50, 16. *S. Hyacinthus* Amastride 50, 17. *S Christina* in (oppido) Dorapen 50, 18. *S. Hypatius* Carnsiae 50, 20. — In Scythia supersunt Sinopes beatorum App. *Petri* et *Andreae* mansiones 50, 22. sedilia 47, 27. 50, 23. lapideaque cubicula 47, 28. imago praemirabilis 47, 24. 50, 24. carcer quem signo crucis aperuit 50, 26. ficl, quo abscondidit 50, 29. littus, ubi baptizavit captivos Andreas 50, 30. Bospori urbe, Arca ad fundamenta templi S. Apostolorum contumulata, inscripta *Simonis Apostoli* 68, 7. cum reliquiis 68, 9. Nicopsi aliud sepulcrum, inscriptum *Simonis Cananitae* et ipsum cum reliquiis 68, 10. *Quod ait ἕτερος, id velle videtur, ut qui Apostolus est Simon, idem Cananita sit. et quod ait ἕτερος τάφος. id, ut arca et Apostoli vere funeris sit. bis igitur sepultum eundem Ap. alta simplicitate venerationis candidus non curat. hinc apparet, quam parum nos priscorum mentem in genere attingamus, qui nobis irridendi aut vel fraudis abominandae veniam habemus ex nuda rei falsitate. illi enim, si non in re materiali fuit quod fuit, parum respiciebant. esse ἐκ προαιρέσεως quod esset, solum norant, quomodo imago res sua sit non in materia, sed significatu. et quod imagini dabant, id sibi imaginato dedisse videbantur.*

16. Ecclesiae sanctorum

id est Memoriae, quasi ipsi sancti sui vocantur, ad hunc modum, *ὁ ἅγιος Γεώργιος* 4, 30. *ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος* 1, 17. 2, 15. et aliae. — In terra sancta hae. *Adae*, ubi Paradisum defleverit, inter s. urbem et Hierichuntem, ab hac inde 4 millibus 10, 13. altera cum sepulcro ejus, in s. urbe infra montem Calvariae 1, 13. *S. Deiparae*, formosissima, cum sepulcro S. Gethsemane 7, 31. *S. Georgii*, permagna, cum corpore ejus, Diapoli ut videtur 4, 30. cum martyrii ejus stipite et rota 5, 3. *S. Mariae Magdalenae*, in oppido Magdala, ubi eam Christus sanarit, intra quam domus ipsius superest 9, 20. *Jo. Baptistae*, e regione Hierichuntis ad ripam Jordanis, ubi Christum baptizarit 10, 27. dicta *ἡ βάπτισις τοῦ Χριστοῦ* 11, 6. Quibus addas has. *S. Trinitas*, ecclesia magna, in castro ad Jordanem exiguo e regione

Hierichuntis 10, 26. *Ecclesia in ora maris Tiberiadis*, loco quo post resurrectionem Christus manducavit, cum effigie, in qua ipse est, et prunae positae, et piscis (assus) 11, 25. *Septem fontium*, ecclesia magna, τὸ ἑπτάπηγον, in castello, loco quo Christus miraculum ediderit in 5 panibus et 2 piscibus (v. sub 7) 9, 18. Adde quas habes in s. urbe et Bethl. sub 18. — Ad Pontum euxinum hae. *S. Deiparae* tres, *auctore Ap. Andrea*. una Nicaeae, et ara ejus, refecta ex Synagoga Judaeorum 65, 4. altera Amisi, et ara ejus 55, 8. tertia oratorium ejus, Byzantii in acropoli 68, 29. *S. Andreae* Ap. oratorium in insula Sinopensi 47, 22. cum imagine ejus 47, 25. 50, 24. quam vivo adhuc Apostolo exaratam illius ecclesiae traditio asserebat aetate nostri auctoris (v. sub 4 et 15) 48, 1. *SS. Apostolorum*, permagna, Bospori urbe 68, 9. Quibus addas has. *unam Nicaeae* dictam magnam (aetate nostri) 65, 9. *alteram Patris*, dictam magnam, ab Ap. Andrea constitutam, quae est cujus parietibus V. et N. Test. inscriptum erat 71, 19. Adde quas sub 18 et 20 habebis.

17. Monasteria.

In monte Tabor λαύρα 12 abbadum 11, 12. *monasterium*, superius a mari Tiberiadis in loco situm, quo Samaritanae mulieri Christum colloquutum putant (v. sub 7. fortasse dicto apocrypho nititur) 11, 23. *monasterium* in Cana Galilaeae, loco quo in nuptiis Christus aquam vinum fecerat 11, 16. *monasterium S. Zosimi τοῦ μεγάλου*, 5 millibus ab Hierichunte versus Jordanem 10, 22. *Domus Joachimi*, cum domo Joachimi, 4 millibus ab Hierichunte versus occidentem, et 12 fere a Bethania 10, 15. *Centum moniales*, ἔγκλεισται (v. sub 24) rectore Stylita (v. sub 3) intra cavernam fletus (v. sub 21) ὡς ἐπὶ τῶν μυροφόρων (v. sub 7) 8, 10. *quibus memoria Myrigerarum colenda est. Per se vero ambiguum* ἐπί. *aut quae praesunt Myrigeris, aut subaudito* κεκλημέναι, *quae nomen ferunt earum, aut, quasi aetate earum sint, cett. sed qui primo loco est, sensus praestantior. quibus id agere injunctum, quod illae egerant, i. e. Christo obiam ire. Grex*, Ποίμνιον, ab oriente oppidi Bethlehem, loco quo pastoribus Angelus visus est 4, 13. *S. Sabae* unum, *S. Charitonis* alterum, duo apud Bethlehem versus meridiem 4, 16. *Dionysii* et *Theodosii* indidem ulterius versus meridiem 4, 18. — *S. Rubus*, ὁ ἅγιος βάτος loco quo Moses τὴν βάτον viderat flagrare et non urere, prope Sinam montem 7, 1. altera montis parte situm ac qua alterum in eo cacumen est 7, 16. *S. Macarii* 1000 abbadum et 1000 cellarum 6, 8. quod per se oppidum facit 6, 9. iter 6 dierum ab Alexandria distans versus meridiem, in quo ipse recubat 6, 6.

18. Urbes et terrae.

Cyprus, petenda ei, qui in s. urbem contendat 1, 6. — *Syriae*, *Antiochia* 47, 2. 55, 33. — *Tyrus* a Cypro inde petenda, distans in septentrione iter octo dierum a s. urbe 1, 7. — *Hebraei*, populus quidem, sed quoad Religionem, Patriarchis revelatam, patriam habent 48, 11. 53, 1. 45, 23. — *Galilaea* in regione a mari Tiberiadis superiore videtur versus occidentem non cis Jordanem patere 11, 18. *Cana* ἡ πόλις ἡ μεγάλη τῆς Γαλ. iter diurnum a monte Tabor 11, 15. *Tiberias* castrum 9, 24. urbs in ora maris Tiberiadis 11, 8. iter quatriduum a loco distans Christi in Jordane baptizati 11, 6. *Nazaret* 32, 6. a Tiberiade 18 millibus 9, 28. iter diurnum a mari Tiberiadis versus occidentem 11, 29. *Capernaum* 33, 12. χωρίον, quod (saltu tamen ultra quam quatriduo)

a specu inde S. Ju. Baptistae aditur 9, 9. in quu Cbristus Deus nuster babitabat 9, 10. **Magda* 34, 22. vel *Magada* 34 nota 15. *quo nomine alias ignoratur.* vel *Magdala*, 4 millibus a Capernanm versus Tiberiadem 9, 21. *Vulgo trans Jordanem rejicitur in mediam Decapotin. sed apud Josephum in vita ejus, quarta parte perlecta mox habes Μαγδαλὰ τὸ φρούριον ἐξαιρήσοντας. quam contextus a Gamala non nimis remotam evincit, altera ea, quae ad montem Carmel est versus Ptolemaïdem sita. altera enim in Gaulanitide Ant.* 18, 1. *sane igitur cis mare Tiberiense et Magdala.* *C a s t e l l u m ecclesiae *Septem funtium* 2 millibus a Capernaum distans (v. sub 16) 9, 17. *Bethsaïda* civitas Galilaeae 30, 9. denuo condita a Pbilippu Tetrarcha 45, 25. *Urbs Galilaeae quaedam* 32, 16. lectio, **Zebede* 33 nuta 1. **Scara* urbs, qua oriundus Apustolus proditur, lectiu 35 nuta 15. — *Peraeae*, urbs *Pella* 40, 13. *intra Decapotin sita seq. Plinium lib.* 5. *Gadarae vicina seq. Ptolemaeum.* **Edessa* a Hiericbunte 6 millibus versus septentr. 10, 18. *itaque atia sane, si mensurae fidem habes, atque Avgari urbs (v. sub* 14) 67, 16. *quae enim apud Eusebium Edessa est, usque ad Taurum montem a Judaea distat. nomen satis patrium Judaeae.* — *Desertum Jordanis*, ubi Joannes baptizabat 30, 20. ubi Jesus tentatus sit 30, 26. *Bethabara χωρίον* trans Jordanem, ubi populum Joannes docens, Cbristum baptizaverit 30, 23. lectiu Betbaraca 30 nuta 14. *est cui antiquissimae in Gideone fama erat, Beth-Bara ad Jordanem, Jud.* 7, 24. ὁ, *Βαιθηρά. in ipso Evangelio, ex chatdaïsmo, Βηθαβαρά Juh.* 1, 28. *lectio rursus ad modum τῶν ο', Βηθαρά. et hinc quae in nostro accessit lectio. ab hebraea autem veritate propius, Hieronymo Bethbaara.* — *Judaea* in qua Betblebem, altior sita qnam Galilaea, in qua Nazaret est 23, 18. *Hiericho* circiter 16 millibus a Betbania versus orientem 10, 17. *Hic quidem consentit ferme cum Josepho, qui de bellu jud.* 4, 27. *Hierichuntem ab Hierusolymis* 150, *a Jordane* 60 *stadiis abesse docet. hinc enim fere* 19 *miltia erunt, si singula* octonis *stadiis aequivalent. parum fidae vero nostri mensurae infra in Emmaunte esse videntur. quam ultra montem Carmel (v. sub* 20) *tot millibus removet, quot supra in Nazaret unius diei iter facere dixerat. quo accedit, quod ipse mons sequundum ittum tertia parte diurni itineris Hierosutymis abest.* B e t b a n i a 2 millibus ab oriente montis olivarum (v. sub 20) 8, 30. 24. aliu modo solum unu miliario 10, 9. videlicet ab oliva arbure, via declivi 8, 30.

Hierosolyma 55, 28. 67, 13. sancta urbs 1, 8. babet Domini s. sepulcrum 1, 9. locum Calvariae 1, 10. gradns 36 altum 1, 12. sepulcrum Adae 1, 13. hortum Josepbi (Arimatbaeï) 1, 14. carcerem, in quo Jesum occlusnm fuisse dicit 1, 15. portam S. Constantini 1, 17. cum simulacro S. Virginis 2, 15. templum, in quo est poculnm aceti et fellis, Cbristo porrectum 1, 19, et boc quasi silex prasinus argento vestitus 1, 21. et pelvis, ex quu pedes Apostulurum laverat 2, 2. et passionis suae lancea, spongia, arundo, et coruna de spinis 2, 4. item linteum, in quo universa animalia continentur, munda et immunda, ad instar illius confectum, quod S. Petrus (Act, 10, 11) viderat 2, 6. Habet aedes Patriarcbi, et ecclesiam 2, 11. domum Josepbi (Arimathaeï) 2, 19. aedem quadricolumniam luco quo S. Virgu defuncta est 2, 20. prubaticam piscinam (v. sub 6) 2, 23. templum Salomonis (v. sub 3 et 7) 2, 27. et turrim Davidis 2, 29. ecclesiam τὸ λιθόστρωτον, parvam 2, 31. sctam Sion dumum Dei (v. sub 10) 2, 33. et domum Pilati, Hannae, Caïpbae, et Caesaris 3, 18. Habet prope extra moenia, ecclesiam amare flentis Petri 3, 21. ulterius, piscinam Siluam 3, 23. agrum figuli (v. sub 3)

3, 25. et *τοὺς μοίριχας* (v. sub 24), in quibus Judas laqueo periit 3, 28. S. Gethsemanem, sepulcrum S. Deiparae, ad orientem urbis prope 7, 30. et cavernam fletus prope illam (v. sub 21) 8, 14.

Bethlehem sancta, 8 millibus a meridie s. urbis 3, 23. habet ecclesiam amplissimam S. Deiparae, loco quo peperit 4, 1. cujus sub Mensa est caverna gemina 4, 3. auro obducta, et imaginibus ad verum instructa 4, 6. altera ubi genitus Christus 4, 4. altera ubi praesepe est 4, 5. et a parte septentrionali puteum, manu non factum, cum aqua, et stella Magorum 4, 8. in laeva parte vero ecclesiae, *τὰ γονικὰ*, natalitia, Davidis 4, 11.

Emmaus 18 millibus a monte Carmel (v. sub 20) et 24 a s. urbe versus occid. 4, 25. *quae ab hac vere 60 stadiis remota Luc.* 24, 13. *plus quam duplo vicinior est.* Rbamble 8 millibus ab occidente Emmauntis 4, 28. *antiquissima, olim Samuelis sedes patria, Rama in tribu Ephraïm. apud Joseph. Ῥαμαθά. in ipsis libb. Sam. alias Ramathaïm, ὁ. Ἀρμαθαὶμ. in Ev. Arimathia, patria Josephi senatoris, qui corpus Jesu sustulit. sita perhibetur in via, qui a Joppe inde Hierosolymas perfert, Lyddae vicina. aevo Cruciatorum, Ramula dicta, Arabibus usque hodie Rámla. sed et nunc vulgo Ramlé pronunciatur. haec, quam noster jam, 3 saeculis ante illorum regnum, ex ore Arabum litteris excepit.* Diapolis *χωρίον* prope Rbamble 4, 29. *procul dubio Lydda Act. 9. Graeca enim nomina, ex quo regna Graecorum erant, in Palaestinam irrepserunt. uti Emmaus Nicopolis est, ita Lyddam Hieronymus versam in Diospolin docet, quam Josephus jam habuit. Diospolis vero, si nostro eadem Diapolis est, situm Lyddae alias ambiguum definiet. nostro Rhamble 64 stadiis ab Emmaunte distat, Emmaus vero in S. S. 60 stadiis ab Hieros. quae sunt 124. Damascenus autem Lyddam, quae Diospolis vocetur, 18 millibus indidem distare docet. quae sunt 144 stadia. quare intra 20 stadia, plaga enim eadem interest, aut duae fuerint Diapolis et Diospolis, aut nostri Diapolis ipsa erit Lydda.* Ascalon castrum, iter diurnum et 36 millibus, i. e. (v. supra Nazaret) iter triduum ab occidente s. urbis 5, 13. — *Aegyptus* 5, 20. 26, 5. * *Pharme* castrum, Ascalone profectis initia Aegypti 5, 20. ubi olim Joseph patri Jacob Patriarchae occurrit 5, 15. ubi et Joseph et Maria (cum Jesu infante) deversati sunt 5, 18. * *Tamiathin* (v. sub 24) castrum magnum, ab occidente τοῦ Pharme iter biduum 5, 21. exilium Christi 5, 22. * *Rhaithu* (v. sub 9) iter 5 dierum a monte Sina 6, 30. loco quo in deserto Moses saxum plectens aquas elicuit 6, 26. *Thebaïs* iter octo dierum a monte Sina, et eo duplo ab urbe scta distans 7, 20. *Magna Babylon* iter 6 dierum et 6 millia ab occidente *maris rubri* 6, 20. iter 10 dierum a meridie Alexandriae, ad pontem Nili, altera vero ripa 6, 14. regia (olim) urbs Pharaonis 6, 15. *non ipsa seq. Strabonem lib. 17. sed prope eam sita superiorem, superiorem (Memphin) quam Delta circiter 2 geogr. miliariis nostrorum. esse, ait vero 8 saeculis ante nostrum, φρούριον ἐρυμνὸν, Babyloniis quibusdam, qui descivissent, domicilio a regibus datam. Josepho autem alia sentiente lib. 2, 5. conditam esse, quo tempore Cambyses Aegyptum subigeret.* Alexandria sancta urbs 11, 31. iter sex dierum a terra scta 5, 24. in portu turrim *Pharum* babet, 306 orgyias altam (cubitos vero intelligas) mirabiliter ex vitro et plumbo constructam 5, 32. — *Romania* navigio petitur inde ab Alexandria 11, 33. *Roma* 71, 24. rex Romae Domitianus 27, 19. *Sicilia* 56, 2. *Peloponnesus* 69, 2. *Achajae* 71, 6. sunt *Patrae* 71, 28. in Peloponneso 69, 1. seorsum portus 70, 23. *Athenae*, disciplinae causa adeuntur 71, 26. —

Macedoniae urbes 68, 33. — *Ephesus* 56, 6. — *Mysiae* 56, 12. **Odyssopolis* 56, 13. — *Thraciae* 68, 32. *Heraclea* 68, 31. (est Periuthus antiquiore uomine). *Byzantium* 68, 27, et (quasi seorsum) *ἡ ἀκρόπολις*, arx 68, 29. aetate Apostolorum *ἡ Ἀργυρόπολις* floruit 68, 27. — *Bithyniae* 56, 7. 15. 65, 18. *Chalcedon*, navigio patens 65, 15. urbs Bitbyniae 65, 18. **Daphnusia* 50, 16. *Nicomedia* 50, 11. maritima 65, 11. *Cius* urbs Bitbyniae 36 nota 1. *ad sinum Cianum Propontidis. olim Cius, quae postea Prusias, tamen ut antiquae nomen in nova non oblitteratum sit.* **Daucomes*, oppidum a siuistra parte Nicaeae 58 nota 1. *Nicaea* 50, 10. vicus Bitbyniae 56, 15. maguus 56, 24. tempore Apostolorum, et tunc a lacu (v. sub 19) longius distans 56, 18. sed postea sub Trajano amplis moenibus muuita 56, 17. *Quae noster refert, nova sunt. tamen similia urbi longe antea acciderunt. fuit seq. Steph. Byz. oppidum prius Ἀγκώρη, Plinius Olbiam appellat. postea κτίσμα primum Antigoni, deinde Lysimachi, Antigonia vocata est, deinde Nicaea de alterius uxore. fuerit denuo in vicum post saecula redacta.* qui incolebant, malignae iudolis omni modo (v. sub 3. Idola sub 23) 56, 21. cum Synagoga magna (v. sub 16) 56, 24. *Heraclea* 50, 17. ad ponticum mare 65, 20. — Paphlagouiae (uomen uou occurrit) *Amastris* 50, 17. *Cromna* 65, 21. aetate nostri auctoris vocatur *Ha mastra* 65, 22. *Straboni vero Amastris, quae Cromna olim. sed duas Arrianus distinguit* **120** *stadiis. noster Hamastram, quae Cromna fuit, et Amastridem distinctas habet, procul dubio, si distinguit, eodem illo intervallo.* plena solum Judaeorum 65, 24. **Dorapen* 50, 18. **Carusia* 50, 19. *inter Amastrin et Sinopen sita fuisse videtur. est enim ultra Sinopen, citra Halyn amnem, quae aliis Carusa, aliis Carussa vocatur, obscura.* — *Phrygia superior* 55, 32. *Phrygiae Pacatianae* 56, 12. Laodicea 56, 11. *a Pisidia propior. eadem quae in Ep. ad Coloss. et in Apoc. est. alia est ἡ κατακεκαυμένη, Combusta, in Lycaonia, quamquam sint, qui ad Pisidiam vel ad Phrygiam magnam referant.* — *Pisidia* 56, 5. — *Cappadociae* 47, 5. urbs *Tyana* 47, 4. — *Scythae* 49, 25. 47, 11. *Scythia* 56, 9. *alias i. q. Sarmatia asiatica, quae fluminibus Thanaï et Rha, Caucaso et Ponto euxino finiebatur. nostro autem est.* Sinope 50, 20, urbs *Ponti* (Poutus et Galatia 47, 13) *ἐν τοῖς λεγομένοις Σκύθαις* 47, 11. uavigiis frequeutatur 68, 23. insula praejaceute, 6 millibus ab urbe, deserta 47, 20. ipsa urbs uno miliario distans a mari 49, 1. cujus ad oram densum et iuvium ficetum 49, 2. urbis Judaeorum multitudo, gens fera 47, 14. 56, 22. *Zallcbus 66, 19. *sita, ut videtur, inter Cromnam et Amisum. fortasse maritima, et fluvio cognomen oppidum adjacens ei, qui Ptolemaeo Zaliscus, ostia inter Sinopen et Halyn aperiebat.* Amisus 66, 22. urbs maritima 51, 8. cum Syuagoga 51, 10. *Amisiani* 51, 2. homines probi 51, 11. et locus vere *ἄμισος*, olearum et frugiferarum ferax 51, 12. *aetate App. Aliud est apud Plinium lib.* 6 *Amisum Paphlogoniae oppidum mediterraneum.* *Amusatus urbs regionis maritimae magna 66, 26. quam Graeci iucoluerunt multi et philosophi (aetate App.) 66, 28. *alias tamen ignota. Strabo libro* 12 *Ponti magnam partem incolarum Chaldaeos fuisse docet. Sumas igitur vocabuli radicem. quae si* המס. *hinc duplex formatio nominis erit. mediam litteram aut in A expergas, quod loco hebraei O sit, aut in U, priore syllaba shuata. quae erunt nominum formae licitae. utriusque sume Pluralem emphaticum, prioris masculinum, alterius femininum, et habebis aut ἀμασαϊά, aut ἀμουσαθά. sensus, Lilietum. unde est,*

graece generibus in utroque inversis, quum nec genus nec numerus in voce peregrina, sed vox sola servetur, Ἀμάσεια urbs Pontica non ignobilis, eique aequum valens Ἀμούσατος. Non dico sic esse, sed pro dialecto regionis utcunque fieri potuisse, quomodo ignota illa Magna urbs eadem Amasia esset, mediterranea quidem, sed a mari non adeo remota. fortasse quomodo supra Hamastra et Amastris, urbium homonymarum videntur ejusdem nominis modi varii esse. Neocaesarea 66, 24. — Lazica terra 55, 25. *quam Arrianus in Peripl.* τὴν παλαιὰν Λαζικὴν *cum Bosporanis conjungit, quos infra vide, finitimis. et Ptolemaeo* Λάζαι *ad mare Colchidis. Procopius vero in Goth. lib. 4. fieri non posse ut Colchi non ipsi Lazi sint.* τὸ δὲ ὄνομα μόνον, οἱ Κόλχοι, τανῦν εἰς τὸ Λαζῶν μεταβέβληται. *latius eo tempore in mediterraneis ad Iberiae fines habitavisse dicuntur. evolve Cellarium* in ea urbs est *Trapezus* 55, 24. quae homines tulit amentes et prorsus brutos 55, 25. 66, 23. *Portus* Hyssi et *castrum* Apsari 49, 27. *qui sunt quidem amnes inter Trapezuntem et Phasim, ad utrumque vero, urbi suae cognominem, quas ita innuit, Hyssus et Apsarus.* — *Cosogdiani (*v. infra Sugdaeos*) 49, 25. *Gorsini 49, 26. *Susi 49, 28. et *Susania*, natio mulieribus mancipata 67, 19, *In his simile quoddam evenit ac Sugdaeis infra, quod ab ignota terra manifesto procul absunt illi Susii vel Susiani, qui ad sinum Persicum fuerunt inter Persidem et Babyloniam.* *Phusti 49, 29. *Salania 67, 24. *cujus fortasse gens, qui Plinio lib. 6 sunt Salae, antiquis, uti ait, Phthirophagi dicti, una earum quae inter Bosporanos et Colchos oram ponti euxini habebant.* *Phusta urbs (ut videtur) Salaniae 67, 24. — Abasgia 67, 26. *ab amni, quem Arrianus in periplo habet exeuntem in pontum euxinum, Abasco, dicta, regio Colchidis. hujus enim populos enarrante illo ab austro inde, post Heniochos, Lazi, Apsilae, et Abasgi, a ponto maxime septentrionali allui apparent. medio aevo Abasgia, quae olim Heniochorum terra fuit, inter Sebastopolin et Bosporum.* Sebastopolis, urbs (uti apparet) Abasgiae 67, 27. ἡ μεγάλη 49, 26. (ea quae antea Διοσκουριάς). ubi est castrum Apsari, et portus Hyssi, et Phasis amnis 49, 27. ubi incolae sunt Iberes, et Susi, et Phusti, et Alani 49, 28. — Iberes 49, 28. et Iberia 55, 27. 67, 18. *montibus cincta Caucasiis, ab occasu Colchidem et Pontum habuit, ab ortu Albaniam ad Caspium mare, a septentrione Caucasum, a meridie Armeniam magnam.* — Alani 49, 29. *Ptolemaeo, Alani montes et Syebi in septentrione Scythiae intra Imaum.* οἱ τὴν πρὸς ἄρκτους πᾶσαν κατανέμοντες κοινῶς καλούμενοι Ἀλανοὶ Σκύθαι. *jam autem Josepho de bello jud. 7. Alani Scythae circa Thanaim et lacum Maeotim. quos idem Parthis bellum per Iberes intulisse tradit in Ant. et ipse Arrianus, praefectus suo tempore Cappadociae, irrumpentes repulit circa annum* 20 *Hadriani. nostri sane aetate usque in Colchidem habitabant, uti Scytharum etiam Pontus erat. regio Alania dicta. opinanti licet nostri Salaniam esse.* — *Zecchi homines rudes ac barbari 67, 30. Zecchiae est *Nicopsis urbs 68, 11. — Sugdaei superiores 67, 34. populus dicto audiens et mitis 68, 1. *Superiores fortasse, quod ubi habitabant, eo ascenderint, si forte nostri tempore quis in Bosporanis illis fuisse velit, qui ex iis immigravissent, quorum huc aliena patria nullo modo pertinet, indoles vero animi fortasse. qui enim* Σόγδιοι *sunt apud Strabonem lib.* 11. *quorum et terra vero* Σουγδιὰς *occurrit, inter Jaxartem et Oxum, ab ortu Sacas, ab occidente Auxios montes, intra se multos populos, regiam* Μαράκανδαν *habebant. Simile*

enim quoddam apparet in Alanis et Scythis evenisse. et si Superiores sunt, num forte Cosogdiani, qui eidem genti in simili quadam affinitate essent? — Chersaces εὐπερίστατον ἔθνος, mendaces et varii 68, 19. *Hic, Lector, exemplo capias, quid sit, quod noster Scripturas in rem suam pertrahere sciat. S. Paulus dicit* τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν *Hebr.* 12. *ille vero, pro peccato per quantam quaeso, figuram dictionis!* εὐπερίστατον ἔθνος. *sed hoc non dicam ille. in ore aevi sui fuisse videtur.* nantas ostendit πλοῖον Χερσακινὸν 68, 22. *Chersaces procul dubio non Chersonis solum urbis, sed eorum qui Chersonesum Tauricam incolebant, nomen gentile.* Bosporus urbs trans pontum (euxinum) sita 68, 3. 22. *Strabo ignorat, Plinius Panticapaeum ait, a quibusdam Bosporum vocari, utramque Steph. Byz. habet.* Cherson 68, 16. *ea quae alias Taphrae, vel Heraclea Taurica, vel plene, breviatum enim illud videtur, Chersonesus est.* Theudesia urbs 68, 13. frequens et philosopha, regem Sarmatam, Σαυρομάτην, babebat (aetate App.) 68, 14. *urbem veteres geographi omnes habent, et Stephano Byz.* Θευδοσία *est, quae Straboni et Ptolemaeo* Θεοδοσία. *Regis Sauromatae Bosporani etiam saeculo post illud mentio occurrit apud alterum Plinium, in epist. lib.* 10, 14. 15. *Sarmatia omnem terram ab ora ponti euxini et paludis Maeotidis ulterius in septentrionem et in utramque partem complectitur, divisa a Thanaï et Bosporo in Europaeam et Asiaticam, eam quae supra Scythia dicta est. ex iis sunt Bosporani, qui littus accolunt. quos Bosporus dividit seq. Strabonem lib.* 11. τοῖς δὲ τοῦ Βοσπόρου δυνάσταις ὑπήκοοι ὄντες ἅπαντες Βοσποριανοὶ καλοῦνται· καὶ ἔστι τῶν μὲν Εὐρωπαίων Βοσποριανῶν μητρόπολις τὸ Παντικάπαιον· τῶν δὲ Ἀσιανῶν τὸ Φαναγόριον, *i. e. Phanagoria.* sed nostri auctoris aetate, hominum desolata usque ad vestigium (v. sub 3) 68, 17. — *Persia* sita versus Judaeam ἐξ εὐωνύμων 25, 5. *In S. S. est a laeva parte semper a septentrione, si absolute dicitur. etiam a septentrione, quae tamen a Babylonia inde accedebant. sed rationem desidero. rationem invenerit, qui nostri dictum expediat.*

Fontem notitiae locorum habes Cellarium quem adi.

Ex civitatibus illis ignotae, Heptapegum, Zebede, Scara, Edessa, in Canaan. Pharme, Tamiathin, Rhaithu, in Aegypto. Odyssopolis Mysiae. Daucomes, Daphnusia, Bithyniae. Dorapen, Carusia, Paphlogoniae. Zalichus, Amusatus, Ponti. item Nicopsis in Zecchia, Phusta in Salania, ignotae, cum Phustis, Susis, Cosogdianis, Gorsinis, Sugdaeis. quae sunt supra stellulis in fronte omnia notata.

Via ex Iberia Hierosolymas deducit maritima 55, 28. *alia* Hierosolymis usque ad Jordanem, tota declivis 9, 2. *tertia* inde a Cana Galilaea, Alexandriam Aegypti 11, 30. *et eam nescio an alia sit ac quae S. S. est Via maris Jesa.* 8, 23 *et Matth.* 4, 15. *tamen viae maris, nisi a mari occidentali vero nomen habeat, quam et Pharaonem Nechonem ex Aegypto inde migrasse consentaneum est, rationem nominis non video nisi arreptam.*

19. Fontes et Aquae.

Βρύσις ὕδατος *(fons neograece)* ubi 9 discipuli erant (v. sub 9) inter Tiberiadem et Nazaret, ab hac 2, ab illa 9 millibus distans 9, 25, *Alia* intra alteram Jo. Baptistae specum (quae 3 millibus trans Jordanem erat) et intus in camara *fons, in quo baptizarit* 9, 7. *Fons* τῆς Μεγᾶς in via quae Hierosolymis ad Jordanem defert 9, 2. *Aqua* τῆς ἐλέγξεως cum lapidibus non parientibus (v. sub 8) inter s. urbem et Ascalonem, ab hac iter diurnum, ab illa 36 millibus

distans 5, 10. — *Torrens Κέδρων* prope Gethsemanem 8, 15. *Jordanes* amnis, 24 millibus a monte olivarum 9, 1. millibus 8 ab oriente Hierichuntis 10, 25. *Phasis* amnis 49, 8. 67, 18. *Hyssum* et *Apsarum* amnes v. inter cognomines urbes sub 18. *Nilus* flumen ὁ Φισῶν pontem junctis 80 naviculis fert, supra Delta circiter 10 millibus 6, 12. *ita suo quasi nomine Nilus appellatur, quod cognominem illi urbem in ripa habebat, regiam regiae, quam Phison dicitur, qui alluerit.* — *Lacus* is ex quo Jordanes profluit 11, 8. *Tiberiadis, sed alter illi is, qui idem in S. S. est. simili via uti videtur ei de qua supra in Myrigeris sub 7 dictum est. ait enim ἀνάμεσον τῆς λίμνης Γεννησαρὲτ καὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος* 11, 21. *Gennesaret is ut videtur qui in S. S. vocatur Meron, alias Samochonitis.* in Galilaea lacus dictus *Γέννησα* qui etiam *Γενησαρέτ* 32, 17. vocatur etiam *Φιάλη* ob circularem figuram 32, 21. *confundit rursus cum superius adhuc sito fonte Jordanis Phiala.* lectio, circuitus 7 millia, 33 nota 1. cujus τὸ ὕμα (v. sub 24) subtilius quam stagnatilis crassities 32, 23. lectio, aqua prorsus pellucida et lauta (*καθάριον*) 33 nota 1. piscium genera alit omnifaria 32, 24. vino et oleo abundantissimus 32, 27. uberiores multo habet, quam alibi sunt, arbores fructiferas, et multitudine et feracitate 32, 25. balsamum et byssus in eo coluntur, et arborum multa alia genera 32, 20. — *Nicaeae, lacus* aetate nostri auctoris adjacebat, qui Apostolorum aetate longe abfuerat 56, 18. *Ascanius lacus is dicitur.*

Bosporus (ut videtur) fretum (Cimmerium) 50, 6. — *Ponticum mare* inde a Chalcedone patet 65, 19. — *Mare rubrum*, quod filii Israël per siccum trajecerunt, 18 millia latum 6, 24. ab oriente Babylonis (l. e. ab apice Deltae Nili) iter sex dierum et 6 millibus distans 6, 20.

20. Montes.

Mons olivarum 8, 17, 10, 6, loco quo Christus in coelos assumtus est, Mensam habet, et columnas in ambitu positas 8, 18. extra in circuitu vestibulum vel impluvium, marmoreum 8, 20. et abhinc ad orientem Concham cum Mensa, pro annua solemnitate (v. sub 3) 8, 21. — Ab oriente urbis *Nazaret ascendenti* per 342 gradus 9, 32. schola est, in qua Christus docere solitus, Apostolis antequam in coelos abierit, munus docendi impertitus sit 9, 33. et hinc prope versus septentrionem ecclesia circa lapidem eum, in quo ipse steterit ascendens in coelum (v. sub 7) 10, 3. *Uter montium hic alter sit, si textum solum respicias, non facile dicas, Hierosolymitanus an Nazaretanus. quam mire enim mixta omnia existant, dictum, ubi supra de re agitur sub 7. 8. 9. Tamen et loco seorsum sumto utique contextus urgendus erit, quod de re vere Nazaretana agat. et vere locus Assumtionem Christi in montem Galilaeae retulerit. Exscripserit nempe qui scripsit* (v. sub 1) *cum rem tum dictum apocryphum* (v. sub 8) *ex falso quodam Matthaeo vel Nazarenorum vel nescio quo alio. postquam vero fecit, vir idem ecclesiasticus, sciens ex monte olivarum in Gloriam ascendisse Jesum, et se vero paulo supra dixisse, proïnde, quasi, quo evenisset, loco neglecto, ex nuda Assumtione nexum verborum in rebus repetat, pergit in monte olivarum, εἰς κεφαλὴν δὲ cett. quanquam quod hic egit, idem in prioribus dubiis egisse putandus est. Causam vero in auctoritatem Apocryphorum referas, praesertim in oriente. Aut igitur mendas in toto contextu solum exploranti haereat tibi aqua in sempiternum, aut a p o c r y p h u m m o n t e m agnoscas, unde Christus coelum intraverit. Jam enim monumenta sibi apocrypha habebant v. sub* 22.

Carmel 6 millibus a s. urbe versus occidentem 4, 23. *pro situ dicas, non esse montem Eliae, ab urbe*

multo remotiorem, sed montem illustris mulieris Abigaïl 1 *Sam.* 25. *in tribu Juda situm Jos.* 15, 55. *rursus igitur, id quod ex S. S. non cognoscitur, montem illum tribus Judae* 48 *stadiis a s. urbe ita situm esse. modo numerum ne exactissimum censeas, modo ut mons ex illa antiquitate nomen in vulgo servarit.* natalitius Joanni Baptistae 4, 24. — *Tabor* iter diurnum a Tiberiade 11, 10. in quem gradibus 4340 ascenditur (v. sub 17) 11, 12. — *Sina* 6, 31. iter octo dierum a. s. urbe 7, 19. scala ejus 7 graduum 7, 9. *vix credibile textum hic vitio aut jactura non laborare. scalam intelligas, qua in monte specus Eliae supra monasterium elata sit, non universam montis.* alter βωμὸς 2 millibus ab illo monte distat (v. sub 7) 7, 17.

Olympus inter Mysiam et Bithyniam 56, 15. *ad quem referantur Nicaeni tres hi. Rupes praecelsa,* 9 millibus a Nicaea 57, 3. nemorosa 57, 16. cum dracone maximo 57, 4. deinde cum 8 latronibus 57, 15. *Rupes minus celsior* eadem via distans, cum idolo 58, 10. *Mons* ab oriente Nicaeae 58, 31.

21. Cavernae.

Caverna Josaphat, juxta Gethsemanem 8, 16. κοιλὰς *potius vallis Josaphat. rem torqueres, si negligentiae non dares, dixisse quasi, Italia sita juxta domum Caesaris. Celebris prophetia Joëlis* 4, 2. *Deducam eos in vallem Josaphat, et ibi disceptabo cum iis.* ὁ, εἰς κοιλάδα τοῦ Ἰωσαφάτ. *et hanc esse illam, nomen praeripuit. poterat enim adjectum esse solum ad demonstrandum quaenam caverna sit. poterat vero et multo aliter, ad finiendum quae sit, per id quid sit,* τοῦ Ἰωσαφάτ. *prius nusquam reperitur scriptum, et quod apud s. urbem nomen est, ignoratur unde sit. et tantum abest, ut prophetia istum, quasi antea nomine conspicuum locum demonstret, ut ex prophetia potius loco accesserit. ergo non prius, posterius igitur. quod vallis re sit Josaphat, et acta habeat et viderit regis. quae sunt in clarissima victoria, hominum manu non parta, quod tertia die populum victorem in vallem congregavit ad laudandum Deum. dictam vallem benedictionis* 2 *Chron.* 20, 26. ὁ, κοιλάδα εὐλογίας. *ea sane regis Josaphat potest nomine esse. sed quae urbe longius abfuisse videtur versus mare mortuum. certe non apud Hierosolymas nomine perenni. Josephus enim in Scripturis circumscribendis, libro* 9, 1 *ait* εἴς τινα κοῖλον καὶ φαραγγώδη τόπον, *id est non amplius cognitum. itaque illa quidem, sequundum quid sit, quae autem, Deus novit. nostro est apud Gethsemanem. consentaneum, quia ibi in diem extremum parata solia vidit. Et credam, quod prophetiae et ipse Josaphat sequundum quid sit appellatur, et ille in pugna et tertio die laude, noster verus Josaphat intelligitur, Judicium Domini, Jesus, et vallis consequenter.* — *Caverna fletus* 8, 14. specus sancta, prope Gethsemanem 8, 1. ea quo Jesus (ut suae passionis primitias suscepit) confugerit cum discipulis 8, 2. in qua solium est Filii Dei et 12 Apostolorum 8, 3. a capite solii Dominici fenestella in profundo abdita, ex qua gemitus multus prodeat (v. sub 4) 8, 7. — *Specus duae* prope Hierosolymas ab occidente, cum reliquiis Innocentium infantum 4, 21. — *Specus duplex*, ea in qua Christus natus sit, sub Mensa ecclesiae in Bethlehem 4, 3. una specus ex duabus contiguis, τὰ δύο σπήλαια ὁμοῦ 4, 5. *ex* ὁ. *ubi nomen proprium redditur,* τὸ σπήλαιον τὸ διπλοῦν, המכפלה ἀμμαχπηλά *Gen.* 23. 25. 49. 50. *locus terrarum, quem Hebrone prae Mamre situm, Abraham olim sepulturam redemit celebrem ab Ephrone Hettaeo rege. nomen, ex quo sumtum ab etymologia* τὸ διπλοῦν, *et pro specu, quae erat in isto campo vel agro vel sylva,* τὸ σπήλαιον. *et sic quidem illa et latina et nostra ver-*

sio. noster vero pondus versioni ab exemplo additurus fuisse videtur. — *Specus* quam S. Baptista habitabat, 3 millibus trans Jordanem sita 9, 3. *Altera* ejusdem, uno miliario trans Jordanem 10, 31. *utraque e regione Hierichuntis. aut eadem sunt, et mensurae solum varietas ut supra in Bethania sub* 18. — *Specus Eliae* prophetae, in qua jejunavit (v. sub 20) 7, 10. — Caverna apud Sinopen ad mare 49, 4.

22. Monumenta rerum sacrarum.

Columna salis, retrospiciens uxor Lot, trans Jordanem 2 millibus a meridie specus Jo. Baptistae 10, 33. — *Josephi horrea* 36 in Aegypto, e regione regiae olim Pharaonis, trans Nilum (iter quatriduum a monasterio S. Macarii) 6, 10. — *Lapis ad Sinam* montem, ubi Moses stans rubum viderit ardentem 7, 2. — *Saxum* ad mare rubrum, ubi Moses constitutus, mare filiis Israël diviserit 6, 20. — *Rupes* dicta ἀκροτόμος, quae a Mose percussa aquas edidit, iter 5 dierum a monte Sina 6, 25. *τὸ ἀκροτόμον Num.* 20, 12. *et ἡ ἀκροτόμος* 1 *Cor.* 10, 4. *exile fuisset si ἀκρότομος πέτρα exstaret.* — *Caminus*, in quo idolum aureum et argentum fusum sit a filiis Israël. prope monasterium in Sina 7, 4. — *Sepulcra Israëlitarum* 680 millium mortuorum in deserto, prope Sinam 7, 7.

Lapis in Concha ecclesiae S. Baptistae ad ripam Jordanis, loco quo constitutus Christum baptizarit 10, 29. — *Rupes* in forma crucis, ubi mulierem fluxu sanguinis aegram Christus sanarit, uno miliario a Capernaum 9, 14. — *Pratum* inter lacum Gennesa (Merom) et mare Tiberiadis intermedium, in quo populus accubuerit, coenam de 5 panibus a manu Christi accipiens 11, 19. — *Oliva* arbor loco quo Christus in pullo asinae consedit, uno miliario a monte olivarum ab oriente, et uno a Bethania ab occidente 8, 26.

Lapis dictus sanctus, in quo Christus stans, assumtus in coelos sit, in media ecclesia, monte vero Nazaretano (v. sub 20) 10, 5. *Noune vere Nazarenorum monumentum?* — *Quadricolumnia aedes* ante portam s. urbis versus orientem, in memoriam Jephoniae (v. sub 4) 7, 26. — *Lapis Mancanum* in caverna fletus (v. sub 21) ubi S. Jacobus frater Jesu occisus sit 8, 12. — *Porta S. Constantini* in s. urbe loco quo tres cruces latitaverant (v. Theodoretus in h. e.) 1, 17. — *Quadricolumnia aedes* in s. urbe loco quo S. Virgo vita cesserit, postea crucem Domini trium unam adloquuta sit 2, 20.

23. Memorabilia.

Petroleum, πετρέλαιον, prope saxum scaturit, in quo ad mare rubrum Moses stetisse dicitur 6, 25. — *Vias* tres per terras v. sub 18 ad calcem. — *Muliebris naturae* debilia circa aetatis annum 14 manifesta fieri 19, 20. Persuasu facilis mulierum natura 67, 20. *de religione ait. non fuisse idololatriam quidam dixerunt, quae non a muliere profecta sit.* — *Sectae* inter Sinopenses Judaeorum multae 47, 15. 48, 11. barbaros moribus 47, 16. hominivoros dictos 47, 17. *Herodiani*, Apostolorum aetate 51, 18. qui dicerent, Herodem esse Christum, qui Hyrcano sublato, sibi cum sacerdotium tum regnum vindicaverit 51, 19. *cum hac conjuncta illa fuisse opinio videtur, quod aetate ea Summum sacerdotium annua Hierosolymis dignitas esset, nec integra stirpe sacerdotali* 51, 27. *eo scilicet quod perpetuum fuisset, sacerdotio ad Christum illum Herodianorum translato.* Etiam *Scythicae sectae*, quae ab illis Graecismi et Judaïsmi discernuntur 49, 8. — *Idola Nicaena.* Apollinis vaticinum 56, 25. a quo qui vaticinia accepissent, surdi ac muti redibant, excepto solo, quod enunciare possent, vaticinio 56, 26. Dianae, in rupe positum, quam multi daemones incolebant, victimas desi-

derantes, quum nemiuem nisi sole alto transire permitterent 58, 10. Veneris, in uemore, quod draco iucolebat, cum multitudine daemonum, quibus Graeci immolabaut 58, 21. Ad idololatriam Achaeorum libri pertinebant 71, 12. *Daemones*, quid operati sint in suis cultoribus 59, 1. Nicaeni loco ejiciuntur ab Apostolo Dei 58, 14. 24. (cetera v. sub 5 et 13) *Daemoniaci*, Siuopenses 50, 32. Amiseni 52, 28. 54, 4. Nicaeni multi 56, 31. 57, 17. — *Cruci affigendorum*, *τῶν ἀνασκολοπιζομένων* 76, 27. *αἱ ἀγκύλαι*, nexus cubitorum vel geuuum, id est nervi, amputabautur 76, 19. — *Sterquiliniis* Patrarum iucubabaut, qui morbis laborarunt desperati. paralyticus 69, 8. et qui accuratius delineatur, leprosus nobilis ex proceris 70, 23.

Mensis Martius, ex quo ejus die meusis iunaris incipit, Aprilis dicitur 21, 18. isque auni primus mensis a lunari primo auni 21, 19. ex Aprili inde meuses sequundum ratiouem lunarem numerantur 21, 29. postea autem (quod est post annum quo S. Virgo concepit) Indictiones adinventas, et menses Romanos a suo initio repetitos esse. 22, 2. incipit annus (eo quo Joannes evasit Baptista) a meuse Septembri 30, 1. — *Dominica Palmarum*, *ἡ Βαϊοφόρος* (*ἑορτή*) Hierosolymis processioue quotauuis celebratur ab oliva arbore, ea ubi Jesus pullum asinae conscendit. ex qua unam froudem excidentes, pretio ejus soluto, ad s. urbem proficiscuntur, iu supplicatione 8, 29. — *Stylitam* v. sub 3. — *Δήσαντες τὰς χεῖρας*, qui veuerantes veuerabili adstiteruut 57, 22. — *Σφραγίζειν* alias quidem uti iu S. S. est sigillo obsignare. *σφραγίσας τῷ ἰδίῳ δακτυλίῳ* 73, 19. et *ἐσφραγίσαντο* obsignaruut 64, 6. speciatim vero, Signo Crucis signare. Id vero est, Crucis figuram imprimere ad applicandam et commuuicaudam crucis Christi vim salvificam (v. Crucem sub 5). Quod etiam Mosi datur, *σφραγίζοντι τὴν θάλασσαν* 6, 21. siquidem saepius est, quod jubetur, Virgam tuam proteude, et, Virgam Moses proteudit. et magna eveuerunt. Proinde ut illi datur Cruce signasse, ita Crucis siguo miraculosa dantur in Ap. Andrea. *σφραγίσατε* signo crucis, et aufugieut a vobis daemones 59, 24. genua flectens oravit, et surgeus, mauu exteusa, *ἐσφράγισε τὸν τόπον*, et draco et daemones aufugerunt 58, 26. coustitit iu medlis iis, et mauu extensa *ἐσφράγισεν αὐτούς*, et desiverunt carnes suas vorare 59, 9. carcer, quem Andreas *αὐτομάτως* aperuit 48, 32. *σφραγίσας αὐτήν* 50, 27. iterum addito sigillo, Patris, quum extrinsecus pulsantes audiret, *ἐσφράγισεν* intrinsecus, et e vestigio januae omnes apertae sunt 73, 23. deiude rebus absolutis, *σφραγίσας* eodem modo, januae occlusae suut, cum sigillis 74, 1.

24. Neograecismi.

Ne frustra iu nomen offendas, dicam quod sentio. quis eulm praeterita credat effecta futuris, vel quae nondum siut, cuiquam in causis esse? siquidem neograecam dialectum exstitisse demum dicas, postquam antiquus graecismus, uteunque adulteratus, cessaverit, cessante stylo scriptorum. quanquam talibus antea occurrenti, qualia postea existerent, appellare licuisset ab eo quale sit, uou quaudo sit. sed est etiam, cur pro tempore sic appellem. quod enim natu minorem vulgo faciunt dialectum, quam quasi foetum ignobilem aspernantur, equidem credere nou potui. Grammatici veteres disciplinam omnem ex scriptoribus, qui erant, construxeruut. quod stricte demonstratur. facta enim haec non sua causa est, vel quomodo hodie linguis studeant, sed scriptorum causa, ut accuratius intelligerentur. ergo quod nou scriptis exstabat, nou habuit, unde memoriae traderetur, et quod extra scriptores existens, fonti illis nullo modo esse, vel fuisse, videbatur, ei ne mentionis quidem locus fuit. itaque est, quod, fuerit nec ne, in testimoniis veterum quae-

rendum non sit. aliunde igitur disceptandum. Nego, in lingua vere nativa, scriptores suam vel sumere ex usu linguae, vel, quod dictum et redictum quotidie audimus, ipsos sibi de integro creare, vel erudire et sublimare ex illo. sed ajo, linguam existere ab initio bifariam. alteram in usu, rebus quotidianis accomodatam, et omni quod fieri potest, negotio, alteram, quae exemta his omnibus sit, cui nec via ulla detur in lucem prodeundi, ut existere dicas, nisi scriptio, aut ei conjunctus vel coaequalis sermo. nunquam enim homo incepit, alius esse in usu vitae, et alius hoc exemtus, et sibi, sed ab initio fuit. et ab initio, qualis ab initio esset, sermone neutrum destitutum fuit. confundere utrumque, hominum corruptionis est, infimae et ruinae cujusque aetatis. et quamque linguam, nisi bruti sint homines, alteram reperies, qua humana tractentur, alteram qua realia in usu communi. Nobis quidem dialecti usus vulgaris et variae inter se sunt, et multum ab altera recedunt, quia nimia gravitate haec quasi riget. Graecis vero, quorum omnino volubilis fuit lingua, et in quasvis notiones versatilis, paululum, quod ipsam dialecti reguiam attinet, a regula alterius deflectendum fuit, unde vulgaris esset dialectus. ipsis exceptis dictionibus, et simpliciore grammatica, fortasse vocalibus solum opus fuerit in simplicius ac facilius redigendis. eam usu constantem linguam pro aetate concedas varia passam esse, quum vero quae scriptis prostabat, stabilis esset. hinc, quam nec unquam nec bodie audisti in ore hominum graecorum, antiqua est, et quam ne nunc quidem, ex ἑλληνομανίᾳ, nec antiquitus vides scriptam, neograecismus erit. vides, ex contingentibus esse discrimen a tempore sumtum. vere qui neograecismus ab hodierno dicitur, non nimis nec ultra modum alius nunc, alius aetate Platonis fuerit. Aspernari ingentis mihi socordiae videtur. in eo enim, quo, quae duo sunt, comparari inter se nequeant, quis quneso terminum inveniet, a quo alterum ex altero laudem aut vituperium mereatur? Christianismi esse ipsius arbitror, qui ex lingua vulgari in linguam sublimiorem legitime solus receperit. quod si quasi ab illo initio labentibus saeculis male cessit, foetum invenustum et Byzantinum explodens cave obliviscaris causae efficientis, quod a genuino candore, Patrum, nedum Apostolorum, ipsa degeneraverit. nostri vero auctoris ipse videas, utram in partem vertas paucos, quos adnotavi, neograecismos. *Εἰσέρχεσαι* 7, 20. (alias semper uti consuetum est *εἰσέρχῃ* 9, 23. *ἐξέρχῃ* 11, 32. *ἀπέρχῃ* 11, 19. *κατέρχῃ* 11, 31) item *δύνασαι* 5, 6. — *ἐκατήχουν* 33, 16 *ἐκατηράσατο* 9, 29. (quod praeeunte priore exemplo, corrigitur loco *ἐκαθηράσατο*, quod potuit mixtum videri ex *ἐκάθηρε* et *κατηράσατο*, pro difficili loco Marc. 11, 13. 21. quanquam Hebraeis solis licet ita lingua uti). — *περγᾶς* (loco *περᾷς*) 6, 12. — *παράστρατα* (i. e. *παρὰ τὴν στράταν*) 3, 31. *ἰδιότειχα* (loco *αὐτοτείχως*) 2, 27. *ἰδιόκαστρον* (loco *αὐτόπολις*) 6, 9. — *τὸ ἀνάβα* (verbotenus *τὸ* ascende, *τοῦ ὄρους*, amputatum *τὸ ἀνάβαθρον*) 11, 11. — *εἰσὶ* (cum plurali Neutro perpetuum, qualia sunt) *τὰ ἴχνη* 3, 7. *τὰ γονικά* 4, 11. *σπήλαια* 4, 21. *μίλια* 9, 1 *ὕδατα* 6, 29. cett. (alias enim sic, *ἔστι τὸ ἀνάβα τοῦ ὄρους σκαλία δτμʹ* 11, 11. et defective *ἔστι σκαλία βτμʹ* 9, 32). — Conjunctum cum hebraïsmo *καὶ μέλλουσι λέγειν ὅτι* (in animum inducunt, ut dicant) 8, 8. Vere hebraïsmus *ἐγένετο — φῶς λάμψαι* ויהי להגיה איר 18, 27. item *ἐγένετο δὲ αὐτοὺς ἀναβῆναι* 16, 17. *ἐγένετο ἀκοῦσαι φωνήν* 16, 19. — *ἀφιεμένους τὰ πταίσματα* (pro *τῶν πταισμάτων*, si Medium est (v. sub 5) aut si Passivum, hebraïco more, servato Accusativo ex Activo *ἀφιέναι τὰ πταίσματα*) 52, 20. *τὸ πᾶσαν γέμον ἀλήθειαν* (pro *πάσης ἀληθείας*) 20, 18. (rursus loco Dativi) *ὁ πλησιάσας τὸν παράδεισον* 6, 7. *ὁ Ναθαναὴλ τὸν Φίλιππον ἐφώνησε*

τὸ 9, 30. ὑπήντησε τὸ ἐξόδιον 2, 21. — Tantum non semper iegitur εἰς τὶ pro ἔν τινί, et rursus nonnunquam (sed ὁ τόπος ἐν ᾧ ἔλουσαν 3, 1. ἐν ᾧ τόπῳ 3, 14. alias sic, εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἐστὶν 3, 17.) etiam εἰς τὶ pro ἔκ τινὸς vel τινός. εἰς τὸν Ναθὰν ἐνάρχεται 15, 7. θαυμάζειν ἅπαντας εἰς τὴν σύνεσιν καὶ λαλιὰν αὐτῆς 18, 10. item εἰς τὴν μεγάλην πύλην ἀριστερόν (pro ἐπ' ἀριστερᾶς τῆς μεγ. πύλ.) 2, 34. εἰς κεφαλὴν δὲ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν πρὸς βοῤῥᾶν (pro πρὸς βοῤῥᾶν τῆς κεφ.) 10, 6. — τὸ ποτήριον ὅπου ἔπιεν (pro ὃ vel οὗ) 1, 20. τὸ λεκάνιον ὅπου ἔνιψεν (pro ἐξ οὗ) 2, 2. — ὅπου δὲ οὐκ ἐφθάσαμεν (pro ὁπόσε) 50, 8. rursus ἐκ τῶν ἐκεῖσε 6, 11. ἀπὸ δὲ τῶν ἐκεῖσε 9, 23. ὧδε κἀκεῖσε 45, 14. item βλέπουσα ὄπισθεν (pro ὀπίσω) 11, 1. — τὸ αὐτὸ αἱ θύραι ἐκλείσθησαν (pro ὡσαύτως) 74, 1. — ἀνάμεσον τῆς λίμνης καὶ τῆς θαλάσσης 11, 21. λαλῆσαι περὶ αὐτῆς τίποτε iectio ed. Ming. 38 nota 17. — φθάνω pro Venio. πρὸ δὲ τοῦ φθάσαι ἐν Ἱερουσ. τὰ τῶν Ῥωμ. στρατεύματα 40, 9. καὶ τούτου οὖν ἐφθακότος 79, 2. ὅπου δὲ οὐκ ἐφθάσαμεν 50, 8. εἰς ἣν καὶ ἡμεῖς ἐφθάσαμεν 68, 4. (tamen verbum etiam gennina vi, uti est καθὼς φθάσας εἶπον 50, 20). παράγει gignit, profert 66, 32. item προξενέω pro Praebeo aiicui aliquid, Afficio aliquem aliqua re. τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν προεξένησας 76, 1. Item ἐπληροφορήθη (persuasum sibi est) 23, 10. ἐγεύσατο (pransa est) 5, 18. τὰ δαπανώμενα, τὰ μὴ δαπανώμενα, (quae esu fas et esu nefas sunt) 2, 8. 9. τοὺς λελωβημένους 54, 20. (idem ac λελεπρωμένους. vide 70, 33). διὰ τί ἀδικεῖς (sensu τύπτεις) 57, 31. κεκτημένον (pro ἐκτισμένον) 5, 33. *Hinc cur ἔκτισε sit in loco gravissimo Prov. 8, 22. quia* קנה *non solum habere et acquirere, sed etiam gignere valet. et Judaei posuerunt Creavit pro Genuit vel Habuit. cui ex nostro fax accenditur. Ab hebraismo etiam quae modo praecessit et quae sequitur dictio χρόνος.* (sensu ἔτος) τριάκοντα καὶ ἑνὸς χρόνου ὑπάρχων 29, 28. ἐπιζήσας δὲ χρόνους ἱκανοὺς 46, 1. ὃς εἶχε χρόνους πολλοὺς παραλυτικῶς 70, 12. — λαύρα (alias vicus, hic autem monasterium) 11, 12. ἑκατὸν ἔγκλεισται (centum moniales) 8, 10. (uti adjective, Maximilla κατάκλειστος 81, 5). huc etiam, si sensus sit In Graeciam, pertineat εἰς Ῥωμανίαν 11, 33. — Diminutiva nomina saepe inaniter, sive sine ulla vi diminutiva. ἔχουσα βαθμίδια ἑπτὰ (pro βαθμούς) 7, 10. τὸ καταβασίδιον (pro κατάβασις) 8, 32. Ex his sunt, quae vides *Neutra paroxytona* in ιν, quod per συνίζησιν est ιον, diminutiva igitur proparoxytona vere, modo non sensu. sed non quae vere paroxytona sunt, amputantur. τὸ λιβάδιν 11, 19. 21. i. q. λιβάδιον 11, 23. τετρακιόνιν 2, 20. 3, 13. 7, 26. τὸ Χαλίκιν (i. q. χάλιξ silex) 1, 21. τὸ ἀσίμιν (i. q. ἀσίμιον, per itacismum ἀσήμιον, neograece Argentum) 2, 1. *Jam inter urbes fuit* τὸ *Ταμιάθιν* 5, 22. *quod si huc pertineat, diminutivam formam tollere licebit. supererit quod Arabico Nomini unitatis simile est. rursus si hoc est, syllaba non diminutiva fuit, sed ei quam vocant, Nunnationi est testimonio citra dubium (quo confer etiam Raithu sub 9). et sensus erit, Elationis quo et tantum semel occidit Aquae, quasi praevia quadam in nomine omissa voce, forte* βέλαδ *vel simili. Nomen, sane non Aegyptiacum, si quod semel occidisse sibi innuitur, vere semel, quotannis intelligi licet, ut a perpetuitate nomen mereatur, urbs, a Nilo videtur nacta esse, quae nec hoc Aegyptiaco, simili tamen, pro situ fortasse Pelusium fuit.*

De dictionibus usu minus obviis diligentiam Dufresnii consulas. οἱ ἀββάδες 6, 8. 11, 13. *genere eodem ac* κελλία, *modo speciatim diversi.* — βυσμὸς ἤτοι βοασμός 8, 8. *allegatur ex Pachymere* βοασμὸς *cla-*

mor, vociferatio. ex nostro autem βυσμὸς idem valere apparet. — τὸ μαρφόριον 18, 20. lectio μοφόριον 18 nota 4. quod ex loco apparet γυναικεῖον ἱμάτιον, πέπλον apud illum habes s. v. μαφόριον. — κελεφοῦ γὰρ γένους θυγατέρες 61, 32. leprosae gentis filiae, eodem interprete ex variis scriptoribus. — τὸ Μάγκανον λίθος 8, 12. sane i. q. μάγγανον, machina, vel vectis, pessulus, apud eundem. qui ex Zach. allegat ἐν τοῖς μαγγάνοις κρεμάσαι κιόνος. proprium saxi nomen, quasi nobis Zapfen appelletur.

Dictiones obscurae. αἱ μοίριχες 3, 28. nescio an res mentales agnoscant, quod in ceteris vitiosum sit, proximum quodque vilissimum esse. proximum enim, Arborum genus quoddam suspicari, ita ut μοίριξ et fortasse μυρίκη in re quoque similes sint. ipse meliora prospicias. — τὸ πεζούλιον 9, 5. fortasse, a πέζα limbo, scamillus. — τὸ ἅμα (legitur ἅμμα, quasi nexus substantiae) 32 nota 17. in supra dicto auctore habes ἅμμα speciem mensurae geom. apud. Theon. (hebraeum Cubitus). aut (ἀμάω) falcem. ἅμη, ἔλαιον, τὰ ζαβακουλία τῶν ἰῶν. sed fortasse τὸ ἅμα amputatum ἢ ἅμα—θος, ut supra τὸ ἀνάβα—θρον. genus residuo segmento simile redditum. itaque sabulum vel arena aloei, Palustri crassitie subtiliorem habet arenam alvei. — ἅμμασὺ ἀφανισθήσονται (legitur ἀμμασὺ) 79 nota 4. nihil fortasse praeter ἅμα σοί, sequundum vulgarem pronunciationem litteris exceptum. i. e. amisso spiritu, et quomodo υ, οι, ι, idem valent, et in una voce duae accentibus solum divisae. — μούχοι (legitur μυκοὶ stupidi) 56 nota 5. fortasse ipsum μῦκοι fungi. sed, quum vulgaris graecismus longam syllabam nullam agnosceret, quantitate in ipso vocali repensa, ῡ = οῦ. — εἰς λόχους τῇ πέτρᾳ 57, 14. propter Dativum, Adverbio apparet εἰς λόχους aequivalere, modo quo ἐναντίον vel κατεναντίον τινί; e regione. vide infra.

Aliae solo usu ambiguae. ἐνίστορος 3, 11. num forte pictura memoriae traditus v. sub 8 et 10. — τὰ γονικά, Davidis 4, 11. Baptistae 4, 24. num patrimonium intelligi liceat, quod alio loco fuerit Originis historia, hoc, locus natalitius. — τινὰ εἰς τὸν ἔμβολον κατακείμενον 70, 11. quum porticum significet. huc retuli πλησίον τοῦ ἐνβόνου (legitur ἐνωνύμου) 17 nota 10. si vitiosum est. — Quaedam in ecclesiis usu singulari veniunt. ἡ κόγχη concha, cavum 3, 12. 8, 21. 10, 28. τὸ περίαυλον atrium, impluvium 8, 20. ἡ τραπέζη (aliis locis τράπεζα) sacra mensa 8, 22. εἰς τὰ τραπεζαῖα 5, 1. — In libris, ἐπὶ τοῦ μετωπαίου 14, 20. marginem foliorum superiorem dicas. Ovid. Trist. initio, ad librum suum, Candida nec nigra cornua fronte geras, item, Nec fragili geminae poliantur pumice frontes. dixeris foliorum paginas. sed Tibull. lib. 3 initio, Atque inter geminas pingantur cornua frontes. itaque si non paginae sunt, in volumine erunt utrinque cylindri quasi bases. ita, ut res denuo ad marginem superiorem et inferiorem paginarum redeat. Vel dicas primam libri paginam.

Voces latinae. τὸ κάστρον. i. e. φρούριον 5, 13. 20, 22. 9, 24. 10, 25. urbes Ascalon, Tiberias, et Aegyptiacae Pharme, Tamiathin. quod rursus graece vertitur ἡ παρεμβολή 49, 27. castrum Apsari. τὸ καστέλλιον 9, 16. 10, 21. τὸ πραιτώριον 81, 14. ἡ πόρτα 2, 28. ἡ σκάλα, i. e. κλίμαξ 7, 9. Sinae montis. τὰ σκαλία, i. e. βαθμοί 1, 12. 9, 32. 11, 11. ἡ καμάρα 9, 6. τὰ κελλία cellulae 6, 8. εἰς λόχους 57, 14. fortasse E locis, quomodo latine, E regione, sed Dativum habens. μίλια, millia, miliaria. passuum. saepe in libro de locis. ἡ σαγιτοβολή sagittae jactus 3, 23. αἱ ἰνδικτοι 22, 2. id quod lectio, οἱ ἰνδικτιῶνες 22 nota 2.

FINIS INDICIS RERUM.